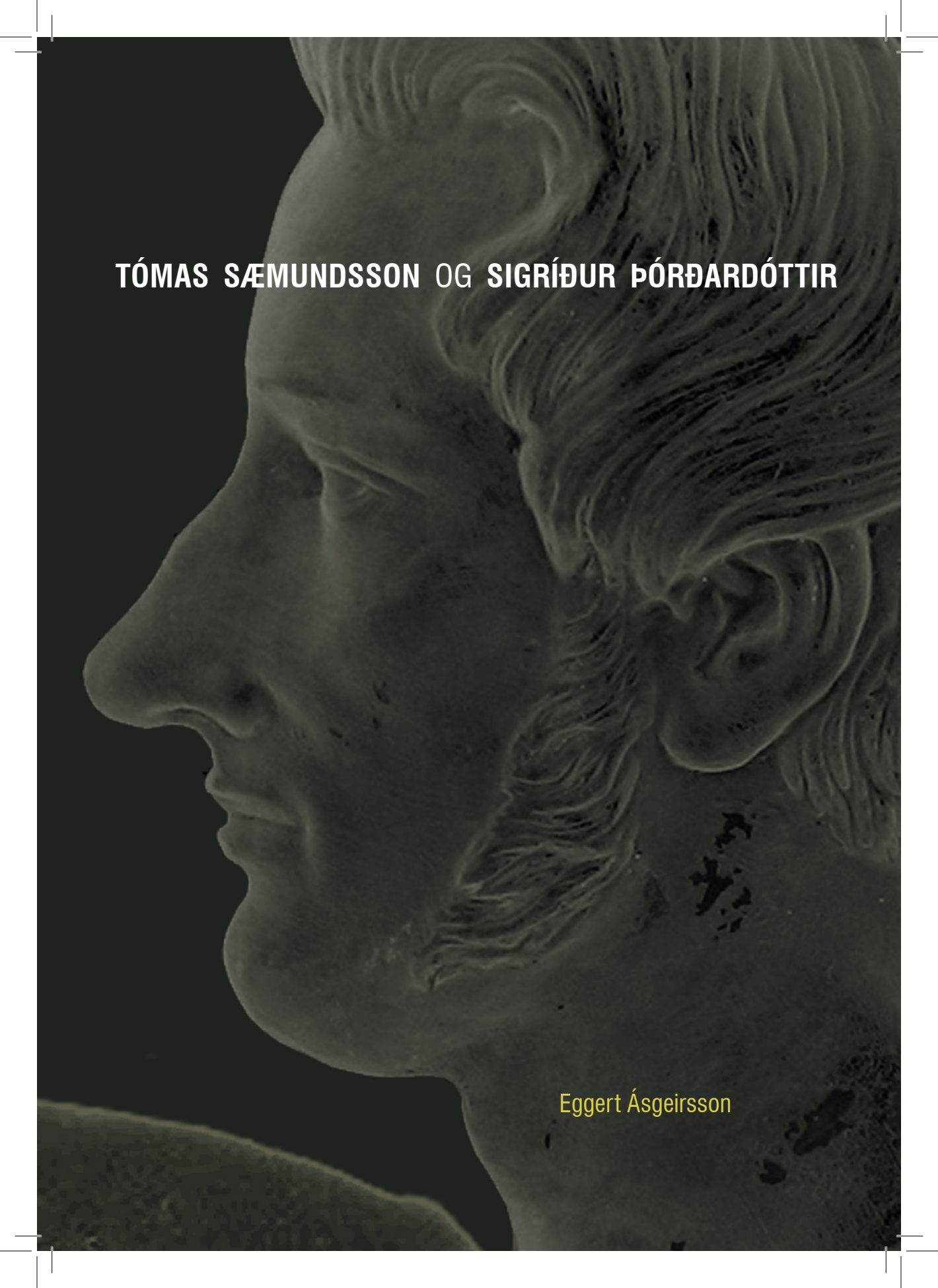

TÓMAS SÆMUNDSSON OG SIGRÍÐUR ÞÓRÐARDÓTTIR

Eggert Ásgeirsson

TÓMAS SÆMUNDSSON OG
SIGRÍÐUR ÞÓRÐARDÓTTIR

TÓMAS SÆMUNDSSON OG SIGRÍÐUR ÞÓRÐARDÓTTIR

Eggert Ásgeirsson

2007

Tómas Sæmundsson og Sigríður Þórðardóttir

© 2007 Eggert Ásgeirsson

Gefið út af höfundu í 400 eintökum

Öll réttindi áskilin

Höfundur setti bókina

Hönnun, umbrot og útlit: Dagur Eggertsson

Prentvinnsla: Oddi hf

ISBN: 978-9979-70-234-4

Bók þessa má ekki afrita með neinum hætti að hluta til
eða í heild nema með leyfi höfundar

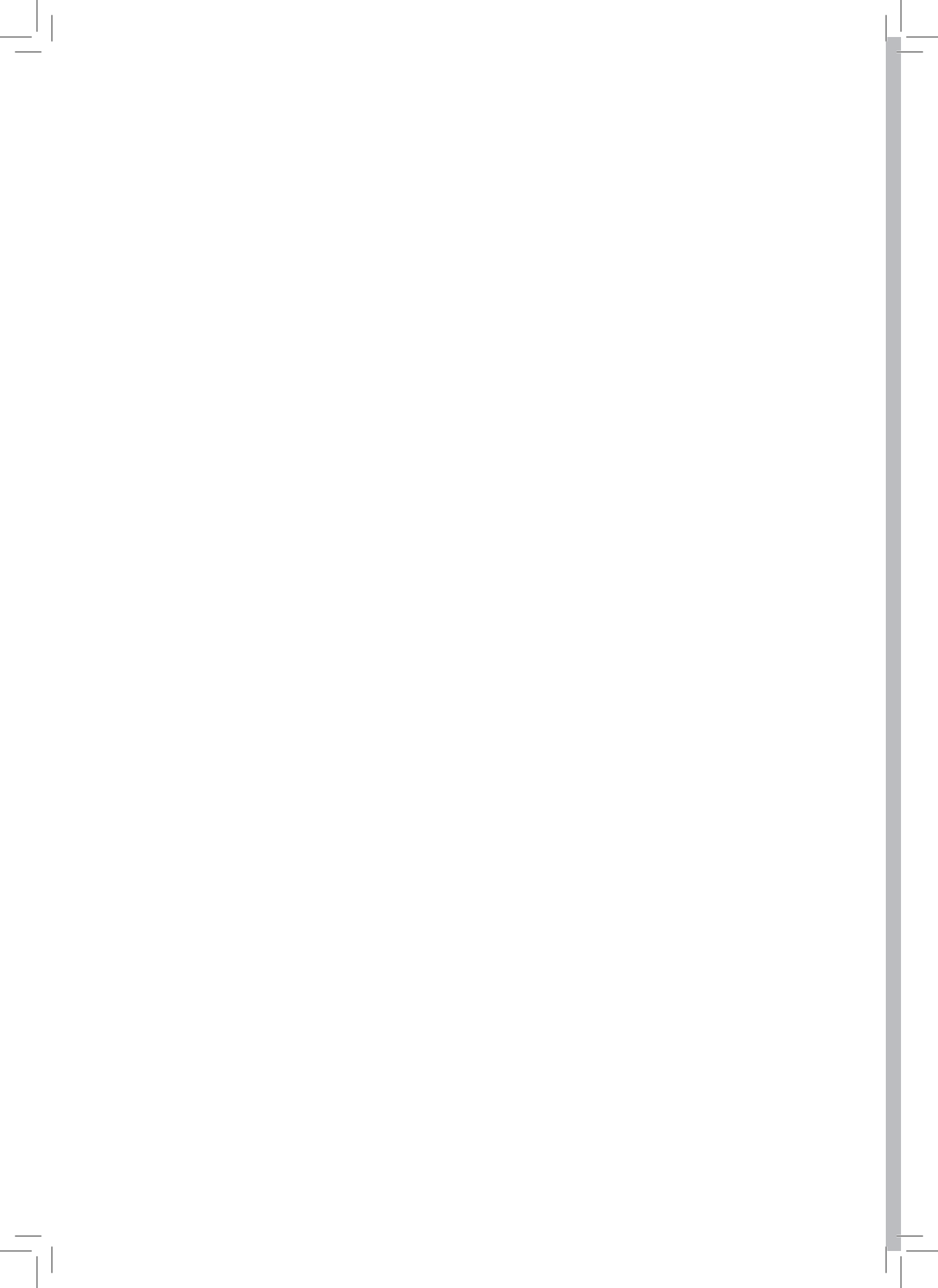
Forsíðumynd sýnir lágmynd af Tómasi Sæmundssyni.

Jón Helgason gerði hana eftir eldri lágmynd.

Barnamyndir á síðu 246 eru eftir Friede Beru Dagsdóttur,
Sæunni Axelsdóttur, Eggert Geir Axelsson, Sigríði Ölmur,
Axelsdóttur, Sólveigu Ylva Dagsdóttur og Jóhannes Örn
Dagsson.

EFNISYFIRLIT

FORMÁLI	9
TÓMAS SÆMUNDSSON OG SIGRÍÐUR ÞÓRÐARDÓTTIR	13
GREINAR OG RIT TÓMASAR SÆMUNDSSONAR	65
GÖGN TENGD TÓMASI SÆMUNDSSYNI Í HANDRD. LANDSBÓKASAFNS / HÁSK.BÓKASAFNS	69
NÖKKUR GÖGN Í ÞJÓÐSKJALASAFNI	72
RIT OG HEIMILDIR	73
NIÐJAR TÓMASAR SÆMUNDSSONAR OG SIGRÍÐAR ÞÓRÐARDÓTTUR	81
ÞÓRHILDUR TÓMASDÓTTIR	82
HÁLFDAN HELGASON	87
SIGRÍÐUR HELGADÓTTIR	88
ÞÓRHILDUR SKÚLADÓTTIR	90
SKÚLI SKÚLASON	91
HELGI SKÚLASON	99
PÁLL SKÚLASON	107
SOFFÍA SKÚLADÓTTIR	115
TÓMAS HELGASON	116
HELGI TÓMASSON	119
SIGRÍÐUR TÓMASDÓTTIR	129
ÁSTA TÓMASDÓTTIR	134
JÓN HELGASON	142
ANNIE HELGASON	146
HÁLFDAN HELGASON	147
ÞÓRHILDUR HELGASON	158
CECILÍA HELGASON	160
PÁLL HELGASON	164
ÓLAFUR HELGASON	170
KARÍTAS ÓLAFSDÓTTIR	173
HELGI ÓLAFSSON	187
HÁLFDAN ÓLAFSSON	188
ÞÓRHILDUR ÓLAFSDÓTTIR	189
GÍSLI ÓLAFSSON	190
ÁLFHEIÐUR HELGADÓTTIR BRIEM	197
ÞÓRHILDUR LÍNDAL	199
EGGERT P. BRIEM	209
FRIEDE INGIBJÖRG PÁLSDÓTTIR BRIEM	213
HELGI P. BRIEM	221
ÞÓRDÍS BRIEM	226
ÞÓRDÍS HELGADÓTTIR SÍVERTSEN	228
STEINUNN SÍVERTSEN	230
HELGI SÍVERTSEN	236
ÞÓRÐUR TÓMASSON	238
ÞÓRÐUR TÓMASSON	242

Ég ólst upp í húsinu nr. 24 í Tjarnargötu frá sex ára aldri. Timburhúsin við Tjarnargötu voru í vitund bæjarbúa tengd Briemfólkinu. Önnur tengsl vógu þó þungt.¹

Í **Tjarnargötu 18** bjó Sigrún Ísleifsdóttir, kona Björns Ólafssonar augnlæknis og síðar Þorleifs H. Bjarnasonar menntaskólakennara. Hún var systir Guðrúnar í nr. 20.

Í **Tjarnargötu 20** bjó Guðrún Ísleifsdóttir, eiginkona Sigurðar Briem póstmestara. Auk þess að vera svilkona Álfheiðar í nr. 24 var hún systir Sigrúnar (nr. 18) og Kristínar Ísleifsdætra. Kristín var eiginkona séra Ólafs Helgasonar á Stóra-Hrauni, sem hún missti frá mörgum börnum. Hann var bróðir Álfheiðar og Jóns biskups.

Í **Tjarnargötu 24** bjó Álfheiður Helgadóttir, ekkja Páls Briem, og var því mágkona Sigurðar Briem og svilkona Guðrúnar, Sigrúnar og Kristínar Ísleifsdætra. Í húsinu hjá Álfheiði bjó ættmóðirin, móðir hennar, Þórhildur Tómasdóttir með sonardóttur sinni Sigríði, dóttur Tómasar Helgasonar héraðslæknis, sem dó ungur.

Í **Tjarnargötu 26** bjó Jón biskup Helgason, bróðir Álfheiðar og jafntengdur Guðrúnu, Sigrúnu og Kristínu Ísleifsdætrum og hún.

Það jók á tengsl húsráðendanna að Kristín Ísleifsdóttir gekk að eiga séra Gísla Skúlason eftir að hún varð ekkja. Hann tók við Stóra-Hrauni eftir fráfall séra Ólafs og var bróðir séra Skúla Skúlasonar í Odda, manns Sigríðar Helgadóttur, systur Álfheiðar og Jóns.

Álfheiður og Jón biskup voru ætttrækin í meira lagi og því kom fjöldi frænda og venslafólks í heimsókn til þeirra.² Þá bjuggu hjá þeim ættmennir sem voru við nám í bænum, eins og áður hafði verið hjá séra Helga Hálfðanarsyni og Þórhildi Tómasdóttur.

Ekki minnstu máli skipti fyrir ættartengsli að ættmóðirin, Þórhildur Tómasdóttir, bjó síðustu æviárin, 1907 til 1923, hjá Álfheiði dóttur sinni í Tjarnargötu. Þá gerði Jón biskup ævi forfeðra sinna góð skil í ritum sínum og útgefinni ævisögu.

Milli systkinanna Álfheiðar, Jóns, Sigríðar í Odda og ekkju Tómasar Helgasonar og fjölskyldna þeirra var náð kærleikssamband. Fór ekki hjá því að tengsl færdust yfir á afkomendurnar. Í því tilliti var ég heppinn að alast upp í húsi Álfheiðar ömmu minnar. Þangað komu frændur utan af landi. Má nefna af Höгнаætt fólkið frá Barkarstöðum í Fljótshlíð, afkomendur Ingibjargar Sæmundsdóttur, systur séra Tómasar; séra Árna Þórarinsson á Stóra-Hrauni á

¹ Hús Klemensar Jónssonar, Tjarnargötu 22, liggur milli hluta, enda var hann óskyldur öðrum íbúum þessara húsa.

² Eggert Ásgeirsson: Samfélagið í Tjarnargötu um aldamótin. Lesbók Mbl., 20. og 27. mars 1993.

Snæfellsnesi, sonarson Jórunnar Sæmundsdóttur. Að vestan komu afkomendur Einars Hálfðanarsonar, einkum Einar Guðfinnsson og dóttir hans Halldóra, sem á námsárunum bjó í nr. 26. Úr Skagafirði var samband við dætur séra Guðjóns Hálfðanarsonar í Saurbæ, Álfheiði, Ragnheiði og frænku þeirra Sigríði Sigtryggisdóttur. Þá voru margvísleg tengsl við Viðeyjarfólkið, sem Þórhildur Tómasdóttir ólst upp með, stjúpborn Sigríðar Þórðardóttur.

Ýmis frændsystkinanna eru ættrækin. Árið 1991 tók Kristín Gísladóttir saman ritið *Arnarbælisætt*, sem nær til afkomenda ömmu hennar og afa, Kristínar Ísleifsdóttur og eiginmanna hennar, séra Ólafs Helgasonar og séra Gísla Skúlasonar, sem báðir voru prestar á Stóra-Hrauni.

Árið 2003 buðu Jón G. Guðbjörnsson og kona hans Guðrún Ása Þorsteinsdóttir afkomendum systkinanna úr Tjarnargötu 24 og 26 til móts á bújörð sinni, Lindarhvoli í Þverárhlið. Af því tilefni voru gerð niðjatöl Jóns Helgasonar og Mörtu Maríu og niðjatal Álfheiðar Helgadóttur og Páls Briem.

Ekki dugði að láta þar við sitja. Hóf ég því að viðað mér upplýsingum um afkomendur séra Helga og Þórhildar. Síðar ákvað ég, samkvæmt áskorun, að flytja niðjatalið upp um einn ættlið í tilefni 200 ára afmælis séra Tómasar Sæmundssonar á þessu ári. Reyndust niðjarnir á sjötta hundrað og fjölgar ört.

Ég tók þann kost að skrifa ævisögu Tómasar og Sigríðar. Jafnframt hef ég skráð allar heimildir sem ég hef fundið um þau hjón í söfnum og ritum, í því skyni að létta undir með þeim sem kynnu að vilja taka við rannsóknum á lífi þeirra og áhrifum.

Oddur Helgason, sem fer fyrir Ættfræðipjónustunni ORG, útvegaði mér upplýsingar úr ættfræðigrunni sínum. Hef ég reynt að endurbæta þær síðan, með góðri hjálp frændsystkina. Hjálp Odds hefur verið mikils virði. Uppfærðar upplýsingar um ættina hafa nú verið færðar inn í ættfræðisafn hans. Þannig eiga þeir sem áhuga hafa á að halda niðjatalinu áfram greiðan gang að upplýsingunum hjá Oddi.

Æviupplýsingar eru unnar úr greinum í blöðum ásamt ýmsum handbókum. Bergljót Línadal lét í té tilvitnaðar greinar um börn Álfheiðar Helgadóttur Briem.

Gamlar myndir eru að miklu leyti úr fjölskyldumyndasafni Þórhildar Tómasdóttur og Álfheiðar Helgadóttur, eða fengnar að láni frá frændfólkinu.

Þá hafa Brynja Jónsdóttir, Sigurður Gústavsson og Atli Steinn Guðmundsson verið hjálpleg við lestur handritsins. Prófarkir las Þorsteinn Jónsson frá Hamri og benti á fjölmargt til bóta.

Brynja teiknaði kort um ferðir Tómasar og Ásgeir Eggertsson tók vettvangsmyndir.

Tekið skal fram að ég nota að jafnaði skáletrun í stað tilvitnunarmerkja. Vafi var á hvort rita skyldi Hálfðan með *á* eða *a*. Að góðra ráði valdi ég síðari kostinn.

Sérstakar þakkir á skildar fornvinur minn, Aðalgeir Kristjánsson sagnfræðingur. Hann er sá maður sem mest hefur rannsakað sögu Fjölnismanna og ritað um þá og fyrri hluta 19. aldar. Hann fór yfir ævisögu Tómasar og Sigríðar og benti á ýmislegt sem betur mátti fara.

Það var mér hvatning að frændfólk mitt var áhugasamt um verkið og gerði sitt til að afla upplýsinga um sína ættleggi. Mest hefur í þessu verki mætt á konu minni Sigríði Dagbjartsdóttur, sem hjálpað hefur mér við samanburð gagna, lesið handrit bókarinnar á öllum vinnslustigum og gagnrýnt.

Dagur Eggertsson sá um uppsetningu bókarinnar og útlitshönnun.

Færi ég öllum kærar þakkir fyrir hjálp og hvatningu.

Sjálfur ber ég þó ábyrgð á öllum misfellum bókarinnar.

Vona ég að ættrækni verði áfram rík í þessari góðu fjölskyldu.

Reykjavík 14/03/2007

Eggert Ásgeirsson

TÓMAS SÆMUNDSSON OG SIGRÍÐUR ÞÓRÐARDÓTTIR

Tómas Sæmundsson fæddist að Kúfhóli í Landeyjum í Rangárvallasýslu 7. júní 1807 og dó á Breiðabólstað í Fljótshlíð 17. maí 1841.¹

Foreldrar hans voru **Sæmundur Ögmundsson**, f. á Hálsi í Hamarsfirði 1776, d. 25. jan. 1837 í Eyvindaholti undir Eyjafjöllum, og kona hans **Guðrún Jónsdóttir** frá Hallgeirsey í Landeyjum, f. 1772, d. 26. des. 1843.

Sæmundur var sonur hjónanna Salvarar Sigurðardóttur f. 1733, d. 1. okt. 1821, frá Ásgarði í Grímsnesi (hún var afasystir Jóns Sigurðssonar forseta) og séra Ögmundar Högnasonar f. 1732, d. 5. sept. 1805, sem síðast þjónaði Krossi í Landeyjum. Hann var sonur séra Högna Sigurðssonar f. 11. ágúst 1693, d. 7. júlí 1770, *prestafoður* á Breiðabólstað og k.h. Guðríðar Pálsdóttur, f. 1694, d. 31. okt. 1762, og voru þau ættforeldri Högnaættar.

¹ Fæðingardagurinn hefur unnið sér hefð. Í prestþjónustubók er fæðingardagur skráður 31. maí en í fermingarskýrslu er Tómas talinn fæddur 13. júní. Jón Helgason veit ekki hvernig 7. júní er tilkominn nema vegna þess að 7. júní er mitt á milli. Þetta er því eins konar miðlunardagur!

Lágmynd af Tómasi Sæmundssyni eftir Jón Helgason.

Mynd á síðu 12:
Frá Kúfhóli í Landeyjum í Rangárvallasýslu. Myndin sýnir Borgarhól þar sem bær Sæmundar stóð.

Ingibjörg Sæmundsdóttir.

² Æfisaga Árna prófests Þórarinssonar I. Fagurt mannlíf. Fært hefur í letur Þórbergur Þórðarson. Rvík. 1945.

³ Minningar Sigurðar frá Syðstu-Mörk. Ísafirði 1950. Sigurður Jónsson getur þeirrar sögu að Sæmundur hefði tekið sig upp um skeið og flutt í Húsadal í Þórsmörk. Hefur þetta allvel verið rannsakað. Þórður Tómasson í Skógum tekur undir kenninguna.

⁴ Sama. Ingibjörg var kona mikil vexti, frið sýnum, svipmikil og höfðingleg. Var það almennt álitid að fáar konur væru hennar jafningjar að meðfæddum hæfileikum. Mæltu ýmsir, að hún hefði staðið bróður sínum, séra Tómasi, jafnfætis að því leyti. Bls. 249. Var svo mælt, að hún væri fegurst og tignarlegust kona á Íslandi um sína daga og höfðinglegust. Bls. 16.

Guðrún var dóttir Jóns Ólafssonar (1737-1815) og Jórunnar Sigurðardóttur, f. 1737, d. 17. júlí 1826, frá Álfthólahjáleigu í Landeyjum.

Sæmundur var yngstur sjö barna þeirra Ögmundar og Salvarar. Er þau Guðrún giftust 1799 hafði hann verið við búskap í Gaularási í Krosssókn í Landeyjum frá 1798 en flutti að Kúfhóli í sömu sveit þar sem Tómas fæddist. Þá var Sæmundur orðinn hreppstjóri og bjó þar til 1819, þar til hann flutti undir Eyjafjöllin að Eyvindarholti. Sæmundur varð snemma efnamaður og fjárríkur, ráðdeildarsamur búsyslumaður og vel látinn höfðingi.

Um Sæmund Ögmundsson

Hann var allra manna harðastur við letingja en gerði þeim þó stundum stórmannlega úrlausn ef þeir þurftu á að halda.²... Eitt sinn bar það til, að skip eitt undir Eyjafjöllum fórst með tíu mönnum í lendingu við Fjallasand. Sendir Sæmundur, er hann spyr tíðindin, vinnumenn sína með tunnu af korni, auk annarra matvæla, á hvert heimili hinna látnu manna. Ekkjur þessara manna voru allar fátækar og þurfandi mjög fyrir matbjörg. Varð Sæmundur af þessu og margri rausn og stórmennsku vinsæll mjög í héraði sínu. Sögðu menn, að við hverja gjöf sem hann gæfi, væri sem efni hans blómguðust til helminga. Fjárafli Sæmundar stóð á mörgum fótum. Selstöð sína hafði hann á hólma þeim er Hallshólmi heitir, milli Ála og Affalls, sem er spilda ein af Teigslandi, einnig Gunnarshólma. Komst hann oft í krappan að vitja fjár síns á vetrum vestur yfir Markarfljót og að síðustu leiddu ferðir þær hann til bana. Hann reið einn dag í frosti miklu frá sauðum sínum á Hallshólma. Varð hann votur mjög í fljótinu og kól æðimikið. Lá hann tvær vikur í kali þessu og andaðist 25. janúar 1837.³

Börn þeirra Sæmundar og Guðrúnar sem komust upp voru:

- Jórunn Sæmundsdóttir kona Árna Jónssonar á Klasbarða í Vestur-Landeyjum,
- Tómas,
- Sigurður Sæmundsson bóndi í Eyvindarholti sem átti Steinunni Ísleifsdóttur frá Seljalandi og
- Ingibjörg Sæmundsdóttir á Barkarstöðum í Fljótshlíð, kona Sigurðar Ísleifssonar bónda þar.⁴

Tómas ólst upp á Kúfhóli uns hann fluttist með foreldrum sínum að Bakkahjáleigu og þaðan að Eyvindarholti. Sagt er að hann hafi verið tengdari móður sinni en föður, sem var öllu stórbrotnari í framgöngu. Naut hann hefðbundins uppeldis við sveitavinnu. Hann var sagður heldur seinn til líkamsþroska, fyrst í stað bagaður á hægri fæti, óskýr og goglaralegur í tali. Allt lagaðist þó. Honum var snemma kennt að lesa og kom ókallaður til móður sinnar með bókina í hendinni. Hann hafði áhuga á rímum og gat endursagt efni þeirra. Sæmundur hafði sjálfur ekki átt kost á að stunda skólanám. Þegar

Tómas sýndi áhuga hafa foreldrar hans talið rétt að setja hann til bókar. Þegar hann var fermdur 1821 fékk hann þann vitnisburð að hann hefði lært alla lærdómsbókina, merkilega vel læs og skýr.⁵

Prófastur í Odda var séra Steingrímur Jónsson, sem verið hafði lektor Bessastaðaskóla, kvæntur Valgerði Jónsdóttur frá Móeiðarhvoli sem fyrr hafði átt Hannes Finnsson biskup. Oddi var þá mikið lærdómsheimili og hélt Steingrímur þar rómaðan heimaskóla. Til hans leitaði Sæmundur og varð úr að Tómas hóf skólanám í Odda 1821 og var þar þrjá vetur. Ætlunin hafði verið að hann tæki þaðan próf en þá var Steingrímur skipaður biskup, kvaddur utan til vígslu og settist að í Reykjavík og síðar í Laugarnesi.

Steingrímur prófastur var kröfuharður við nemendur sína en ljúfmenni. Ævilöng vinátta tókst með þeim sumum. Urðu þeir prófastur og Tómas trúnaðarvinir þaðan í frá. Steingrímur hafði þá reglu, ef nemendum varð eitthvað á, að *yfirvinna hið vonða með góðu*. Þá gætti hann þess að nemendur ofgerðu sér ekki með innisetum og lét þá stunda útivist og fara á skautum. Nánust vinatengsl Tómasar tókust við Pál Pálsson frá Lambastöðum á Seltjarnarnesi, *skrifarann á Stapa*, og Þorstein Helgason frá Móeiðarhvoli, prest í Reykholti, sem drukknaði í Reykjadalssá 1839. Eftir hann orti Jónas Hallgrímsson hið merka kvæði sem hefst þannig: *Hvarmaskúrir harmurinn sári...*

*Veit þá engi að eyjan hvíta
á sér enn vor, ef fólkið þorir
guði að treysta, hlekkir hrista,
hlýða réttu, góðs að biða.*⁶

Þeir Páll skrifuðust á lengst af. Birtust fjögur bréf Tómasar sem hann skrifaði frá Odda í bók um Pál: *Skrifarinn á Stapa*, en alls eru til 34 bréf frá honum.⁷

Bréfin frá Oddaárunum bera með sér að Tómas var æringi og lenti í strákaævintýrum sem hann segir vel frá. Hann var ungur orðinn vel sendibréfsfær. Sennilega hefur hann skrifað á við marga þótt bréfin hafi ekki mörg varðveist. Má líklegt telja að hann hafi eins og fleiri einmitt öðlast ritleikni sína með bréfríttun. Lýsingar hans á spaugi þeirra Oddasveina bera það með sér að Steingrímur prófastur kunni að beita umburðarlyndum uppeldisaðferðum. Hann hafði áður verið stjórnandi Bessastaðaskóla, og var talið að nokkuð hefði skólanum síðan farið aftur undir stjórn Jóns lektors Jónssonar sem Tómas stundaði seinna nám hjá.

Þegar Tómas skrifaði frá Eyvindarholti 1825 sagði hann við Pál að gott ætti hann að sitja við skrifborð en hann sjálfur sveittist blóðinu út á berangri, hverju sem viðraði; kveðst feginn vilja skipta á skólanum og þyngsta slætti.⁸

Varð það nú úr að Tómas var tekinn í Bessastaðaskóla haustið 1824.

⁵ Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Rvík. 1941 og Jón Halldórsson: Bréf til Jónasar Hallgrímssonar, 15. febr. 1844. Birtist sem viðbætur í: Bréf Tómasar Sæmundssonar, Rvík. 1907. Bls. 290-96.

⁶ Jónas Hallgrímsson: Ljóð og lausamál. Rvík. 1989. Bls. 136.

⁷ Finnur Sigmundsson: Skrifarinn á Stapa. Sendibréf 1806-1877. Rvík. 1957. Bréf þessi komu ekki fram fyrr en eftir að Jón Helgason hafði gefið út bréf Tómasar á aldarafmæli hans 1907.

⁸ Sama. Bls. 33.

⁹ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bréf til Jónasar Hallgrímssonar 22. júní 1830.

¹⁰ Aðalgeir Kristjánsson: Fimm bréf til Ísleifs á Brekku. Tímarit Máls og menningar. Rvík. 1966. Gísli varð síðar prestur í Kálfholti og faðir séra Ísleifs í Arnarbæli sem kemur við sögu í niðjatalinu.

¹¹ Bréf frá Ingibjörgu á Bessastöðum til Tómasar Sæmundssonar. Einar Ól. Sveinsson sá um útgáfuna. Skírnir, Rvík. 1948. Bls. 188-92.

¹² Þegar hann kom í Bessastaðaskóla.

¹³ Jónas Hallgrímsson: Tómas Sæmundsson, minning. Fjölir VI. ár. Bls. 2-3.

¹⁴ Jónas Hallgrímsson: Bréf og dagbækur. Rvík. 1989. Bls. 10.

¹⁵ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 181.

¹⁶ Jónas Hallgrímsson: Bréf og dagbækur. Rvík. 1989. Bls. 5, 7.

Þar sat hann þrjá vetur og var brautskráður 1827. Í Bessastaðaskóla var mannval og þekkti Tómas suma frá Odda.

Ekki hafði hugur hans alltaf staðið til náms. Hann minnst þess síðar í bréfi til Jónasar Hallgrímssonar að hann *þakkaði guði fyrir að ég aldrei kæmist í tölu montinna skólastráka*, þegar þeir spottuðu hann fyrir að vera *að safna kúadillum í fjósinu heima hjá honum föður mínum í mórauðu nærhaldi*.⁹

Skólinn miðaði kennsluna fyrst og fremst við verðandi presta og sá var skilningur almennings á hlutverki skólans, enda meginhluti presta útskrifaður úr skólanum á þeim tíma sem skólinn starfaði. Þeir luku námi sínu með predikun í Bessastaðakirkju. Jón lektor var ekki mestur andans maður í kennaraliðinu. Á Álftanesi voru í þann tíð ýmsir lærdómsmenn saman komnir, einkum tengdir skólanum, og eiga sér verðugan sess í Þjóðarsögunni. Er helst að nefna þá Björn Gunnlaugsson náttúrufræðing, sem þekktastur er enn fyrir Íslandskort sitt, og Sveinbjörn Egilsson, guðfræðing, skáld og Hómersþýðanda. En þar voru líka embættismenn, séra Árni Helgason stiftprófastur í Görðum og Ísleifur Einarsson dómstjóri á Brekku sem Tómas átti síðar í bréfasambandi við. Þeir munu hafa kynnst þegar sonur hans, Gísli, og Tómas voru samtímis í Bessastaðaskóla.¹⁰

Í skólanum bjó líka Þorgrímur Tómasson gullsmiður og ráðsmaður, faðir Gríms Thomsen skálds. Skrifaðist Tómas á við Ingibjörgu konu hans.¹¹

Persónueiginleikar Tómasar komu strax fram í skóla og lýsti Jónas Hallgrímsson þeim er hann skrifaði eftir Tómas látinn og birti í sjötta árgangi Fjölnis:

*Hann var þá¹² ákafamaður í gjeði, kappsamur og framkvæmdasamur, og stórvirkur og fljótvirkur og ifirtaks ráðagóður hvað sem í skarst. Ekkjert var honum leiðara enn leti og lígji og allskonar ránglæti og vildi hann af öllu abli brjóta það á bak aptur; fór þá stundum, eins og opt fer um slíka menn, að hann þótti vera nokkuð harðsnúinn og ráðríkur enn allra manna var hann einlægastur og ástúðlegastur vinum sínum.*¹³

Má segja að þessi skapgerðareinkenni hafi að ýmsu leyti komið fram hjá afkomendum hans.

Mikið orð fór af Hallgrími Scheving málfræðingi, en þeim Tómasi virðist hafa komið illa saman. Reyndi Jónas að bera sáttarorð á milli þegar hann sagði við Tómas: *Scheving heldur upp á þig meir en þú hyggur*.¹⁴ Það tókst um síðir er Tómas sagði í bréfi til Konráðs Gíslasonar þegar hann fjallaði um stuðning við Fjölni: *Dr. Scheving er okkar besti maður*.¹⁵

Hann eignaðist á Bessastöðum ýmsa góða vini og tók með þeim þátt í ýmislegum gleðskap. Þekktust eru vináttubönd hans við Jónas. Hann eignaðist fleiri góða vini, bæði úr hópi eldri og yngri nemenda, sem litu upp til hans og treystu ráðum hans.

Jónas og hann voru jafnaldrar og vináttuböndin entust lífið á enda, þótt stundum væri nokkur styttingur á milli þeirra, einkum þegar Tómas var að brýna Jónas til að koma utan til Hafnar og þegar erfiðleikar voru í útgáfu Fjölnis. Þeir eignuðust saman að vini Rudolf Keyser, norskan mann, sem var við Bessastaðaskóla um tveggja ára skeið til að læra íslensku og sögu. Þeir Tómas urðu samskipa til Danmerkur og allir munu þeir hafa skrifast á eftir það.¹⁶ Síðar varð Keyser háskólakennari í Noregi og ritaði m.a. um kirkjusögu, þar með talið um kirkjusögu Íslands. Sennilegt má telja að áhugi félaganna á sögu hafi vaknað þá, en hún var ekki námsgrein í skólanum.¹⁷

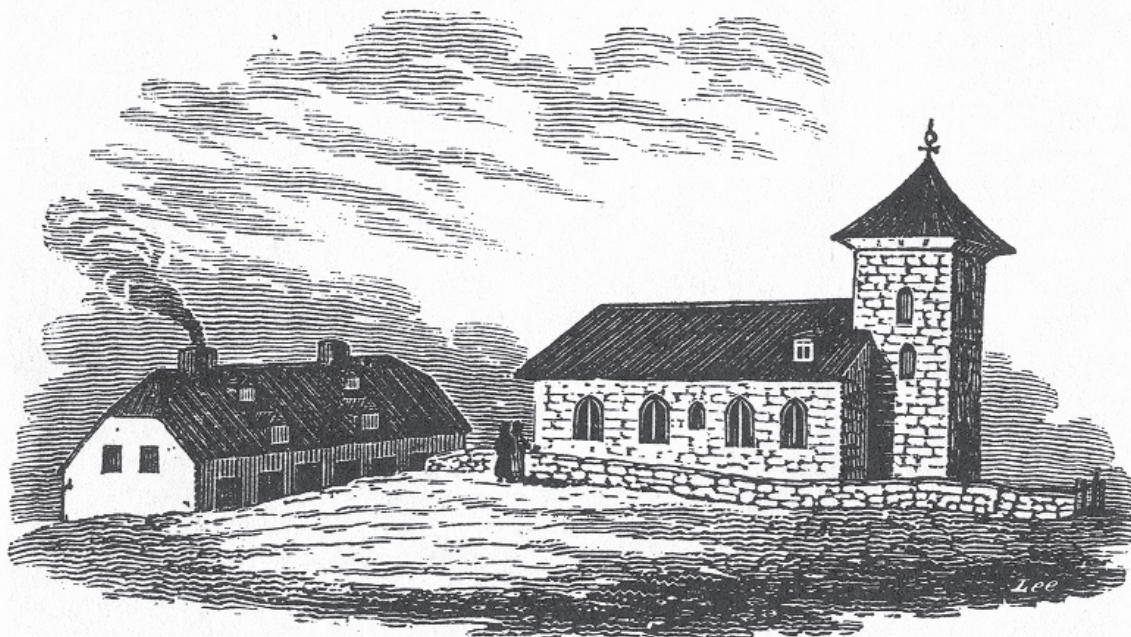
Ekki er vitað um hvernig Tómasi sóttist námið. Hallgrími Scheving þótti hann í upphafi ekki stunda námið nægilega vel. Hins vegar breyttist sú afstaða hans er á skólagönguna leið. Jón Helgason biskup sagðist hafa heyrt í ungðæmi sínu að kennararnir hafi með einkunnum sínum frekar viljað aftra því að hann færi til framhaldsnáms.¹⁸ Það virðist þó ekki hafa borið árangur því hann fékk ágætar einkunnir við brottför. Umsögn lektors í vottorði til háskólans er í hof stillt. Tómas dvaldist hjá Steingrími biskupi í Laugarnesi í upplestrarfríinu og telur Jón Helgason líklegt að hann hafi notað leyfið vel og það hafi átt þátt í frammistöðu hans.¹⁹ Það varð úr að hann lagði upp 13. ágúst 1827 frá Hafnarfirði til Hafnar. Tók sjóferðin 16 daga. Eins og gefur að skilja, og eins og fjölmargir Hafnarstúdentar hafa sagt frá í bréfum, vakti brottförin og koman til Hafnar blendnar tilfinningar ungra íslenskra

¹⁷ Sveinn Yngvi Egilsson hefur fjallað um Keyser og samskipti hans við þá Jónas og Tómas. Hann telur róttækan söguskilning Fjölnismanna ekki ættaðan frá Bessastöðum heldur frá evrópskri samtímasögu sem þeir kynntust í Höfn. Arfur og umbylting. Rannsókn á íslenskri rómantik. Rvík. 1990.

¹⁸ Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Æviferill hans og ævistarf. Rvík. 1941. Bls. 46.

¹⁹ Sama.

Bessastaðir um 1830.

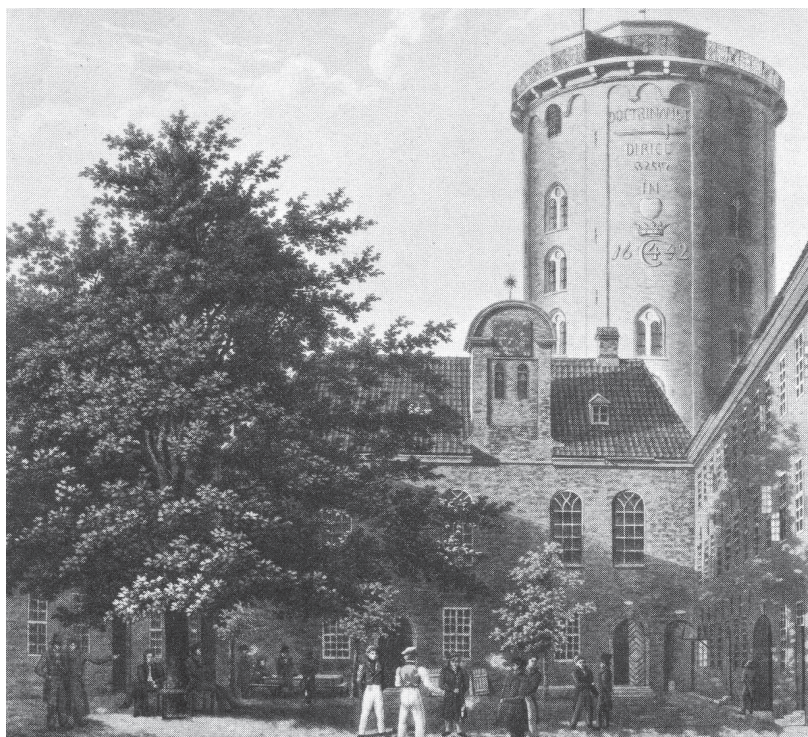
sveitamanna. Þar var fáum að mæta því félagarnir voru ekki enn komnir til náms. Þrír voru þangað komnir sem verið höfðu með honum í Odda. Ögmundur Sigurðsson frændi hans tók á móti honum og skaut yfir hann skjólshúsi fyrst eftir komuna. Hann leigði sér strax herbergi því að ekki var til setunnar boðið þar sem hann stefndi að inntökuprófi í háskólann 1. október. Var það brýnt til að fá Garðvist og önnur réttindi. Framan af virðist hann hafa umgengist Keyser og þeir haft áhuga á leikhúsum Hafnar. Svo hélt Keyser heim til Noregs og skrifaðist framan af á við þá Jónas, en smám saman virðist sambandið hafa rofnað.

Bréfaskriftir hóf hann strax til föður síns og fjallaði þar einkum um búksorgir, fjármál, innkaup og próf. Skrifaði hann honum nærri árlega upp frá því.

Nú ertú kominn burt úr hinum mjúku móðurhöndum fósturjarðarinnar – og jafn snart sagði hjarta mitt mér, að hvað svo sem fyrir mér lægi að sjá af fegurð landa og staða, þá yrði hún þó ætíð í allri sinni fátækt dýrðlegasti bletturinn á jarðríki! ... Leiddi [Ögmundur frændi hans] mig strax til sinna heimkynna gegnum geysimargar götur og fólki alsettar, svo ég hugði mig vera annaðhvort í leiðslu eður draumi, þar ég aldrei hefði getað rúmað í höfði mér slíkan skarkala, org og ósköp, sem hér í einu umkringdu mig á allar síður.²⁰

²⁰ Bréf til Sæmundar föður Tómasar, skrifað í Khöfn 30. ágúst 1827. Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 2 og 5.

Ekki var smáfyrirtæki að stunda nám í Höfn og dýrt. Samkvæmt innkaupalýsingu í bréfunum hélt hann sig býsna vel. Svo dæmi sé tekið keypti hann sér tólf skyrtur, stásstígvél og skó, auk þess

Garður, með Sívalaturn í baksýn.

sem hann hafði þjón til að bursta stígvélin og sinna útréttingum. Þetta hefur sennilega verið lenska stúdentanna og þeir komist upp með það gagnvart kosturum sínum. En Tómas nýtti efnin vel og stundaði lærdóminn af meira kappi en sagt verður um ýmsa aðra Hafnarstúdenta.²¹

Góður vitnisburður um framgöngu Tómasar eru orð Konráðs Gíslasonar:

*Þeir sem um þessar mundir þekktu hann í Khöfn eða skrifuðust á við hann, vita vel með hvílíkum fögnuði hann settist að brunni vísindanna og safnaði sér á stuttum tíma auðlegð nytsamrar þekkingar, og einkum svo ljósu yfirliti yfir samband hinna margvíslegu vísinda sín á milli.*²²

Bréfin til Jónasar Hallgrímssonar eru framan af með léttum skólapiltabrag en verða alvarlegri er lengra líður. Hann byrjar snemma að hvetja Jónas til Hafnarfarar og taldi hann geta náð æðstu metorðum í heimi vísindanna.

*Eftir examen var ég innskrifaður í kóngsins herkorps sem dáti og æfði mig í vopnaburði með fleirum í 3 vikur á Execérskólanum – með byssu á öxl og kórða við hlið; – það er rétt gaman. – Ég hef nefnileg svodan þyngsli fyrir brjóstinu og hvað verst er, ég er svo ruglaður í höfðinu, að ég get um ekkert hugsað og lítið lesið mér til gagns, því ég gleymi því öllu jafnóðum. Hamingjan má ráða hvernig það fer.*²³

Heilsan var ekki sem skyldi og olli honum áhyggjum. Félagi hans og skólabróðir, Stefán Gunnlaugsson, sem kom til Hafnar stuttu á undan honum var haldinn bæði augnveiki og blóðspýtingi,²⁴ og varð að stytta nám sitt. Hafa ber í huga að berklar voru algengur sjúkdómur á þessum árum. Samt er ekki ósennilegt að hér sé upphaf sjúkleika Tómasar.

Almennu inngangsprófi lauk hann með góðum árangri og undi hag sínum vel. Var hann ánægður með kjörin, Garð, Garðstyrkinn og eldsneytisstyrkinn. Fyrir þetta öfunduðu danskir stúdentar þá íslensku, þurftu sjálfir að bíða lengi eftir slíkum hlunnindum, þótt með góðar einkunnir væru.

Tómas gladdist yfir náttúrunni og borginni og fannst Danir vinsamlegir. Fólkið sem hann kynntist var glaðlegt og gott, vildi allt fyrir hann gera. En hvaðeina kostaði sitt og ekki var á allt treystandi. Framtíðin var óráðin, enda var ekki þörf á að ákveða strax hvaða sérgrein stefnt væri að í náminu. Meðan hann var óviss um framtíðina lagðist hann í lestur bóka og tímarita til að færa út sjóndeildarhringinn. Þar kom að hann þurfti að velja sér námsgrein og kaus guðfræði.

En ýmislegt var að sýsla fyrir Tómas í Kaupmannahöfn. Tók hann námið alvarlega því hann lagði mikið kapp á að það drægist ekki á langinn. Hann hreifst af landinu, náttúrunni og hljóðfærslætti sem hann heyrði. Borgin þótti honum fögur og vel skipulögð. Eitthvað virðist hann hafa farið í leikhús en misbauð fínheitin sem gerðu það

²¹ Kristinn E. Andrússon: Ný augu. Rvík. 1973. Bls. 37.

²² Sama. Bls. 40.

²³ Bréf til Jónasar Hallgrímssonar, 8. mars 1828. Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907.

²⁴ Sama. Bls. 33. Hann varð að stytta nám sitt og taka lögfræðipróf hið skemmra, en varð frægur af frammistöðu sinni sem bæjarfógeti í Reykjavík, en fluttist síðar til Danmerkur.

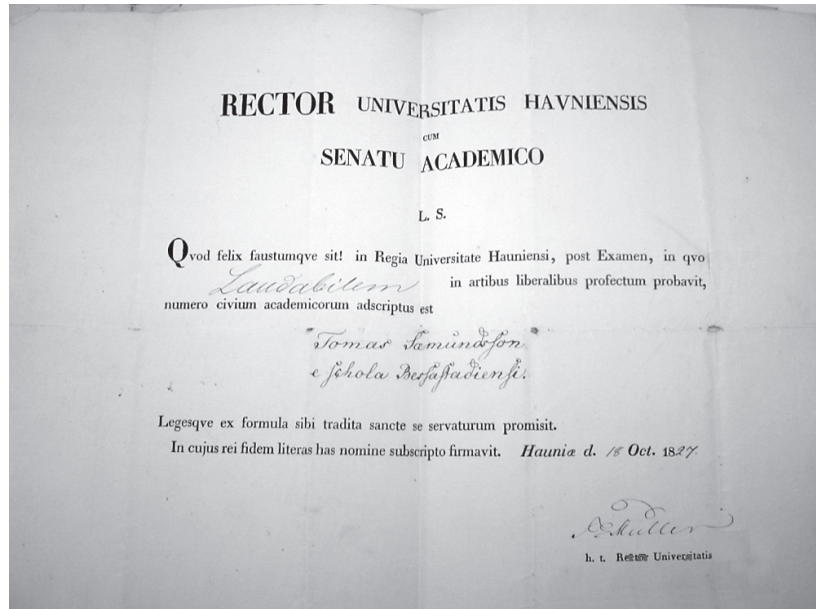
²⁵ Jón Helgason: Thomas Sæmundsson. Kirke og kultur. Khöfn. 1920.

Baldvin Einarsson, eða ...²⁶

²⁶ Halldór Jónsson: Myndir af Tómasi Sæmundssyni. Árbók Hins íslenska fornleifafélags, 1998. Bls. 35-45. Höf. færir fram rök fyrir því að myndin geti verið af Tómasi, en ekki af Baldvini. Myndina hafi Sigríður Þórðardóttir lánað Jóni Sigurðssyni til Hafnar en henni var aldrei skilað aftur. Myndinni var síðar stolið úr Þjóðminjasafninu. Greinin fjallar annars um allar myndir sem sagðar eru af Tómasi.

Innritunarskríteini Tómasar frá Hafnarháskóla.

að verkum að honum leið ekki beint vel innan um greifa og baróna.

Tómas kynntist strax fyrsta vetur sinn í Höfn Baldvini Einarssyni. Tókst með þeim náin vinátta sem var mikilsverð fyrir þroska unga stúdentsins.²⁵ Ekki síst hefur hann sjálfsagt kynnst útgáfustarfi Baldvins. Nánustu vinir Tómasar voru annars Þorsteinn Helgason félagi hans frá Bessastöðum og Eggert Jónsson, síðar læknir, sem hann sagði reynast sér því betur sem meira reyndi á. Virðist hann hafa vikið sér undan umgengni við óreglusama, jafnvel þó að þeir væru honum skyldir. En hann saknaði Jónasar, brýndi stöðugt fyrir honum að yfirgefa soll Reykjavíkur og reyndi að sannfæra hann um kosti náms í Danmörku.

En hann var stundum einmana og átti sínar erfiðleikastundir. Hann kvartaði undan skroknum sem gerði honum erfitt fyrir og olli honum ólund og erfiðleikum í samskiptum við aðra.²⁷ Framan af virðist hann ekki hafa átt marga vini og enga danska.

Eitthvað umgekkst Tómas prófessor Birgi Thorlacius, stórlærðan mann af íslenskum ættum sem hann fékk eftir inntökuprófið sem einkakennara.

Birgir var barnlaus. Hann og kona hans tóku á heimili sitt, sem dóttir væri, Kristjönu Jóhönnu fögru Gunnlaugsdóttur Briem. Heimagangur var þar Benedikte Arnesen Kall, síðar rithöfundur, venslakona hjónanna. Voru þær Jóhanna og Benedikte systkinadætur. Benedikte var dóttir Páls Árnasonar, skólamanns og orðabókarhöfundar í Danmörku. Birgir og kona hans fóru í tveggja ára kynnisferð suður um Evrópu 1826, til Rómar og heim aftur. Tóku þau Jóhönnu með sér í þetta langa ferðalag.²⁸

²⁷ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 17.

²⁸ Jóhanna, sem kölluð var hin fagra, Briem (1805-1886) kynntist Carl Wilhelm Schütz á leiðinni suður um Þýskaland og giftist honum í Höfn eftir að hún kom þangað aftur. Þau settust að í Bielefeld. Varð hann þekktur málvísindamaður. Þau áttu átta börn og er stór ættbogi frá þeim kominn í Þýskalandi. Sjá Briemsett, Rvík. 1990.

Áttu gestir góðu að mæta á heimili Birgis. Hann var orðinn heilsulíttill og dó ekki löngu seinna, heimkominn úr langri suðurferð. Sennilega hefur Tómas heyrt bæði um ráðagerðir Birgis um suðurför og ekki síst lært af reynslu hans og fjölskyldunnar og skipulagi ferðarinnar. Þó að hann nefni Jóhönnu fögru ekki fer vart á milli mála að hann hafi vitað um ferðir hennar. Þó ekki væri annað er sennilegt að Thorvaldsen hafi nefnt hana við Tómas, enda hittu þau hann í Róm. Þau komu einnig bæði til Parísar þar sem bróðir Kristjönu Jóhönnu, Kristján Jóhann Briem, starfaði.²⁹ En hvorugt þeirra nefnir hann.

Sennilegt má telja að suðurferð einkakennarans hafi verið hvatinn að suðurreisu Tómasar.

Ekki er vitað hvers vegna Tómas fór til Íslands sumarið 1829, nema það hafi verið vegna þess hve óráðinn hann var og taldi nauðsynlegt að komast í samband við fósturjörðina og fólkið sitt. En þetta varð örlagaferð. Hann hlaut slæma sjóferð og skýrði frá því í bréfi til Páls Pálssonar og föður síns hvernig hann varði tímanum.³⁰

Hann dvaldi hjá kunningjum sínum í og við Reykjavík í 10 daga, var síðan í Eyvindarholti í fimm vikur og fór þá að búa sig til utanferðar á nýjan leik. Hann notaði tímann vel, skoðaði sig um en leist ekki vel á bæinn í þeirri heimsókn. Reykjavík var þá smábær. Helstu embættismenn bjuggu á Bessastöðum, í Nesi við Seltjörn, Viðey og í Laugarnesi. Í kvosinni við Tjörnina bjuggu, auk þurrabúðarmanna, einkum danskir verslunarþjónar og gerðu bæinn að hálfgerðu spillingarbæli. Tómas óttaðist að Jónas Hallgrímsson yrði samdauna og kæmist ekki utan til að þroska hæfileika sína.³¹

Ævintýrakafli ferðarinnar hófst er hann leitaði fars utan frá

²⁹ Ferðir þeirra, Tómasar, Kristjönu og Kristjáns eru órannsakaðar.

³⁰ Jón Helgason: Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 55. Sjá og: Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Rvík. 1941. Bls. 54-5. Bréf Tómasar til Páls komu ekki fram fyrr en eftir að J.H. hafði gefið bréfin út. Þau hafa fæst verið gefin út. Sjá skrána yfir gögnin varðandi Tómas í handritadeild Landsbókasafns.

³¹ Kristinn E. Andrússon: Ný augu. Rvík. 1973.

Reykjavík 1836. Í baksýn má sjá Viðey og Laugarnes. Mynd eftir Jón Helgason.

³² Fer reyndar tvennum sögum af atvikum, en þessi útgáfa er ekki verri en hin.

Reykjavík. Þar voru allir skipstjórar fullir og viðskotailir og ætluðu sér að okra á honum. Tómas lenti í orðasennu við einn þeirra sem gekkst fyrir samtökum um að meina honum far. Þorgrímur gullsmiður á Bessastöðum bauðst til að útvega honum far og borga en Tómas vildi ekki beygja sig, fékk sér hest og hélt til Akureyrar.³² Meðan hann beið farsins notaði hann tímann og víkkaði sjóndeildarhringinn. Kom hann að Garði í Aðaldal og hitti þar sýslumannsdótturina Sigríði Þórðardóttur, sem hann lofaðist og gekk síðar að eiga.

Trúlofunin var leyndarmál sem hann trúði Jónasi fyrir en gaf enga frekari vísbendingu í bréfi sínu, þó að hann nefndi Garð. Hann lét ekki í neitt skína þegar hann sagði pabba sínum ferðasöguna. Þetta var lærdómsrík ferð sem veitti honum þekkingu á landinu, þjálfaði hann í ferðalögum, kenndi honum að taka ákvarðanir og láta ekki kúgast. Sjóferðin var hröð og góð og komst hann til Hafnar á undan Reykjavíkurskipum.

Þegar Tómas kom aftur í skólann tók hann til við guðfræðinám. Komið var fram á haust 1829, ekki nema tvö ár eftir af tíma hans á Garði og alvara lífsins hafði kvatt dyra. Umbrotatímar voru í guðfræðilegum efnum í Danmörku þar sem Grundtvig hafði kvatt sér hljóðs og vakið ólgu sem eimdi eftir af um langa framtíð.

Ekki verður fjallað nánar um það hér, en svo virðist sem Tómas hafi fremur hallast að andstæðingum Grundtvigs meðal kennara sinna. Honum tókst ekki að ljúka námi á settum tíma en fékk nokkra framlengingu á námsstyrkjum. Hann innritaðist til prófs um haustið 1831, gekk undir próf eftir áramótin og lauk með góðri einkunn. Eins og áður sagði virðist Tómas ekki hafa verið félagslyndur á námsárum sínum og ekki umgengist marga. En hann var fróðleiksfús og lestrarhestur sem marka má af fyrstu prentuðu grein hans í Skírni 1832: *Hinar markverðustu bækur er útkomu í Danmörku og erlendis árið 1832*. Tók hann við af Baldvini Einarssyni, skrifara Bókmenntafélagsins, sem hafði ritað sams konar grein árið á undan. En hann átti eftir að verða félagslyndari. Sennilegt er að það hafi átt sér stað í sambandi við félagsmálastörf Baldvins Einarssonar og fundahald með Íslendingum. Þjóðernisvitund og þjóðfrelsisstefna hans virðist hafa haft mikil áhrif á Tómas. Hann taldi Baldvin öðrum íslenskum mönnum fremri í pólitískum málum. Baldvin var forystumaður stórs hóps stúdenta sem batt við hann miklar vonir.³³ Tómas var náinn vinur Þorgeirs Guðmundssonar, meðútgefanda Baldvins að tímaritinu Ármanni á Alþingi.

Baldvin hafði trú á Tómasi og sagði í bréfi til Páls stúdents Pálssonar eftir að Tómas var lagður af stað í suðurför sína:

*Þú spyr hvað Tómas vill til Parísar. Hann vill upplýsast og ferðast. Hann er eitthvert hið bezta höfðingjaefni, sem nú er uppi af ungum mönnum. Hann verður biskup, ef hann lifir.*³⁴

Tómas gaf út ritling á dönsku 1832: *Ísland frá vitsmunalegu sjónarmiði*.

³³ Kristinn E. Andrésson: Ný augu. Rvík. 1973. Bls. 43. Nanna Ólafsdóttir: Baldvin Einarsson. Rvík. 1961. Bls. 133-4.

³⁴ Bréf Baldvins Einarssonar til Páls Pálssonar. Höfn, 28. sept. 1832. Finnur Sigmundsson: Skrifarinn á Stapa. Rvík. 1957. Bls. 78.

³⁵ Ísland fra den intellektuelle Side betragtet. Khöfn. 1832.

Fór hann þar aðdúnarorðum um Baldvin og ættjarðarást hans.³⁵ En þar var einnig fjallað um ýmislegt sem hann taldi mikilvægt fyrir framfarir þjóðarinnar, einkum lagfæringar í menntamálum og fræðslumálum. M.a. vildi hann láta flytja Bessastaðaskóla til Viðeyjar.³⁶ Þá fjallaði hann eins og Baldvin um nauðsyn háskóla og lagakennslu.³⁷ Hann var þá þegar farinn að láta sig þjóðfélagsmál varða og orðinn ódeigur við að gera skoðanir sínar heyrinkunnar.

Þá má einnig geta þess merka og ótrúlega framtaks er hann og félagar hans Skúli Thorarensen og Eggert Jónsson, síðar læknar, tóku höndum saman um útgáfu á kvæðum Eggerts Ólafssonar í Höfn, á þessu sama ári, 1832.³⁸

Síðari hluti 18. aldar og aldamótin voru umbrota- og uppreisnartímar sem snertu Íslendinga eins og aðra. Þar má ýmsa forystumenn nefna, einkum Skúla Magnússon og Magnús Stephensen dómstjóra, sem stóð þessari kynslóð næst í tíma. En Eggert Ólafsson virðist hafa snortið kynslóð Tómasar einna mest, enda *unni hann landi sínu af skáldlegri ástríðu og spámannlegum krafti*.³⁹

Margt var líkt með þeim Tómasi og Eggerti, báðir eldhugar, framkvæmdamenn, föðurlandsvinir og dóu ungir sviplega.

⁴⁰ Þar skildi á milli þeirra að Eggert var konungssinni en Tómas þjóðernissinni og upplýsingamaður eins og Baldvin. Tómas trúði á land sitt, þjóð og tungu.⁴¹ Með Fjölni vildi hann vekja þjóð sína eins og Eggert áður í *Búnaðarbálki* og Baldvin í *Ármanni á Alþingi*, en öllum þeim þótti Íslendingar vera í mörgu úrættir. Frá Baldvini og Fjölnismönnum kom baráttan fyrir endurreisn Alþingis á Þingvöllum.⁴² Tómas treysti konungi betur en þinginu. Var það að feginni reynslu fremur en vegna pólitískra kennisetninga.

Þessar athafnir sýna að Tómas hefur ekki setið auðum höndum, heldur sökkt sér niður í margvísleg fræði og þjóðfélagsmál. Á þessum árum virðist sú bjargfasta skoðun hans vera að mótast að framfarir þjóðarinnar byggist öllu öðru framar á menntun. Má segja að þessi grundvallarhugmynd hans eigi jafnvel við þá eins og nú. Og ekki einasta bar hann fram merkar hugmyndir um bókasöfn við hverja kirkju, heldur hratt þeirri hugmynd sjálfur í framkvæmd síðar með því að setja á stofn bókasafn fyrir prófastsdæmi sitt árið 1837.⁴³

Jónas Hallgrímsson var vinur hans úr Bessastaðaskóla og skrifuðust þeir á alla tíð. Tómas hafði mikla trú á Jónasi og brýndi hann fastlega að koma til náms í Höfn. Eru hvatningarbréf Tómasar hið kunnasta nú orðið af skrifum hans. Það var þó ekki fyrr en Tómas var lagður upp í suðurgöngu sína sem Jónas kom til Hafnar haustið 1832. Páll stúdent var annar æskuvinnur Tómasar sem hann hvatti til náms í Höfn, en af því varð ekki.

Þá er enn komið að hinum stórmerkilega þætti í sögu Tómasar, suðurför hans, sem hann virðist hafa undirbúið sjálfur, lengi og rækilega. Hagur hans var tiltölulega góður miðað við aðra

³⁶ Aðalgeir Kristjánsson: Nú heilsar þér á Hafnarlóð. Rvík. 1999.

³⁷ Ármann Snævarr: Fimmtíu ára afmæli lagakennslu á Íslandi í dag. Morgunblaðið, Rvík. 1. okt. 1958.

³⁸ Kvæði Eggerts Ólafssonar. Útgefin eftir þeim beztu handritum er fengizt gátu. Khöfn. 1832.

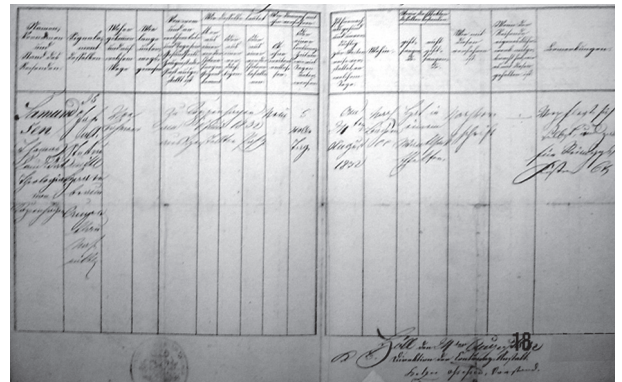
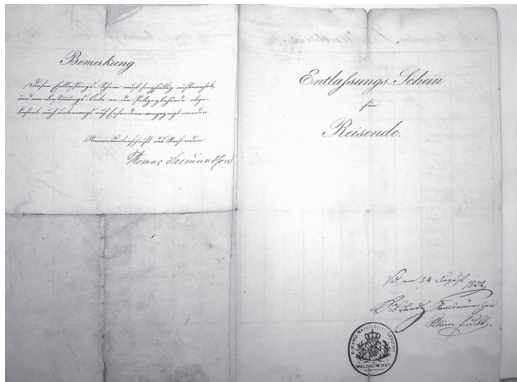
³⁹ Kristinn E. Andrénsson: Ný augu. Tímar Fjölnismanna. Rvík. 1973. Bls. 35. Þar vitnar hann í orð Þorkels Jóhannessonar.

⁴⁰ Eggert dó 42ja ára gamall, áratugum fyrir frónsku stjórnarbyltinguna, sem breytti heimsmyndinni svo um munaði.

⁴¹ Guðmundur Hálfðanarson: From enlightened patriotism to romantic nationalism: the political thought of Eggert Ólafsson and Tómas Sæmundsson. Norden och Europa 1700-1830. 2003. Bls. 68, 70.

⁴² Ragnheiður Kristjánsdóttir: Rætur íslenskrar þjóðernisstefnu. Saga. Rvík. 1996. Bls. 153.

⁴³ Guðmundur Finnbogason: Tómas Sæmundsson. Skirnir. Rvík. 1907. Bls. 105.

Myndir að ofan, frá vinstri:

Forsíða vegabréfs Tómasar frá Þýskalandi.

Opna úr sama vegabréfi.

námsmenn. En þótt hann væri sonur efnaðs bónda, ætti ríkt gjaforð í vændum, hefði lokið embættisprófi með góðri einkunn og gæti því átt von á góðu embætti, var þetta samt mikið átak. Hví réðst hann í þessa miklu ferð á eigin spýtur? Og hvernig tókst honum að afla nauðsynlegs fjár? Fyrst og fremst hefur úrslitum ráðið skapgerð hans og fróðleiksfýsn.⁴⁴

Til að standa straum af kostnaðinum hafði Tómas fengið loforð, sem reyndar brást, um vaxtalaust lán hjá opinberum sjóði til almennra þarfa, gegn ábyrgð Bókmenntafélagsins. Hann hafði veðsett bækur sínar fyrir helmingi upphæðarinnar. Einnig hafði hann fengið bráðabirgðaábyrgð sem hann bað föður sinn taka á sínar herðar. Þá var hann reyndar lagður af stað í ferðina og því virðist hann ekki hafa haft samráð við hann áður. Sýnist hann ekki hafa þurft á fjárhagsaðstoð föður síns að halda⁴⁵ því vinur hans⁴⁶ mun hafa gefið honum 800 ríkisdali. Þá upphæð lagði hann inn hjá stórkaupmanni í Höfn og ávísun á viðskiptamenn hans í þeim löndum sem leið hans átti eftir að liggja um. Tómas gat þess að ferðin öll kostaði ekki nema 1300 ríkisdali. Einnig höfðu vinir hans í Höfn sent honum styrk tvívegis meðan á ferðinni stóð.⁴⁷ Ekki er samt fullljóst hvernig ferðin var kostuð. Er Tómas bjó veikur við fjárskort í París sagðist hann geta sest þar að, því alls staðar væri hann matvinnungur! Hvað hann átti við með því hefur ekki verið skýrt, en eitthvað hafa menn fengist við á þessum árum, eins og nú þegar ungt fólk á það til að halda út í heim með tvær hendur tómar. Halldór K. Laxness sníkti út peninga fyrir fari milli landa. Fetaði hann í fótspor Tómasar?⁴⁸

Tómas ætlaði sér frá upphafi að skrifa bók um ferð sína og hóf strax vinnu að henni, en auðnaðist ekki að ljúka verkinu. Eru því margar eyður í lýsingu ferðarinnar.

Ferðabókin kom loksins út árið 1947 og er merkilegt og læsilegt rit.⁴⁹ Ferðabókin sjálf hefur ekki vakið sömu athygli og sumar aðrar ferðabækur, því hún er hvergi skringileg í lýsingum sínum, heldur er efninu lýst af þekkingu. Það sem gæti nú talist spaugilegt er hvernig Tómas íslenskar fjöldamargt sem hann gerir að umræðuefni. Hann vék sér undan því að sletta erlendum orðum og notaði fjölda nýyrða yfir það sem á vegi hans varð.⁵⁰

⁴⁴ Jakob Benediktsson: Inngangur ferðabókar Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1947.

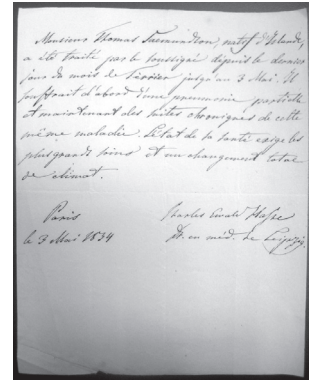
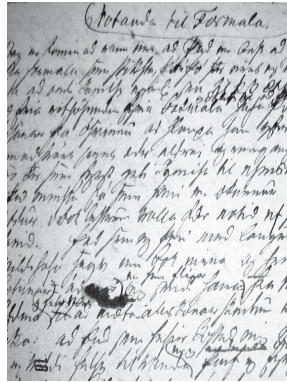
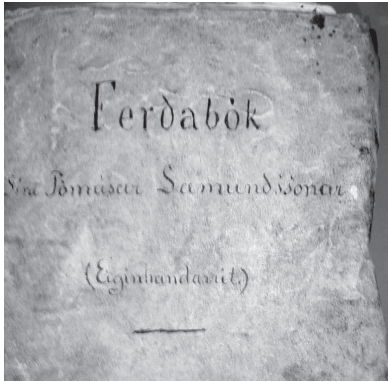
⁴⁵ Hann skrifaði föður sínum fyrst um ferðina þegar hann var lagður af stað og kominn til Dresden.

⁴⁶ Jón Helgason gat sér þess til að sá vinurinn muni hafa verið Þórður Björnsson, væntanlegur tengdafaðir hans. J. H.: Tómas Sæmundsson, æviferill hans og ævistörf. Rvík. 1941. Bls. 69.

⁴⁷ Sama heimild.

⁴⁸ Silja Aðalsteinsdóttir: Rómantik í tveimur húsum. Þessi spurning, sem S.A. vísar til, var sett fram á málstefnu. Tímarit Máls og menningar – www.tmm.is. 2/22/2006.

⁴⁹ Jakob Benediktsson: Ferðabók Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1947.

Af rita- og heimildaskrá í viðauka þessa æviágrips má sjá að fátt hefur verið ritað um Tómas sjálfan, ef frá er skilin ævisaga Jóns Helgasonar og formáli Jakobs Benediktssonar að Ferðabókinni. Einna helst er nú á tímum fjallað um bókmenntaumfjöllun Tómasar.

Myndir að ofan, frá vinstri:

Forsíða handrits ferðabókar Tómasar.

Formáli úr handritinu.

Læknisvottorð Tómasar frá París. Vottorðið er dagsett 3. maí 1835 og á því stendur: *Herra Thomas Sæmundsson fæddur á Íslandi, hefur verið meðhöndlaður af undirrituðum, frá síðasta degi febrúar til 3. maí. Hann þjáðist til að byrja með af vægri lungnabólgu og núna af ólæknandi afleiðingum sama sjúkdóms. Heilsufarsástandið krefst sem allra bestar umönnunar og algjörar breytingar á loftslagi.*

Hér má sjá lauslegt yfirlit ferðarinnar.

1832

- 7. júní Tómas hóf ferð sína og hélt með ferju til Schweinemünde og þaðan til Stettin.
- 13. júní Berlín. Þar dvaldist hann við nám.
- 5. ágúst Potsdam, þaðan til Wittenberg, Leipzig og Dresden.
- 14. ág. Prag og þaðan til München, en var settur á leiðinni í sóttkví á landamærum Bæheims og Bæjaralands.
- 4. sept. Salzburg.
- 8. sept. Linz.
- 11. sept. Vínarborg.
- 6. nóv. Trieste, Feneyjar, Padua, Ferrara, Bologna og Flórens.
- 10. des. Róm.

1833

- 28. mars Napoli.
- 16. apríl Sjóferð frá Napoli um Messinu, Cataniu og Sírakúsu á Sikiley til Möltu, Delfí og Aþenu í Grikklandi, Izmir og Istanbul í Tyrklandi. Til baka um Eyjahaf, Möltu, Sikiley og Palermo.
- 9. ágúst Komið til Napoli.
- Sept. Frá Napoli um Róm, Livorno, Pisa, Lucca, Milano, Torino, Genúa, Sviss (Chamonix, Genf, Lausanne, Freiburg, Bern, Luzern, Zürich, Schaffhausen, Basel), þaðan til Strassborgar og Parísar.
- Nóv. Til Parísar. Þaðan hélt hann um London og Hamborg til Hafnar.

1834

⁵⁰ Dæmi: Sjónardans-listdans, orrakista-hljómsveit, leikstef-þáttur, hraðseinir-fortepianó, menntabúr-museum og þannig má lengi telja. Sum heitin telur Jakob Benediktsson vera lánsorð úr mállysku Hafnarstúdenta.

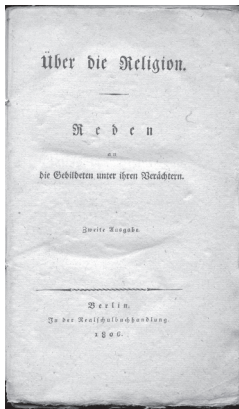

Yfirlit yfir ferð Tómasar um Evrópu.

⁵¹ Um Tómas Sæmundsson: Dagbókarbrot, óprentað eftir Jónas Hallgrímsson. Eimreiðin 1912. Bls. 100. Jón Sigurðsson bjó til prentunar. Síðar pr. í Ritverkum Jónasar Hallgrímssonar. I. Rvík. 1989. Bls. 375.

Bók eftir læriföður Tómasar í Berlín, guðfræðinginn Schleiermacher. Gefin út í Berlín 1806. Bórkartitillinn er sennilega ritaður á kjölinn með hönd Tómasar: Reden über die Religion.⁵²

⁵² Eig.: Ásgeir Eggertsson.

⁵³ Island fra den intellektuelle Side betragtet. Khöfn. 1832.

⁵⁴ Visað til útvarpsþáttar Arthúrs Björgvins Bollasonar í RÚV í mars 2006.

Jónas Hallgrímsson:

Ég hefi ekki haft mikla trú á að séra Tómas hafi nokkurntíma verið sérlegur smekkmáður á skáldskap, þó að ég vissi hann hafði frá öndverðu hreina og vakandi tilfinningu fyrir öllu góðu. En ég sé nú, að ég hefi ekki þekt hann rétt í því efni. Hann hefir þar, eins og víða annarstaðar, stokkið fram úr mér, þó hann, ef til vill, hafi ekki haft betra vit á þess háttar. En það var svo um hann í öllu; ekki eldri maður og ekki með dýpra lærdómi hefði hann ekki getað á svo mörgum stöðum rykt sér út yfir takmörk almennrar þekkingar, ef hann hefði ekki verið það, sem menn kalla geni; hann sá oft í augnabliki, þó hann gæti ekki þá í stað sannað það, margt sem við jafnaldrar hans erum nú búnir með langsamlegri eftirgrenslun, og margt sem bíður seinni tíma, áður en það verður eign mannlegrar þekkingar.⁵¹

Ferðin markaði Tómasi sess í minni þjóðarinnar. Hún þótti óskiljanlegt og furðulegt uppátæki og undarlegt að prestsefni skyldi leggja í slíkt *lúxusflakk*, eins og nú væri slúðrað. Ferðin var linnulaus leit menntunar, menningar og hugmynda sem komið gæti þjóðinni að gagni. Hafi hann talið þess þörf áður en hann lagði upp í ferðina hefur honum orðið ljós brýn nauðsyn þess fyrir þjóðina að efla menntun sína ef hún vildi ná þroska á borð við aðrar þjóðir. Hann hafði ekki aðeins áhuga á guðfræði og heimspeki, sem um þessar mundir var í gerjun við háskóla í norðanverðri Evrópu. Hann dvaldist um tíma í Berlín þar sem hann sótti fyrirlestra, las, kom sér í kynni við menntafólk og sótti að auki leikhús, listasöfn, tónleika og heimsótti stofnanir. En hann kynnti sér fjölmargt fleira gagnlegt, svo sem dýralækningar, jarðyrkju, iðnað og verslun. Ræddi hann margt og velti fyrir sér gagnsemi og þýðingu viðskipta landa milli. Heldur hann sig í þessu tilliti við þráðinn sem hann hafði tekið upp í ritlingnum um menningarástand þjóðarinnar sem hann hafði gefið út áður en hann lagði í suðurferðina.⁵³

Til að leiða hugann að þeirri breytingu sem síðan hefur orðið á veröldinni má nefna að þegar Tómas kom til Berlínar gekk hann dag einn umhverfis borgina utan við borgarmúrinn á fimm stundum! Meginhluti ferðabókarinnar eða 156 síður af 355 fjallar um Berlín og menningu hennar.⁵⁴

Ekki verður hér fjallað um einstök atriði ferðabókarinnar, en hún er náma af fróðleik. Telja má það þjóðarskaða að ekki skyldi auðnast að koma henni út á þrykk fyrr en svo seint að hún vakti litla athygli og hafði lítinn hagnýtan tilgang, eða svo mætti ætla. En samt má fullyrða að margar athugasemdir, skoðanir og ályktanir Tómasar eigi enn erindi við nútímann. Honum er kappsmál að Íslendingar tileinki sér sem mesta þekkingu og nefnir margar bækur sem

hentugar væru til kennslu á Íslandi, auk þess sem hann ræðir um málakennslu og aðferðir. Er þessi fræðsla framhald greinar hans í Skírni 1832. Hann fjallaði um lágt verð þýskra bóka, reyndar einnig annars varnings í Þýskalandi (Berlín) miðað við Danmörku og Ísland. Guðfræðingurinn bar líka saman kennslubækur í almennum kristnum fræðum.

Tómasi virtist auðvelt að komast í samband við fólk í ferð sinni. Má nefna að þegar hann var í Berlín kynntist hann hinum fræga fræðimanni Henrik Steffens og fjölskyldu hans og kom nokkrum sinnum á heimili hans.⁵⁵ Þá kynntist hann og Alberti Thorvaldsen í Róm.

Bókmenntir og listir eru mikið umfjöllunarefni Tómasar í ferðasögunni og er sá þáttur hennar einna helst umfjöllunarefni fræðimanna.⁵⁶

Tómasi og Ferðabókinni verður best lýst með orðum Jakobs Benediktssonar þar sem hann fjallar um ævisöguna:

...allt ævistarf Tómasar eftir að hann kom aftur úr för sinni var ein óslitin barátta fyrir þeim hugmyndum sem þar hefur átt að draga saman úr reynslu ferðalagsins. Einmitt þess vegna er ferðabók Tómasar, þótt brotasilfur sé, svo merkileg heimild til skilnings á þroskaferli Tómasar og áhugamálum.⁵⁷

Til suðurferðarinnar réðst hann ungur guðfræðikandidat. Vitaskuld sýndi það þroska og dirfsku að hann skyldi ráðast í svo mikla ferð. Reyndar töldu margir danskir menntamenn að menntun væri ekki fulllokið fyrr en með meistara-, doktorsprófi eða menningarferð.⁵⁸ Ferðir til Rómar voru tíðar og sagði einn ferðalangur að varla yrði um þær mundir þverfótað fyrir Dönum á strætum borgarinnar. Sjálfsgagt hefur Albert Thorvaldsen verið segull.

Guðmundur Finnbogason sagði um ferðina:

Ekkert sýnir betur en ferðalag Tómasar, að hann hefir verið af nokkurri annarri gerð og meiri fyrir sér en flestir Íslendingar á síðari tímum ... en ekki er minna um hitt vert, hvernig hann færir sér ferðina í nyt og hver tilgangur hennar var.

Þetta hefur verið lífsskoðun Tómasar, því hann víkur víðar að orsök hnignunar, telur að þekking og undirbúningur ráði hve viturlegar framkvæmdirnar verða. Hann, eins og Baldvin Einarsson, taldi að allar viðreisnartilraunir þjóðarinnar byggðust á menntun landsmanna.⁵⁹ Að þessu leyti eru þeir sammála fremstu sérfræðingum heimsins nú á tímum um framfarir fátækra þjóða.

Í bréfi til föður síns sagðist hann velja ferðalag, þar eð meira yrði eftir af því en lærdómsgráðunni einni. Heim úr suðurferðinni kom fjölmenntaður málamaður og þrautreyndur heimsmaður. En skugga bar á. Í París hafði hann legið lengi alvarlega veikur af berklum. Var hann ekki nema hálfur maður upp frá því. Þeir sem fjallað hafa um

⁵⁵ Henrik Steffens (1773-1845) fæddist í Stavanger, stundaði nám m.a. í Þýskalandi og vakti hrifningu (og andúð ráðamanna) þegar hann hélt fyrirlestra í Kaupmannahöfn og olli þar menningarlegum straumhvörfum. Hann var síðan háskólakennari í Berlín og víðar. Hann er helst þekktur nú af menningarverðlaunum Hamborgarháskóla sem eru kennd við hann. Hlutu þau síðastir Íslendinga Svava Jakobsdóttir, Sigurður Guðmundsson og Hannes Pétursson. Reyndar voru það nasistar sem stofnuðu til verðlaunanna árið 1935 skv. Skáldalífi eftir Halldór Guðmundsson, Rvík 2006. Bls. 277.

⁵⁶ Árni Sigurjónsson: Bókmenntakenningar síðari alda. Rvík. 1995. Bls. 384: *Í heild má þó telja ljóst að íslensk fagurfræði og bókmenntafræði náðu umtalsverðum hæðum á öldinni og var það einkum að þakka mönnum á borð við Tómas Sæmundsson og Benedikt Gröndal.*

⁵⁷ Jakob Benediktsson: Inngangur ferðabókar Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1947. Bls. XV.

⁵⁸ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 101.

⁵⁹ Guðmundur Finnbogason: Tómas Sæmundsson. Skírni, Rvík. 1907. Bls. 100-101.

ævi Tómasar gera ráð fyrir að vosbúð vetrardvalarinnar í París hafi valdið sjúkdómi hans. Fram kom í bréfum hans áður að hann bar sig illa yfir líðan sinni og heilsu, sem bendir til þess að sjúkdómur hans hafi átt sér lengri sögu.

Ekki er margt vitað um sjúkrahúsvist hans í París vitað. Þó hefur varðveitst í Þjóðskjalasafninu læknisvottorð hans útgefið af dr. med. frá Leipzig Charles Ewald Hasse (1810-1902). Hann var þá við framhaldsnám í París, en átti eftir að verða víðfrægur meinafræðingur í heimalandi sínu og skrifaði ævisögu sína. Hann vottaði þar að Tómas hefði verið í sjúkrahúsinu frá síðasta degi febrúarmánaðar til þriðja maí 1834 þjáður af lungnabólgu, en þá voru berklar enn óþekktir. Þyrfti hann á loftslagsbreytingu að halda.

Er Tómas kom til Kaupmannahafnar 16. maí 1834 höfðu orðið breytingar á vinahópnum og menningarumhverfi Íslendinga. Baldvin Einarsson, sem Tómas dáði manna mest, var fallinn frá og með honum útgáfa *Ármanns á Alþingi* að engu orðin. Það var nútímalegt búnaðarrit, en einnig merkilegt íslenskt menningartímarit. Mestu máli skipti fyrir Tómas að vinur hans Jónas Hallgrímsson var þangað kominn og félagar hans þeir Brynjólfur Pétursson og Konráð Gíslason höfðu ákveðið að gefa út ársrit, Fjölni, og sent út boðsbréf.

Þegar Tómas kom til Hafnar fór frískur stormsveipur um hópinn. Hann var skráður síðastur á útgefendasíðu ritsins, að eigin kröfu. Eitthvað virðast félagarnir hafa litið stórt á Tómas úr því að hann þurfti að setja þeim kosti, annaðhvort að hafa sig síðastan í röðinni eða raða útgefendunum í stafrófsröð! Það er augskýlegt að upphaflegar hugmyndir þeirra Brynjólfs, Jónasar og Konráðs voru mun dauflegri en sá sprellfjörugi Fjölnir sem síðan hóf göngu sína með brennandi boðskap í stefnulýsingu Tómasar í upphafi fyrsta árgangs.⁶⁰ Þar var meginmarkmiðið nytsemi, fegurð og sannleikur. Þetta voru meginþættirnir í huga Tómasar eftir suðurferðina og koma glögg fram í Ferðabókinni.

Það voru örlagaríkir mánuðir í Höfn frá því að hann kom þangað 16. maí þar til hann steig á herskip í ágúst 1834 og kom til Íslands 31. ágúst. Hann kom til Hafnar embættislaus en fór þaðan með gott prestsembætti í hópi fyrimanna. Fyrst og fremst var þó afdrifaríkt fyrir þá félagana að hafa afráðið að ráðast í útgáfu Fjölnis.

Segja má að hugmyndafræði og menningaráhugi mótaði útgáfustarfið, ef nota má það orð yfir þessa lítt skipulögðu starfsemi. Útgáfutíminn var stormasamur. Það hlaut líka að vera erfitt fyrir Hafnarbúana að eiga samskipti við eldhugann Tómas heima á Íslandi í annasömu embætti, við bústörf, ritstörf og stofnun fjölskyldu. Ekki síður var það erfitt fyrir Tómas, sveitaprest handan Atlantsála, og varla treystandi á vor- og haustskipaferðir með handrit og prófarkir. Allir höfðu þeir mismunandi áhugamál og

⁶⁰ Kristinn E. Andr sson: N  augu. T mar F  lnismanna. R vik. 1973. Bls. 44-5.

skyldur.

Margir, sem miklu vilja fá áorkað, vita að til þess að eitthvað takist fyrir hóp manna þarf miklar samræður og langar ráðagerðir. Slíku varð ekki viðkomid í þessari útgáfu. Við sem nú lifum á tímum netsamskipta þurfum, til að skilja forna tíma, að gera okkur grein fyrir mörgu: seglskipaferðum, vegleysum, vetrarhörkum, sjúkdómum, fátækt og fjárskorti. Ekki er ólíklegt að sveitaklerkurinn hafi og miklað fyrir sér í huganum kráarsetur þegar aðgerðarleysi félaganna í Höfn gekk alveg fram af honum.

Það er ekki síst merkilegt rannsóknarefni hvernig á því stóð að Fjöltnir, þótt útgáfan hefði veslast upp og Fjöltnismenn dáið hver af öðrum, hafði svo mikil áhrif á þjóðarsálina, svo vitnað sé í Pétur Gunnarsson rithöfund:

Nú þegar tíminn hefur blásið burt veruleikanum sem umlék þá – tómlæti, heimsku, fátæktarbasli og heilsuleysi – standa þeir eftir goðumlíkir með guðamál á vörum. Okkur fallast hendur og orð andspænis þessari andagift, hvernig þeim tókst með tungunni einni að kljúfa þjóðarkjarnann og leysa úr læðingi þessa óhömdu orku sem yljár og lýsir og knýr gegnum aldirnar.

[Þá snýr hann sér að Tómasi:] *Upphaf Fjöltnis er ómótstæðilegt, innblásinn stefnuskrárformálinn eins og lesinn af gulltöflum í túni nýrrar jarðar. Þá kemur ljóðið [Ísland farsælda frón] sem hvert mannsbarn hverfir sér vonandi undir tungu enn í dag. En að því búnu hefst fyrsta greinin: „Fáein orð. Um hreppana á Íslandi“. Í fljótu bragði kynni hér að virðast fullbrött lending – en það er líka hluti af töfrum Fjöltnismanna hve óhræddir þeir voru að snerta á hráum veruleikanum.⁶¹*

⁶¹ Pétur Gunnarsson: Fáein orð - um Fjöltnismenn. Fjöltnir, tímarit handa Íslendingum. Rvík 4. tbl. 1997. Bls. 13.

Segja má að ritgerðir Tómasar í Fjöltni, *Eftirmæli áranna*, séu sjór af fróðleik um ástandið á Íslandi ásamt merkilegum hugmyndum sem hann lét frá sér fara.

Telja má líklegt að ekki hafi verið meira skrifað um neitt tímabil Íslandssögunnar en Fjöltnistímann og Hafnarlóð á fyrri hluta 19. aldar. Kaupmannahöfn var höfuðborg landsins þar sem stjórn þess sat, versluninni var stjórnað og háskólamenntunin fór fram, flestallir forystumenn landsins hlutu sína menntun og margir forystumannanna bjuggu þar um langt skeið. Þar fóru fram stjórn málaátök sem áttu eftir að móta sjálfstæðisbaráttuna og gera að nokkru leyti enn. Stjórn málaflökkaskipun nútímans á sér þar rætur.⁶²

Með hliðsjón af okkar tímum er áhugavert að sjá hvernig Tómas tók til umræðu mannréttindamál, sem þá voru naumast komin til sögunnar.

Einnar konu er skjilt að minnast ... því þótt lítt hafi hennar gjætt verið – eins og vandi er um konur – voru samt kjör hennar og „gáfur“ ihugunarverðari, enn almennt er á Íslandi. Það var Guðni, elsta dóttir merkisprestisins á Grenjaðarstað. Hún þótti álitlega gjift, er djákninn

⁶² Órannsakað er hver áhrif átök drykkjuskapar og reglusemi hafði á flokkaskipan í Khöfn. Sjá og: Ólafur Davíðsson: Ég lét allt fjúka. Sendibréf og dagbókarbrot frá skólaárunum. Rvík. 1955.

⁶³ Tómas Sæmundsson:
Eptirmæli ársins 1836. Fjölur.
Khöfn. 1836. Bls. 30-31.
Ath.: gæsalappir eru einnig í
frumtextanum.

⁶⁴ Páll Valsson: Íslensk
bókmenntasaga, III. Rvík.
1996. Bls. 249-51: *Ummæli
Tómasar Sæmundssonar í
Fjölni árið 1837 vitna einnig
um glögga sýn á hlutskipti
kvenna á 19. öld. Frásögn
Tómasar er stutt, en geymir þó
minnisstæða harmsögu...*
Kvæði Guðnýjar voru ekki
gefin út fyrr en rúmum 100
árum síðar. Grein Tómasar
og skoðanir á þessu
mannréttindamáli virðast hafa
farið framhjá mörgum sem
rannsakað hafa kjör fólks og
ekki síst skáldskap kvenna
fyrrri alda.

Forsíða Fjölnis frá 1839,
sem gefinn var út af
Tómasi.

FJÖLNIR.

ÁRRIT HANDA ÍSLENDÍNGUM.

Samið og kostað

af

TÓMASI SÆMUNDARSINI.

Fimmta ár, 1839.

KAUPMANNAHÖFN.

Prentað hjá J. D. KVISTI, bóka-prentara og nótna.

1839.

á Grenjaðarstað, „gáfu“-maður og atgjörvis, hafði fengið hennar; og aungvann hefði grunað, að hann mundi sjá sig það um hönd eptir 9 ára samvistir, að hann vildi breita þessu, eins og hann gjerði. Fór hann þá vestur í Húnavatnssíslu, að brauði, sem búið var að veita honum; tók vígslu; og er nú gjiptur aptur; enn hún fór með mági sínum og systur norður á Rauðarhöfn; og má vera þetta hafi hana til bana dreigið; því hún lifði ekki fullt ár á eptir ... Til að sína „gáfu“ hennar þarf ekki meira, enn ljóð þessi, er hún kvað að norðan til systur sinnar ... skömmu firir andlát sitt.

*Endurminningin er so glögg
um allt, sem að í Klömbrum skjeði;
firir það augna fellur dög,
og felur stundum alla gleði* –⁶³

Telja má víst að sviðið hafi undan orðum Tómasar. En hann virtist ekki geyma neitt með sjálfum sér eða sitja á lófum sínum. Um var að ræða sorgleg afdrif þeirrar mætu skáldkonu Guðnýjar Jónsdóttur frá Klömbrum (1804-36). Þekktasta ljóð hennar birti Tómas í eftirmælum ársins í Fjölni 1837. Hér kemur fram skilningur hans á kjörum kvenna þegar hann tekur upp hanskann fyrir skáldkonuna sem eiginmaður hennar, maður úr prestastétt, skildi við eftir níu ára hjónaband. Hún dó skömmu síðar. Tómas lét ekki hér við sitja, heldur birti kvæði hennar allt, ellefu erindi, í Fjölni: *Endurminningin er svo glögg um allt sem að í Klömbrum skeði*. Guðnýjarkver með kvæðum hennar og ævisögu kom ekki út fyrr en árið 1951.⁶⁴

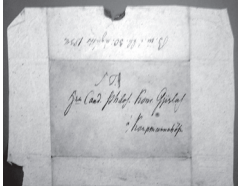
Útgáfa Fjölnis tók á krafta Tómasar og tilfinningalíf. Árekstrar voru ekki síst vegna þess hve útgáfan var laus í böndunum. Honum féll ekki við stefnu Konráðs í stafsetningarmálum Fjölnis, þótti hún sérviskuleg og torskilin. Gaf hann félögum sínum lausan tauminn um leiðréttingu á greinum sínum. En þeir virðast hafa gengið fram af honum með breytingum sem tóku til efnisins, munu reyndar hafa stungið einhverju efni undir stól vegna þess að þeim þótti Tómas of berorður í garð yfirvaldanna. Þeir voru nær stjórnastrinu og háðari því en hann, sem kominn var í embætti. Honum mislíkaði hve Konráð skrifaði mikið og skrífaði í Fjölni um stafsetningarmál. Taldi Tómas að sú árátta væri á kostnað vinsældanna.⁶⁵ Hann vildi hafa ritið alþýðlegt. Segja má að ágreiningur þeirra um stafsetningu og málfar sé skiljanlegur. Skoðanir þeirra Konráðs og Jónasar voru nýstárlegar og ekki á áhugasviði Tómasar. Nú þykir málið (ekki stafsetningin) á Fjölni fagurt, en það var nýsköpun á sínum tíma og hefur fest rætur í þeirri íslensku sem við teljum fagra og sjálfsagða enn í dag.⁶⁶ Segja má að Konráð og Jónas séu upphafsmenn þess sem nú er nefnt *málpólitik* og jafnvel *málhreinsun*.⁶⁷

Málfar Tómasar hefur verið gagnrýnt af sumum sem um það hafa fjallað.⁶⁸ Sjálfur játaði hann í bréfum til Jónasar og Konráðs að málfar hans mætti bæta, en málvöndunin mætti ekki fella slíka fjötra á

⁶³ Síðar grerir um heilt milli Konráðs Gíslasonar og Tómasar. Jón Helgason biskup sagði frá því í ópr. sjálfsævisögu sinni: *Það sem á dagana dreif, að hann hafi aldrei haft samband við Konráð meðan hann var við nám í Höfn þótt hann hefði verið fornvinnur föður Jóns frá námsárum hans: En seinna komst ég að raun um, að Konráð hafði ekki verið alls ókunnugt um veru mína í Kaupmannahöfn, því að honum látnum meðtók ég, um hendur Vilhjalms Finsens, úr dánarbúi Konráðs allmikið safn af bréfum afa míns, Tómasar Sæmundssonar, er verið hafði aldavinur Konráðs. Hafði Konráð sjálfur búið um bréfin í krossbandsþakka, skrifað utan á nafn mitt með eigin hendi og mælt svo fyrir, að þakinn afhendist mér að honum látnum. Þessi bréf m.a. gaf Jón Helgason síðan út á aldarafmæli afa síns 1907.*

⁶⁶ Kristinn E. Andrússon: Ný augu. Tímar Fjölnismanna. Rvík. 1973. Bls. 58.

⁶⁷ Sjá einnig: Gísli Sigurðsson: Íslensk málpólitik. Tímarit Máls og menningar, 3, Rvík. 2006. Hugmyndin er hans en ályktun mín.

Umslag Tómasar til Konráðs.

⁶⁸ M.a.: Matthías Johannessen: Möðurást. Greinar og ritgerðir. (skolavefurinn.is/_opid/islenska/bokmenntir/hofundar/matthias_johannessen/). Fjallar höf. um gagnrýni Tómasar á málfar séra Árna Helgasonar stiftprófasts: og var hann þó sjálfur ekki talinn neinn sérstakur stílsnillingur.

⁶⁹ Guðmundur Finnbogason: Tómas Sæmundsson. Skírnir. Rvík. 1907. Bls. 107.

⁷⁰ Páll Valsson: Að yrkja sig út úr bókmenntasögunni. Andvari, Rvík. 1998. Bls. 58-67. Páll telur einnig að við þennan harðorða ritdóm hafi Sigurður Breiðfjörð misst fótanna og stöðvast í skáldþroska sínum, fest sig í stóryrdum um Fjölni og þá sem skrifuðu í hann.

⁷¹ Á sömu síðu og Tómas birti auglýsingu sína tilkynnti Ólafur Stephensen að Harmonia Evangelica sé komin út í óbreyttri útgáfunni frá Hólum 1749! Tómas lauk ekki Harmoniu þótt hann safnaði áskrifendum. Enda erfitt að ganga gegn annarri útgáfu með sama nafni. Afturhaldið sigraði!

tunguna, að hún yrði óbrúkanlegt mál útvaldra en ekki algeng íslenska. Guðmundur Finnbogason⁶⁹ vakti athygli á því að málið á sendibréfunum til félaganna í Höfn hafi verið hið sama og þeir töluðu sín á milli. Málið á bréfunum til föður hans var *betra* en á hinum. Málfarið á Ferðabókinni er enn *betra*. Þá var hann reyndari og væntanlega að rita fyrir aðra lesendur. Segja má að þeir Konráð og Jónas hafi að sumu leyti valtað yfir Tómas og hann látið í minni pokann fyrir þeim, enda átti hann mikið undir þeim og öðlaðist ekki sjálfstraust í málfarslegum efnum í samstarfinu við þá. Það sést best á Ferðabókinni, ekki síst fyrirhuguðum inngangi hennar og ýmsu fleiru sem hann skrifaði á Íslandi.

Þá þótti honum félagarnir full ágengir við Sigurð Breiðfjörð og rimnakveðskapinn. Hann var að ýmsu leyti sammála þeim en andvígur því að þeir létu kné fylgja kviði. Eiríkur Sverrisson, síðar sýslumaður í Rangárvallasýslu í Kollabæ í Fljótshlíð, sem Tómas kynntist náði seinna, ritaði gagnrýni á Fjölni í Sunnanpóstinn. Tómas tók gagnrýninni feginshugar og var á móti því að taka hana jafnóstinnt upp og félagarnir gerðu, lítillækkuðu Eirík og nefndu *borgfirski vinnumanninn*. Taldi hann að þeir ættu að fagna umræðu um Fjölni og efni hans. Þeir væru sjálfir óvægilegir í dómum og ættu að þola harðorða umfjöllun. Páll Valsson skrifar grein um þessa deilu félaganna og telur að Tómas hefði að ýmsu leyti verið hliðhollur Sunnanpóstinum og því *prótesterað* þeim *bituryrðum* sem viðhöfð voru. Hann studdi frjáls skoðanaskipti og fór þar gegn þeim höftum sem ríktu í Danmörku. Niðurstaða Páls var sú að með dómi Jónasar um Sigurð Breiðfjörð hafi Jónas skrifað undir dánarvottorð Fjölnis, sem hafi ekki orðið það umburðarlynda menningartímarit sem til var ætlast.⁷⁰

Ekki bætti það samskiptin við Sunnanpóstinn er Tómas ritaði dóm um Helgidagaprédikanir Árna stiftprófasts Helgasonar í Görðum, en hann var ritstjóri Sunnanpóstsins um skeið. Tók hann dóminum illa og gleymdi aldrei. Tómas skrifaði reyndar og birti í Sunnanpóstinum 1838 auglýsingu um væntanlega útkomu *Harmoniu*. Það fór í taugarnar á Tómasi að Viðeyjarprent misnotaði einokunaraðstöðu sína, sem leiddi til lélegrar útgáfu guðsorðarita sem honum féll illa í geð.⁷¹

Eftir að hafa talið upp nýjustu útgáfurit Viðeyjarprents skrifaði Tómas:

Þetta er dáfallegur bókahópur, sem álíta mætti prentaðan eptir opinberri tilhlutan, first að það prentverkið er til þess brúkað, sem landið á, og er undir opinberri tilsjón! Hárin rísa á höfði manns, og hvur, sem nokkurt hjarta er í, fillist gremju, þegar hann sjer af bókatalu þessari, að landið væri miklu betur farið, ef eina prentverkinu, sem það á, væri sökk niður á fertugu djúpi, og það ætti ekkjert, enn að því sje sona varið, þjóðinni til skammar og til að mirða menntun hennar.⁷²

Segja má að soðið hafi upp úr 1839 þegar Tómas stóð einn að samningu og kostnaði við útgáfu fimmta árs Fjölnis. Hér verður útgáfusaga Fjölnis ekki rakin eftir að Tómas hætti þátttökunni. Mikið hefur verið ritað um það tímabil og samningana milli Fjölnismanna og Jóns Sigurðssonar og hans manna, sem ekkert varð úr og leiddi til stofnunar félagsskapar um *Ný félagsrit* undir stjórn Jóns. Þeir sem stóðu að Fjölni voru sundurleitir hópur en eigi að síður sameinaður af einum anda. Í ritinu var:

*innra afl, tilfinningaglóð úr djúpi sögunnar, heit ást Fjölnismanna á landi og þjóð, hin vonbjarta trú á framtíðina, sem engu riti öðru er gefið.*⁷³

Fjölnir kom ekki út árið 1842 en í staðinn sameinuðust félögin um útgáfu ritgerða⁷⁴ Tómasar að honum látnum.⁷⁵ Útgáfa Fjölnis var ekki meginþáttur í lífi hans og starfi. Tómas ritaði samt langmest í Fjölni eða 340 síður. Konráð og Jónas rituðu hvor sínar 100 síðurnar og Brynjólfur 60.⁷⁶ En magn er ekki gæði.

Þegar Tómas kom aftur til Hafnar 1834 eftir suðurgönguna fékk hann bréf frá föður sínum sem sagði að prestsembættið á Breiðabólstað væri laust. Virðist suðurferðin hafa aukið þroska Tómasar og dirfsku. Kom það ekki sist fram í því að hann gekk að því er virðist ódeigur fyrir ráðamenn landsins og sjálfan Friðrik konung VI. og tókst með því að tryggja sér það góða prestakall. Reynsla hans og gott embættispróf vó að sjálfsögðu þungt. Í umsókninni sagðist hann hafa heimsótt háskóla til að öðlast þekkingu á guðfræði, uppeldis- og skólamálum. Benti það til að hann stefndi að starfi að skólamálum.⁷⁷ Svo reyndist um tíma, en svo varð hann aftur fráhverfur því.

Embættisveitingin breytti þjóðfélagsstöðu Tómasar, sem sjá má á því að hann fékk far út til Íslands með konunglegu herskipi sem fór hingað til að sækja ríkisarfa Dana sem síðar varð Friðrik VII.⁷⁸ Á skipinu og við komuna til Íslands 31. ágúst 1834 blandaðist hann í hóp forystumanna og bjó hjá Steingrími biskupi, læriföður sínum, í biskupsgarði að Laugarnesi.⁷⁹

Greinilegasta merkið um myndugleika Tómasar er hvernig hann fór strax að viðra skoðanir sínar og ræða landið og samfélagið eins og kemur fram í bréfinu frá Íslandi í fyrsta árgangi Fjölnis. Þar má nefna skipulag Reykjavíkur, en hann gerði sér háar vonir um framtíð bæjarins með háskóla, safnhúsi og þingstofu.⁸⁰ Tómas var reyndar fyrstur manna til að rita um skipulagsmál⁸¹ og er athyglisvert að sjá hvernig hann skrifaði um efnið, bæði í fyrirhuguðum inngangi að ferðabókinni sem og áður þegar hann fjallar um Reykjavík í fyrsta árgangi Fjölnis árið 1835.⁸² Í innganginum lýsir hann stórborgum af miklum léttleika og tillitssemi við lesendur. Hann gerði sér grein fyrir því að fæstir hugsanlegra lesenda hefðu neina hugmynd um hvernig stórborgir litu út.⁸³ Hann gerir sér grein fyrir kostum borganna og hvernig verkmenntun helst í hendur við

⁷² Tómas Sæmundsson: Bókmenntirnar íslensku. Fjölnir, fimmta ár. 1839. Bls. 94-95.

⁷³ Kristinn E. Andrússon: Ný augu. Rvík. 1973. Bls. 57.

⁷⁴ Tómas Sæmundsson: Þrjár ritgjörðir. Khöfn 1841. Kostaðar og út gefnar af 17 íslendingum.

⁷⁵ Aðalgeir Kristjánsson: Brynjólfur Pétursson, ævi og störf. Rvík. 1972.

⁷⁶ Alda Björk Guðmundsdóttir: Íslensk tímaritaútgáfa á 18. og 19. öld: Efnistöð fjögurra tímarita skoðuð. Lokaritgerð við Háskóla Íslands. Rvík. 2003.

⁷⁷ Aðalgeir Kristjánsson: Nú heilsar þér á Hafnarlóð. Ævir og örlög í höfuðborg Íslands 1800-1850. Rvík. 1999.

⁷⁸ Sama heimild.

⁷⁹ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 129.

⁸⁰ Sigurður Nordal: Ritverk. Líf og lífsskoðun. III. Rvík. 1987. Bls. 255. Háskóli og fræði. Félagssbréf Almenna bókafélagsins 1962. Hann var fyrstur til að nefna háskóla. *Fyrst og fremst voru það mennirnir sem þorðu að „hefja hugann hátt“, og þeirra fylgismenn, sem áttu að erfa landið. Það voru þeir, sem smám saman stöppuðu stálinu í þjóðina.*

þéttbýlismyndun.

Merkilegt er einnig að lesa nákvæma lýsingu guðfræðings á námugreftri, *umbyltingu jarðlaga, sem gerðust fyrir mennskar tíðir*. Það var fyrst um þær mundir sem Tómas var á ferð sinni um Evrópu sem það rann upp fyrir vísindaheiminum hvernig jörðin hafði myndast og jarðlögin *haggast* eins og hann orðar það.

En hann fjallaði líka um landbúnaðarmál og hvernig handverksframfarir byggjast á þéttbýli. Þá fjallaði hann um fiskverndun og kynbætur búfjár. Hann trúði á framtíð íslenskrar verslunar og kaupmannastéttar, menningar, stjórnskipunar og iðnaðar: *Verksmiðjan verður aldrei þreytt*. Kaflann um herstjórn mætti draga fram á okkar tíma og gætu einhverjir landar hans af honum lært!⁸⁴

Áður en hann hélt norður í land, til fundar við Sigríði heitkonu sína, skrifaði hann samútgefendum sínum að Fjölni um útgáfumálin, sendi þeim aftur efnið sem hann hafði meðferðis til Íslands og nýja grein *Um Danskinn*, sem aldrei birtist.⁸⁵ Hann sló varnagla við birtingu greinarinnar þar sem hann var ekki viss um að Jónas væri sér sammála. Þá sat hann fund Íslandsdeildar Bókmenntafélagsins og lagði til við félag sína að þeir styddu landmælingastarf Björns Gunnlaugssonar.

Ferðasagan í Fjölni um norðurferðina er fróðleg fyrir það hve næmur hann er fyrir samfélaginu sem hann kynntist nú á nýjan leik eftir langa brottveru, búskaparháttum og ræktun, einkum því sem honum þótti að vel hefði tekist. En hann finnur einnig að háttalagi ferðamanna sem íþyngja gestgjöfum sínum meira en góðu hófi gegnir og trufla líf þeirra og störf. Skilningarvitin voru vel opin og þroskuð.

⁸¹ Páll Línal: Bæirnir byggjast. Rvík 1982. Bls. 82 og víðar.

⁸² Tómas Sæmundsson: Úr bréfi frá Íslandi, dagsettu 30ta jan. 1835. Fjölnir fyrsta ár. Khöfn 1836.

⁸³ Tómas Sæmundsson: Ferðabók. Brot úr fyrirhuguðum inngangi. Rvík. 1947. Bls. 289 og áfram.

⁸⁴ Sama.

⁸⁵ *Um Danskinn* er glatað.

Kona Tómasar 20. okt. 1834:

Sigríður Þórðardóttir, f. 9. okt. 1803 í Garði í Aðaldal, d. 30. sept. 1878 í Viðey, húsmóðir á Breiðabólstað í Fljótshlíð og í Viðey.

Foreldrar:

Þórður Björnsson, f. 26. jan. 1766 á Hafralæk í Aðaldal, d. 11. febr. 1834 í Garði í Aðaldal, sýslumaður í Þingeyjarþingi, og sat í Garði. Hann var sonur Björns Tómassonar sýslumanns Þingeyjarþings, sem sat á Hafralæk, og konu hans Steinunnar Þórðardóttur frá Sandi í Aðaldal,

og kona hans:

Bóthildur Guðbrandsdóttir, f. 10. okt. 1763 á Narfastöðum í Reykjadal, d. 12. maí 1841 á Breiðabólstað, húsmóðir í Garði í Aðaldal. Hún var dóttir Guðbrands Einarssonar, *Drauga-Brands*, bónda og skálds á Breiðumýri, Fljótsbakka og síðast á Narfastöðum og k.h. Sigríðar Halldórsdóttur frá Hróarsstöðum í Hálshreppi.⁸⁷

Börn Tómasar og Sigríðar:

- a) Þórhildur, f. 28. sept. 1835,
- b) Þórður, f. 13. mars 1837,
- c) Sæmundur, f. 2. okt. 1838,
- d) Guðrún, f. 30. nóv. 1839,

Ábreiða sem talin er vera komin með Bóthildi Guðbrandsdóttur frá Garði í Aðaldal.⁸⁶

⁸⁶ Þórhildur Lindal: Veggteppi Þórhildar Tómasdóttur. Hugur og hönd. Rvík. 2000. Ábreiðan er í eigu Þórhildar. Höfundur er óþekktur.

⁸⁷ Heimild: ORG ættfræðipjónusta.

Sigríður Þórðardóttir.

e) Sólveig, f. 20. jan. 1841.

Sigríður og Tómas kynntust sem fyrr var frá sagt er Tómas átti leið um Norðurland á Hafnarárum sínum. Hann sagði leyndardómsfulla frétt í bréfi til Jónasar Hallgrímssonar 1. okt. 1829, þegar hann var kominn til Hafnar:

Annars sá ég einhvern tíma í þessari norðurferð stúlku, sem mér leist reglulega vel á, og er sú fyrsta af ógiftum (!), sem ég hefði viljað eiga af öllum, sem ég hefi séð, bæði hér og heima, svo ég er nú af þeirri trú, sem ég hafði þar til, að ég gæti aldrei gifst, því ég sæi enga sem mér líkaði. Þetta, svo lítið sem það þó er, máttu ekki segja neinum, því það er nóg til að gefa fólki undir fótinn til að smíða, og vil ég það ekki, en sjálfur færðu ekki að vita meira, þar til við tölumst við. Þetta er nóg til að spenna forvitni þína, en ekki er sagt þér verði svo létt að geta þess upp á háar, það er hægt að taka einar þrjár eða fjórar og hafa þær í valinu, en fyrir það ertu engu nær en Ullisses þegar hann vissi af Akkilles meðal jómfrúinna, en ekki hver hann var, – en sértu eins ráðugur og hann, færðu það varla grafið upp; – nóg um þetta!⁸⁸

⁸⁸ Tómas Sæmundsson: Bréf. Rvík. 1907. Bls. 61.

⁸⁹ Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Rvík. 1941. Bls. 110. Ekki mun þó drykkja hafa komið niður á störfum hans.

Útsýni frá Garði í Aðaldal. Myndin er fengin að láni frá Hótel Rauðuskriðu sem er næst Garði.

Ekki minntist hann á þetta í bréfi til pabba síns þegar hann skrifaði honum líka. Nefndi þó Aðaldal!

Þórður Björnsson faðir Sigríðar, sýslumaður í Garði í Aðaldal, var dáinn tæpum níu mánuðum áður en Tómas kom norður 4. okt. Hann var þá 66 ára gamall og skildi eftir sig miklar eignir á mælikvarða þess tíma. Þórður var mikils metinn og hafði gegnt amtmannsembætti tvívegis. Drykkjuskapur var ljóður á ráði hans.⁸⁹ Bóthildur ekkja hans sat að búinu fram á vor næsta árs, er sonur

þeirra tók við. Hann varð skammlífur, dó 1836. Eftir það fór hún suður yfir Sprengisand og til Breiðabólsstaðar.

Sigríður hafði setið í festum nærfellt fimm ár og ráðahagnum verið stranglega haldið leyndum, ekki beint vel gert vonbiðlum þeim sem sagt er að hafi leitað einkamála við hana, eins og Jón biskup Helgason orðaði það.⁹⁰

⁹⁰ Sama heimild. Bls. 109.

Var nú ekki beðið með lýsingu og efnt til brúðkaups 24. október 1834. Sent var boð til margra gesta. Vegna byls og ófærðar komust þeir ekki til brúðkaupsins sem langt áttu að sækja. Einn þeirra var Bjarni Thorarensen amtmaður og skáld. Tómas ritaði amtmannshjónunum boðsbréf:

Ein af stúlkunum við Skjálfandafljót ætlar að fara að giftast núna og biður hún og ég og móðir hennar af öllum mætti amtmanninn og konu hans að vera þar við nálæg. ... Ég man ekki hvað jómfúrin heitir, sem er að taka sér mann ... þegar þér sjáið hana, kynnuð þér að geta frætt mig á, hvort það er sú sama, sem þér sögðuð mér að ferðamönnum hefði litist svo þokkalega á í sumar ... svo mikið get ég sagt yður þangað til að ferðamanninum í haust list rétt vel á hana.

⁹¹ Sama heimild. Bls. 111.

Bjarni gat ekki komist til veislunnar en sendi kvæði.⁹¹

BRÚÐKAUPSVÍSA

*Kongsprælar íslenzkir aldregi vóru,
enn síður skrilsprælar, lyndi með tvenn,
en ætíð því héldu þá eíða, þeir sóru,
og ágætir þóttu því konungamenn.*

*Á mararnar vængjum þó erlendis flygju
og ungmeyja fegursta liti þar sveit,
eða hjá fáksdrottnum fremdir í stigju,
við festarmey sína ei brugðu þeir heit.*

⁹² Frakkland/Ítalía.

⁹³ Púglia, hérað á Ítalíu.

*Fór hann um Valland,⁹² og fór hann um Púli,⁹³
fór hann í Grikkland og Asíulönd,
þaðan til Englands og aftur að Túli,
ekki þó loforda sleit hann sín bönd.*

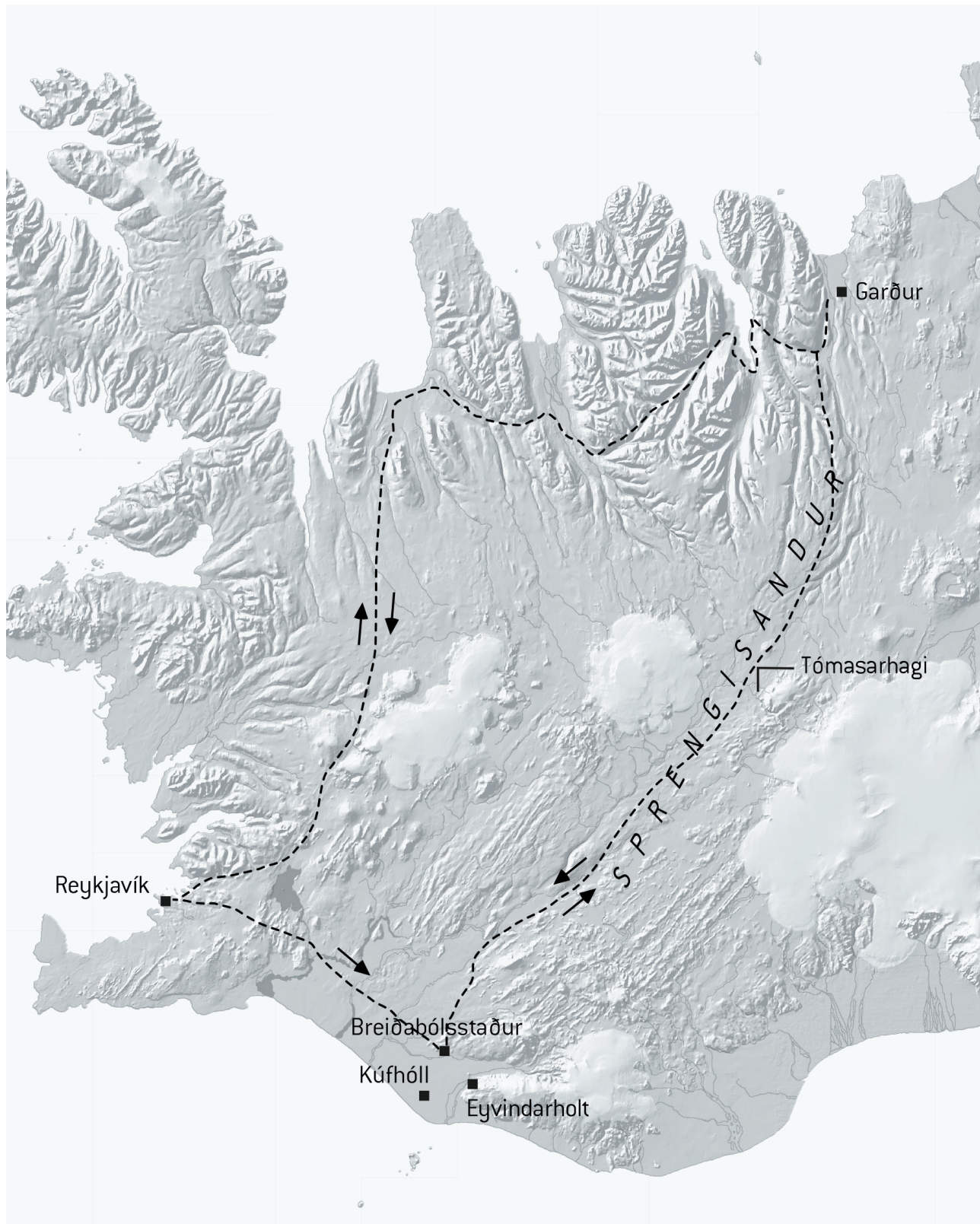
*Vættir, sem syngið í föðurlands fossum,
fjallvættir snjóhreinar, öldur og grund,
tryggðanna fögru hér blásið að blossom,
og blessið nú hjónanna sérhverja stund.*

Sem heyra mátti af ýmsu í bréfum hans var Tómasi létt í skapi þennan fyrsta vetur sinn í hjónabandi. Í bréfi, sem hann skrifar föður sínum frá Garði, segir hann:

... ef illa búnast eða gengur á Breiðabólsstað, þá verður þó konan aldrei skuld í því...⁹⁴

⁹⁴ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík 1907. Bls. 140.

Sagði Jón biskup að Tómas hafi í þessu efni verið sannspár, því

Sigríður hafi reynst hin ágætasta eiginkona þau sex ár sem þau Tómas áttu saman, ekki aðeins mannkostakona heldur einnig kona í góðum efnum!⁹⁵

Tómas dvaldi um veturinn í Garði og var þar bæði önnum kafinn við að undirbúa prestskapinn og ekki síður búskapinn á Breiðabólstað. Hann þekkti vel til frá æsku sinni, taldi staðinn geta orðið kostajörð ef rétt væri á haldið. Hann naut í því efni aðstoðar föður síns en útvegaði líka vinnufólk að norðan. Honum blöskraði hve mikið þurfti til og hvað það kostaði mikið fé.⁹⁶ Hann taldi sér ekki liggja á að flýta sér suður þar sem aðstoðarprestur annaðist embættisstörf hans.

En hann var líka önnur kafinn við ritun greina fyrir Fjölni, sérstaklega *Bréf frá Íslandi*, auk þess sem hann hófst handa um ritun ferðabókar sinnar. Enn багаði heilsuleysið hann.

Biskup lagði áherslu á að hann tæki vígslu um vorið svo hann gæti tekið við Breiðabólstað sem fyrst. Hann hélt suður, kom í Laugarnes og tók vígslu í Dómkirkjunni 24. maí 1835. Að því búnu hélt hann austur, var settur í embætti og tók við Breiðabólstað, kirkju og jörð, 5. og 6. júní.

Að þessu loknu fór hann norður yfir Sprengisand til að sækja konu sína. Ferðin gekk vel í fyrstu. Þegar þau hjón voru komin áleiðis suður með mikið farteski var afráðið að fara ekki byggðaleiðina til Eyjafjarðar, heldur stytta sér leið upp úr Eyjafirði, í Fnjóskadal og Timburvalladal, um Mýri í Bárðardal og þaðan suður Sprengisand.⁹⁷ Lá við að illa færi því bylur skall á. Allt í einu tóku hestarnir niður, höfðu fundið gras undir snjónum. Var leiðangurinn kominn í graslendi, sem segja má að hafi bjargað þeim og gerði mönnum og hestum unnt að hvílast. Þar var fundið graslendi það sem síðan kallast Tómasarhagi. Jónas Hallgrímsson festi hann í vitund þjóðarinnar með kvæði sínu.⁹⁸ Þessi ferð Tómasar hafði mikla þýðingu því menn tóku upp frá því að leggja leið sína yfir sandinn, en hún var öruggari en aðrar.⁹⁹

TINDRAR ÚR TUNGNAJÖKLI

*Tindrar úr Tungnajökli,
Tómasarhagi þar
algrænn á eyðisöndum
er einn til fróunar.*

*Veit eg áður hér áði
einkavinurinn minn,
aldrei ríður hann oftár
upp í fjallhagann sinn.*

*Spordrjúgur Sprengisandur
og spölur er út í haf,
hálf leið hugurinn ber mig,
það hallar norður af.*

⁹⁵ Jón Helgason: Tómas Sæmundsson æviferill hans og ævistarf. Rvík. 1941. Bls. 112.

⁹⁶ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 141.

⁹⁷ Þessa leiðarlýsingu hefur Jón biskup Helgason eftir Þorvaldi Thoroddsen. Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Rvík. 1941. Bls. 114.

⁹⁸ Ritverk Jónasar Hallgrímssonar. I. Ljóð og lausamál. Rvík 1989. Bls. 256. Jónas Hallgrímsson kom aldrei sjálfur í Tómasarhaga.

⁹⁹ Ritverk Jónasar Hallgrímssonar. IV. bindi. Skýringar og skrár. Ritstj.: Haukur Hannesson, Páll Valsson og Sveinn Yngvi Egilsson. Rvík. 1989. Bls. 227-8.

**Ferðir Tómasar um Ísland frá hausti 1834 til vors 1835.
Khöfn-Rvík-Garður-Rvík-Breiðabólstaður-Garður, um Sprengisand-Breiðabólstaður, um Tómasarhaga.**

Var þetta blessun þeim sem upp frá því þurftu um Sprengisand að fara. Lýsing á leiðinni er höfð eftir Þorvaldi Thoroddsen í Landfræðissögu Íslands. Þeirri lýsingu og lýsingu Steingríms biskups Jónssonar í bréfi til Jóns Sigurðssonar skömmu síðar, ber nokkuð á milli. Hvað sem því líður hafa ýmsir efast um að Tómasarhagi sé rétt settur á landakort. Bæði er að Jökuldalur skammt frá er mun grösugri, en Steingrímur nefndi grasi vaxinn loðinn dal.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Ringler, Dick: Notes to Tómas's Meadow. Jónas Hallgrímsson: Selected Poetry and Prose. 1996-8. <http://www.library.wisc.edu/etext/jonas/Jonas.htm>.

Örnefnið *Tómasarhagi* mun hvað sem öðru líður áfram fagurt í hugskoti þeirra sem lesið hafa kvæði Jónasar, ekki síst þeirra er aldrei hafa komið þar! Tómasi auðnaðist ekki að rita ferðasögu um Sprengisand eins og hann ætlaði sér.

Ástand Breiðabólstaðar var lélegt, íbúðarhús og kirkjan hrörleg, tún í órækt, enda hafði vetrarmykju lengi verið brennt. Búsorgir og amstur sveitaklerksins tóku nú við. Og sannarlega byrjaði búskapurinn ekki vel. Fyrstu tvö sumurin voru erfið, hið fyrra vegna votviðra og hið síðara vegna kulda. Þetta leiddi til slæmrar afkomu sem hann lýsti í bréfi til Jónasar. Taldi Tómas sig þurfa að taka pilt til náms.¹⁰¹ Allt þetta olli honum áhyggjum þar sem hann líka fékkst við skriftir, eftirmæli ársins í Fjölni og útgáfu á ævisögu séra Þorvaldar Böðvarssonar, auk prestþjónustunnar sem hann sinnti af kappi. Þá var heilsan stöðugt að angra hann.

¹⁰¹ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 164. Við búskiptin eftir dauða hans kom í ljós að hagurinn var blómlegur, sjá síðar.

Séra Tómas hóf að kaupa mó til að spara áburð. Í eftirmælunum verður honum einmitt tíðrætt um forða og ásetning, þetta eilífðarinnar örðuga úrlausnarefni sem þjakaði bændur fram á síðustu ár og hann fann nú smjörþefinn af. Séra Þorsteini Helgasyni, vini hans í Reykholti, var órótt um hvort honum héldist á vinnufólki þar sem hann væri nokkuð harður húsbóndi. Afkomunni væri samt ekki hætt.

Úr þessu rættist og hann reyndist raungóður og nærgætinn húsbóndi.¹⁰² Sama gegndi um umgengni við sóknarbornin sem honum þótti ekki framfarasinuð og hjakka í fornu fari. Í fyrstu þótti þeim hann sýna af sér dómhörku. Það átti eftir að breytast þegar séra Tómas reyndist stoð og stytta sveitarinnar.

¹⁰² Jón Halldórsson: Bréf til Jónasar Hallgrímssonar 15. febr. 1844. Birtist sem viðbætur í: Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 294.

Hann hóf að slétta túnin og gera myndarlegar traðir heim á bæinn til að hlífa túninu. Fyrir jarðabótaáhugann, túnaslétturnar og garðahleðslu hlaut hann 20 ríkisdala verðlaun Húss- og bústjórnarfélags suðuramtsins. Verðlaunin lét hann ganga áfram til tveggja bænda í sýslunni sem honum þótti betur að þeim komna. Gekk séra Tómas fast eftir að bændur sætu vel kirkjujarðir.

Ekki eru til margar lýsingar á persónu Tómasar. Eina er að finna hjá Benedikt Gröndal sem lýsir því þegar Tómas heimsótti Sveinbjörn Egilsson föður hans:

Þá man ég og eftir Tómasi Sæmundssyni, hann kom riðandi frá Bessastöðum eða Sviðholti, einhverstaðar að túngarðinum

norðanverðum; hann reif hlið á túngarðinn, svo faðir minn þykktist við, þegar Tómas kom, en hann sagðist ekki kalla þetta tún; hann var á dökkgrænum frakka og rjóður í andliti; hann var þá með stóran pappírsvöndul undir hendinni, og var það handritið til fimmta árs Fjölnis, sem Tómas reit og gaf einn út; þeir faðir minn dispúteruðu ákaflega allan daginn, um hvað, veit ég ekki, en það mun hafa verið um framfarir, og mun föður mínum hafa þótt Tómas helzt til frekur, en þá voru allir framfaramenn skoðaðir sem hálfvitlausir eða jafnvel einskonar upphlaupsmenn. Enginn mun neita því, að Eggert Ólafsson og Magnús Stephensen voru framfaramenn, en þeir hringluðu alltaf með konungsbjöllunni um hina „landsföðurlegu“ umhyggju konunganna fyrir oss – konunganna, sem varla vissu, að vér vorum til, enn þá síður, að þeir þekktu þarfir vorar.¹⁰³

¹⁰³ Benedikt Gröndal: Ritsafn IV. Rvík. 1953. Bls. 293.

Dillon lávarður var Tómasi samskipa til Íslands 1834 og sagði um hann í ferðabók sinni:

Hann skildi mjög vel ensku og frakknesku. En ég varð þess áskynja að hann talaði ítölsku reiprennandi (very fluently), þá féll mér betur að nota það tungumál í viðræðum við hann, sem mér var svo tamt frá níu ára dvöl minni í Toscana.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Rvík. 1941. Bls. 243.

Paul Gaimard sagði frá því hve hissa hann varð þegar hann hitti sveitaprestinn í göngunum á Breiðabólstað og var boðinn velkominn á hreinni Parísar-frakknesku. Marmiers sem var með Gaimard sagði frá því í bók sinni: *Lettre sur l'Islande* um Tómas:

Hann kunni full skil á nútímabókmenntum vorum og tilgreindi með ánægju nöfn þeirra rithöfunda sem hann hafði lesið einhver ritverk eftir, svo og nöfn þeirra kennara, sem hann hafði notið kennslu hjá. Hann var að lesa „Revue des Deux Mondes“ og lét hvað eftir annað í ljós, að sig langaði til að koma þar að greinum um íslenskar bókmenntir.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Sama. Bls. 243.

Séra Árni Þórarinnsson, frændi séra Tómasar, sonur Þórarins jarðyrkjumanns, sem ólst upp á Breiðabólstað hjá þeim Sigríði, sagði svo frá:

Tómasi Sæmundssyni hefur verið lýst svo fyrir mér, að hann væri einkar glaður maður og gamansamur á heimili, en þó alvörugefinn bak við og geðríkur með afbrigðum, en skjóttur til sátta. Svo alþýðlegur var hann í háttum, að hann settist oft upp á eldhúsborðið og sagði: „Hér get ég drukkið kaffið mitt“. Þar sem hann kom á bæi, fannst húsfreyjum sem þar bæri að garði óbrotinn bóndamann eða smala. Og hélt þó virðingu sinni. Hann hafði notið mikils álits af hálfu allra, sem kynntust honum, og verið jafnvirtur af æðri sem lægri fyrir hreina, prúða og látlausa framkomu.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Æfisaga Árna prófasts Þórarinssonar I. Fagurt mannlíf. Fært hefur í letur Þórbergur Þórðarson. Rvík. 1945. Bls. 8-9.

Söfnuðinum var strax ljóst þegar séra Tómas lauk upp munni, er hann tók við prestskap, hvern mann hann hafði að geyma. Ekki líkaði öllum í fyrstu nýmæli hans í prestskap og búskap.

Séra Tómas gerði ýmsar breytingar á messu- og predikunarforminu. Sumt safnaðarfólk tók þessu illa og kenndi við villutrú. Bárust sögur

¹⁰⁷ Aðalgeir Kristjánsson: Nú heilsar þér á Hafnarlóð. Ævir og örlög í höfuðborg Íslands 1800-1850. Rvík. 1999. Bls. 353.

¹⁰⁸ Guðjón Friðriksson: Jón Sigurðsson, ævisaga. Fyrri bindi. Rvík. 2002. Andsvör kaupmannanna J. A. Wulff og P. C. Knudtzon birtust í sama blaði 20. og 21. maí 1841. Bls. 190.

¹⁰⁹ Aðalgeir Kristjánsson: Nú heilsar þér á Hafnarlóð. Ævir og örlög í höfuðborg Íslands 1800-1850. Rvík. 1999. Bls. 353. Dulnefnið: 8+1.

¹¹⁰ Salvör Sigurðardóttir (1733-1821) föðuramma Tómasar var systir Jóns Sigurðssonar (1740-1821) föðurafa Jóns.

¹¹¹ Sigurður Nordal: Verkfræði og saga. Háskólafróðlestur 4. febrúar 1945. Ritverk. List og lífsskoðun. Rvík. 1987. Áfangar. Bls. 237.

¹¹² Sigurður Nordal: Í upphafi var orðið. Félagsbréf Almenna bókafélagsins. 1962. List og lífsskoðun. III. Áfangar. Rvík. 1987. Bls. 247.

¹¹³ Jón Sigurðsson: Um Alþingi. Ný félagsrit, 2. ár. 1842. Bls. 1-66.

¹¹⁴ Aðalgeir Kristjánsson: Endurreisn Alþingis og þjóðfundurinn. Rvík. 1993.

Laugarnesstofa árið 1836. Myndin er eftir Auguste Mayer.

af því út um sveitir. En gagnrýnisraddirnar þögnuðu.

Hvernig gat öðruvísi farið en að sá maður mætti gagnrýni sem mest skrifaði, ódeigur, um velferðar- og menningarmál þjóðarinnar?

Snemma var ljóst hvert hann stefndi er hann ritaði bæklinginn um Ísland árið 1832, og ekki síst fimmta árgang Fjölnis árið 1839.

Ekki var almennt vitað fyrr en eftir dauða hans hver væri höfundur Fjölnisgreinanna. Ekki var heldur kunnugt fyrr en síðar hver stóð á bak við ýmsar aðrar ritsmíðar Tómasar. Sem dæmi má nefna grein hans um verslunarmál, *Island og dets Handel*, sem birtist nafnlaus í Kjöbenhavnsposten 10. maí árið 1840. Greinin birtist síðar þýdd í *Brem ritgjörðum*, Khöfn 1841.¹⁰⁷ Haft er fyrir satt að Jón Sigurðsson hafi komið þessari grein á framfæri við blaðið.¹⁰⁸ Þetta var áður en Jón hóf sjálfur skrif um verslunarmálin þegar hann tók upp þráðinn frá Tómasi í Nýjum félagsritum 1843, að því frátöldu að hann blandaði sér í málið með tveim ritgerðum undir dulnefni.¹⁰⁹ Þessi staðreynd varpar ljósi á samskipti þeirra Tómasar og Jóns.¹¹⁰ Athyglisverður er skoðanamunur þeirra um alþingismálið, en þar átti Jón Sigurðsson síðasta orðið. Eins og fara gerir meta síðari tímar yfirleitt hærra þær tillögur sem sigrá en hinar, og gleyma sögulegu samhengi og rökum.

Jón varaðist að hæðast á prenti að skoðunum Tómasar, enda hvorki smekklegt né pólitískt hagkvæmt, því talið var að almenningur væri á bandi séra Tómasar. En hann beitti *meinlegri glettni*.¹¹¹ Og hafði rétt fyrir sér.¹¹² Vitað var að Tómas var lífshættulega sjúkur, og dáinn þegar greinin um alþingi birtist, einmitt greinin þar sem eru hin frægu eftirmæli Jóns um Tómas látinn.¹¹³ Dró reyndar dár af hugmyndum Tómasar þótt hann hefði ekki lesið þær.¹¹⁴

Jón sagði í bréfi til Gísla Hjálmarssonar læknis:¹¹⁵

*Geturðu ekki fengið þér goðorðssnepil?*¹¹⁶

Jón Pétursson, síðar háyfirdómari, féllst ekki alveg á skoðanir Jóns

Sigurðssonar er hann skrifaði honum frá Víðivöllum. Bendir það til nokkurrar tvöfeldni Jóns Sigurðssonar, kannski í þessu eina máli:

Ekki get ég orðið þér ennþá með öllu samdóma um alþingið, og eigi sýnist mér að þú með öllu hrindir vel því sem Síra Tómas sagði; þessu máttu ekki reiðast. Nei Guð bevar oss! segir þú, en reiðist þó með sjálfum þér.¹¹⁷

Árið 1846 ritaði Jón Pétursson Jóni Sigurðssyni vegna launa sýslumanna:

Ég veit nú af því, að þú hefir mælt fram með þessu einungis til þess að kaupa þér Aurum plebis með því.¹¹⁸

En þá var Jón líka kominn á þing og stjórnmalabaráttan gjörbreytt!

Gunnar Karlsson prófessor tengir þjóðernishugmyndir þeirra Fjölnismanna við kenningar þýska heimspekingsins Johann Gottfried Herder (1744-1803)¹¹⁹ en Tómas ræddi um verk hans af hrifningu í Ferðabókinni.¹²⁰ Þessar hugmyndir tengjast þjóðarandanum, virðingunni fyrir menningu þjóðarinnar og þjóðarfinum. Er Herder af mörgum talinn upphafsmaður þjóðfræða. Þjóðin átti að stjórna sér sjálf samkvæmt eigin hugmyndum og eðli. Tómas taldi að hörmungar þjóðarinnar mætti rekja til þess að lög landsins væru af erlendum rótum runnin.¹²¹

Samkvæmt því varð að hafa alþingi utan nánasta áhrifasviðs valdastofnana samfélagsins, eins og orðað er nú á dögum. Það var aðallega hugmynd Tómasar um þingstað og fyrirkomulag þess sem olli ágreiningi milli hans og Jóns Sigurðssonar. Virðist ágreiningurinn ekki hafa komið fram fyrr en eftir dauða Tómasar.

Ekki var óeðlilegt að Tómas fylgdi þeirri (*miðlunar*-!) tillögu sem konungur hafði lagt fram og þætti kannski líklegra að sú hugmynd næði fram að ganga. Almennt varaði hann við að leitað yrði erlendra fyrirmynda.¹²²

Skoðanir Tómasar og Jóns forseta á Reykjavík voru byggðar á gjörólíkum forsendum. Tómas hafði ekki verið í Reykjavík nema sem gestur og hafði takmarkaða trú á menningarástandi bæjarins, eins og fram kom, þegar hann heimsótti bæinn og síðar er hann dekstraði Jónas Hallgrímsson þaðan til Hafnar. Vegna reynslu sinnar víða úr Evrópu skynjaði hann að Reykjavík var vel í sveit sett og framtíðarmöguleikar bæjarins miklir, og hafa margar hugmyndir hans orðið að veruleika. Þá var kjarni bæjarins danskt verslunarþorp milli sjávar og Tjarnarinnar en óásjægir torfbærir á holtunum í kring. Bærinn var vesælli en svaraði hag þjóðarinnar.¹²³ Taldi hann lítið verða úr Íslendingum frammi fyrir kaupmönnum.¹²⁴ Eigi að síður lagði Tómas til að Bessastaðaskóli skyldi fluttur til Reykjavíkur.¹²⁵ Jón Sigurðsson hafði dvalið í eða við Reykjavík um árabíl, við nám hjá dómkirkjuprestinum, við skrifstofustörf og sem ritari biskups í Laugarnesi og hafði þar af leiðandi aðra sýn á bænum og möguleikum hans sem stjórnarseturs, kannski orðinn

¹¹⁵ Guðjón Friðriksson: Jón Sigurðsson, ævisaga, fyrra bindi. Rvík. 2002.

¹¹⁶ Þar var vísað til hugmynda Tómasar um að endurreisa alþingi í fornri mynd.

¹¹⁷ Einar Laxness o.fl.: Bréf Jóns Sigurðssonar. Úrval. 2. bindi. 1984.

¹¹⁸ Sama. Aurum plebis: lýðhylli.

¹¹⁹ Gunnar Karlsson: Spjall um rómantik og þjóðernisstefnu. Tímarit Máls og menningar. Rvík. 1985. Bls. 453-6.

¹²⁰ Undir þetta tekur Sveinn Yngvi Egilsson: Arfur og umbylting. Rvík. 1999. Bls. 35-37. Einnig Guðmundur Hálfðanarson: From enlightened patriotism to romantic nationalism, the political thought of Eggert Ólafsson and Tómas Sæmundsson. Norden och Europa 1700-1830. 2003. Bls. 59-73. Kristinn E. Andrésson vakti athygli á nafni Herder í riti sínu: Ný augu; Tímar Fjölnismanna. Rvík. 1973. Bls. 266.

¹²¹ Guðmundur Hálfðanarson: From enlightened patriotism to romantic nationalism, the political thought of Eggert Ólafsson and Tómas Sæmundsson. Norden och Europa 1700-1830. Bls. 59-73.

¹²² Aðalgeir Kristjánsson: Brynjólfur Pétursson, ævi og störf. Rvík. 1972. Bls. 169.

samgróinn lifnaðarháttum þar.

Séra Einar Thorlacius í Saurbæ sagði í bréfi til Jóns:

*Þið Tómas heitinn voruð einu mennirnir til að benda á að „gamla skuldin“ Dana falli utan reiknings.*¹²⁶

Átti hann þá væntanlega við það sem kaupmenn og fleiri héldu fram. Sigurður Nordal tekur undir þetta og segir Tómas hafa orðið fyrstan til að líta á skuldaskipti Dana og Íslendinga af *fullri bersýni* og ritað um verslunarástandið af sömu glöggskyggni.¹²⁷ Má segja að þessi *gamla skuld*, jarðeignirnar sem konungur hafði hrifsað til sín, yrði hryggjarstykkið í stjórnmalastarfi Jóns upp frá þessu.

*Þeir ríða austur í Rangárþing og koma að Stóru-Völlum á Landi þar sem séra Jónas Torfason er prestur, þiggja velgjörning hjá honum og segir prestur að skilnaði við Jón Sigurðsson og honum til hróss: „Fáum gestum hefir mér verið ljúfara við að taka en yður, enginn minnir mig eins á síra Tómas sáluga.“ „Hafið heilir mælt þau orð,“ svarar Jón, „engum manni vildi ég fremur líkjast.“*¹²⁸

Sá grunur vaknar að Jón kunni að hafa borið öfundarhug til séra Tómasar eða jafnvel að stjórnmalamaðurinn vaknandi, Jón Sigurðsson, hafi jafnvel talið hann geta verið keppinaut að einhverju leyti. Sagt er að Jón hafi ekki þolað aðra við hliðina á sér. Það var eins og hann færðist í aukana og fyndi styrk sinn eftir að Tómas lést. Jón var yngri en Tómas, hafði ekki notið Bessastaðaskóla og var lengi að koma sér til náms, var ritari biskups í Laugarnesi þegar vinátta Tómasar og biskups var að treystast. Tómas var gestur Steingríms biskups þegar hann var í Reykjavík. Þá lauk Jón aldrei háskólaprófi.

Sá munur var á aðstöðu Tómasar, hinna Fjölnismannanna og Jóns að þeir sátu í Höfn nærri konungsveldinu og háðir því að flestu leyti. En Tómas var kominn í traust embætti, efnalega sjálfstæður og engum háður nema samstarfsmönnum í Höfn og ráðamanni Viðeyjarprents. Hann var með beint jarðsamband við almenning í landi sínu sem hinir nutu ekki. Dirfsku varð snemma vart hjá honum. Kannski má það hin síðari ár að einhverju leyti rekja til vanheilsunnar og þess gruns sem lengi bjó með honum, að hann ætti fáa lífdaga fyrir höndum og þyrfti að ljúka aðkallandi störfum.

Eftir á má segja að veikleiki Tómasar hafi verið sá að hann leit svo á að hann þyrfti að hrinda öllum sínum mörgu hugmyndum, og þær voru margar, í verk.¹²⁹ Honum auðnaðist ekki að fá aðra hæfileikaríka og vel mennta menn til verks með sér. Hann var tilætlunarsamur við samstarfsmennina, djarfmæltur og eigi tungulipur. Hann var ólíkur Jóni Sigurðssyni sem safnaði um sig stuðningsmannaliði. Jón var stjórnmalamaður en Tómas ekki. Hafa ber þó í huga að Tómas var sjúkur maður og dó ungur, áður en alþingi var endurreist og lögmál fulltrúalýðræðisins mótaðist. Í því blómgaðist Jón. Tómas festist í dreifbýlinu, efnalega óháður og bjó

¹²³ Páll Lindal: Bæirnir byggjast. Yfirlit um þróun skipulagsmála á Íslandi til ársins 1938. Rvík. 1982. Einkum á bls. 82-3. Einnig Sigurður Nordal: Í upphafi var orðið. Erindi á 50 ára afmælishátíð Háskóla Íslands. Félagsbréf Almenna bókafélagsins. Rvík. 1962. Bls. 9-23. Sigurður Nordal: Í upphafi var orðið. Afmælishátíð Háskóla Íslands 7. okt. 1961. Félagsbréf Almenna bókafélagsins. Rvík. 1962. Bls. 9-23.

¹²⁴ Gunnar Karlsson: Spjall um rómantik og þjóðernisstefnu. Tímarit Máls og menningar, 46. ár. Rvík. 1985. Bls. 455.

¹²⁵ Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Æviferill hans og ævistarf. Rvík. 1941. Bls. 217.

¹²⁶ Einar Thorlacius í Saurbæ til Jóns Sigurðssonar 4. okt. 1836.

¹²⁷ Sigurður Nordal: Í upphafi var orðið. Afmælishátíð Háskóla Íslands 7. okt. 1961. Félagsbréf Almenna bókafélagsins 1962. Bls. 9-23.

¹²⁸ Guðjón Friðriksson: Jón Sigurðsson. Ævisaga. Rvík. 2002. Bls. 349.

að því leyti við aðrar aðstæður en Jón. En Tómas gat leyft sér margt sem Jón gat ekki.

En séra Tómas náði góðum tökum á embætti og búskap. Búið varð stórt. Eitt haustið var þar 21 maður í heimili.¹³⁰ Hann hóf húsvitjanir, komst í gott samband við nágrannapresta sem hann þekkti marga fyrir. Hann tók þátt í félagslífi eftir því sem um var að ræða og gerðist félagi í búnaðarsamtökum amtsins.

Þegar litið er á rit Tómasar og skjöl sem frá honum eru komin má sjá að áhugamálin voru mörg. Hann var áhugamaður um bókmenntir, sögu, verslunarmálefni, landbúnað og viðskipti með jarðir. Hann lagði sig eftir söguþekkingu og hóf að safna heimildum um þau efni, því sjá má að hann hefur fengið nágrannapresta o.fl. til að afrita ýmsar heimildir sem honum voru nauðsynlegar. Hann virðist einnig hafa lagt sig eftir skilningi á fjármálum sveitar og sýslu. Í eftirmælum árána 1835-38 kemur fram hve óvenjulega þekkingu hann hafði á landshögum, atvinnumálum og ekki síst kjörum almennings. Bendir það til þess að hann hafi verið í góðu sambandi við alþýðu manna víða um land. Bréf þar um hafa ekki varðveist.

Fljótlega var hann skipaður prófastur og hafði til þess, þótt ungur væri, stuðning allra presta umdæmisins, en prestaköllin voru 13 (þ.m.t. tvö prestaköll í Vestmannaeyjum). Alls voru prestvígðir í umdæminu 17 talsins. Hóf hann þegar vísitásiuferðir um prófastsdæmið.

Trúar- og kirkjulegar hugmyndir Tómasar hafa lítt verið rannsakaðar. Kirkjusaga Íslands er einkennilega fáorð um Tómas. Þess má geta hve djarflega hann gekk gegn viðteknum hugmyndum

¹²⁹ Jón Helgason: Thomas Sæmundsson. Et livsbillede fra Islands dæmringstid. For Kirke og Kultur. Khöfn. 1923.

¹³⁰ Vigfús Guðmundsson: Breiðabólstaður. Rvík. 1969.

Málverk Mayers af Breiðabólstað. Presturinn er sagður séra Tómas.

þegar hann hvatti bændur til veiða á skírdag, meðan afli fengist. Þeir gætu svo tekið sér frí í fiskileysi til trúariðkana!¹³¹ Þarna var hann meira en hálfri annarri öld á undan samtíð sinni.

Nýlega kom út mikið rit og flókið um trú og hugmyndafræði frá pietisma til rómantíkur, þar sem víða er komið við. Þar er oft fjallað um Tómas og kveður á köflum við einkennilega neikvæðan tón um hann.¹³² Á móti má hrósa höfundi fyrir að fylla í eyður í kirkjusögu landsins.¹³³

Síðari tíma bíður að gera yfirlit alls sem hann tók sér fyrir hendur. Þótt heilsan væri síversnandi og fjárhagurinn lengi bágur var yfirferð hans mikil. Hann ferðaðist nokkrum sinnum yfir Sprengisand, m.a. nefnir séra Einar Thorlacius í Saurbæ í bréfi til Jóns Sigurðssonar að Tómas hafi þá nýverið komið norður yfir Sprengisand í kynnisferð. Hefur það sennilega verið í sambandi við fráfalið bróður Sigríðar í Garði þegar þau hjón fóru norður til að sækja Bóthildi. Annað sinn er hann allt í einu kominn til Reykjavíkur. Allt þetta gerði hann þegar bráði af honum milli sjúkdómskasta.

Þá réðst hann 1839 í byggingu nýrrar kirkju, en hin gamla frá 1761, sú er Högni afi hans hafði reist, var orðin ónothæf. Virðist þessi framkvæmd hafa verið einkennileg því á mynd Auguste Mayer frá Breiðabólstað sýnist kirkjan hafa verið mikið og skrautlegt hús.¹³⁴

Séra Tómas var brautryðjandi á mörgum sviðum. Auk þess sem áður er nefnt, og ekki hið veigaminnta, var að hann var brautryðjandi nýréttrúnaðarstefunnar sem var ráðandi í kirkjulegum efnum fram undir aldamótin 1900.

Hann var mikilvirkur rithöfundur og reiknast sautján ritsmíðar, bækur, greinar og útgáfurit, eftir hann hafa komið út meðan hann lifði. Tvær bækur komu út strax að honum látnum, ræðusafn og ritgerðasafn. Sex ritverk virðast þá hafa verið á undirbúningsstigi. Hugur hans var líka bundinn sögulegum efnum; hann hafði hug á að rita sögu landsins og vann ótrauður að því að safna efni til hennar. Hann var áhugamaður um fróðleik og þjóðsögur og hvatti samferðamenn sína til þess sama. Hann var manna fyrstur til að mæla með fornminjasöfnun og andæfa brottflutningi þeirra til annarra landa.¹³⁵ Allt var þetta í anda þeirra þjóðernishugmynda sem minnst hefur verið á áður.¹³⁶ Fyrir dauða Tómasar voru uppi ráðagerðir um útgáfu fjórðungsrits.¹³⁷ Vera kann að þetta sé misskilningur vegna þeirra hugmynda sem uppi voru um útgáfu ársfjórðungsritsins *Íslands* sem ekki varð af. Sennilega var ástæðan sú að samstarfsmönnum hans við útgáfuna hafi þótt formálinn sem Tómas ritaði um of háleitur eða róttækur eins og nú myndi sagt. En grein hans um alþingismálið kann að hafa verið það sker sem útgáfan steytti á.¹³⁸

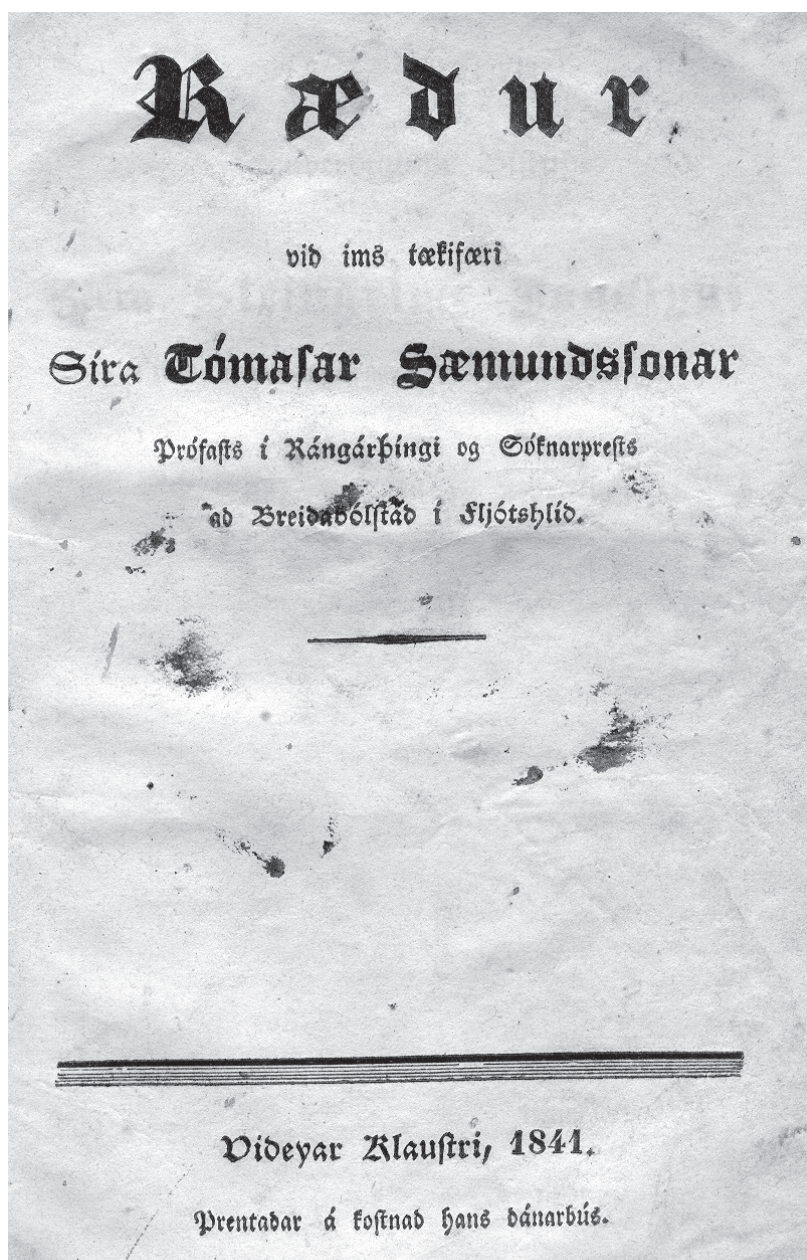
En Tómasi entist ekki aldur til þeirra verka sem hann hafði gert sér

¹³¹ Jón Helgason: Thomas Sæmundsson. For kirke og kultur. Khöfn. 1920.

¹³² Dæmi: „Tómas var þá á miklu flakki um Evrópu. Torfi K. Stefánsson Hjaltalín: „guð er sá, sem talar skáldsins raust“. Trú og hugmyndafræði frá pietisma til rómantíkur. Rvík. 2006. Bls. 490.

¹³³ Kristni á Íslandi. Rvík. 2004.

¹³⁴ Íslandsmyndir Mayers 1836. Rvík. 1986. Bls. 85. Hús sýnast mörg ósennilega rismikil á myndum. Vera kann að einhverjar myndanna hafi verið gerðar eftir að leiðangurinn var aftur kominn til Parísar og því ekki í fullu samræmi við veruleikann.

vonir um að fá áorkað. Tæringin sem tók sig alvarlega upp í París árið 1834, fylgdi honum upp frá því uns hún dró hann til dauða. Hann var lengi vonlítill um að honum entist aldur til þeirra verka sem hugurinn stóð til. Hann gat ekki staðið¹³⁹ við skriftir nema æ skemmri tíma í senn, reyndi að skrifa liggjandi. Síðast stóð hann í predikunarstóli á gamlársgangi. Í miðri ræðu brast röddin og hann þurfti að hætta.¹⁴⁰

Síðasta árið sem séra Tómas lifði var hann að mestu rúmfastur. Ævilok hans eru samfelld harmsaga og getur varla aðra verri að líta

Ræðurnar sem Tómas hafði undirbúið útgáfu á voru gefnar út af dánarbúi hans.

¹³⁵ Tómas Sæmundsson: Eptirmæli ársins 1836. Fjölur 3. ár. Khöfn. 1837. Bls. 11.

¹³⁶ Sveinn Yngvi Egilsson: Arfur og umbylting. Rvík. 1999.

¹³⁷ Bréf Jóns Péturssonar á Melum 6. febr. 1846. Bréf Jóns Sigurðssonar, 2. bindi.

¹³⁸ Aðalgeir Kristjánsson: Tímaritið Ísland. Gripla. Rvík. 2002. Bls. 231-242.

¹³⁹ Á þessum tíma og fram á næstu öld stóðu menn gjarna við púlt að skriftum.

¹⁴⁰ Jón Helgason: Thomas Sæmundsson. Kirke og kultur. Khöfn. 1920.

¹⁴¹ Þjóðsögur Jóns Árnasonar. Rvík. 1958. III. bindi. Bls. 483.

¹⁴² Sigurður Nordal: Lesbók Morgunblaðsins 18. maí 1941. Endurprentað: Mannlýsingar III. Svipir. Rvík. 1986. Bls. 15-20.

¹⁴³ Útgefandi var Lithoprent en eigandi prentsmiðjunnar og stjórnaði var Einar Þorgírmsson (1896-1950).

á spjöldum Íslandssögunnar. Enginn þarf að furða sig á að hann var ópolinmóður við samstarfsmenn sína og sá með harmi fram á að honum ynnist ekki aldur til að hrinda í framkvæmd ætlunarverki sínu og bæta hag og menntun þjóðar sinnar. Starfsbræður hans í héraði reyndu að létta honum lífið.

Síðasta daginn sem hann lifði fékk hann bókapakka frá Höfn. Pakkinn var opnaður og hann gladdist við þegar hann sá bækurnar, tók eina og ætlaði sér að lesa hana um kvöldið – ef hann lifði.

Um nóttina, aðfaranótt 17. maí 1841, dó séra Tómas. Hann var þá 34ra ára gamall. Sama dag dó líka yngsta barnið, Sólveig, þriggja mánaða telpa. Fimm dögum fyrr hafði Bóthildur tengdamóðir hans kvatt heiminn. Daginn sem jarðarförin fór fram dó dóttirin Guðrún, 1½ árs. Voru báðar dæturnar settar í líkkistu með föður sínum. Þá stóð Sigríður uppi ein með börnin, Þórhildi og Þórð.

Það var sorgarathöfn er fjögur lík úr sömu fjölskyldu voru hafin út til grafar á Breiðabólstað 4. júní að viðstöddu fjölmenni.

Í Þjóðsögum Jóns Árnasonar segir frá síðasta páfiska prestinum á Breiðabólstað, séra Þorleifi Eiríkssyni. Hann gekk undir nýjan sið en eftir að hafa séð meðferðina á Ögmundi biskupi sá hann sig um hönd og skoraðist undan og varð að yfirgefa staðinn. Eftirmaður hans var séra Jón Bjarnason sem varð harðsnúinn mótstöðumaður Jóns biskups Arasonar. Sagt var að Þorleifur hefði lagt það á Breiðabólstað að hann skyldi aldrei verða prestur að góðum þrifum þaðan í frá. Til þessa benda orð séra Jóns Halldórssonar frá Hitardal í prestatali:

Halldið hafa gamlir menn það að Breiðibólstaður hafi ei verið prestum þar svo heppinn sem hann var inntektamikill síðan séra Þorleifur gaf sig frá honum.

Séra Tómas Sæmundsson mun hafa getið þess í riti um úttektir að það hafi verið alþýðutruð að bölvun og formæling lægi á sumum hinum stærstu stöðum.¹⁴¹

Eftir fráfall Tómasar virðist svo sem fokið hafi í spor hans. Á 100 ára afmæli hans var mikið um hann ritað, bréf hans komu út og kaflar birtust úr ferðabók hans. Þá virðist þjóðin hafa vaknað til vitundar um hann og kynnst persónu hans og skoðunum. Fáar bækur sem út komu á fyrstu áratugum 20. aldarinnar gagntóku Íslendinga eins og bréfin.

Rödd hans lét ekki í eyrum eins og ómur frá fjarlægri fortíð, heldur eins og lúðurhljómur, sem brýndi til nýrrar sóknar, sagði Sigurður Nordal og minntist 100 ára ártíðar séra Tómasar.¹⁴² Við þetta má bæta því stórvirki þegar Fjöltnir var allur ljósprentaður og gefinn út árið 1943.¹⁴³ Það var veglegasti minnisvarði sem hægt var að reisa til heiðurs minningu Fjölnismanna.

Gísli Thorarensen:

Við gröf Tómasar prófasts Sæmundssonar

*Þau forlög hefir Ísland átt,
alt síðan first það byggjast náði,
á bak þeim hefir horfa mátt
er hyggja vildu að landsins ráði,
það hefir átt margan mætan son
enn mist hans þegar sist var von.¹⁴⁴*

¹⁴⁴ Séra Gísli Thorarensen:
Við gröf Tómasar prófasts
Sæmundssonar. Skirnir, 1842.
Bls. 130.

Jónas Hallgrímsson:

Séra Tómas Sæmundsson

*„Dáinn, horfinn“ – harmafregn!
Hvílíkt orð mig dynur yfir!
En ég veit að látinn lifir;
það er huggun harmi gegn.*

— —

*Hví vill drottinn dýrðarríkur
duftinu varpi jafnskjótt slíkur
andi hennar mesta manns?
Hví vill drottinn þola það?
landið svipta svo og reyna,
svipta það einmitt þessum eina
er svo margra stóð í stað.*

— —

*Lengi mun hans lifa rödd,
hreinn og djörf um hæðir, lautir,
húsin öll og víðar brautir
þá Ísafold er illa stödd.*

Jónas Hallgrímsson:

Hefurðu frétt, kæri vinur! að landsins besti sonur er genginn?¹⁴⁵

Jón Sigurðsson:

*Makliga má Ísland sakna séra Tómasar sál. Sæmundssonar! enginn
getur elskað fósturjörð sína heitar en hann gjörði; enginn getur annað
en elskað eldfjör það og afl og einurð, sem lýsir sér í öllum hans orðum
þegar hann talaði um málefni landsins! – og hann talaði um þau í
flestum greinum; hann hugsaði naumast optar um annað, enn hag
fósturjarðarinnar, hversu honum er nú komið, og hversu hann mætti
bæta; hann var Íslands í inniligasta og algjörðasta skilningi. Og hann
var það ekki aðeins í hugsunum, óskum og máli, heldur sýndi hann
og, fremur öllum þeim, sem nú eru uppi, að hann vildi ekki láta sitt*

¹⁴⁵ Þýtt bréf J. H. til J.
Steenstrups. Rvík, 5. júlí
1841. Ritverk Jónasar
Hallgrímssonar. II. Bréf og
dagbækur. Ritstjórar: Haukur
Hannesson, Páll Valsson og
Sveinn Yngvi Egilsson. Rvík.
1989. Bls. 70.

eptir liggja að koma fram með hugsanir sínar augljóslega, án ótta fyrir mótmælum og öðru andstreymi, sem af því leiðir.¹⁴⁶

Matthías Johannessen:

Ég spyr því eins og öldin hefur stunið
og ekkert víst í þessum græna sjó
og engin menning síðan Fjölnir dó.¹⁴⁷

Konráð Gíslason:

Á Íslandi munu trautt finnast dæmi til, að neinn maður hafi viljað betur fósturlandi sínu, enn séra Tómas Sæmundsson. Frá því að hann var barnúngur að aldri og þar til hann leið úr lífi í blóma aldurs síns, var hugur hans sifeldlega á kjörum og ástandi ættjarðar sinnar, og þegar hann var fullkominn að aldri og þroska varði hann fé og fjörvi, að vinna það, sem þarfast er landi og lýðum; en það er að koma oss í skilning um, hversu þjóð vor er á vegi stödd í raun og veru, og hversu mjög henni er ábótavant – því hverr getur bætt úr þeim hlutum, er hann hyggur ekki þurfa umbótar við!¹⁴⁸

Benedikt Gröndal:

Tómas Sæmundsson var sá einasti [Fjölnismanna] sem jafnað verður að nokkru leyti við Jón Sigurðsson, enda var hann of praktiskur til að geta fylgt hinum.¹⁴⁹

Björn Jónsson:

Einn af örfáum mikilmennum vorum. Einn af þremur frumherjum þjóðlegrar viðreisnar vorrar á öldinni sem leið. Hinir voru Baldvin Einarsson og Jón Sigurðsson. Líklega þeirra kjarkmestur, áræðnastur og fjölskyggnastur.¹⁵⁰

Steingrímur Thorsteinsson:

Tómas er einn af þeim höfundum, sem stíga ekki niður til lesandans, heldur lypta honum upp til sín og er blærinn á ritum hans jafnaðarlega skáldlegur; ekkert hjá honum er dylgjulegt, tvírætt eða blendið, heldur ljóst, bert og grómlaust; „fjallvættir snjóhreinar“ svífa yfir því.¹⁵¹

Bogi Th. Melsted:

Mörgum þótti séra Tómas ofsafenginn í skapi – hann var alls eigi laus við að vera það, en hann varði ofsa sínum og ákafa til að endurreisa þjóðina. – Hann var svo fjörugur og skemtilegur, að hann hleypti gleði og fjöri í alla í kringum sig.¹⁵²

Guðmundur Friðjónsson:

Mér finst séra Tómas Sæmundsson vera sá maður, sem heitið gæti æðsti prestur, mikilmenni og þjóðgarpur Íslendinga á 19. öld. Hann bilaðist á heilsu sinni, áður en hann er fulltíða maður, deyr áður en hann er þroskaður að aldri. Og þó er hann þá búinn að sýna það og sanna, þritugur maðurinn, að hann er stórvaxinn andi, hraðgengur og langstígur þjóðmálamaður, atorkusamur bóndi, hámenntaður guðfræðingur og skörulegur kennimaður.¹⁵³

¹⁴⁶ Jón Sigurðsson: Um Alþing. Ný félagsrit. 2. ár, 1842. Bls. 35.

¹⁴⁷ Matthías Johannessen: Hrunadansinn. Mbl. 12.4. 2006.

¹⁴⁸ Konráð Gíslason o.fl.: Boðsbréf um minnisvarða eptir séra Tómas Sæmundsson. Ný félagsrit. 4. árg. 1844. Bls. 177-8. Birtist einnig í 7. árg. Fjölnis og 18. árg. Skírnis.

¹⁴⁹ Benedikt Gröndal: Ritsafn IV. Rvík. 1953.

¹⁵⁰ Björn Jónsson ritstjóri: Tómas Sæmundsson 1807-1907. Ísafold, Rvík. 8. júní 1907.

¹⁵¹ Steingrímur Thorsteinsson: Æviágrip Tómasar prófests Sæmundssonar. Andvari, Rvík. 1888.

¹⁵² Bogi Th. Melsted: Lögrjetta, Rvík. 12. júní 1907.

¹⁵³ Guðmundur Friðjónsson: Eimreiðin, 1907.

Guðmundur Finnbogason:

*Sé einhver svo fáfróður, að hann viti ekki hvað ættjarðarást er, þá lesi hann þessi bréf.*¹⁵⁴

Sigurður Nordal:

Drenglyndi Tómasar og víðsýni koma fram í hverri grein, sem hann skrifar. Þó að flest af viðfangsefnum hans séu tímabundin og því úrelt fyrir nútímamenn, er allur svipur á ritgerðum hans í Fjölni enn til fyrirmyndar. Það er efasamt hvort nokkurir samtíðardómar, sem síðan hafa verið skrifaðir á Íslandi, komast til jafns við bestu kaflana í ritgerðum hans í Fjölni.

*Fjölnismönnum tókst furðu mikið á svo skömmum tíma. Þeir gáfu þjóðinni margt að deila um og reiðast af, trúá og gleðjast við, skildu við hana víðsýnni, skynsamari og vonbetri.*¹⁵⁵

Stephan G. Stephansson:

Í æsku byrjaði ég á reglu Tómasar heitins Sæmundssonar, „að læra fyrst að hugsa, svo lærði maður að tala“.

¹⁵⁴ Guðmundur Finnbogason: Tómas Sæmundsson. Skírnir. Rvík. 1907. Bls. 111. Hér á hann við bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907.

¹⁵⁵ Sigurður Nordal: Fjölnir. Dvöl, Rvík. 1935. Endurpr.: Samhengi og samtíð. II. Rvík. 1969. Bls. 391.

Lágmyndin af Tómasi á minnisvarðanum á Breiðabólstað.

Mynd á síðu 55:
Minnisvarðinn á
Breiðabólstað árið 2007.

Sigríður Þórðardóttir var atorkukona að fá staðist þær raunir sem fylgdu veikindum séra Tómasar, barneignum og barnamissi.

Um Sigríði eru færri heimildir en um eiginmann hennar. Jón Helgason segir ömmu sína hafa borið þau miklu áföll sem hún varð fyrir með sömu hetjulund og hún hafði stutt Tómas í stríði hans við heilsuleysið.

Þeim séra Tómasi og Sigríði varð fimm barna auðið þau sjö ár sem þau áttu saman. Komust tvö þeirra til fullorðinsára, Þórhildur og Þórður. Sæmundur dó 17 daga gamall. Dæturnar, Guðrún og Solveig, voru jarðaðar með föður sínum. Þann dag var einnig jörðuð móðir Sigríðar, Bóthildur Guðbrandsdóttir.

Að nokkru leyti ólst upp á heimili þeirra séra Tómasar og Sigríðar, systursonur Tómasar, Þórarinn Árnason frá Klasbarða, er seinna nam garðyrkjufræði erlendis og varð bóndi í Götu og Stóra-Hrauni við Eyrarbakka og var gjarnan nefndur jarðyrkjumaður.

Sonur Þórarins, séra Árni, segir þessa sögu í ævisögu sinni:¹⁵⁶

Árið áður en Tómas dó, skruppu hjónin einhverra erinda til Reykjavíkur. Faðir minn¹⁵⁷ var meðreiðarsveinn þeirra. Þegar suður kom, bauð Ólafur sekretéri Stephensen þeim heim til sín í Viðey. Riðu þau úr Reykjavík inn í Laugarnes. Þar bauð Steingrímur biskup þeim inn upp á kaffi. Þaðan átti faðir minn að fara með hestana til Reykjavíkur og fá með sér pilt úr Laugarnesi og skyldu þeir koma þeim í geymslu hjá einhverjum, sem tók að sér að gæta hrossa ferðamanna. Þau presthjónin gengu frá Laugarnesi inn á svokallaðan Klett, en þangað ætlaði sekretérinn að láta sækja þau á báti. Faðir minn gekk inn eftir, áður en hann snéri með hestana niður í bæinn. Sagði hann síðar svo frá, að hann gleymdi því aldrei, er Tómas var að herma eftir sekretéranun á leiðinni og gera honum upp orðin, þegar hann færi að sýna þeim uxana. Þá hefði frúin sagt við mann sinn: „Elskan mín! Þú mátt ekki líta á mig svo að ég gjósi ekki upp úr, þegar hann fer að segja þessi sömu orð við okkur, þegar við komum út í Viðey.“ Frú Sigríði hefur þá ekki grunað, að það ætti fyrir henni að liggja, sem fram kom fjórum árum síðar. Ólafur sekretéri þótti mjög einkennilegur í orðum og háttum og var skotspónn fyrir eftirhermur manna.

Sá siður var lengi ríkjandi að konur klæddust betri fötum, jafnvel skautbúningi við altarisgöngu. Eitthvert fyrsta dæmið¹⁵⁸ um að þessum sið væri hafnað er frá Sigríði.

Það var aðeins einu sinni á ári, að frú Sigríður heyrðist gera mun á mönnum sínum, hinum fyrri og hinum síðari. Það var þegar hún bjó sig til altarisgöngu. Í þann tíð var það siður, að konur gengju til altaris með skautbúning á höfði og hár allt hulið. En frú Sigríður var ævinlega í kjólbúningi við þetta tækifæri. Þetta hafði Tómasi fallið illa og vildi að kona sín væri klædd við altarisgöngur sem aðrar konur hér á landi. En til þess var Sigríður ófáanleg. Ólafur sekretéri var hér sama sinnis sem séra Tómas og bað konu sína ávallt að bera skautbúning, þegar hún gengi til drottins borðs. En þeirri bæn svaraði frú Sigríður alltaf á einn

¹⁵⁶ Æfisaga Árna prófests Þórarinssonar I. Fagurt mannlíf. Fært hefur í letur Þórbergur Þórðarson. Rvík. 1945. Bls. 9-10.

¹⁵⁷ Þórarinn Árnason, faðir séra Árna.

¹⁵⁸ Hjalti Hugason: Kristnir trúarhættir. Íslensk þjóðmenning. V. Ritstjóri Frosti F. Jóhannsson. Rvík. 1988. Bls. 179.

veg: „Heldurðu nú ég geri það fyrir þig, úr því að ég gerði það aldrei fyrir manninn minn?“ Í þessu tilsvári er töluvert falið. En utan þessara tækifæra heyrðist frú Sigríður aldrei gera mun á mönnum sínum.¹⁵⁹

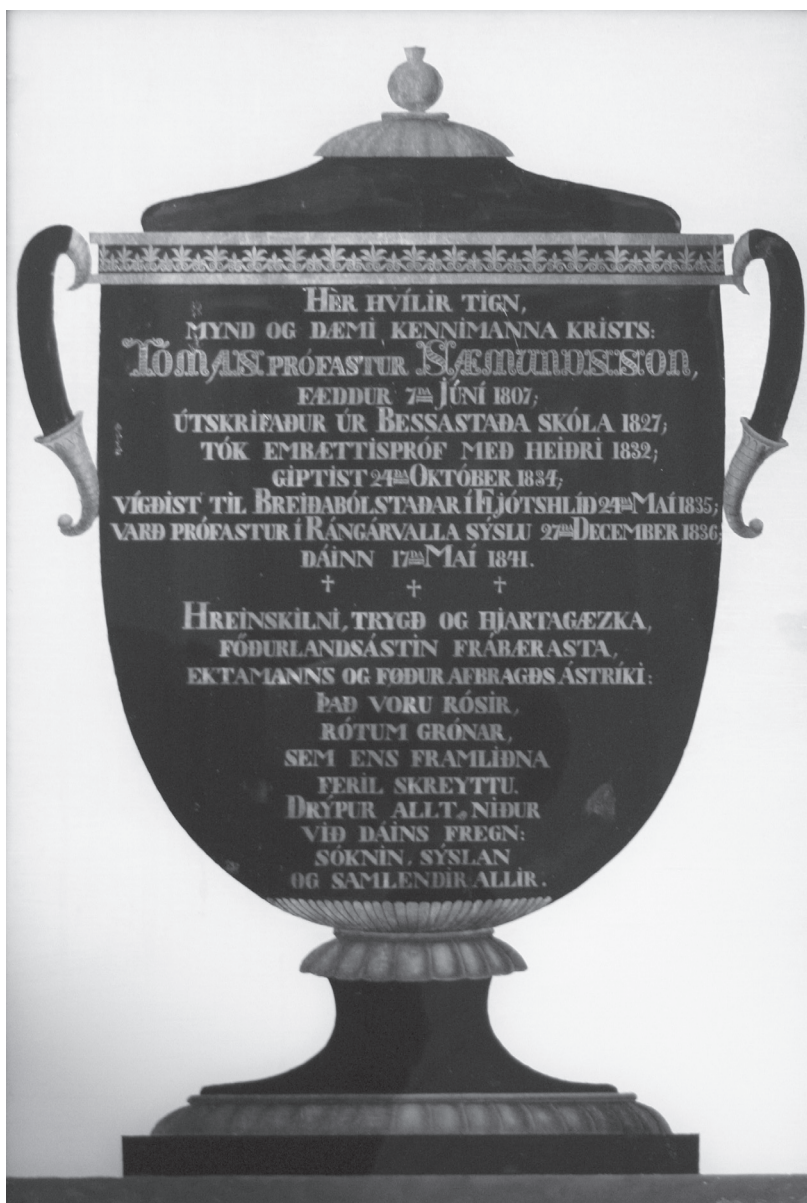
Allt næsta ár, náðarárið, eftir fráfall séra Tómasar, sat Sigríður á Breiðabólstað. Síðan fluttist hún með börnunum sínum tveim á kirkjufjörðina Flókastaði og var þar í húsmennsku.

Við búskiptin sem lauk við árslok 1843 voru 6307 ríkisdalir til skipta, m.a. átta jarðir og jarðarpartur.¹⁶⁰ Stingur það í stúf við angist Tómasar áður vegna lélegrar afkomu.¹⁶¹ Til samanburðar má geta þess að Tómas áætlaði sjálfur að suðurlandaferð sín hefði kostað

¹⁵⁹ Æfisaða Árna prófests Þórarínssonar l. Fagurt mannlíf. Fært hefur í letur Þórbergur Þórðarson. Rvík. 1945. Bls. 11.

¹⁶⁰ Vigfús Guðmundsson: Breiðabólstaður í Fjótshlíð. Rvík. 1969. (Höf. ritar nafn staðarins svo og hefur fyrir sér gamlar heimildir). Jarðirnar voru: Garður, Tjörn, Ytra-Fjall og Hafralækur í Reykjadal, Arndísarstaðir og Heiðarsel í Bárðardal, Dálksstaðir á Svalbarðsströnd og Bakkavöllur og hlutdeild í V-Fifholti í Rang.

¹⁶¹ Þá voru markaðslögmál ekki komin til og ólíklegt að hann hefði gert sér grein fyrir eignum sínum. Þó svo hefði verið hefði hann varla tekið til við að selja eignir konu sinnar norður í landi.

Minningartafla Tómasar á Breiðabólstað.

¹⁶² Ferðabók Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1947. Brot úr fyrirhuguðum inngangi. Bls. 288.

¹⁶³ Boðsbrjef um minnisvarða eptir síra Tómas Sæmundsson. Birtist í Fjölni, Nýjum félagsritum og Skírni 1844.

¹⁶⁴ Mun hafa verið einhvers konar sleði. Verkið var unnið um vetur, væntanlega í frosti því þannig var hægt að koma hlassinu yfir ár og vötn.

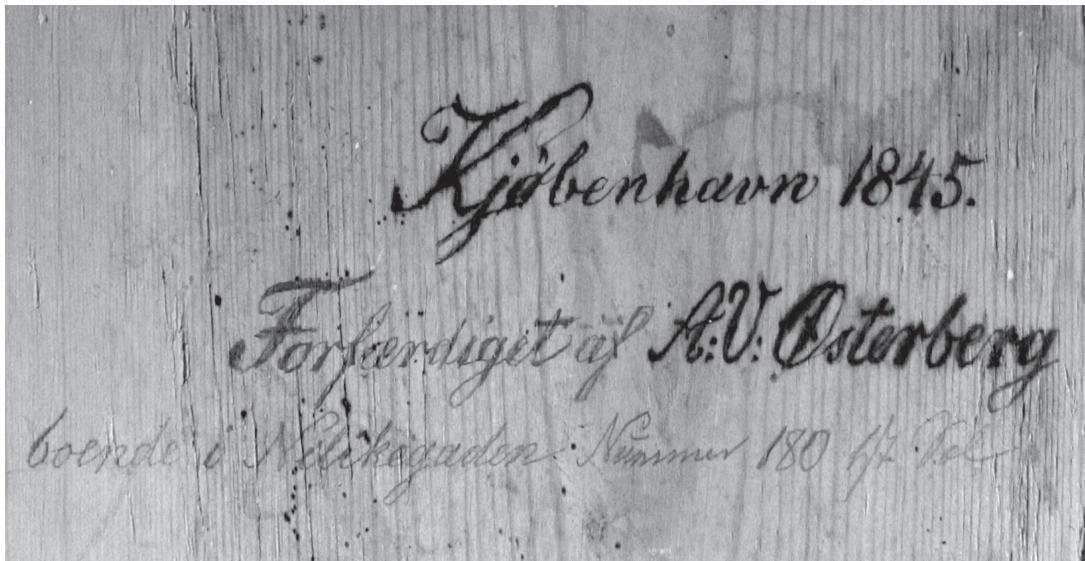
Mynd á síðu 58: Áritun málars A. V. Østerberg sem gerði minningartöfluna á síðu 57.
Síða 59: Ullarstokkur Sigríðar, sennilega norskur, með tölunni 81 sem fræðimenn telja þýða 1781. Eig. Páll Ásgeirsson.

1300 ríkisdali.¹⁶²

Það spurðist út að Sigríður vildi reisa legstein yfir séra Tómas. Þá tóku nokkrir Íslendingar í Höfn sig til og hófu fjársöfnun til minnisvarða. Birtist boðsbréf sem ritað mun hafa verið af Konráði Gíslasyni, undirritað af honum, Brynjólfi Péturssyni, Gísla Thorarensen og Jóni Sigurðssyni. Forgöngumaður málsins mun hafa verið Brynjólfur Pétursson, sem séð mun hafa um fjársöfnunina, gerð minnisvarðans og málið almennt uns hann lést 1851.

Á Íslandi munu trautt finnast dæmi til, að neinn maður hafi viljað betur fósturlandi sínu, enn sjera Tómas Sæmundsson. Frá því hann var barnungur að aldri, og þar til er hann leið úr lífi í blóma aldurs síns, var hugur hans sífeldlega á kjörum og ástandi ættjarðar sinnar, og þegar hann var fullkominn að aldri og þroska, varði hann fje og fjörvi, að vinna það, sem þarfast er landi og lýðum; en það er að koma oss í skilning um, hversu þjóð vor sje á vegi stödd í raun og veru og hversu mjög henni sje ábótavant – því hver getur bætt úr þeim hlutum, er hann hyggur ekki þurfa umbótar við?¹⁶³

Þá mun söfnunarféð hafa verið uppurið og engir fjármunir til að flytja varðann til Íslands og búa um hann. Þegar Brynjólfur dó voru a.m.k. fjögur ár frá því að gerð hans lauk. Gekk þá Jón Sigurðsson í það verk að koma varðanum til Íslands og lagði sjálfur féð til flutningsins til Eyrarbakka. Næsta ár, eftir að varðinn hafði legið vetrartíma sandorpinn í flæðarmálinu, gekkst Sigurður Ísleifsson á Barkarstöðum, mágur séra Tómasar, í það verk, sem allir töldu óvinnandi, að koma varðanum þaðan að Breiðabólstað. Gerði hann það á æki¹⁶⁴ að vetrarlagi. Varðinn var kominn upp um haustið 1855.¹⁶⁵ Þá voru ellefu ár liðin frá því að fjársöfnunin hófst.

Sigríður Þórðardóttir giftist aftur 6. júní 1844 Ólafi M. Stephensen *sekretera*, dómsmálaritara, í Viðey. Reyndist hann börnum hennar hið besta.¹⁶⁶ Hann var þekktur fyrir stórmyndarlegan búskap. Sigríður var þriðja kona Ólafs.

Dóttir þeirra:

Martha, f. 11. apríl 1845 í Viðey, d. 19. apríl 1845.

*Sekreterinn er glaður og kátur, enda er hann giftur mikilli merkiskonu, ekkju síra Tómasar sáluga.*¹⁶⁷

Yngstu börn Ólafs og börn Sigríðar voru á líkum aldri og ólust upp sem systkini væru. Einkum var náð samband við Magnús Stephensen, sem varð óðalsbóndi í Viðey, konu hans Ingibjörgu Eiríksdóttur sýslumanns í Kollabæ í Fljótshlíð Sverrissonar og þeirra börn. Hefðarblær var á heimilinu í Viðey og gestagangur¹⁶⁸ sem oft er getið um í ferðabókum. Ólafur reyndist stjúp börnum sínum hið besta.

Sigríður Þórðardóttir varð ekkja í annað sinn árið 1872. Fluttist hún á heimili Þórhildar dóttur sinnar og tengdasonar, Helga Hálfðanarsonar í Reykjavík, fyrst í Suðurgötu (sem nú er 8a) og síðar í Lækjargötu 6 þar sem hún andaðist 75 ára gömul.¹⁶⁹ Eins og sjá má í afkomendatali Þórhildar og Helga barði dauðinn oft að dyrum hjá þeim.

Hún sýktist af taki við jarðarför Önnu systur minnar uppi í kirkjugarði haustið 1877, komst heim og lagðist í rúmið og lést þrem dögum síðar.

– *Hafði verið merkiskona, þrýðilega gefin til sálar og líkama, forkur mikill til bústjórnar og hin ágætasta og raunbesta húsmóðir. Svo var hún alvörugefin, að ég man ekki til þess, að ég heyrði hana hlæja, nema ef vera skyldi kuldahlátur þegar henni þótti eitthvað ganga fram af sér. Því þótti okkur dótturbörnum hennar aldrei beint ánægjulegt að dveljast lengi í senn hjá henni í Viðey, hvort heldur var í jólaleyfi eða á sumrin.*

¹⁶⁵ Þjóðólfr, Rvík 8. sept. 1855. Ritstj. Jón Guðmundsson. Greinarhöfundur furðar sig á að þessi flutningsaðferð skuli ekki vera notuð m.a. til flutnings á grjóti til bygginga. Það veki líka eftirtekt að þessi nýstárlega aðferð skuli einmitt vera notuð til flutninga á: *minnisvarða þess manns sem mest og best og ljósast allra manna á þessari öld hefir leitast við að leiða landsmenn og leiðbeina þeim til hvers kyns skynsamlegrar ráðdeildar og verklegrar framtakssmi og framkvæmdar.* Í greininni segir einnig að við flutninginn hafi kvarnast úr varðanum. *Því er ugghætt, að varði þessi haldist ekki ef til vill ómáður eða óveðurbarinn til lengdar, og það því síður, sem mælt er, að 2 eður fleiri sprúngur séu þegar sýnilegar í honum, og hafa þær að líkindum komið í hann á útflutningnum hingað.*

¹⁶⁶ Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Æviferill hans og ævistarf. Rvík 1941. J.H. segir í bókinni svo frá að vinir séra Tómasar hafi haft allmikið við ráðahaginn að athuga þar sem lítil vinátta hafi verið með þeim séra Tómasi og sekretéranum. Mun það fyrst og fremst hafa verið vegna þess að Ólafur réð prentsmiðjunni í Viðey, en þá var ekki í önnur hús að venda með prentverk. Bls. 236. Þegar þau giftust, Sigríður og Ólafur, hafði hann látið af stjórn prentverksins.

¹⁶⁷ Bréf Ingibjargar Jónsdóttur til Gríms Thomsen sonar síns 15. sept. 1844. Sonur gullsmiðsins á Bessastöðum. Finnur Sigmundsson bjó til prentunar. Rvík. 1947. Bls. 67.

¹⁶⁸ Páll Línal: Dóttir Fjölnismannsins. Húsfreyjan, 3, Rvík. 1986.

¹⁶⁹ Sama heimild.

¹⁷⁰ Jón Helgason: Það sem á dagana dreif. Endurlit yfir unaðsríkan ævidag. Óprentað handrit sem J. H. mun hafa ritað skömmu fyrir dauða sinn 1942.

Alvaran sem hvíldi yfir gömlu konunni, lagðist eins og mara á okkur, svo að við þorðum varla að hreyfa okkur í návist hennar, að ég nú ekki nefni að hafa háreysti í frammi. Að hún allt að einu vildi okkur vel, þess sáum við mörg dæmi, og sérstaklega þótti henni gaman að gleðja okkur með skilding, er hún komst að því, að okkur langaði í eitthvað, sem ekki fékkst nema fyrir peninga; því að peninga höfðu börn í þá daga sjaldnar handa milli en nú tíðkast.¹⁷⁰

Þessar minningar má segja að séu heldur kaldranalegar en svipar til minninga annarra barna um foreldra, afa og ömmur. Þetta væri nóturlegt ef lokaorð væru.

En svo vill til að fleiri vitni eru í þessu máli. Á fegursta staðnum á Suðurlandi, í Viðey á Kollafirði, eins og Ólafía Jóhannsdóttir sagði, var hún hjá Sigríði í Viðey á fjórða ár sem barn. Ólafía var merkileg kona, brautryðjandi, frægust fyrir trúboð og hjálparstarf við bágstaddar útigangskonur í Noregi. Hún ritaði endurminningar sínar úr Viðey og lýsir þar Sigríði Þórðardóttur, sem hún nefndi ávallt *frúna mína*, fögrum orðum. Fer ekki hjá því að lesandi þessara minninga renni í grun að sú góða kona, Sigríður Þórðardóttir, hafi með hjartahlýju sinni við Ólafíu, sem þá var á viðkvæmu æviskeiði, stuðlað að því að hún varð að stórmenni og brautryðjanda í líknarmálum og kannski haft áþekk áhrif á börn sín og barnabörn, þótt ekki hafi þau öll gert sér grein fyrir því!

Eftir að Ólafía fór frá Viðey til Reykjavíkur sleppti Sigríður samt ekki af henni hendi heldur sendi eftir henni til dvalar hvert sumar:

Fyrstu endurminningar mínar eru bundnar við fegursta staðinn á Suðurlandi, Viðey á Kollafirði. Þar gaf Guð mér fyrsta heimilið, sem ég man eftir. Ég var á öðru árinu þegar ég kom þangað. Þá fluttust foreldrar mínir austur í Meðalland. Talaðist þá svo til með foreldrum mínum og Stephensenshjónumum eldri í Viðey, að ég yrði eftir hjá þeim, þangað til foreldrar mínir síðar gætu sótt mig. Í Viðey var ég á fjórða

Kista úr búi Tómasar og Sigríðar með ártali 1826. Ef til vill er þetta dragkistan með gylltu hringjunum sem Ólafía Jóhannsdóttir dáðist að. Á kistunni var lengi miði sem á var ritað: *Þórhildur Tómasdóttir. Passager gods*. Kistan er líklega dönsk og munu nokkrar vera til á Íslandi. Ártalið var venjulega ritað þegar kistan var keypt. Eig. Páll Ásgeirsson.

ár. Þau liðu eins og björtu, ljúfu vormorgnarnir okkar. Mér finnst alltaf hafa verið sólskin, meðan ég var í Viðey, og man ekki eftir nema einum rigningardegi, deginum sem ég fór þaðan.

Allra vænst þótti mér um frú Sigríði. Hana kallaði ég „frúna mína“, en hún kallaði mig „Lóu sína“ og lék við mig á allan hátt. Hefur enginn haft meira eftirlæti á mér en hún. Hún hélt á mér, söng við mig, sagði mér sögur, lofaði mér að leiða sig hvert sem hún fór, gaf mér sælgæti úr fallega skápnum í stóru stofunni, sýndi mér allt „stássið sitt“, sem lá slétt og prýðilega í stóru dragkistunni með gylltu, snúnu hringjunum. Einhverntíma lá ég veik, það var um hásláttinn, þá sat hún hjá mér allan daginn. Vakir það fyrir mér, að þá hafi húsbóndanum þótt nóg um dálæti hennar á mér – sem líka var von.

Þegar ég var komin langt á fimmta árið, kom móðir mín til að sækja mig. Ekkert dugði það, þótt hún gæfi mér fikjur og annað sælgæti, ég vildi hvorki heyra hana né sjá. Eg skildi þetta eitt, að nú átti ég að fara frá „frúnni minni“ og úr eyggi minni, þar sem ég vildi vera alla tíð.

Einn rigningardag, að áliðnu sumri, fórum við af stað. Jón gamli átti að bera mig niður að sjónum og stóð hann nú úti í forstofunni og hélt á mér á handleggnum, og var ég vafin innan í regnkápu. Allir höfðu kvatt mig. „Frúin mín“ stóð í forstofudyrnunum. Þá strauk hún ennþá einu sinni um vangann á mér og sagði: „Jæja, Lóa mín, ríkari er eign en umboð.“ Að svo mæltu sneri hún sér við og gekk inn.

Árið 1878 dó „frúin mín“. Síðustu æviárin bjó hún í Reykjavík hjá dóttur sinni og tengdasyni, Helga lektor Hálfðanarsyni. Öll árin, sem hún bjó í Viðey, sendi hún eftir mér á hverju sumri og lét mig vera hjá sér nokkrar vikur. Þá voru mínar óskastundir, því Viðey þráði ég vakandi og sofandi í mörg ár.

„Frúin mín“ gekk út og inn um stofurnar sínar, hæglát og þýð og þrúð og spök í svörum, ég sé hana fyrir mér peysubúna með djúpa húfu,

Þrúnastokkur Sigríðar Þórðardóttur Stephensen. Á bakhlið er ártalið 1855. Eig. Páll Ásgeirsson.

¹⁷¹ Ólafía Jóhannsdóttir:
Rit I. Frá myrkri til ljóss.
Endurminningar. Inngangur
eftir Bjarna Benediktsson. Rvík
1957. Útdráttur af bls. 62-3,
65-6 og 76-7.

sem gekk ofan á ennið og sífægðan silfurhólk við hæruskotna hárið sitt. Svuntan hennar var langröndótt með spjaldofnum böndum. Þegar hún fór í land, dró hún kaffibrúnt sjal með bláum kringlóttum rósum upp úr dragkistuskúffunni með gylltu hringjunum, sem stóð í stóru stofunni, og lagði yfir sig. Fallegra sjal hef ég ekki séð á ævi minni og aldrei hef ég séð fallegra gluggablóm og jómfúrósirnar hennar og nellikurnar hvítu og bleikrauðu og dimmrauðu og fúksiurnar rauðu og hvítu með löngu blárauðu duftþráðunum. Stóru gluggarnir voru fullir af blómum á sumrin, og í innsta glugganum stóð gömul, hankabrotin postulínskrukka, snjóhvít með gylltum röndum um stéttina og hálsinn, en full af vatni, sem volgnaði í sólinni, áður en blómin voru vökvuð með því. Sjálf var „frúin mín“ eins og ilmandi íslensk blásóley, vaxin mót sól og suðri. Hugur minn hefur ætíð litið Garð í Aðaldal ástaraugum, af því að þar óx hún upp. Ég þakka Guði mínum fyrir árin, sem hún fóstaraði mig, og allt, sem hann gaf mér í henni, fyrir allan unaðinn, sem ég naut fyrir samveru okkar og æskuvínina mína alla í Viðey, og líka fyrir söknuðinn, sem það vakti mér að fara þaðan. Það varð mér allt að kjölfestu í litla lífsbátinum mínum, og hann þurfti hennar með, það greiddi mér skilning á barnssálinni og mannsálinni.¹⁷¹

NOKKRIR ORÐSKVIÐIR Í RITUM TÓMASAR

¹⁷² Fjölnir, fyrsta ár. Khöfn.
1835. Bls. 11.

¹⁷³ Bréf Tómasar
Sæmundssonar. Rvík.
1907. Bréf til Sæmundar
Ögmundssonar. 30. ágúst
1827.

¹⁷⁴ Ferðabók Tómasar
Sæmundssonar. Rvík. 1947.
Bls. 285.

¹⁷⁵ Sama. Bls. 286.

¹⁷⁶ Sama. Bls. 285.

- Engin þjóð verður fyrri til en hún talar mál útaf fyrir sig, og deyi málin, deya líka þjóðirnar eða verða að annari þjóð; enn það ber aldrei við nema bágindi og eynd séu komin á undan.¹⁷²
- Þankarnir voru svo margir og hver annari ólíkar tilfinningarnar. Þó man ég eina helst og hún var þessi: Nú ertú kominn burt úr hinum mjúku móðurhöndum fósturjarðarinnar – og jafnsnart sagði hjarta mitt mér, að hvað svo sem fyrir mér lægi að sjá af fegurð landa og staða, þá yrði hún þó ætíð í allri sinni fátækt dýrðlegasti bletturinn á jarðri!¹⁷³
- Þegar við á ferðunum eyðum föðurlandsins merg, mætti okkur þó koma til hugar hvörsu við gætum því aftur launað ánægju þá og fróðleik sem það með honum veitir oss.¹⁷⁴
- Þessir þekkja ekki sitt föðurland, hinir ekki útlendið, hvörtveggi misþekkir bæði.¹⁷⁵
- Ferðalögin eiga ekki að vara nema skamma stund, því þau eru ekki nema meðal til annars hærri tilgangs, og að vera á sífellum ferðalögum, vilja hvörgi nema staðar, vilja sífellt sóa kröftum föðurlands síns, en aldrei leitast við að verða því aftur til nytsemdar er vesalt líf, já eins vesalt og hitt er ánægjufullt. Það verður tóm og leiðinlegt eins og allt annað sem er tilgangslaust.¹⁷⁶

- Allt mannkynið hefir frá byrjun veraldar til þessa dags verið sem samhangandi keðja hver sérhvör hlekkur er við annan áfastur, hvört land, hvör þjóð hefir verið annarri til styrktar og framfaraauka vitanliga og óvitanliga og engin þjóð getur stoltað af því hún hafi öllum kennt en ekki lært af nokkurri.¹⁷⁷
- Engin þjóð þarf að fyrirverða sig að taka það upp sem við hennar ásigkomulag á bezta, þó það annars staðar sé uppfundið og í brúki.¹⁷⁸
- Því siðaðri sem þjóðirnar eru því betur finna þær til að það er ekki nóg að hluturinn sé gjörður, verkið sé framkvæmt, heldur kemur og til aðgæzlu hvörsu með var farið. Sé hin útvertis lögun ekki samkvæm fegurðarinnar kröfum, getur maður ei verið ánægður jafnvel með hið nytsamligasta, hið bezta verk.¹⁷⁹
- Ísland tapar aldrei gildi sínu hjá neinum sem það þekkir rétt og líka veröldina, þó hann svo fari um allan heim; hann kemur ánægðari tilbaka en hann var áður en hann fór, þó hönum sýnist miklu fleira þurfa að umbæta en áður, fleira aðfinnsluvert, margt þurfa þar að innleiðast sem hann sá annars staðar.¹⁸⁰
- Þannig bera málin þjóðarinnar sögu og eru þjóðarinnar andliga lífs spegill, þeirra þekkingar fjársjóður sem varla nokkur sagnaritari enn hefur gaum gefið.¹⁸¹
- Sá sem iðkar hin lifandi mál hefir jafnframt ritgjörðunum aðrar lærdóms uppsprettur, sem er málið eins og það lifir í fólks munni, hvört þvilið er í bækur fært eður ei.¹⁸²
- Enn skynsemi og reynsla votta það báðar, að reisa má skorður við deyfðinni, einsog öðru illu, því sem undir er komið mannlegum vilja; því hvað er deyfðin nema svefn sálarinnar, enn sálin getur vakað, og á að vaka, þegar skynsamlegar röksemdir ráða til atorku og glaðvæðar.¹⁸³
- Bækurnar eru annað auga mannsins; þær eru kjennendur heimsins. Hver einstakur maður reinir lítið, sjer skammt, nær til fárra; bækurnar bæta úr þessu öllu: þær færa honum heim til sín það sem hugsað hefir verið og talað – það sem fram hefur farið og menn reynt á nálægum og fjarlægum stöðum og á öllum tímum, og hann gjetur valið úr því það sem hann vill og hann higgur helst til nitsemi og ánægju af. Þar að auki eru það oftast hinir skinugri meðal mannanna, er verða til að taka saman bækur og flestir vanda meir til bóka, sem koma eigu fyrir almennings sjónir enn þegar þeir eiga tal við menn.¹⁸⁴
- Það er öllum skilt, sem lifa í mannlegu fjelagi og hafa af því indi og not að efla heillir þess.¹⁸⁵
- Alla framför verður að kaupa með fyrirhöfn, því að hún reynir á manninn og eflir með því þrótt hans, veitir honum það, sem

¹⁷⁷ Sama. Bls. 287.

¹⁷⁸ Sama. Bls. 287.

¹⁷⁹ Sama. Bls. 331.

¹⁸⁰ Sama. Bls. 288.

¹⁸¹ Sama. Bls. 350.

¹⁸² Sama. Bls. 346.

¹⁸³ Fjölur, formáli. Fyrsta ár. Bls. 1.

¹⁸⁴ Bókmenntirnar íslensku. Fjölur. Fimmta ár. Bls. 79.

¹⁸⁵ Bókmenntirnar íslensku. Fjölur. Fimmta ár. Bls. 78.

Tilvitnanir á síðu 64:

¹⁸⁶ Ræður Tómasar Sæmundssonar. Sjá Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Bls. 144.

¹⁸⁷ Bréf Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 46.

¹⁸⁸ Fjöltnir, formáli. Fyrsta ár. Bls. 2.

¹⁸⁹ Fjöltnir. Birtist í Fjölni, fjórða ári. 1838. Bls. 17.

¹⁹⁰ Ferðabók Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1947. Bls. 19.

hann keppist eftir og gleður hann þegar hann hefur öðlast það.¹⁸⁶

- *Ég vil heldur lifa í sulti og seyru í kaföldunum á Íslandi en í þessari Paradís.¹⁸⁷*
- *Þá var fyrst tilvinnandi að sýna hreysti þegar hreystiverkið dó ekki með kappanum.¹⁸⁸*
- *Við minntumst forfeðra vorra í því skjini, að við vildum við værum ekkji minni á vorri öld, enn þeir voru á sinni.¹⁸⁹*
- *Er varla til ófrýniligri sjón en frá háum turni að líta yfir stóra borg. Húspökin fyrir neðan mann, sem oftast eru úr brenndum leir, með öllum sínum ójöfnum eru sem brunahraun sem reykháfarnir er fylla loftið með sífelldum reyk og svælu gjöra enn líkari eldgjósandi fjöllum, og á milli þessa grillir maður niður á göturnar sem í djúpa gjá og sér þaðan fólk og hesta á hreyfingu sem kvikindi og ber þaðan upp til manns argið og skarkalann. Gefur það nokkurn þanka um hvörninn við munum líta út frá hærri himinstöðum.¹⁹⁰*

GREINAR OG RIT TÓMASAR SÆMUNDSSONAR

- 1832 **Hinar markverðustu bækr, er útkomu í Danmörku og erlendis árið 1931.**
Skírnir; ný tíðindi Hins íslenzka bókmenntafélags, 1832.
Island fra den intellectuelle Side betragtet.
Khöfn 1832.
Kvæði Eggerts Ólafssonar.
Útgefin eptir þeim beztu handritum er fengizt gátu. Khöfn 1832.
Útgefendur auk Tómasar, Skúli Vigfússon Thorarensen og Eggert Jónsson.
- 1835 **Fjöltnir, formáli.**
Fjöltnir, 1. ár. Khöfn. 1835. Bls. 1-17.
Úr bréfi frá Íslandi.
Fjöltnir 1. ár. Khöfn. 1835. Bls. 48-94.
- 1836 **Eptirmæli ársins 1835, eins og það var á Íslandi.**
Fjöltnir, 2. ár. Khöfn. 1836. Bls. 31-57.
- 1837 **Eptirmæli ársins 1836 eins og það var á Íslandi.**
Fjöltnir, 3. ár. Khöfn. 1837. Bls. 3-32.
Stutt ágríp af æfi Þorvaldar Böðvarssonar.
Fyrri hlutinn ritaður af Þorvaldi sjálfum en sá síðari af Tómasi Sæmundssyni. T. S. bjó til prentunar. Fjöltnir 3. ár. Khöfn. 1837. Bls. 33-80.
- 1838 **Auglýsing.**
Dags. á Breiðabólstað 26. jan. 1838. Um væntanlega útkomu Harmoniu. Sunnanpósturinn 3. ár. 1. febr. 1838.
- 1839 **Fjöltnir.**
Fjöltnir, 4. ár. Khöfn. 1839. Bls. 3-19.
Eptirmæli ársins 1837, eins og það var á Íslandi.
Fjöltnir, 4. ár. Khöfn. 1839. Bls. 33-54.
Um fólksfjölgunina á Íslandi.
Fjöltnir 5. ár. Khöfn. 1839. Bls. 8-72.
Bókmentirnar íslendsku.
Fjöltnir, 5. ár, Khöfn. 1839. Bls. 73-145.
Eptirmæli ársins 1838, eins og það var á Íslandi.
Fjöltnir, 5. ár. Khöfn. 1839. Bls. 3-40.
Um bigging jarða, meðferð og úttektir.
Búnaðar-Rit Suður-Amtsins Húss- og Bú-stjórnar Félags. Viðeyar Klaustri. 1839. Bls. 139-238.
- 1840 **Island og dets Handel.**
Kjøbenhavnsposten. Khöfn. 10. maí 1840. Birtist í ísl. þýðingu í: Þrjár ritgjörðir, 1841.
Fjöltnir og Eineigdi-Fjöltnir.
Viðeyar Klaustri. 1840.

- 1841 **Ræður við íms tækifæri Síra Tómasar Sæmundssonar Prófasts í Rangárþingi og Sóknarprests að Breiðabólssstað í Fljótshlíð.**
Viðeyar Klaustri. 1841. Prentaðar á kostnað hans dánarbús.
 - Aðfararræða. 1835.
 - Á prestafundi. 1836.
 - Á prestafundi. 1839.
 - Þá Breiðabólssstaðar kirkja var nismíðuð. 1839.
 - Ferming. 1837.
 - Ræða á undan fermingu. 1839.
 - Fermingin. 1839.
 - Hjónavígsla.
 - Skriftaræður 1, 2, 3.
 - Líkræður 1, 2, 3 (Kristínar Torfadóttur), 4 (Guðna Torfasonar), 5, 6, 7, 8, 9 (síra Ólafs Pálssonar), 10 (þann 12ta apríl 1840, þegar Sigurður Magnússon á Leirum var úthafinn, sjá Fjölirnir og Eineygða Fjölirnir.).
 - Firsta sunnudag í vetri 1835.
 - Firsta sunnudag í vetri 1838.
- 1841 **Þrjár ritgjörðir.**
 Khöfn. 1841. Kostaðar og út gjefnar af 17 íslendingum.
 - Um hina íslensku kaupverslun. Fáeinar athugasemdir um verslunarefni Íslendinga.
 - Um Alþing.
 - Hugvekja. Um þinglýsingu, jarðarkaup, veðsetningar og peninga brúkun á Íslandi, samin og gefin út af J. Johnsen, assessóri í hinum konúnglega, íslenska landsifirrétti, Khöfn. 1840.
- 1896 **Útdráttur úr brjefum sjera Tómasar Sæmundssonar til samútgefenda Fjölnis.**
 Gjörður af Jóni Helgasyni. Tímarit Hins íslenzka bókmenntafélags. Rvík. 1896.
- 1907 **Bréf Tómasar Sæmundssonar.**
 Gefin út á hundrað ára afmæli hans 7. júní 1907. Jón Helgason bjó til prentunar. Rvík. 1907.
 Bréfin eru til: frónskra í Höfn, Jónasar Hallgrímssonar, Konráðs Gíslasonar, samútgefenda Fjölnis, skólapilta á Bessastöðum, Sæmundar Ögmundssonar, Þorgeirs Guðmundssonar.
- Af suðurgöngu Tómasar Sæmundssonar:**
 Kaflar úr ferðabók hans útgefnir af Jóni Helgasyni. Andvari. 1907.
- Frá Róm til Napólí.**
 Þáttur úr ferðasögu Tómasar Sæmundssonar. Jón Helgason bjó til prentunar. Skírnir. Rvík 1907. Bls. 117-141.
- 1938 **Ferðasagan: Bréf frá Íslandi.**
 Þýðing úr íslensku. Åge Topsøe-Jensen. Tidskrift for Søvæsen. Í Napólí.
 Kaflar úr ferðabókinni. Langt út í löndin. Úrval utanfarasagna. Bjarni Vilhjálmsson sá um útgáfuna. Rvík. 1944.
- 1947 **Ferðabók.**
 Jakob Benediktsson bjó undir prentun. Rvík 1947.

- 1954 **Mannfundir**; íslenzkar ræður í þúsund ár. Formála ritaði Vilhjálmur Þ. Gíslason. Rvík 1954.
- **Hvað verður um æskumanninn?** Úr fermingarræðu á Breiðabólstað 1837. Ræður við íms tækifæri. Viðeyjarklaustri. 1841.
 - **Deyfðin og aðgjörðarleysið.** Úr ræðu á prestafundi. 1839. Ræður við íms tækifæri. Viðeyjarklaustri. 1841.
 - **Guðsorð og ólíkar kenningar.** Úr ræðu á prestafundi 1938. Ræður við íms tækifæri. Viðeyjarklaustri 1842.
- 1957 **Skrifarinn á Stapa. Sendibréf 1806-1877.**
Finnur Sigmundsson bjó til prentunar. Rvk. 1957. M.a. fjögur bréf frá Tómasi til Páls Pálssonar.
- 1963 **Hvað verður um æskumanninn?**
Úr fermingarræðu á Breiðabólstað. Endurprentað í Morgunblaðinu 24. okt. 1963.
- 1966 **Fimm bréf til Ísleifs á Brekku.**
M.a. þrjú bréf til Ísleifs Einarssonar á Brekku eftir Tómas. Aðalgeir Kristjánsson bjó til prentunar og ritaði eftirmála. Tímarit Máls og menningar. 1966. Bls. 304-317.
- 1978 **Hugleiðing um bækur.**
Endurprentað í ritinu Íslenskar úrvalsgreinar. Bjarni Vilhjálmsson og Finnabogi Guðmundsson völdu. Rvík. 1978.
- 1982 **Úr fyrirhuguðum inngangi Ferðabókar.**
Upplýsingar og saga. Sýnisbók sagnaritunar á upplýsingaröld. Ingi Sigurðsson bjó til prentunar, ritaði inngang og skýringar. Rvík. 1982. Bls. 183-8.
- 1997 **Fjöltnir, formáli, Fjöltnir 1. ár. Khöfn 1835, 1-17.**
Endurprentaður, færður til nútíðarmáls af Árna Óskarssyni, skýrður af Gunnari Smára Egilssyni og myndskreyttur af Hallgrími Helgasyni. Fjöltnir, tímarit handa Íslendingum, 4. h. sumar 1997. Bls. 4-13.
- 2002 **Tímaritið Ísland, formáli fyrirhugaðs rits.**
Birtist í grein eftir Aðalgeir Kristjánsson. Gripla. 2002. Bls. 231-42.

ÓFULLGERT / TÝNT

- Um danskinn.
- Um sýslumennina.
- Svar til Knudtzons kaupmanns.
- Ævisaga Þórðar Björnssonar sýslumanns í Garði.
- Ferðasaga um Sprengisand.
- Guðspjalla samhljóðunin (Harmonia evangelica).

GÖGN TENGD TÓMASI SÆMUNDSSYNI Í HANDRITADEILD LANDSBÓKASAFNS / HÁSKÓLABÓKASAFNS

Sendibréf til Þórðar Jónassen frá síra Tómasi Sæmundssyni.

Lbs. 202 fol. XIX.

Ferðabók Tómasar Sæmundssonar.

Eiginhandarrit. Lbs. 1443 4to. Afhent safninu 1907 af Jóni biskupi Helgasyni fyrir eftirrit Hallgríms Melsteðs af sama riti.

Extracto af Árbókum Íslendinga söfnuðum af Jóni Espólín sýslumanni. Aftan við er Skiptagerð af dánarbúi Sæmundar Ögmundssonar í Eyvindaholti m.h. síra Tómasar Sæmundssonar, sonar hans.

Lbs. 1551, 4to. Skr. ca. 1825-30. Þrjár hendur.

Útdráttur úr ferðabók síra Tómasar Sæmundssonar.

18 bls. JS 543 4to. Margvísleg brot.

Um tekjur og útgjöld í Rangárvallasýslu árið 1832.

Með athugasemdum m.h. síra Tómasar Sæmundssonar. JS 543 4to. Margvísleg brot.

Historia litteraria Islandiæ eftir Hálfðan Einarsson (prent 1786).

Ein hönd skr. ca. 1835-40. JS 304 8vo. Athugasemdir og íaukar m.h. Tómasar Sæmundssonar. (Síra Ásmundur Jónsson í Odda hefur eignast bókina eftir síra Tómas.)

Bréfa og skjalabók frá 13. til 17. aldar.

M.h. Gísla Ísleifssonar Einars, síðar prests í Kálfholti, eftir bréfa- og skjalabók síra Jóns Halldórssonar í Hítardal. ÍB 126 4to. Séra Tómas Sæmundsson lét skrifa bókina. Þórður, síðar læknir, sonur síra Tómasar gaf Bmf. hdr. 1858.

Prestatal í Skálholtsbiskupsdæmi eftir Sigurð Br. Sívertsen á Útskálum, ehdr. Ein hönd.

Skr. um 1838. Upphaf 3. bindis en tvö hafa orðið viðskila. ÍB 1, 8vo. Kom frá séra Tómasi Sæmundssyni til nota í fyrirhugaða lýsingu Íslands.

Sögufyrirlestrar I-II. eftir Sveinbjörn Egilsson með hönd síra Tómasar Sæmundssonar.

ÍBR 96-97 8vo. Ein hönd. Skr. 1825-7.

Bréf frá Tómasi Sæmundssyni (úr Neapel 1833) til vína sinna í Khöfn.

Dönsk þýðing að nokkru með hönd Konráðs Gíslasonar. Lbs. 386 fol. Margvísleg brot.¹⁹¹

Bréf Tómasar Sæmundssonar.

Lbs. 507 fol. Bréfasafn o. fl. gögn.

Frá T. S. Til ókunnugs viðtakanda. Skert, ódags.

Frá T. S. til Sæmundar Ögmundssonar í Eyvindaholti.

¹⁹¹ Bréf þetta mun aldrei hafa birst eða verið þýtt. Sjá formála Jakobs Benediktssonar að Ferðabók Tómasar Sæmundssonar.

Khöfn, 30. ágúst 1827. Týnt úr safninu. Afrit birtist í Bréfum T. S. Rvík. 1907.

Khöfn, 28. sept. 1827.

Khöfn, 29. sept. 1829.

Khöfn, 15. apríl 1830.

Khöfn, 23. apríl 1832.

Vínarborg, 14. sept. 1832.

Róm, 25. mars 1833.

Napólí, 28. ágúst 1833.

Khöfn, 4. júlí 1834.

Garði, 9. jan. 1835.

Frá T. S. til vina hans í Khöfn.

Napólí, 13. ágúst 1833. Dönsk þýðing, afrit Jóns Helgasonar af bréfi í Lbs. 368 fol.
Ekki í Bréfum T. S. Rvík, 1907.

Frá T. S. til séra Þorgeirs Guðmundssonar.

Breiðabólstað 14. febr. 1837.

Til T. S. frá Ísleifi Einarssyni dómstjóra.

Brekku, 18. febr. 1832.

Til T. S. frá séra Jóni Jónssyni á Grenjaðarstað.

Grenjaðarstað, 18. jan. 1836.

Til T. S. frá Lárusi Sigurðssyni frá Geitareyjum.

Hafnarfirði, 5. ágúst 1828.

Rvík, 8. mars 1829.

Til T. S. frá Steingrími Jónssyni biskupi.

Laugarnesi 20. febr. 1830.

Laugarnesi 26. ágúst 1831.

Laugarnesi, 8. ágúst 1832.

Reisupassi T. S. Waldmünchen, 24. ágúst 1832.

Prófskírteini T. S. Khöfn 18. okt. 1827 og 16. júní 1830.

Sendibréf til Páls stúdents Pálssonar.

Bréfitarar m.a. síra Tómas Sæmundsson: Lbs. 2415 4to. Margvísleg brot. Skr. á 19. öld.

Bréf Tómasar:

2. júlí 1823 Eyvindarholti.

21. sept. 1823 Eyvindarholti.

19. nóv. 1823 Odda. Sjá: Finnur Sigmundsson: Skrifarinn á Stapa, bréf Páls Pálssonar,
Rvík. 1957.

12. des. 1823 Odda.

31. des. 1823 Odda.

26. jan. 1824 Odda.

¹⁹² Jakob Benediktsson: Formáli Ferðabókar T. S. Bls. XVI.

¹⁹³ Sama. J.B. telur þetta ónothæft eftirrit.

18. febr. 1824 Odda.
1. mars 1824 Odda.
31. mars 1824 Odda.
3. maí 1824 Odda.
8. ágúst 1824 Odda.
11. nóv. 1824 Barkarstöðum.
2. mars 1825 Barkarstöðum.
7. maí 1825 Eyvindarholti.
8. ágúst 1825.
1. febr. 1826.
12. febr. 1826.
29. júlí 1826.
8. okt. 1826 Bessastöðum.
20. nóv. 1826 Bessastöðum.
20. febr. 1827 Bessastöðum.
8. mars 1827 Bessastöðum.
24. sept. 1827 Khöfn.
17. maí 1828 Khöfn. Prentað í Skrifaranum á Stapa, bréfum Páls Pálssonar, Rvík. 1957.
24. sept. 1828 Khöfn.
28. apríl 1829 Khöfn.
24. sept. 1829 Khöfn.
1. apríl 1830 Khöfn.
30. sept. 1830 Khöfn.
5. maí 1831 Khöfn.
12. maí 1832 Khöfn, ódags.
30. sept. 1831 Khöfn.
9. jan. 1835 Garði í Reykjadal.

Rit eftir Tómas Sæmundsson.

Lbs. 2839 4to. Margvísleg brot. Tvær hendur. Skr. á 19. öld.

- **Brot úr menningarsögu.** Ehdr. Þetta mun vera uppkast að einum kafla ferðabókar T. S.¹⁹²
- **Ferðasaga.** Eftirrit Hallgríms bókav. Melsteðs, 1884.¹⁹³

Predikanir síra Tómasar Sæmundssonar, þrjú bindi, í ehdr.

Lbs. 2728 8vo. Ein hönd. Skr. 1834-41.

Ræður við jarðarför síra Tómasar Sæmundssonar o.fl.

Margvísleg brot. Lbs. 2730 8vo. Samtíningur úr fórum Jóns Helgasonar biskups.

M.a.

- Vígslubréf Steingríms Jónssonar biskups til Tómasar.
- Húskveðja séra Tómasar Sæmundssonar, tengdamóður hans Bóthildar Guðbrandsdóttur, dætranna Solveigar á fyrsta missiri og Guðrúnar á öðru ári.
- Líkræða yfir Bóthildi Guðbrandsdóttur.

- Ræður við útförina: Séra Jóhann Björnsson, Vernharður Þorsteinsson og séra Jón Ingjaldsson.
- Eftirmæli og grafskrift og minningarljóð Sæmundar Ögmundssonar.

Bréf til Tómasar Sæmundssonar.

Bréf frá Sæmundi Ögmundssyni dbrm. í Eyvindarholti til sonar hans séra Tómasar Sæmundssonar dags. 13. jan. 1831. Lbs. 684 fol. Margvísleg brot. Ýmsar hendur. Skr. á síðara hluta 18. og f. hl. 19. aldar. Áður ópr.

Frá Ingibjörgu Jónsdóttur á Bessastöðum. Einar Ól. Sveinsson sá um útgáfuna. Skírnir. Rvík. 1948. Bls. 188-192.

Frá Jónasi Hallgrímssyni. Ritverk Jónasar Hallgrímssonar, II. Rvík. 1989.

Í febr. 1828. Bls. 5-7.

1. mars 1829. Bls. 7-10.

NOKKUR GÖGN Í ÞJÓÐSKJALASAFNI

Skjöl vegna umsóknar séra Tómasar Sæmundssonar um Breiðabólstaðarprestakall (Þjóðskjalasafn KA. – 134. 43. D. kanc.).

Tómas Sæmundsson sækir um Breiðabólstað í Fljótshlíð. Með fylgir vitnisburður um nám Tómasar frá kennurum hans við háskólann í Kaupmannahöfn og vitnisburður um heilsu hans frá lækni í París, bréf frá Steingrími biskupi Jónssyni til kansallísins 15. febr. 1834, tillaga kansallísins 20. maí 1834 og konungsbréf 4. júní 1834.

Bréf og skjöl frá prestskap séra Tómasar Sæmundssonar (Þjóðskjalasafn Bps. C.V. 59A-B).

Hér er fjöldi embættisbréfa TS til biskups, skoðunargerðir kirkna, skýrsla um tekjur og gjöld þeirra, um fjölda prestsekkna og guðfræðinga í prófstsdæminu. Þá eru hér margvíslegar skýrslur og bréf til biskups (og konungs) varðandi eignir kirkjunnar ásamt lauslegum heimildum um kirkjuhúsið.

Athyglisvert:

- Partur úr ódags. bréfi Tómasar Sæmundssonar til biskups.
- Um fyrirhugaða útgáfu á ferðasögu hans suður um lönd.
- Bréf til biskups 26. jan. 1838 um útgáfu og prentun ferðabókar.
- Í bréfinu segist hann hafa gefið landsmönnum kost á að fá prentaða frásögn af ferðum sínum suður í lönd. Aðeins 30 hafi ritað sig fyrir bókinni. Hins vegar hafi komið spurnir víða að um hvenær bókin komi út. Fer hann þess á leit að biskup riti próföstum um málið. Þá býður hann fram nýja útgáfu af Harmoniu. Ef þetta fyrirtæki takist ætti bókin að geta komist á prent 1839 ásamt Harmoniu.
- Skýrsla dags. 12. febr. 1842 um sölu og upplag Fjölnis og Eineygða-Fjölnis. Virðist vera úr dánarbúi séra Tómasar.

Úttekt á Breiðabólstaðarkirkju 2. ágúst 1842.

RIT OG HEIMILDIR

er varða Tómas Sæmundsson, Sigríði Þórðardóttur og niðja þeirra

Aðalgeir Kristjánsson: Brynjólfur Pétursson, ævi og störf. Rvík. 1972. Bls. 78, 87, 121, 139-140, 153, 169-171, 179.

Aðalgeir Kristjánsson: Endurreisn alþingis og þjóðfundurinn. Rvík. 1993.

Aðalgeir Kristjánsson: Fjölirnir. Skírnir. Rvík. 1985. Bls. 29.

Aðalgeir Kristjánsson: Nú heilsar þér á Hafnarlóð. Ævir og örlög í höfuðborg Íslands 1800-1850.

Aðalgeir Kristjánsson: Síðasti Fjölismaðurinn. Ævi Konráðs Gíslasonar. Rvík. 2003.

Aðalgeir Kristjánsson: Tímaritið Ísland. Gripla. Rvík. 2002. Bls. 231-242.

Aðalgeir Kristjánsson: Frá Konráði Gíslasyni. Félagsbréf Almenna bókafélagsins. 4: 1958. Bls. 8-19.

Aðalgeir Kristjánsson: Fimm bréf til Ísleifs á Brekku. Þrjú bréfanna eru frá Tómasi til Ísleifs Einarssonar á Brekku. A.K. bjó til prentunar og ritaði eftirmála. Tímarit Máls og menningar, 1966, 3. Bls. 304-17.

Alda Björk Guðmundsdóttir: Íslensk tímaritaútgáfa á 18. og 19. öld; efnistöð fjögurra tímarita skoðuð. Lokaritgerð við Háskóla Íslands. Rvík. 2003.

Ármann Snævarr: Fimmtíu ára afmæli lagakennslu á Íslandi í dag. Morgunblaðið; Rvík. 1. okt. 1958. Bls. 13.

Árni Múli Jónasson: Ritstörf Tómasar Sæmundssonar, hugmyndir hans og sérstaða meðal Fjölismanna. B.A.-ritgerð í íslensku. Háskóla Íslands, handrit, maí 1983.

Árni Sigurjónsson: Bókmenntakenningar síðari alda. Rvík. 1995. Bls. 244-8, 274, 363, 367, 371-84.

Ásmundur Guðmundsson: Tómas Sæmundsson. Kirkjuritið, Rvík. 1941. Bls. 184-5.

Benedikt Gröndal: Ritsafn IV, Rvík 1953. Blaðagreinar og ritgerðir. (Grein úr Fjallkonunni, 14. júlí 1904. Dægradvöl. Ævisaga mín (frá 1826 til 1874).

Bergsteinn Jónsson: Fjölismenn og þjóðarsagan. Andmælaræða við doktorsvörn Aðalgeirs Kristjánssonar 7. sept. 1974. Skírnir. Rvík. 1975. Bls. 188-209.

Bjarni Benediktsson: Þegar „enginn kunni að sigla“. Ræða. Morgunblaðið, 8. júní 1943.

Bjarni Jónsson frá Unnarholti: Íslenskir Hafnarstúdentar. Akureyri. 1949. Bls. 164.

Bjarni Thorarensen: Brúðkaupsvísa til Tómasar Sæmundssonar. Úrvalsljóð. Kristján Albertsson valdi kvæðin. Rvík. 1934. Bls. 62-3.

Bjarni Thorarensen: Bréf I-II. Jón Helgason prófessor bjó til prentunar. Khöfn. 1943.

Björn Jónsson ritstjóri: Tómas Sæmundsson, 1807-1907. Ísafold. Rvík. 8. júní 1907.

Björn Bjarnason: Séra Tómas Sæmundsson, sjálfstæði og saga. Þjóðhátíðarræða fyrir Fljótshlíðinga 17. júní 2005. Birt á heimasíðu höfundar.

Björn M. Ólsen: Konráð Gíslason. Tímarit Bókmenntafélagsins, 12. ár, Rvík. 1891. Fskj.: Úrsagnarbréf Jóns Sigurðssonar o.fl. úr félagi Fjölismanna, 9.2. 1841.

Bréf Fjölismanna til Fjelagsritamanna, 20.2. 1841.

Svar Fjelagsritamanna.

Úr bræfi frá Jóni Sigurðssyni til Gísla Hjálmarssonar, 19.4. 1841.

Lög Fjölismanna hinna yngri.

Bogi Th. Melsted: Tómas Sæmundsson; 1807 – 7. júní – 1907. Lögrétta. Rvík. 12. júní 1907.

- Borghildur Einarsdóttir: Um Fjölni og Fjölnismenn. Birtingur. Rvík. 1965. Bls. 2-33.
- Davíð Ólafsson: Af síðustu dögum Tómasar Sæmundssonar. Sagnir. Rvík. 1996. Bls. 46-47.
- Eggert Ásgeirsson: Fyrsti nútíma Íslendingurinn. Tómas Sæmundsson 200 ára í ár. Tímarit Máls og menningar, 1. 2007.
- Eggert Ásgeirsson: Samfélagið í Tjarnargötu um aldamótin. Lesbók Mbl., 20. og 27. mars 1993.
- Einar Laxness: Íslandssaga. Rvík. 1995. I. Bls. 136, 137, 182, II. Bls. 81, 127, 183, III. Bls. 57.
- Einar Laxness, Finnboði Guðmundsson og Jóhannes Halldórsson: Bréf Jóns Sigurðssonar. Úrval. 2. bindi. Rvík. 1984. Bréf Jóns Péturssonar 12. sept. 1842 og 6. febr. 1846.
- Einar Ól. Sveinsson: Bréf frá Ingibjörgu á Bessastöðum til Tómasar Sæmundssonar. E.Ól.S. sá um útgáfuna. Skírnir, Rvík. 1948. Bls. 188-192.
- Eiríkur Albertsson: Jón Helgason biskup. Merkir Íslendingar. Nýr flokkur. Rvík. 1965. Bls. 198, 234, 239. Ævisagan birtist áður í Andvara, 1944.
- Eiríkur Sverrisson: Sendibréf eins Borgfirðings. Sunnan-pósturinn. Viðey. 1836.
- Finnur Sigmundsson: Sonur gullsmiðsins á Bessastöðum. Bréf Gríms Thomsens og varðandi hann. F.S. bjó til prentunar. Rvík. 1947. Bls. 14, 67-8.
- Finnur Sigmundsson: Skrifarinn á Stapa. Sendibréfasafn Páls Pálssonar. F.S. bjó til prentunar. Rvík. 1957.
- Gaimard, Paul: Voyage en Islande et au Groenland. Haraldur Sigurðsson sá um útgáfuna. Rvík. 1982. Mynd af Tómasi Sæmundssyni og Breiðabólstað.
- Gísli Thorarensen: Við gróf Tómasar Sæmundssonar. Ljóð. Skírnir. 1842. Bls. 130.
- Guðbjörn Sigurmundsson: Bókmenntir á upplýsingaröld, 1750-1840. Saga Íslands, VIII. Rvík. 2006. Bls. 299, 301, 329.
- Guðjón Friðriksson: Jón Sigurðsson, ævisaga. Fyrra bindi. Rvík. 2002. Bls. 106, 190-1, 213, 218, 252, 275, 349.
- Guðmundur Finnbogason: Tómas Sæmundsson. Skírnir. Rvík. 1907. Bls. 97-116.
- Guðmundur Friðjónsson: Tómas Sæmundsson. Eimreiðin. Rvík. 1907. Bls. 195-209.
- Guðmundur Guðmundsson: Kvæði. Tómas Sæmundsson 1807-1907. Ljóðasafn. Annað bindi. Rvík. 1934. Bls. 125-6.
- Guðmundur Hálfðanarson: „Verði ljós! Af baráttu við myrkramenn og ljóshatara“. Skírnir. Rvík. 1992. Bls. 194-210.
- Guðmundur Hálfðanarson: From enlightened patriotism to romantic nationalism: The Political thought of Eggert Ólafsson and Tómas Sæmundsson. Norden och Europa 1700-1830. 2003. Bls. 59-73.
- Guðmundur Hálfðanarson: Íslensk þjóðfélagsþróun á 19. öld. Íslensk þjóðfélagsþróun 1880-1990: Ritgerðir. Ritstjórar Guðmundur Hálfðanarson, Svanur Kristjánsson. Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands (1997).
- Guðmundur Hálfðanarson: Íslenska þjóðríkið, uppruni og endimörk. Rvík. 2001.
- Gunnar Smári Egilsson: Tvíræður formáli Fjölnis. Skýringar við formálann. Fjölnir. Tímarit handa Íslendingum, sumar. Rvík. 1997. Bls. 4-13.
- Gunnar Karlsson: Spjall um rómantik og þjóðernisstefnu. Tímarit Máls og menningar, 46. ár. Rvík. 1985.
- Halldór J. Jónsson: Myndir af Tómasi Sæmundssyni. Árbók Hins íslenska fornleifafélags, 1998. Bls. 35-45.
- Hallgrímur Helgason: Ísland - Ísland - Iceland. Kvæði. Fjölnir, Rvík 1997. Bls. 6, 8, 10.
- Hannes Hafstein: Jónas Hallgrímsson. Merkir Íslendingar, nýr flokkur, Rvík. 1965. Bls. 73,

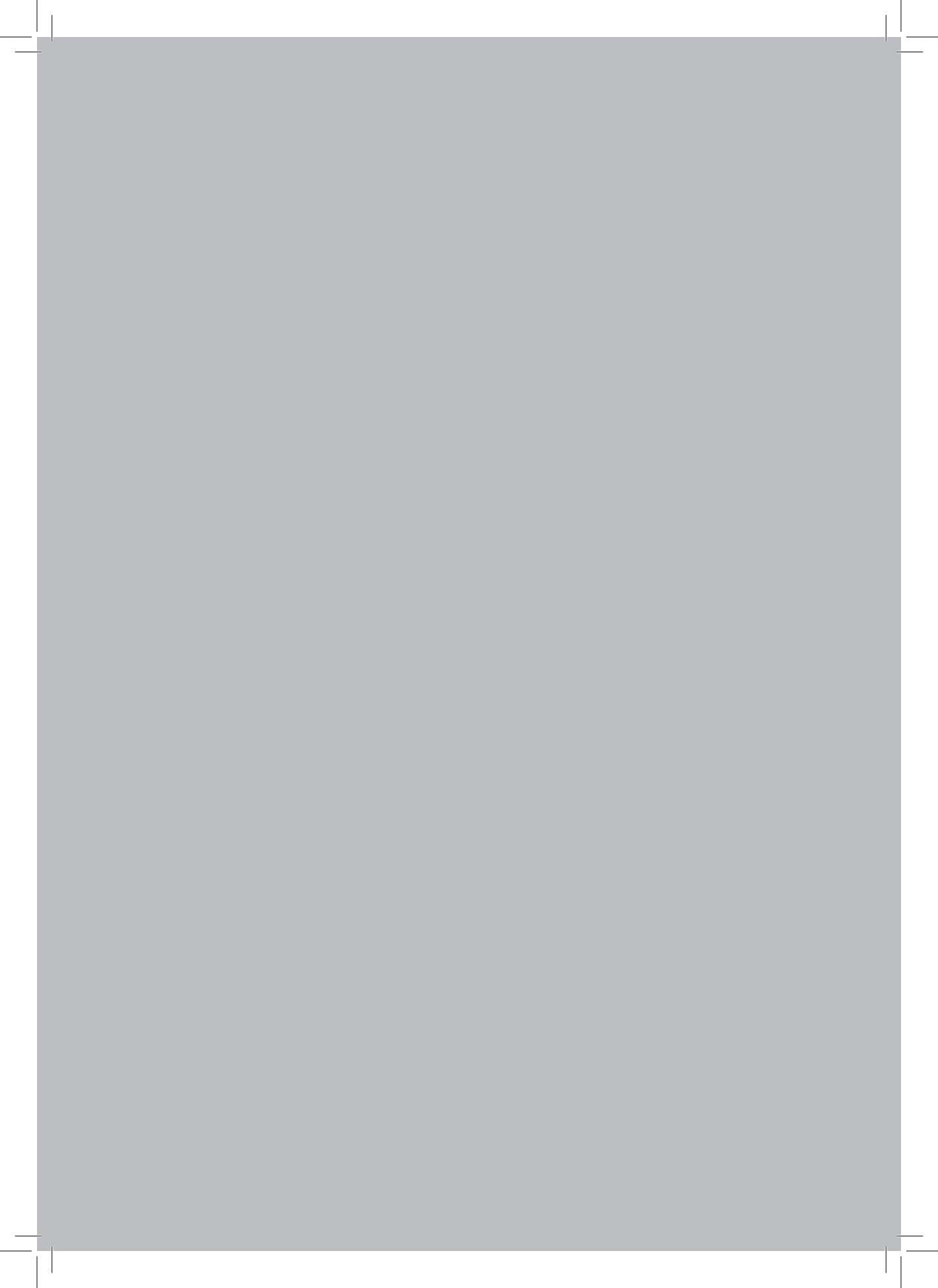
- 75, 79, 84, 89-90, 198. Ævisagan birtist fyrst framan við 2. útg. af ljóðmælum Jónasar. Khöfn. 1883.
- Haraldur Dean Nelson: Við fótskör Fjölnis; hugsjónir, skrif, ádeilur og áhrif Fjölnismanna. Námsritgerð við Háskóla Íslands. Rvík. 1994.
- Haukur Hannesson, Páll Valsson, Sveinn Yngvi Egilsson ritstjórar: Ritverk Jónasar Hallgrímssonar I.-IV. Rvík. 1989.
- Hjalti Hugason: Íslensk þjóðmenning; Kristnir trúarhættir. Rvík. 1988. Bls. 174, 179, 277.
- Höfundur óþekktur: Við gröf Tómasar prófasts Sæmundssonar. Skírnir, 16. árg. 1842. Bls. 130.
- Ingi Sigurðsson: Upplýsing og saga. Sýnisbók sagnaritunar Íslendinga á Upplýsingaröld. I.S. bjó til prentunar, ritaði formála og skýringar. Rvík. 1982.
- Ingi Sigurðsson ritstjóri: Upplýsingin á Íslandi. Rvík. 1990.
- Ingi Sigurðsson: Upplýsingin og áhrif hennar á Íslandi. Bls. 26, 34. Sagnfræði. Bls. 252, 265, 268.
- Hjalti Hugason: Guðfræði og trúarlíf. Bls. 121, 138-9, 143.
- Loftur Guttormsson: Fræðslumál. Bls. 180-1.
- Helgi Magnússon: Fræðafélag og bókaútgáfa, 196. Bls. 209, 211.
- Helga K. Gunnarsdóttir: Bókmenntir. Bls. 242.
- Ingi Sigurðsson: Hugmyndaheimur Magnúsar Stephensens. Rvík. 1996.
- Ingi Sigurðsson: Erlendir straumar og íslensk viðhorf. Áhrif fjölþjóðlegra hugmyndastefna á Íslendinga 1830-1918. Rvík. 2006.
- Jakob Benediktsson: Formáli að Ferðabók Tómasar Sæmundssonar sem hann bjó til prentunar. Rvík. 1947.
- Jón J. Aðils: Dagrenning; fimm alþýðuerindi. Rvík. 1910.
- Jón Eypórsson: Í Nýjadal. Morgunblaðið. Rvík. 20. júní 1964.
- Jón Guðmundsson ritstjóri: Minnisvarðinn yfir Tómas Sæmundsson. Þjóðólfur. Rvík. 8. sept. 1855. Bls. 121-122.
- Jón Halldórsson: Bréf til Jónasar Hallgrímssonar. Birtist sem viðbætur í Bréfum Tómasar Sæmundssonar. Rvík. 1907. Bls. 291-6.
- Jón Helgason. Útdráttur úr bréfum séra Tómasar Sæmundssonar til samútgefenda Fjölnis. J.H. bjó til prentunar. Tímarit Bókmenntafélagsins. Rvík. 1896. Bls. 167-199.
- Jón Helgason: Af suðurgöngu Tómasar Sæmundssonar; kaflar úr ferðabók hans. Inng. eftir Jón Helgason. Rvík. 1907.
- Jón Helgason: Tvö bréf frá Jónasi Hallgrímssyni til Tómasar Sæmundssonar. Skírnir. Rvk 1905. J.H. bjó til prentunar.
- Jón Helgason: Fra Islands Dæmringstid. Dansk-islandsk samfunds småskrifter. Khöfn. 1918.
- Jón Helgason: Thomas Sæmundsson: Et livsbillede fra Islands dæmringstid. Kirke og kultur. Khöfn. 1920.
- Jón Helgason: Islands kirke; fra reformationen til vore dage. En historisk fremstilling. Khöfn. 1922. Bls. 181-4.
- Jón Helgason: Kristnisaga Íslands II. Rvík. 1927. Bls. 321-3, 360.
- Jón Helgason: Tómas Sæmundsson. Æfiferill hans og æfistarf. Rvík. 1941.
- Jón Helgason: Það sem á dagana dreif. Óútfegin sjálfsævisaga hans. Ritun lauk í Rvík 1941. Fjölrit. 2006.
- Jón Helgason: Frá Róm til Napoli; þáttur úr ferðasögu Tómasar Sæmundssonar. J.H. bjó til

- prentunar. Skírnir. Rvík. 1907. Bls. 117-41.
- Jón Jónsson Hjaltalín: Adfinning við Eideygda Fjölnir. Viðeyjar klaustri. 1839.
- Jón R. Hjálmarsson: Brautryðjendur: sextíu merkir Íslendingar á síðari öldum. 1973.
- Jón Sigurðsson: Um alþing. Ný félagsrit, 2. ár. Khöfn 1842. Bls. 1-66.
- Minningarorð um T. S. Bls. 35.
- Jón Sigurðsson frá Kaldaðarnesi: Frá Jónasi Hallgrímssyni. Lesbók Morgunblaðsins. Rvík. 27. maí 1945.
- Jónas Hallgrímsson. Ritverk. I.-IV. Ritstjórar: Haukur Hannesson, Páll Valsson og Sveinn Yngvi Egilsson. Rvík. 1989.
- Athugasagrin um Tómas Sæmundsson. Ritverk Jónasar Hallgrímssonar, I. Rvík. 1989. Bls. 375-6. Skýring á tilurð í IV. bindi. Bls. 257. Greinin er úr skrifbók J.H.
- Séra Tómas Sæmundsson. „Dáinn horfinn“. Bls. 124-6. Birtist fyrst í ljóðmælum J.H. Útg. Khöfn. 1847, án titils. Ritverk J.H. I. bindi. Rvík. 1989. Skýringar í IV. bindi. Bls. 124-5.
- Tindrar úr Tungnajökli. Birtist fyrst í ljóðmælum J.H. Útg. Khöfn. 1847 undir fyrirsögninni: Tómasarhagi. Ritverk J.H. I. bindi. Rvík. 1989. Bls. 256. Skýringar í IV. bindi. Rvík. 1989. Bls. 227-8.
- Jónas Hallgrímsson: Tómas Sæmundsson. Minning og listi yfir prentaðar ritgerðir. Fjölnir, 6. ár, Khöfn. 1843. Bls. 1-6.
- Jónas Hallgrímsson: Tómas Sæmundsson, dagbókarbrot m. skýringum. Eimreiðin. Rvík. 1912. Ritstj. Valtýr Guðmundsson.
- Jónas Jónsson: Saga Íslendinga. Tímabilið 1830-1874. Áttunda bindi. Rvík. 1955. Sjá einkum bls. 330-74.
- Kjartan G. Ottósson: Íslensk málhreinsum. Íslensk málnefnd. Rvík. 1980.
- Klemens Jónsson: Saga Reykjavíkur. Fyrri bindi. Rvík. 1926. Bls. 260-261.
- Konráð Gíslason, Gísli Thórarensen, Brynjólfur Pjetursson, Gísli Magnússon og Jón Sigurðsson: Boðsbréf um minnisvarða eftir sjera Tómas Sæmundsson. Fjölnir, 7. árg. 1844; Skírnir, 18. árg. 1844; Ný félagsrit 4. árg. 1844. Höf. talinn vera K.G.
- Kristinn E. Andrésson: Greinar um Fjölni og Fjölnismenn. Ný augu, tímar Fjölnismanna. Rvík. 1973. Bls. 7-58, 263-82.
- Lúðvík Kristjánsson: Vestlendingar I. Hafn. 1993. Bls. 63, 74, 82-4, 87, 198.
- Lúðvík Kristjánsson: Úr heimsborg í Grjótaþorp. Ævisaga Þorláks Ó. Johnson. I og II. Rvík. 1963. I. bls. 11-14, 17. II. bls. 78, 336.
- Matthías Johannessen: Greinar og ritgerðir. http://skolavefurinn.is/opid/islenska/bokmenntir/hofundur/matthias_johannessen.
- Matthías Johannessen: Hrunadansinn. Morgunblaðið 12.4. 2006.
- Matthías V. Sæmundsson og Páll Valsson: Íslensk bókmenntasaga, III. Rvík. 1996. Bls. 90, 189-91, 200, 212, 216, 249-51, 305, 307, 312, 318, 328, 501, 508, 510-11, 544-5.
- Matthías Þórðarson: Fundarbók Fjölnisfélags, með skýringum. Eimreiðin. Rvík. 1926. Bls. 85-92 og 1927. Bls. 84-90.
- Matthías Þórðarson: Rit eftir Jónas Hallgrímsson, M.P. sá um útgáfuna og ritaði ævisögu höfundar í 5. bindi. Rvík. 1929-37.
- Mayer, Auguste: Island för hundra år sedan. Inngangur eftir Ejnar Fors Bergström. Stockholm. 1934.
- Mayer, Auguste: Íslandsmyndir Mayers 1836. Rvík 1986. Mynd af kirkjunni á Breiðabólstað. Bls. 85.

- Nanna Ólafsdóttir: Baldvin Einarsson og þjóðmálastarf hans. Rvík. 1961.
- Ólafía Jóhannsdóttir: Rit I. Frá myrkri til ljóss. Endurminningar. Rvík. 1957. Inngangur eftir Bjarna Benediktsson.
- Ólafur Halldórsson: Úr bréfum Fjölismanna. Skírnir. Rvík. 1965. Bls. 83-97.
- Ólafur Lárusson: Æfisaga Tómasar Sæmundssonar. Ritdómur. Morgunblaðið, Reykjavík, 20. maí 1941.
- Páll Jónsson skáldi: Erfiljóð eftir Tómas Sæmundsson. Jón Helgason: Ævisaga T. S. 253.
- Páll Líndal: Bæirnir byggjast. Yfirlit um þróun skipulagsmála á Íslandi til ársins 1938. Rvk. 1982.
- Páll Líndal: „Að marka tóftir og garða“. Samantekt um skipulagsmál. 1. og 2. hluti. Morgunblaðið, Rvík, 26. og 27. júní 1971.
- Páll Líndal: Dóttir Fjölismannsins. Húsfreyjan, 3. hefti, 1986.
- Páll Eggert Ólason: Jón Sigurðsson I, 40. Rvík. 1929.
- Páll Pálsson: Skrifarinn á Stapa. Sendibréf 1806-1877. Finnur Sigmundsson bjó til prentunar. Rvík. 1957. Hér birtust fjögur bréf Tómasar til Páls. Sjá a.o.
- Páll Valsson: Jónas Hallgrímsson. Ævisaga. Rvík. 2001.
- Páll Valsson: Að yrkja sig út úr bókmenntasögunni. Sigurður Breiðfjörð og Fjölir. Andvari. 1998. Bls. 58-77.
- Pétur Gunnarsson: Fáein orð – um Fjölismenn. Fjölir, tímarit handa Íslendingum, sumar. Rvík. 1997. Bls. 13.
- Ragnheiður Kristjánsdóttir: Rætur íslenskrar þjóðernisstefnu. Saga 1996.
- Ringler, Dick: Notes to Tómas's Meadow. Jónas Hallgrímsson: Selected Poetry and Prose. 1996-8. <http://www.library.wisc.edu/etext/jonas/Jonas.html>
- Senner, Wayne Marshall: Tómas Sæmundsons Reise nach Deutschland. Skandinavistik. Zeitschrift für sprache, literatur und kultur der nordischen länder. Verlag J.J. Augustin, Glückstadt. 1971. Bls. 117-126.
- Senner, Wayne Marshall: Magnús Stephensen; precursor of the „Fjölismenn“ and Icelandic romanticism. Scandinavian Studies. 2000. Bls. 411-430.
- Sigríður Dúna Kristmundsdóttir: Ólafía; ævisaga Ólafíu Jóhannsdóttur. Rvík. 2006.
- Sigurður Jónsson: Minningar Sigurðar frá Syðstu-Mörk. Ísafirði. 1950. Bls. 10-12, 14, 17, 248-9, 255.
- Sigurður Nordal: Stofnun Fjölis. Skírnir. Rvík. 1935.
- Sigurður Nordal: Formáli ljósprentaðrar endurútgáfu Fjölis. Rvík. 1943.
- Sigurður Nordal: Bjarni Thorarensen. Útvarpserindi 30. des. 1936. Prentað í Mannlýsingar II, Skáldaöld. Rvík. 1986. Bls. 13-15, 18-19.
- Sigurður Nordal: Guðjón Baldvinsson. Réttur, 1917. Prentað í Mannlýsingar III. Svipir. Rvík. 1986. Bls. 111.
- Sigurður Nordal: Í upphafi var orðið. Afmælishátið Háskóla Íslands 7. okt. 1961. Félagsbréf Almenna bókafélagsins 1962. Prentað í List og lífsskoðun III, Áfangar. Rvík. 1987. Bls. 241-256.
- Sigurður Nordal: Samhengið í íslenskum bókmenntum. Inngangur að Íslenskri lestrarbók. Prentað í Samhengi og samtíð I. Rvík. 1996. Bls. 31.
- Sigurður Nordal: Stofnun Fjölis. Skírnir. Rvík. 1935. Bls. 136-144.
- Sigurður Nordal: Ræða að Rafnseyri, 17. júní 1944. Lýðveldishátiðin 1944. Rvík. 1945. Prentað í Samhengi og samtíð. Rvík. 1996. Bls. 340-50.
- Sigurður Nordal: Tómas Sæmundsson 31. maí 1807–17. maí 1841. Lesbók Morgunblaðsins,

18. maí 1941. Prentað í Mannlýsingar III. Svipir. Rvík. 1986. Bls. 15-20.
- Sigurður Nordal: Úr launkofum. Af Jóni Sigurðssyni. Afmælisrit Jóns Helgasonar. Rvík. 1969. Prentað í Mannlýsingar III. Svipir. Rvík. 1986. Bls. 25-36.
- Sigurður Nordal: Verkfræði og saga. Háskólafyrirlestur 4. febrúar 1945. Prentað í List og lífsskoðun III. Áfangar. Rvík. 1987. Bls. 236-8.
- Silja Aðalsteinsdóttir: Rómantík í tveimur húsum. Tímarit Máls og menningar. 2006. <http://www.tmm.is/default2.asp?strAction=getPublication&intPublId=274>
- Steingrímur Thorsteinsson: Æfiágrip Tómasar prófests Sæmundssonar. Andvari 1888, III-XVI.
- Steinunn Inga Óttarsdóttir: „Að kasta sér meðal útlendra þjóða“. Um Ferðabók Tómasar Sæmundssonar. Andvari. Rvík. 2006. Bls. 139-155.
- Sveinn Yngvi Egilsson: Arfur og umbylting. Rannsókn á íslenskri rómantík. Rvík. 1990.
- Sverrir Kristjánsson: Ástvinir guðanna deyja ungir; frá Tómasi Sæmundssyni og félögum hans. Með vorskípu. Íslenskir orlagapættir. Rvík. 1970. Bls. 143-87.
- Tolkien, J. R. R.: English and Welsh, ritgerð í The Monster & the Critics and Other Essays, 1938.
- Torfi K. Stefánsson Hjaltalín: „guð er sá, sem talar skáldsins raust“. Trú og hugmyndafræði frá píetisma til rómantíkur. Rvík. 2006.
- Trausti Valsson: Reykjavík. Vaxtarbroddur. Þróun höfuðborgar. Rvík. 1986. Bls. 114.
- Vígfús Guðmundsson: Breiðabólstaður (svo) í Fljótshlíð. Rvík. 1969.
- Vilhjálmur Þ. Gíslason: Mannfundir; íslenskar ræður í þúsund ár. V.Þ.G. tók saman. Rvík. 1954.
- Vilhjálmur Þ. Gíslason: Jónas Hallgrímsson og Fjölnir. Rvík. 1980.
- Porkell Jóhannesson: Saga Íslendinga. Tímabilið 1770-1830, sjöunda bindi. Rvík. 1950. Bls. 399, 422.
- Þorsteinn Gíslason ritstj.: Hundrað ára afmæli Tómasar Sæmundssonar. Óðinn. Rvík, júní 1907.
- Þórbergur Þórðarson: Æfisaga Árna prófests Þórarinssonar I. Fagurt mannlíf. Fært hefur í letur Þ.Þ. Rvík. 1945. Bls. 3-11.
- Þórhildur Línal: Veggteppi Þórhildar Tómasdóttur. Hugur og hönd. Rvík. 2000.
- Þórir Óskarsson: „Hið fagra, góða og sanna er eitt“: Tómas Sæmundsson og fagurfræði Fjölnis. Andvari. Rvík. 2003. Bls. 90-110.
- Vilhjálmur Þ. Gíslason: Íslensk endurreisn. Rvík. 1923.

NIÐJAR TÓMASAR SÆMUNDSSONAR
OG SIGRÍÐAR ÞÓRÐARDÓTTUR

ÞÓRHILDUR TÓMASDÓTTIR

¹⁹⁴ Páll Líndal: Dóttir Fjölnismannsins. Húsfreyjan, 3, 1986.

¹⁹⁵ Óskar Einarsson: Staðarbræður og Skarðssystur. Niðjatal. Reykjavík. 1953. Það styrkti böndin að Stephensensfólkið í Viðey og afkomendur Ingibjargar Eiríksdóttur og Eggerts Briem, síðast á Reynistað, voru vensluð.

¹⁹⁶ Páll Líndal: Dóttir Fjölnismannsins. Húsfreyjan, 3, 1986.

1a Þórhildur Tómasdóttir f. 28. sept. 1835 á Breiðabólstað í Fljótshlíð, d. 29. jan. 1923 í Reykjavík.

Húsmóðir á Hofi á Kjalarnesi, Görðum á Álftanesi og í Reykjavík.

Sigríður og Tómas völdu dóttur sinni nafn og vildu að þar birtust nöfn beggja móðurforeldranna, Þórðar og Bóthildar.¹⁹⁴ Þórhildur ólst upp í Viðey með börnum Ólafs stjupa síns sem ávallt var nefndur *sekreteri*.¹⁹⁵ Voru lengi nán tengsl Þórhildar og afkomenda hennar við Viðeyjarfólkið. Börn hennar kölluðu Ólaf ávallt *afa í Viðey*.

Þórhildur hlaut bestu menntun sem hægt var að veita ungri stúlku á þeim tíma í handavinnu, tónmennt og tungumálum. Mikla athygli vakti þegar

ungu hjónin fluttust að Hofi, þar sem húsakostur var rýr, að húsfreyjan unga flutti þangað með sér úr Viðey fortepíanó, en slíkt hafði aldrei sést á Kjalarnesi. En það kom sér vel og var notað fyrir vinnuborð þegar ekki var leikið á það. Þórhildur er nú þekktust fyrir að hafa kennt á píanó, m.a. Sveinbirni Sveinbjörnssyni tónskáldi. Voru fagnafundir þegar þau hittust síðar á ævinni.¹⁹⁶ Þá var hún þekkt fyrir að spila á leiksýningum og skólaböllum undir dansi, sem sumum þótti léttúðugt af prestskonu. Einar Benediktsson sagði um jólagleði Latínuskólans: *Lagavalið gamaldags. Að venju spilaði Þórhildur fyrir dansi.*

Þórhildur var góðu vön úr Viðey. Þegar rauðvín var haft þar um hönd fengu börnin *afbrennt* rauðvín. Þar varð hún góðu vön og hafði á fullorðinsárum ekkert á móti því að hafa rauðvín út á hrísgrjónagraut. Séra Helgi var frábitinn veraldarvafstri. Þórhildur stjórnaði þannig heimilinu að ekki þýddi fyrir neinn að koma nærri, *enda jafngott að hlíta forsjá hennar.*¹⁹⁷

Þórhildur og séra Helgi voru þremenningar. Heimili þeirra séra Helga var fyrst á Hofi á Kjalarnesi og síðan í Görðum á Álftanesi þar sem séra Helgi var sóknarprestur. Fluttu þau til Reykjavíkur og bjuggu í Suðurgötu, sem nú er 8A, Lækjargötu 6 og loks í Bankastræti 7. Þegar Álfheiður dóttir hennar hafði byggt húsið í Tjarnargötu 24 árið 1906 flutti Þórhildur þangað ásamt Sigríði Tómasdóttur, sonar- og fósturdóttur sinni. Bjó hún þar til dauðadags.

Þórhildur var létt í skapi, gamansöm og hláturmild og gat hlegið dátt að því sem henni þótti spaugilegt og *var til þess tekið* að kona séra Helga lægi í hlátri út af hégómlegri sögu. Þórhildur var fróð, kunni firm af vísum og kvæðum, var bókhneigð og las erlend tungumál.¹⁹⁸ Þórhildur og séra Helgi urðu fyrir mörgum áföllum vegna barnamissis. Árin 1903 og 1904 voru Þórhildi og börnum hennar tímabil sárrar sorgar. Þá féllu þrjú börn hennar frá: Þórdís, 28. júlí 1903 á Hofi í Vopnafirði, Ólafur, 19. febr. 1904 á leið til Danmerkur og Tómas, 16. júní á Fossi í Mýrdal. Þar við bættist að sonur Tómasar, Tómas Ólafur, dó þriggja mánaða gamall 26. ágúst á ferð til Reykjavíkur, og var jarðaður á Eyrarbakka. Páll Briem, maður Álfheiðar Helgadóttur, dó 17. des. 1904 í Reykjavík.

Heimili Þórhildar var stórt og gestagangur mikill. Bæði var frændgarðurinn stór og margt ungt fólk sem þurfti að fá húsaskjól meðan það var við nám í bænum.

¹⁹⁷ Sama.

¹⁹⁸ Sama.

¹⁹⁹ Sama. Sögurnar eru til í mismunandi útgáfum.

Myndir á síðu 80-81 frá vinstri:

- Suðurgata 8 þar sem Helgi og Þórhildur bjuggu um skeið. Úr málverki eftir Jón Helgason.

- Lækjargata 6 árið 1884. Fremst hús Helga og Þórhildar. Málverk Jóns Helgasonar.

-Bankastræti 7 árið 1903. Þar bjuggu þau síðast saman Þórhildur og Helgi. Málverk Jóns Helgasonar.

-Heima í Bankastræti 7. Þórdís, Álfheiður, Jón og Tómas.

-Jón, Sigríður, Álfheiður og Þórhildur.

²⁰⁰ Um ársbil 1881-2 var Guðni Guðmundsson frá Mýrum í Dýrafirði, læknir í Danmörku, kennari við Læknaskólann. Honum tókst að ráða bót á heyrnarleysi Helga sem hafði ágæta heyrn upp frá því. Hér var um það að ræða að tappi af eyrnamerg hafði fyllt hlustina.

²⁰¹ Fjallkonan, jan. 1894.

²⁰² Gleymdist að færa giftinguna til bókar og er ekki hægt að sanna hana, segir Jón Helgason.

Einar Hálfðanarson í Hvítanesi.

²⁰³ Hálfðanarnafnið má rekja til séra Hálfðanar Rafnssonar á Undirfelli í Vatnsdal sem fæddist 1581. Álfheiðarnafnið má rekja til Álfheiðar Sigmundsdóttur prestkonu á Stað í Grunnavík, sem fædd var um 1624. Helgi var skírður í höfuð ömmu sinnar, Helgu Tómasdóttur á Möðrufelli.

²⁰⁴ Helgi lektor Hálfðanarson. Æfiminning í tilefni aldarafmælis hans. Prestafélagsritið. Rvík. 1926. Bls. 1-77.

Helgi Hálfðanarson

Einu sinni, þegar Þórhildur var flutt í Tjarnargötu kom frændi hennar Gvendur dúllari til að kveðja hana, því hann væri að fara austur til að deyja. *Hvaða vitleysa er þetta í þér, Gvendur.* Þá sagði Guðmundur: *Vertu ekki að skipta þér af þessu, Þórhildur frænka, þú hefur ekki verið vön því hingað til að skipta þér af mér. Ég bið að heilsa telpunni Álfheiði og stráknum Nonna.* Jón og Álfheiður voru þá rígrullorðin. Einu sinni var hún eitthvað að sýsla í garðinum í Tjarnargötu. Þá gekk þar hjá séra Matthías Jochumsson, sem var að koma frá Elínu Laxdal dóttur sinni í Tjarnargötu 35, þar sem nú er til húsa Bakkavör Group. Eftir að þau höfðu skrafað saman um stund sagði séra Matthías: *Ja, frú Þórhildur, ef við hefðum bara kynnst fyrir svo sem 60 árum.* Þá voru þau bæði komin yfir áttætt. Henni förlaðist andlegur kraftur síðustu árin. Þegar hún settist við píanóið sitt yngdist hún um hálfa öld.¹⁹⁹

Þótt ekki teljist það til stórmerkilegra minninga var þess getið í Tjarnargötu að Þórhildur hefði alls ekki þolað íslenska ull, en hefði alla tíð verið klædd mýkri efnum næst sér. Er Jón Steffensen læknaprófessor var einu sinni að lýsa rannsóknnum sínum gat hann um athuganir á þessu atriði og niðurstaðan hefði verið sú að viðkvæmni fyrir ull væri í hæsta máta arfgeng. Ég sagði honum frá þessu og að fleiri frændur væru haldnir þessari sömu viðkvæmni. Ekki er mér kunnugt um frekari athuganir. Kannski er tækifærið á afkomendamótum Þórhildar í framtíðinni! Þórhildur var heilsugóð fram undir það síðasta.

Helgi Hálfðanarson varð stúdent frá Reykjavíkurskóla og tók guðfræðipróf frá háskólanum í Khöfn 1848. Hann hélt drengjaskóla í Reykjavík 1854-55, var prestur til Kjalarnesþinga og sat að Hofi 1855-58. Prestur í Görðum á Álftanesi 1858-68. Þá var heyrnarleysi tekið að бага hann.²⁰⁰ Sótti hann um og fékk laust kennaraembætti og síðar forstöðumannsembættið við Prestaskólann í Reykjavík og hélt til dauðadags. Samkennari hans, Þórhallur Bjarnarson, síðar biskup, sagði hann hafa verið *ágætasta kennara*

Íslands á 19. öld. Hann var vinsæll predikari við Dómkirkjuna og *tónaði best allra raddlausra manna*. Séra Helgi sat á Alþingi 1863 til 1868 sem þingmaður Gullbringu- og Kjósarsýslu og sem þingmaður Vestmannaeyja. Þá var Helgi mikilvirkur rithöfundur á fræðasviði sínu. Meðal ritverka hans eru: Sálmasafn. Rvík. 1873; Þjóðhátíðarsálmur. Rvík. 1874; Kristilegur barnalærdómur (Helgakver). Rvík. 1877, oft endurprentað og gefið út sem Lærdómsrit HÍB. Rvík. 2000; Lúters Minning. Rvík. 1883; Saga fornkirkjunnar. Rvík. 1883-96; Kristileg siðfræði. Rvík. 1895; Sannleikur kristindómsins. Rvík 1895; Prédikanir. Rvík. 1902.

Á Kjalarnesinu hóf Helgi kveðskap og ljóðapýðingar sem síðar gerðu nafn hans landsþekkt. Nú er hann þekktastur fyrir sálma sína, þýdda og frumsamda. Hann var formaður útgáfuféndar sálmaþókarinnar *nýju* sem einnig skipuðu þeir Steingrímur Thorsteinsson og prestarnir Valdimar Briem, Stefán Thorarensen, Páll Jónsson og Matthías Jochumsson. Nefndin var sett á laggir 1878 og bókin kom út 1886. Voru 211 þýddir og frumsamdir sálmur bókarinnar eftir hann. Í nýjstu útgáfu sálmaþókarinnar eru enn 87 af 532 sálum eftir séra Helga; þar af 32 frumsamdir. Séra Matthías á þar 50 sálma, þar af 28 frumsamda og séra Valdimar 81 sálm, þar af 64 frumsamda. *Kverið*, kristilegan barnalærdóm, þurftu margar kynslóðir íslenskra barna að læra til undirbúnings fermingar. Séra Helgi mun hafa verið einhver hinn lærðasti guðfræðingur hér á landi á sinni tíð. Í embættisstöðu sinni og öðrum greinum var hann skyldurækin og áhugasamur. Hans var lengi minnst með virðingu af samstarfsmönnum sínum, lærisveinum og samtíðarmönnum. Hann var gætinn maður og vandaður í öllum háttum; skemmtinn í viðræðum, en fastur í skoðunum. Var svo mælt að honum látnum að ekki væri hægt að bregða honum um að hann tryði ekki sjálfur lærdómi þeim sem hann kenndi.²⁰¹

M. 15. júní 1855.²⁰² **Helgi Hálfðanarson**, f. 19. ágúst 1826 að Rúgstöðum í Öngulsstaðahreppi í Eyjafirði, d. 2. jan. 1894 í Reykjavík.²⁰³ Prestur á Hofi á Kjalarnesi, Görðum á Álftanesi og síðast forstöðumaður Prestaskólans í Reykjavík.²⁰⁴ For.: Séra Hálfðan Einarsson, f. 28. febr. 1801 í Múla í Reykjadal, d. 8. nóv. 1865 á Eyri v. Skutulsfjörð, prestur á Kvennabrekku í Dalasýslu, á Brjánslæk í Barðastrandarsýslu og síðast prófastur á Eyri v. Skutulsfjörð, og fyrri kona hans Álfheiður Jónsdóttir, f. 25. júní 1794 í Núpufelli í Eyjafirði, d. 24. júlí 1833 á Kvennabrekku. Hún var dóttir fóstara séra Hálfðanar, séra Jóns Jónssonar *lærða* á Möðrufelli í Eyjafirði og konu hans Helgu Tómasdóttur frá Grenjaðarstað. Voru þau Hálfðan og Álfheiður systkinabörn. Séra Hálfðan var kennimaður góður. Hafa *minnisbækur* hans, sem hann hélt til æviloka, vakið athygli fyrir gáfur og hreinskilni.²⁰⁵

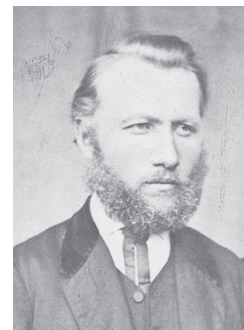
²⁰⁵ Börn séra Hálfðanar og Álfheiðar er upp komust voru, auk séra Helga:

Jóna Hálfðanardóttir (1829-1858). Hún var hjá Helga bróður sínum að Hofi og í Reykjavík. Dó ógift og barnlaus.

Einar Hálfðanarson (1831-1913) nam trésmíði í Höfn; var trésmíður og lengst bóndi og hreppstjóri í Hvítanesi við Skötufjörð í Ögurhreppi við Ísafjarðardjúp. Kona hans var *Kristín Thorberg dóttir Ólafs Thorberg* prests að Breiðabólstað í Vesturhópi og konu hans *Guðfinnu Bergsdóttir*. Áttu þau níu börn er komust til fullorðinsára. Er stór ætt af þeim komin.

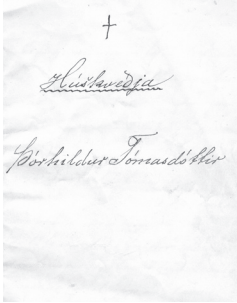
Guðjón Hálfðanarson (1833-1883) prestur í Flatey á Breiðafirði, Dvergasteini, Krossi í Landeyjum og síðast í Saurbæ í Eyjafirði. Kona hans var *Sigríður Stefánsdóttir Stephensen* prests á Káltafelli og Reynivöllum í Kjós og konu hans *Guðrúnar Þorvaldsdóttur* Böðvarssonar prests í Holti undir Eyjafjöllum. Áttu þau fimm börn er komust til fullorðinsára.

Séra Hálfðan gekk þrem árum eftir fráfall konu sinnar, 1836, að eiga *Guðrúnu Vernharðsdóttur* frá Otardal. Þau áttu ekki börn saman. Heim.: Páll Halldórsson og Halldóra Sigurgeirsdóttir: *Niðjatal Littabæjarhjóanna*. Ísaf. 1992. Ásgeir Jakobsson: *Einars saga Guðfinnssonar*. Rvík. 1978.

Séra Guðjón Hálfðanarson.

²⁰⁶ Komust sjö til fullorðinsára og lifðu þrjú móður sína.

Húskveðju 1923 í Tjarnargötu 24 flutti séra Skúli Skúlason. Frá Guðrúnu Skúladóttur Berg.

Tjarnargata 24. Hér bjó Þórhildur Tómasdóttir frá 1907 til dauðadags.²⁰⁸

Börn þeirra:

- a) Sigríður, f. 21. apríl 1856,
- b) Tómas, f. 2. maí 1857,
- c) Tómas, f. 19. sept. 1858,
- d) Hálfðan, f. 18. júlí 1860,
- e) Sigríður, f. 9. febr. 1862,
- f) Tómas, f. 8. júní 1863,
- g) Guðrún, f. 13. ágúst 1864,
- h) Jón, f. 21. júní 1866,
- i) Ólafur, f. 25. ágúst 1867,
- j) Álfheiður Helga, f. 11. nóv. 1868,
- k) Ingibjörg, f. 1. ágúst 1870,
- l) Anna, f. 20. nóv. 1871,
- m) Þórdís, f. 2. maí 1874.²⁰⁶

2a Sigríður Helgadóttir, f. 21. apríl 1856 á Hofi á Kjalarnesi, d. 4. maí 1856 á Hofi.

2b Tómas Helgason, f. 2. maí 1857 á Hofi á Kjalarnesi, d. 24. maí 1857 á Hofi.

2c Tómas Helgason, f. 19. sept. 1858 í Görðum á Álftanesi, d. 26. sept. 1858 í Görðum.

HÁLFDAN HELGASON

87

2d Hálfdan Helgason, f. 18. júlí 1860 í Görðum á Álftanesi, d. 5. okt. 1879 í Reykjavík.

Latínuskólanemi.

Þegar ég árið 1877, nú fyrir 70 árum, kom í fyrsta sinn til Reykjavíkur til þess að ganga í latínuskólann, var eitt hið fyrsta sem vakti eftirtekt mína og ég man eftir, unglingspiltur á reki við mig. Hann hét Hálfdan og var elsti sonur séra Helga Hálfdanarsonar síðar lektors og konu hans frú Þórhildar Tómasdóttur Sæmundssonar. Hann var kominn í skólann og það fyrsta, sem ég heyrdi um hann, var það, að hann væri sérstaklega góður piltur og efnilegur. Ég sá hann nokkrum sinnum, en því miður þó ekki svo að kynni okkar yrðu mikil, því hann veiktist og andaðist á ofanverðu sumrinu, harmdauði foreldrum og öllum sem til þekktu.²⁰⁷

²⁰⁷ Séra Kristinn Danielsson: Minningarorð, Mbl. 12. mars 1947.

²⁰⁸ Mynd Þórhildar Helgason frá um 1939.

Helgi og Þórhildur með börn sín; Ólaf, Tómas, Jón, Sigríði, Álfheiði og Þórdísi.

SIGRÍÐUR HELGADÓTTIR

2e Sigríður Helgadóttir, f. 9. febr. 1862 í Görðum á Álftanesi, d. 4. mars 1947 í Reykjavík.

Húsmóðir og kennari í Odda á Rangárvöllum og í Reykjavík.

M. 15. júní 1887, **Skúli Skúlason**, f. 26. apríl 1861 á Breiðabólstað í Fljótshlíð, d. 22. febr. 1933 í Reykjavík, prestur og prófastur í Odda á Rangárvöllum, síðast stjórnarráðsfulltrúi í Reykjavík. For.: Skúli Gíslason, f. 14. ágúst 1825 í Vesturhópshólum, d. 2. des. 1888 á Breiðabólstað, prestur á Stóra-Núpi í Gnúpverjahreppi, síðar prófastur og sagnaritari á Breiðabólstað í Fljótshlíð og k.h. Guðrún Sigríður Þorsteinsdóttir, f. 24. nóv. 1838 í Reykholti í Reykholtssdal, d. 19. des. 1918 á Kiðjabergi í Grímsnesi, húsmóðir á Stóra-Núpi og Breiðabólstað.²⁰⁹

²⁰⁹ Séra Gísli Skúlason á Stóra-Hrauni, bróðir séra Skúla, varð síðari maður Kristínar Ísleifsdóttur, ekkju séra Ólafs Helgasonar á Stóra-Hrauni, bróður Sigríðar Helgadóttur (sjá þar).

²¹⁰ Íslenskar æviskrár, IV. Bls. 293; Kennaratal II, 1965.

²¹¹ Kennaratal II, 1965; Vigfús Guðmundsson: Saga Oddastaðar. Rvík. 1931; séra Kristinn Danielsson: Minningarorð, Mbl. 12.3. 1947.

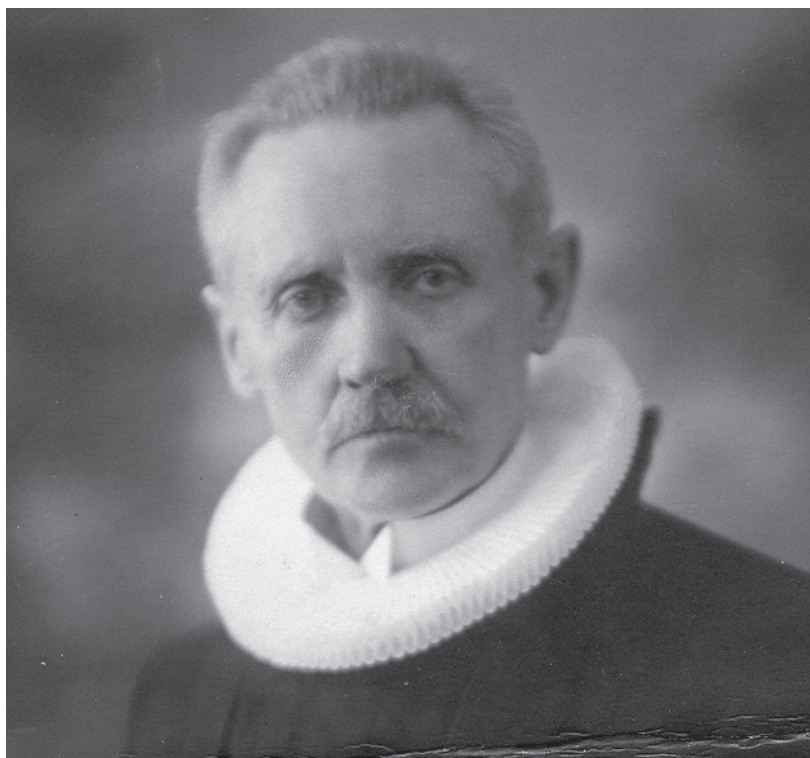
Sigríður ólst upp í Reykjavík og hlaut góða menntun. Þá tíðkaðist ekki að stúlkur gengju menntavegin. En hún hlaut eins og hinar systur hennar hina bestu menntun sem kostur var á í hljóðfæraleyk á þeim tíma, söng og hannyrðum, um skeið í Kvennaskólanum. Meðan hún var í Reykjavík tók hún þátt í líknarstarfi Thorvaldsensfélagsins. Er þau séra Skúli reistu bú á fornu höfðingjasetri, Odda á Rangárvöllum, voru hús þar illa farin. Sigríður lýsti því svo við fráfarandi prest að þar væri engin rúða heil og engin hurð kæmist aftur nema setja hnéð í hana. Hann svaraði hógvær: Ég ætlaði mér alltaf að fara, elska mín. Gömlu bæjarhúsin byggðu þau upp að nýju og reistu þar timburhús nokkrum árum síðar. Sigríður aðstoðaði mann sinn við búskap

og margvísleg trúnaðarstörf. Var hún kennari í Rangárvallaskólahverfi 1909-18 og hafði á hendi einkakennslu flest árin frá 1887 og fram yfir 1930, bæði almennar barnaskólagreinar og orgelleik. Héldu þau uppi rausnarbúi í Odda og tóku við fjölda frændsystkina sinna í sumardvöl.

Séra Skúli tók guðfræðipróf frá Prestaskólanum 1886 og var kennari við Barnaskóla Reykjavíkur 1886-87 er hann varð sóknarprestur í Odda. Gegndi hann embætti til 1918, prófastur síðustu fimm árin. Auk prestsstarfa var séra Skúli í Odda póstafræðslumaður, sýslunefndar- og amtráðsmaður. Hann hélt og smábarnaskóla í Odda. Er henn fékk lausn frá prestskap vegna vanheilsu fluttist fjölskyldan til Reykjavíkur þar sem hann varð starfsmaður í fjármálaráðuneyti til æviloka. Séra Skúli aðhylltist *nýguðfræði* eins og þeir mágar, hann og Jón biskup.²¹⁰ Eftir að þau séra Skúli fluttust til Reykjavíkur bjuggu þau á Bergstaðastræti 9. Eftir fráfall hans dvaldist hún lengstaf hjá Páli syni sínum og Halldóru konu hans á Smáragötu 14.²¹¹

Börn þeirra:

- a) Þórhildur, f. 23. febr. 1889,
- b) Skúli, f. 27. júlí 1890,
- c) Helgi, f. 22. júní 1892,
- d) Páll, f. 19. sept. 1894,
- e) Guðrún Sigríður, f. 21. mars 1896,
- f) Anna Soffía, f. 26. nóv. 1897.

Skúli Skúlason.

ÞÓRHILDUR SKÚLADÓTTIR

3a Þórhildur Skúladóttir, f. 23. febr. 1889 í Odda á Rangárvöllum, d. 18. febr. 1918 í Odda.

Kennari.

Þórhildur Skúladóttir stundaði heimanám í Odda og var einnig vetrartíma við nám í Reykjavík. Þórhildur dvaldi einn vetur í Kaupmannahöfn og stundaði annan vetur nám við hinn þekkta danska kennaraskóla í Askov. Þá hélt hún unglingaskóla í Odda árin 1909 til 1912 eða 1913²¹².

²¹² Kennaratal II. 1965. Bls. 309.

Systurnar í Bankastræti 7:
Ingibjörg, Guðrún, Anna,
Sigríður og Álfheiður
Helgadóttur.

SKÚLI SKÚLASON

91

3b Skúli Skúlason, f. 27. júlí 1890 í Odda á Rangárvöllum, d. 12. jan. 1982 í Nesbyen í Noregi.

Ritstjóri og blaðamaður í Reykjavík og Noregi.

K. 20. sept. 1925. **Nelly Thora Mjølíd Skúlason**, f. 31. maí 1894 í Noregi, d. 5. des. 1980 í Noregi, húsmóðir og kennari í Reykjavík og Nesbyen. For.: Hallgrim Mjølíd, sorenskrifarafulltrúi í Nesbyen og k.h. Ingebjørg Ulsaker, ljósmóðir í Nesbyen.

Skúli varð stúdent frá MR 1910 og stundaði nám um þriggja ára skeið við Kaupmannahafnarháskóla í náttúruvísindum. Gerðist hann blaðamaður og varð það ævistarf hans. Nokkur sumur var hann í Odda og stundaði túnamælingar. Hann var blaðamaður við Morgunblaðið, forstöðumaður fréttastofu Bláamannafélagsins og fréttaritari erlendra blaða. Hann bjó í Noregi 1924-27 þar sem hann var blaðamaður og fréttaritari. Þá flutti hann með fjölskyldu sína til Reykjavíkur, stofnaði vikublaðið Fálkann og var ritstjóri blaðsins 1928-60. Hann fluttist á ný til Noregs 1936 og bjó í Nesbyen í Hallingdal til æviloka nema stríðsárin 1940-45 sem hann bjó í Reykjavík. Hann var afkastamikill rithöfundur og þýðandi. Skúli var félagslyndur maður og barngóður. Var hann þekktur fyrir áhuga á náttúru Íslands, ferðafrömuður og í forystu Ferðafélags Íslands. Systkinin voru gamansöm, en áttu til að vera hrjúf í viðmóti. Síðari skilgreiningin á ekki við Skúla. Nelly var mikil ágætiskona, hlý og elskuverð kennslukona. Var Skúli lengi tvískiptur milli Íslands og Noregs eins og afkomendur hans ýmsir. Þegar hann var á Íslandi bjó hann gjarna við Skólalbrú, þar sem nú er *Skólalbrú*,

Nelly Skúlason.

jafnan glaður og reifur, fús til að taka unga frændur tali sem fóru ætíð glaðari af hans fundi. Hafi hann þökk fyrir.

Börn þeirra:

- a) Ingibjörg Sigríður, f. 15. okt. 1926,
- b) Guðrún Þórhildur, f. 12. febr. 1929,
- c) Skúli, f. 6. febr. 1931,
- d) Hallgrímur Skúli, f. 24. nóv. 1933.

4a Ingibjörg Sigríður Skúladóttir, f. 15. okt. 1926 í Noregi, d. 10. júní 1997.

Verslunarmaður í Reykjavík.

M. 11. okt. 1948. **Guðlaugur Karl Eiríksson**, f. 31. des. 1925 í Reykjavík, flugmaður og framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Eiríkur Ormsson, f. 6. júlí 1887 í Efri-Ey, Leiðvallahreppi, V. Skaft., d. 29. júlí 1983 í Reykjavík, rafvirkjameistari í Reykjavík, og k.h. Rannveig Jónsdóttir, f. 9. júní 1892 í Þykkvabæjarklaustri, Álftavershreppi, V. Skaft., d. 6. ágúst 1973 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Stúlka, f. 12. apríl 1949,
- b) Eiríkur, f. 11. júní 1950,
- c) Þóra, f. 18. júní 1953,
- d) Skúli, f. 8. apríl 1956,
- e) Hallgrímur Skúli, f. 20. maí 1960.

5a Stúlka Karlsdóttir, f. 12. apríl 1949 í Reykjavík, d. 12. apríl 1949 í Reykjavík.

5b Eiríkur Karlsson, f. 11. júní 1950 í Reykjavík, rafvélavirki og framkvæmdastjóri.

K. 1 (sk.). **Margrét Björnsdóttir**, f. 29. jan. 1947 í Reykjavík, þjónustufulltrúi. For.: Björn Magnússon, f. 5. des. 1913 í Reykjavík, d. 21. sept. 1985, vélvirkjameistari í Reykjavík, og k.h. Kristín Þórðardóttir, f. 28. nóv. 1913 á Stokkseyri, d. 18. febr. 2003 í Reykjavík, húsmóðir.

Börn þeirra:

- a) Ingibjörg, f. 4. apríl 1972,
- b) Karl, f. 6. júní 1975.

K. 2. **Ragnheiður Pétursdóttir**, f. 3. maí 1944 í Reykjavík, endurskoðandi í Reykjavík. For.: Pétur Ingjaldsson, f. 23. júlí 1911 í Reykjavík, d. 17. des. 1986 í Reykjavík, sjómaður, síðar vörubifreiðarstjóri á Seltjarnarnesi, og k.h. Stefanía Gróa Erlendsdóttir, f. 28. ágúst 1904 í Reykjavík, d. 16. júlí 1964 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

6a Ingibjörg Eiríksdóttir, f. 4. apríl 1972 í Reykjavík.

M. (sk.). **Marteinn Unnar Heiðarsson**, f. 14. jan. 1962 í Vestmannaeyjum, bifreiðarstjóri í Reykjavík. For.: Heiðar Bergur Marteinson, f. 25. jan. 1931, kvikmyndagerðarmaður í Reykjavík, og Brynja Jónína Pálsdóttir, f. 26. des. 1935 í Vestmannaeyjum.

Dóttir þeirra:

- a) Þórhildur, f. 24. ágúst 1998.

7a Þórhildur Marteinsdóttir, f. 24. ágúst 1998 í Reykjavík.

6b Karl Eiríksson, f. 6. júní 1975 í Reykjavík.

K. Steinunn Björnsdóttir Bjarnarson, f. 20. des. 1978 í Reykjavík.
For.: Björn Stefánsson Bjarnarson, f. 28. júlí 1943 í Reykjavík,
bifreiðarstjóri í Mosfellsbæ, og k.h. Sigríður Stefánsdóttir, f. 3. júní
1945 á Fljótshólum, hárgreiðslumeistari og húsmóðir í Mosfellsbæ.

Sonur þeirra:

- a) Eiríkur, f. 27. maí 1998.

7a Eiríkur Karlsson, f. 27. maí 2006 á Akureyri.

5c Þóra Karlsdóttir, f. 18. júní 1953 í Reykjavík, hjúkrunarfræðingur
í Reykjavík.

M. 9. júlí 1974 (sk. 1997). **Kolbjörn Jóhannes Akerlie**, f. 12.
maí 1952, verslunarmaður í Reykjavík. For.: Sven Akerlie,
járnbrautarstöðvarstjóri í Nesbyen í Noregi, f. 12. des. 1912, d. 9. maí
1975, og k.h. Sigrid Akerlie, húsmóðir í Nesbyen.

Synir þeirra:

- a) Eggert, f. 6. nóv. 1974,
- b) Sveinn, f. 15. des. 1981.

6a Eggert Akerlie, f. 6. nóv. 1974 í Reykjavík, markaðsstjóri Arctic
Trucks í Noregi.

K. Silja Rán Ágústsdóttir, f. 5. sept. 1978.

Sonur þeirra:

- a) Tómas Helgi, f. 31. des. 2006.

7a Tómas Helgi Akerlie Eggertsson, f. 31. des. 2006 í Kongsberg í
Noregi.

6b Sveinn Akerlie, f. 15. des. 1981 í Reykjavík.

5d Skúli Karlsson, f. 8. apríl 1956 í Reykjavík, d. 28. apríl 1957.

5e Hallgrímur Skúli Karlsson, f. 20. maí 1960 í Reykjavík.

Vélstjóri og framkvæmdastjóri Storms ehf. og býr í Mosfellsbæ.

K. Bergros Hauksdóttir, f. 2. des. 1957 á Akureyri, húsmóðir í

Mosfellsbæ. For.: Haukur Berg Bergvinsson, f. 12. sept. 1929 á Svalbarðseyri, íþróttakennari og sundlaugarstjóri á Akureyri og í Kópavogi, og k.h. Unnur Gísladóttir, f. 10. ágúst 1934 í Reykjavík, húsmóðir og sundlaugarvörður á Akureyri og Kópavogi.

Börn þeirra:

- a) Ásdís, f. 10. apríl 1983,
- b) Ingibjörg Sigríður, f. 1. ágúst 1984,
- c) Guðmundur, f. 29. apríl 1988.

6a Ásdís Skúladóttir, f. 10. apríl 1983 í Reykjavík.

6b Ingibjörg Sigríður Skúladóttir, f. 1. ágúst 1984 í Reykjavík.

Barnsfaðir. **Arnar Þór Ágústsson**, f. 30. apríl 1979 í Reykjavík, blikksmiður í Reykjavík. For.: Ágúst Tómasson, f. 6. sept. 1949 í Reykjavík, fisksali í Reykjavík, og k.h. Elísabet Þórdís Guðmundsdóttir, f. 29. des. 1949, húsmóðir í Reykjavík.

Sonur þeirra:

- a) Skúli Freyr, f. 12. mars 2004.

7a Skúli Freyr Arnarsson, f. 12. mars 2004.

6c Guðmundur Skúlason, f. 29. apríl 1988 í Reykjavík.

4b Guðrún Þórhildur Berg, f. 12. febr. 1929 í Reykjavík.

Kennari í Osló í Noregi.

M. 5. ágúst 1954. **Knut Berg**, f. 13. okt. 1924 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi, verkfræðingur í Osló í Noregi. For.: Halgrim Berg, f. 10. okt. 1894 í Flå í Hallingdal í Noregi, d. 5. des. 1955 í Nesbyen, kaupmaður í Nesbyen, og k.h. Gunhild Berg, f. Trøsheim, f. 9. jan. 1891 í Flå, d. 18. júní 1981, húsmóðir í Nesbyen.

Börn þeirra:

- a) Hallgrim Skúli, f. 7. júní 1955,
- b) Thorhild, f. 6. apríl 1959.

5a Hallgrim Skúli Berg, f. 7. júní 1955 í Noregi.

Verkfræðingur í Osló.

K. (sk.), **Anne Thomassen**, f. 14. okt. 1953 í Osló í Noregi, félagsfræðingur.

Sonur þeirra:

a) Jonas, f. 23. okt. 1987.

6a Jonas Berg, f. 23. okt. 1987 í Osló í Noregi.

5b Thorhild Berg, f. 6. apríl 1959 í Osló í Noregi.

Þýðandi í Osló í Noregi.

4c Skúli Skúlason, f. 6. febr. 1931 í Reykjavík, d. 30. sept. 1932 í Reykjavík.

4d Hallgrímur Skúli Skúlason, f. 24. nóv. 1933 í Reykjavík.

Vinnuvélasali í Nesbyen í Noregi.

K. 12. ágúst 1954 (sk.). **Gro Gaustad**, f. 18. maí 1938 í Osló í Noregi, fulltrúi við heilsugæslu og húsmóðir í Hallingdal. For.: Viktor Gaustad, f. 1. nóv. 1907 í Hamar í Noregi, d. 19. des. 2003 í Osló, læknir í Osló, og Hjördis Svenkerud, f. 8. sept. 1906 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi, d. 1974, hjúkrunarfræðingur í Osló.

Börn þeirra:

a) Jorun, f. 31. mars 1963,

b) Ragnhild Thora, f. 15. mars 1966,

c) Randi Gudvor, f. 28. ágúst 1967,

d) Tølleiv, f. 5. apríl 1971,

e) Ingebjørg, f. 5. apríl 1971.

5a Jorun Elisabet Sandum, f. 31. mars 1963 í Osló í Noregi.

Deildarstjóri í Lillestrøm í Noregi.

M. (sk.). **Arne Sandum**, f. 29. mars 1952 í Gjerdrum í Noregi, sölumaður og bóndi í Gjerdrum.

Dætur þeirra:

a) Anne Gro, f. 26. júlí 1986,

b) Ingrid Helene, f. 17. júlí 1989.

6a Anne Gro Sandum, f. 26. júlí 1986 í Gjerdrum í Noregi.

6b Ingrid Helene Sandum, f. 17. júlí 1989 í Gjerdrum í Noregi.

5b Ragnhild Tora Skulason, f. 15. mars 1966 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi.

Handritahöfundur í Osló.

5c Randi Gudvor Skulason, f. 28. ágúst 1967 í Hallingdal í Noregi, leiðbeinandi.

M. (sk.). **Andres Langslet**, f. 5. febr. 1963 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi. For.: Nils Langslet, f. 20. júní 1917 í Nesbyen, bóndi, og k.h. Marit Robøle, f. 1. mars 1938 í Valdres í Noregi, húsmóðir í Nesbyen.

Dætur þeirra:

a) Gro Marit, f. 13. okt. 1988,

b) Karianne, f. 21. febr. 1991.

6a Gro Marit Langslet, f. 13. okt. 1988 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi.

6b Karianne Langslet, f. 21. febr. 1991 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi.

5d Tølleiv Skulason, f. 5. apríl 1971 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi.

Trésmiður í Nesbyen.

K. **Bodil Skovhus Bråthen**, f. 28. maí 1976 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi, hjúkrunarfræðingur í Nesbyen. For.: Eirik Bråthen, f. 30. mars 1940 í Nesbyen, tryggingaritari í Nesbyen, og k.h. Martha Skovhus Pedersen, f. 22. mars 1948 í Suldrup í Himmerland í Danmörku, d. 20. apríl 1994 í Nesbyen, gæsluliði í Nesbyen.

Sonur þeirra:

a) Ludvig, f. 14. okt. 2004.

6a Ludvig Skovhus Skulason, f. 14. okt. 2004 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi.

5e Ingebjørg Skulason, f. 5. apríl 1971 í Nesbyen í Hallingdal í Noregi.

Einkaritari í Nesbyen.

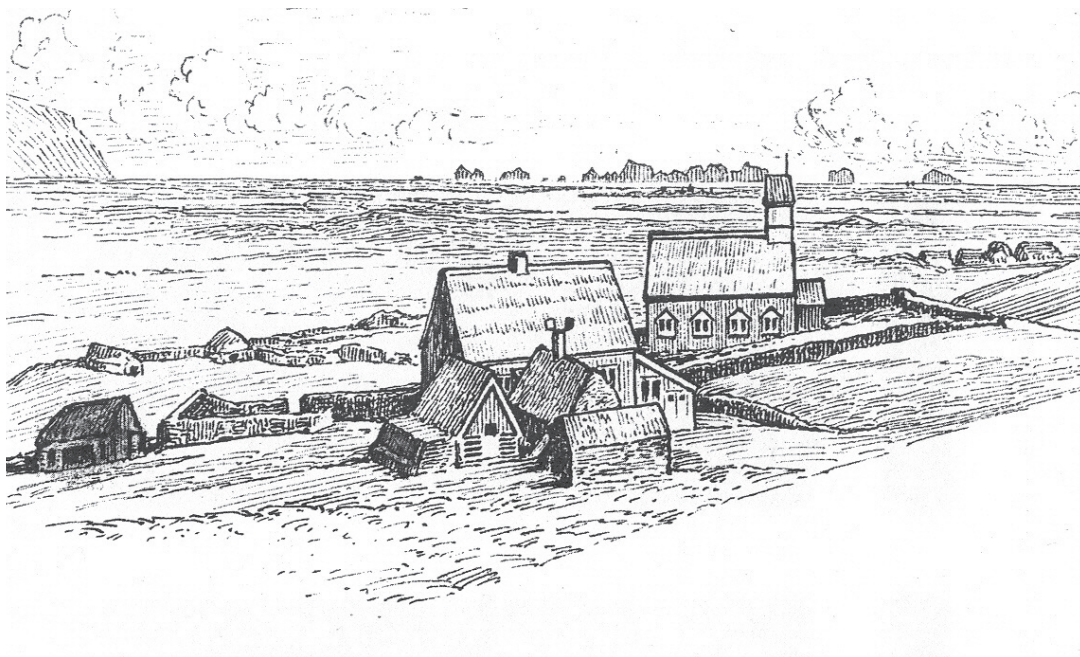
Dóttir hennar:

²¹³ W.C. Collingwood: Á söguslóðum. Haraldur Hannesson ritaði um höfundinn og annaðist útgáfuna. Rvík. 1969.

b) Nelly Kaisa, f. 17. maí 1990.

6a Nelly Kaisa Skulason, f. 17. maí 1990 í Hallingdal í Noregi.

Oddi á Rangárvöllum 1897. ²¹³

HELGI SKÚLASON

99

c Helgi Skúlason, f. 22. júní 1892 í Odda á Rangárvöllum, d. 7. nóv. 1983 í Reykjavík.

Augnlæknir á Akureyri.

Helgi varð stúdent frá Menntaskólanum 1910 og kandídat í læknisfræði frá Háskóla Ísl. 1915. Á skólaárunum bjó hann hjá móðursystkinum sínum, Álfheiði og Jóni, í Tjarnargötu 24 og 26, og sótti konuefnið sitt í nr. 20. Hann var héraðslæknir í Síðuhéraði 1915-19. Hann virðist hafa notið sín þar í starfi ef marka má mörg ljóðabréf sem hann sendi í bæinn. Ekki vöktu þau samt öll mikla hrifningu hjá fjölskyldunni hans, t.d. þegar þar birtust svofelldar ljóðlínur: *Það var eitt sinn á Síðunni, að sveinbarn lá í skitunni.*

Eftir nám í augnlækningum í Danmörku og Þýskalandi varð hann sérfræðingur í greininni árið 1923. Hann kenndi augnlækningar við háskólann og stundaði augnlækningar í Reykjavík 1921-27. Þá fluttist hann til Akureyrar þar sem hann stundaði sérgrein sína til starfsloka 1970, er þau hjón fluttu til Reykjavíkur. Helgi var eini augnlæknirinn á Norðurlandi um 40 ára skeið. Frá Akureyri fór hann fyrir hið opinbera í augnlækningaferðir um Norðurland og við tóku ferðir til fjarlæggra staða, allt frá Hólmavík til Þórshafnar. Fararskjótarnir voru margvíslegir, rútubílar, bátar og hestar með kössum fyrir nauðsynleg lækningatæki. Móttaka sjúklinganna var í skólahúsum og þinghúsum eða hvar sem pláss var að finna. Hann veitti því athygli að glákusjúkdómurinn var mun algengari hér á landi en annars

Kara Briem.

²¹⁴ Skv. Sigurði Helgasyni.

staðar í Evrópu. Hjá körlum var tíðni sjúkdómsins svo há að yfir sextugt var einn af tuttugu og fjórum blindur. Hann sá að við þessu yrði að bregðast og skrifaði leiðbeiningarit fyrir almenning um glákusjúkdóminn. Helgi var sagður ekki allra, enda dapraðist honum snemma heyrn. Hann lét aldrei af þéringum.²¹⁴ Gagnvart uppskurðarsjúklingum og þeim sem þurftu á sérstakri hjálpi að halda átti hann ekki til annað en hlýju. Hann var lengi í stjórn Læknafélags Akureyrar. Í félagsmálum var hann hrókur alls fagnaðar, sögumaður góður, kunni ógrynna af kvæðum og var sagnfróður. Hafa lengi verið uppi sögur um óvenjulegan fróðleik hans og minni.

Kara ólst upp í Tjarnargötu 20, gekk í Kvennaskólann og var við nám og störf í Bretlandi. Þá stundaði hún nám í píanóleik. Þau hjón byggðu sér hús á Akureyri og bjuggu í Möðruvallastræti 2. Kara starfaði um skeið í Fjórðungssjúkrahúsinu, var félagslynd, hafði ríka frásagnargleði og stjórnmálaáhuga. Eftir að þau fluttu suður bjuggu þau í íbúð sinni á Ægisíðu 60.

Barnsmóðir. **Theodóra Guðlaug Þórðardóttir**, f. 24. júlí 1898 í Eiðshúsum í Miklaholtshreppi, d. 14. júní 1962 í Reykjavík, verkakona í Reykjavík. For.: Þórður Kristjánsson, f. 31. mars 1867 á Hjarðarfelli í Miklaholtshreppi í Hnappadalssýslu, d. 22. júlí 1943 í Reykjavík, bóndi á Kolbeinsstöðum, og k.h. Sigríður Þorkelsdóttir, f. 19. júlí 1874 í Árnesi í Staðarsveit, Snæfellsnessýslu, d. 29. mars 1947 í Reykjavík, húsmóðir.

Dóttir þeirra:

a) Sigríður Aðalheiður, f. 18. nóv. 1925.

K. 31. okt. 1925. **Kara Briem**, f. 1. apríl 1900 í Reykjavík, d. 18. okt. 1982 í Reykjavík, húsmóðir á Akureyri og síðast í Reykjavík.²¹⁵ For.: Sigurður Eggertsson Briem, f. 12. sept. 1860 á Kjarna í Eyjafirði, d. 19. maí 1952 í Reykjavík, hagfræðingur, póstmálastjóri í Reykjavík, og k.h. Guðrún Ísleifsdóttir Briem, f. 25. maí 1876 í Vestara-Kirkjubæ, Rangárvallahreppi í Rangárvallasýslu, d. 7. nóv. 1951 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

²¹⁵ Kara var systurdóttir Kristínar Ísleifsdóttur er átti séra Ólaf Helgason á Stóra-Hrauni. Hann var móðurbróðir Helga Skúlasonar. Síðar átti Kristín séra Gísla Skúlason á Stóra-Hrauni, bróður séra Skúla í Odda og föður Helga.

Börn þeirra:

b) Skúli, f. 18. júní 1926,

c) Sigurður, f. 30. sept. 1927,

d) Sigríður, f. 15. febr. 1933.

4a Sigríður Aðalheiður Helgadóttir, f. 18. nóv. 1925 í Reykjavík.

Bókavörður í Reykjavík.

M. 14. nóv. 1953. **Ólafur Helgason**, f. 2. des. 1924 á Ísafirði, d. 24. maí 1997 í Reykjavík, bankastjóri í Vestmannaeyjum og Reykjavík. (Sjá bls. 178). For.: Helgi Guðmundsson, f. 29. sept. 1890 í Reykholti, Reykholtisdalshreppi í Borgarfjarðarsýslu, d. 21. mars 1972 í Reykjavík, bankastjóri í Reykjavík og k.h. Karítas Ólafsdóttir, f. 21. nóv. 1894 á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka, d. 27. des. 1951 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.²¹⁶

²¹⁶ Karítas var dóttir séra Ólafs Helgasonar á Stóra-Hrauni og konu hans Kristínar Ísleifsdóttur (sjá þar).

Börn þeirra:

a) Guðlaug, f. 22. febr. 1954,

b) Karítas, f. 18. júlí 1955,

c) Helgi, f. 15. ágúst 1956,

d) Anna Vigdís, f. 21. des. 1959,

e) Árni, f. 17. des. 1961.

5a Guðlaug Ólafsdóttir, f. 22. febr. 1954 í Reykjavík.

Kennari í Kópavogi.

M. **Geir Rögnvaldsson**, f. 22. mars 1949 í Reykjavík, kennari í Kópavogi. For.: Rögnvaldur Sigurjónsson, f. 15. okt. 1918 á Eskifirði, d. 28. febr. 2004 í Reykjavík, píanóleikari og tónlistarkennari í

Reykjavík, og k.h. Helga Gunnarsdóttir Egilson, f. 13. nóv. 1918 í New York í BNA, d. 1. sept. 2001 í Reykjavík, bankaritari í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Sigríður, f. 22. sept. 1982,
- b) Rögnvaldur Árni, f. 27. des. 1986,
- c) Helga, f. 7. jan. 1990.

6a Sigríður Geirsdóttir, f. 22. sept. 1982 í Reykjavík.

6b Helga Geirsdóttir, f. 7. jan. 1986 í Reykjavík.

6c Rögnvaldur Árni Geirsson, f. 27. des. 1986 í Reykjavík.

5b Karítas Ólafsdóttir, f. 18. júlí 1955 í Hafnarfirði.

Sjúkrapjálfari í Kópavogi.

M. **Ari Ólafsson**, f. 9. ágúst 1950 í Reykjavík, dósent í eðlisfræði í Kópavogi. For.: Ólafur Jensson, f. 17. ágúst 1922 í Bolungarvík, d. 24. des. 2003 í Reykjavík, byggingaverkfræðingur í Kópavogi, og k.h. Margrét Ólafsdóttir, f. 19. okt. 1920 á Eskifirði, vefnaðarkennari og húsmóðir í Kópavogi.

Börn þeirra:

- a) Margrét, f. 28. júní 1987,
- b) Ólafur, f. 13. febr. 1989.

6a Margrét Aradóttir, f. 28. júní 1987 í Danmörku.

6b Ólafur Arason, f. 13. febr. 1989 í Danmörku.

5c Helgi Ólafsson, f. 15. ágúst 1956 í Reykjavík.

Stórmeistari í skák.

K. 1 (sk.). **Valgerður Katrín Jónsdóttir**, f. 1. maí 1950, félagsfræðingur og blaðamaður í Reykjavík. For.: Jón Tómasson, f. 27. sept. 1924 á Sauðárkróki, stórkaupmaður í Reykjavík, og k.h. Anna Árnadóttir, f. 3. mars 1924 á Kjarna á Galmatrönd, Eyjafjarðarsýslu, húsmóðir og verslunarstjóri í Reykjavík.

K. 2. **Sigurborg Arnarsdóttir**, f. 1. febr. 1972, deildarstjóri. For.: Arnar Viðar Halldórsson, f. 25. júní 1942 á Ísafirði, prentari í Kópavogi, og Margrét Valtýsdóttir, f. 1. nóv. 1937 á Akranesi, húsmóðir í Kópavogi.

Synir þeirra:

- a) Ólafur, f. 17. maí 2001,
- b) Arnar Leó, f. 10. ágúst 2004.

6a Ólafur Helgason, f. 17. maí 2001 í Reykjavík.

6b Arnar Leó Helgason, f. 10. ágúst 2004.

5d Anna Vigdís Ólafsdóttir, f. 21. des. 1959 í Reykjavík.

Kennari í Reykjavík.

M. **Benedikt Árnason Lund**, f. 4. mars 1952 í Miðtúni í Presthólahreppi, N.-Þingeyjarsýslu, lögregluvarðstjóri í Reykjavík. For.: Árni Pétur Maríusson Lund, f. 9. sept. 1919 á Raufarhöfn, d. 1. mars 2002, bóndi í Miðtúni í Presthólahreppi, N.-Þingeyjarsýslu, og k.h. Helga Sigríður Kristinsdóttir, f. 27. febr. 1921 í Leirhöfn í Presthólahreppi, húsmóðir í Miðtúni.

Börn þeirra:

- a) Sigríður Arna, f. 1. sept. 1995,
- b) Ólöf, f. 27. maí 1997,
- c) Árni Pétur, f. 12. júlí 1999.

6a Sigríður Arna Benediktsdóttir Lund, f. 1. sept. 1995 í Reykjavík.

6b Ólöf Benediktsdóttir Lund, f. 27. maí 1997 í Reykjavík.

6c Árni Pétur Benediktsson Lund, f. 12. júlí 1999 í Reykjavík.

5e Árni Ólafsson, f. 17. des. 1961 í Reykjavík, d. 3. ágúst 1962.

4b Skúli Helgason, f. 18. júní 1926 í Reykjavík, d. 2. jan. 1973 í Svíþjóð.

Læknir í Reykjavík, síðar í Umeå í Svíþjóð.

4c Sigurður Helgason, f. 30. sept. 1927 á Akureyri.

Prófessor í stærðfræði við Massachusetts Institute of Technology M.I.T. í Boston. Búsettur í Belmont.

K. 9. júní 1957. **Artie Gianopulos Helgason**, f. 23. nóv. 1930 í Pittsburgh í BNA, félagsráðgjafi í Belmont, BNA. For.: Constantin Gianopulos, f. 20. nóv. 1893 í Macrisi, Grikklandi, járnvörukaupmaður í Pittsburgh í BNA, d. 1. júní 1968 í Pittsburgh, og k.h. Anna Pavlisin, f. 19. maí 1904 í Hazelton, Pennsylvania, BNA, d. 28. jan. 1969 í Pittsburgh, húsmóðir þar.

Börn þeirra:

- a) Thor Helgi, f. 15. ágúst 1961,
- b) Anna Lóa, f. 10. okt. 1967.

5a Thor Helgi Sigurðsson, f. 15. ágúst 1961 í Cambridge, Mass., BNA.

Umhverfisverkfræðingur í Boston, BNA.

K. 30. apríl 1994. **Lisa Ann Johnson**, f. 29. júlí 1960 í Kane, Pennsylvania, BNA, talmeinafræðingur í Boston, BNA. For.: Alfred Johnson, f. 12. júní 1933 í Kane, BNA, starfsm. Pennsylvania Gas Co., og k.h. Theresia Zohlen Johnson, f. 27. nóv. 1934 í Salzburg, Austurríki, húsfreyja.

Börn þeirra:

- a) Anders Colton, f. 25. apríl 1995,
- b) Brandon Nels, f. 2. maí 1997.

6a Anders Colton Helgason, f. 25. apríl 1995 í Newton, Mass., BNA.

6b Brandon Nels Helgason, f. 2. maí 1997 í Newton, Mass., BNA.

5b Anna Lóa Sigurðardóttir, f. 10. okt. 1967 í Belmont, Mass., efnafræðingur og læknir í Boston, BNA.

M. 11. júlí 2004. **Mike Jeffrey Jones**, f. 14. sept. 1967 í Dallas í Texas, BNA, tölvunarfræðingur í Boston, BNA. For.: Jeffrey Cooper Jones f. 21. jan. 1941 í Spur, Texas, búsettur í Dallas, og k.h. Dorothy June Jones, f. 10. okt. 1941 í Dallas, húsmóðir í Dallas.

Dóttir þeirra:

- a) Ruby Póra, f. 27. jan. 2006.

4d Sigríður Helgadóttir, f. 15. febr. 1933 á Akureyri, d. 17. apríl 2003
í Kópavogi.

Meinataeknir í Reykjavík.

M. 28. nóv. 1959. **Páll Einar Sigurðsson**, f. 19. des. 1925 í Reykjavík,
d. 13. ágúst 1997 í Reykjavík, meinataeknir í Reykjavík. For.:
Sigurður Kristmann Pálsson, f. 13. febr. 1886, d. 6. jan. 1950,
verkstjóri hjá Vegagerðinni í Reykjavík og k.h. Jórunn Jóhanna
Einarsdóttir, f. 22. ágúst 1894 í Norður-Gröf á Kjalarnesi, d. 8. júlí
1966, saumakona.

Börn þeirra:

- a) Sigurður, f. 10. júní 1960,
- b) Kara, f. 28. maí 1963,
- c) Sigrún, f. 9. apríl 1967.

5a Sigurður Pálsson, f. 10. júní 1960 í Reykjavík.

Viðskiptafræðingur og rekstrarstjóri.

K. **Kolfinna Knútsdóttir**, f. 16. júlí 1962 í Reykjavík, farðari.
For.: Knútur Reynir Magnússon, f. 11. apríl 1928 í Reykjavík,
dagskrárfulltrúi í Reykjavík, og Guðrún Leósdóttir, f. 5. mars 1931 á
Akureyri, rannsóknarmaður.

5b Kara Pálsdóttir, f. 28. maí 1963 í Reykjavík.

Flugfreyja.

M. **Valur Árnason**, f. 23. júní 1966 í Reykjavík, lögfræðingur í
Reykjavík. For.: Árni Jónsson, f. 12. maí 1926 í Hólmi í A-Landeyjum,
skrifstofustjóri og söngvari í Garðabæ, og k.h. Bjarney Valgerður
Tryggvadóttir, f. 28. febr. 1936 í Reykjavík, hjúkrunarfræðingur í
Garðabæ.

Börn þeirra:

- a) Ragnhildur Ásta, f. 5. okt. 1993,
- b) Þórdís Kara, f. 28. nóv. 1997.

6a Ragnhildur Ásta Valsdóttir, f. 5. okt. 1993 í Reykjavík.

6b Þórdís Kara Valsdóttir, f. 28. nóv. 1997 í Reykjavík.

5c Sigrún Pálsdóttir, f. 9. apríl 1967 í Reykjavík.

Sagnfræðingur.

M . **Bragi Ólafsson**, f. 11. ágúst 1962 í Reykjavík, rithöfundur í Reykjavík. For.: Ólafur Stefánsson, f. 6. mars 1940 í Reykjavík, d. 30. des. 2004 í Reykjavík, lögfræðingur, og k.h. Soffía Mary Sigurjónsdóttir, f. 26. sept. 1940 í Reykjavík, bankastarfsmaður.

Dóttir þeirra:

a) Sigríður Líba, f. 20. okt. 2006.

6a Sigríður Líba Bragadóttir, f. 20. okt. 2006 í Reykjavík.

3d Páll Skúlason, f. 19. sept. 1894 í Odda á Rangárvöllum, d. 24. júlí 1973 í Reykjavík.

Ritstjóri í Reykjavík.

K. 3. júní 1933. **Halldóra Jóhanna Elísdóttir**, f. 13. nóv. 1904 á Vopnafirði, d. 6. mars 1999 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík. For.: Elís Jónsson, f. 20. okt. 1879 í Firði í Seyðisfirði, d. 11. nóv. 1968 í Reykjavík, verslunarstjóri á Vopnafirði og Djúpavogi, síðar bóndi í Skildinganesi og kaupmaður í Reykjavík, og k.h. Guðlaug Eiríksdóttir, f. 19. ágúst 1873 á Svínafelli í Nesjahreppi, A.-Skaft., d. 3. ágúst 1962 í Reykjavík, húsmóðir á Vopnafirði og Djúpavogi og í Reykjavík.

Páll varð stúdent frá MR 1913 og nam málvísindi í Kaupmannahöfn 1913-19. Þá stundaði hann um skeið kennslu í Danmörku og á Íslandi við marga skóla, m.a. Stýrimannaskólann, Vélskólann og Menntaskólann. Árið 1926 stofnaði Páll ásamt öðrum gamanblaðið Spegilinn og gaf það út og varð síðar einn eigandi hans og ritstjóri til ársins 1960. Eftir það starfaði hann við Morgunblaðið sem prófarkalesari blaðsins. Hann var mikilvirkur og vinsæll þýðandi, einkum leikrita og gamanbókmennta. Þá var hann í samvinnu við aðra höfundur sjö gamansöngleikja, en revíusýningar settu mikinn svip á þjóðlífið milli heimstýrjaldanna. Páll var hispurslaus og spaugsamur. Halldóra, hans trausti lífsförunautur, var dugnaðarforkur, stoð og stytta hans í annasömu og erfiðu starfi.

Halldóra Elísðóttir

Börn þeirra:

- a) Ari, f. 21. júlí 1934,
- b) Guðlaug, f. 12. des. 1935,
- c) Skúli, f. 25. júlí 1937,
- d) Sigríður, f. 2. sept. 1940,
- e) Eiríkur, f. 13. jan. 1943,
- f) Elín, f. 20. mars 1946.

4a Ari Pálsson, f. 21. júlí 1934 í Reykjavík, d. 29. des. 1995 í Reykjavík.

Útvarpsvirkjameistari.

K. 5. sept. 1959. **Auður Haraldsdóttir**, f. 28. apríl 1935 í Reykjavík, d. 10. apríl 1993 í Reykjavík, húsmóðir. For.: Haraldur Björnsson, f. 12. nóv. 1901 á Sporði í Víðidal, V.-Hún., d. 7. sept. 1977 í Reykjavík, pósthfulltrúi og yfirféhirðir í Reykjavík, og k.h. Jóhanna Hálfanía Sigbjörnsdóttir, f. 10. maí 1902 á Fáskrúðsfirði, d. 2. ágúst 1986 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Auður átti áður Mildríði Huldu Kay, f. 11. des. 1955. Sambýlismaður hennar: Tryggvi Eiríksson, f. 9. apríl 1947.

Börn þeirra:

a) Haraldur, f. 24. okt. 1959,

b) Halldóra, f. 1. mars 1963.

5a Haraldur Arason, f. 24. okt. 1959 í Kópavogi.

Verkamaður í Bara í Svíþjóð.

K. 26. júlí 1986. **Jenný Björk Sigmundsdóttir**, f. 30. nóv. 1961, framreiðslumaður. For.: Sigmundur Birgir Guðmundsson, f. 24. jan. 1939 í Reykjavík, sjómaður í Bara í Svíþjóð, og k.h. Annie Marin Helbrut Olsen, f. 5. febr. 1942 í Reykjavík, d. 1. jan. 1987 í Svedala í Svíþjóð, húsmóðir og smurbrauðsdama.

Börn þeirra:

a) Hlynur Smári, f. 23. febr. 1983,

b) Marín Auður, f. 8. maí 1986.

6a Hlynur Smári Haraldsson, f. 23. febr. 1983 í Svíþjóð.

6b Marín Auður Haraldsdóttir, f. 8. maí 1986 í Svíþjóð.

5b Halldóra Aradóttir, f. 1. mars 1963 í Reykjavík.

Píanókennari í Reykjavík.

M. óg. **George Holveijk Claassen**, f. 23. des. 1953 í Hollandi, hljómlistarmaður.

4b Guðlaug Pálsdóttir, f. 12. des. 1935 í Reykjavík, d. 16. okt. 1982 í Reykjavík.

Skrifstofumaður og húsmóðir í Garðabæ.

M. **Grétar Hjartarson**, f. 3. ágúst 1934 í Reykjavík, d. 28. ágúst 2002, stýrimaður og framkvæmdastjóri. For.: Hjörtur Hjartarson, f. 31. okt. 1902 í Reykjavík, d. 15. febr. 1985 í Reykjavík, kaupmaður í Reykjavík, og k.h. Ásta Laufey Björnsdóttir, f. 24. nóv. 1908 í Reykjavík, d. 17. júní 2002 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Páll, f. 22. júlí 1956,

- b) Pétur, f. 21. des. 1958,
- c) Hjörtur, f. 22. júlí 1965,
- d) Elín Sigríður, f. 17. mars 1974.

5a Páll Grétarsson, f. 22. júlí 1956 í Reykjavík.

Framkvæmdastjóri í Garðabæ.

K. 22. mars 1980. **Svanhildur Jónsdóttir**, f. 22. júlí 1957 í Reykjavík, skurðhjúkrunarfræðingur í Garðabæ. For.: Jón Þorbergur Guðmundsson, f. 9. júní 1932 í Reykjavík og k.h. (sk.) Margrét Halla Jónsdóttir, f. 28. okt. 1930 í Reykjavík, húsmóðir í Garðabæ.

Synir þeirra:

- a) Sindri Már, f. 21. des. 1982,
- b) Grétar Már, f. 6. mars 1989.

6a Sindri Már Pálsson, f. 21. des. 1982 í Reykjavík.

6b Grétar Már Pálsson, f. 6. mars 1989 í Reykjavík.

5b Pétur Grétarsson, f. 21. des. 1958 í Reykjavík.

Hljómlistarmaður í Hafnarfirði.

K. **Margrét Gísladóttir**, f. 10. ágúst 1956 í Reykjavík, útibússtjóri Landsbanka Íslands. For.: Gísli Hauksteinn Guðjónsson, f. 12. júlí 1931 í Reykjavík, flugumferðarstjóri og húsasmíðameistari í Garðabæ, og k.h. Þuríður Jónsdóttir, f. 14. des. 1931 í Reykjavík, húsmóðir í Garðabæ.

Dóttir þeirra:

- a) Berglind, f. 2. apríl 1989.

6a Berglind Pétursdóttir, f. 2. apríl 1989 í Reykjavík.

5c Hjörtur Grétarsson, f. 22. júlí 1965 í Reykjavík.

Kvikmyndagerðarmaður.

K. 1 (sk.). **Guðrún Georgsdóttir**, f. 14. júní 1962 á Hvammstanga, flugfreyja í Reykjavík. For.: Georg Jón Jónsson, f. 8. júlí 1939 í Strandasýslu, bóndi á Kjörseyri II, Bæjarhreppi, Strandasýslu og

k.h. Dagmar Brynjólfsdóttir, f. 27. nóv. 1943 á Borðeyri, húsmóðir á Kjöreseyri II, Bæjarhreppi, Strandasýslu.

111

Börn þeirra:

- a) Melkorka Embla, f. 8. apríl 1997,
- b) Elís, f. 27. nóv. 2000,
- c) Guðlaug Embla, f. 4. jan. 2002.

K. 2 (óg.). **Eva Hrönn Steindórsdóttir**, f. 13. júlí 1971 í Reykjavík. For.: Steindór Guðmundsson, f. 8. júlí 1947, d. 15. febr. 2000, byggingaverkfræðingur, forstjóri Framkvæmdasýslu ríkisins, og k.h. Bjarnís Harðardóttir f. 16. nóv. 1948 á Seyðisfirði, snyrtifræðingur.

Sonur þeirra:

- d) Huginn Daði, f. 17. nóv. 2003.

6a Melkorka Embla Hjartardóttir, f. 8. apríl 1997 í Reykjavík.

6b Elís Hjartarson, f. 27. nóv. 2000 í Reykjavík, d. 27. nóv. 2000 í Reykjavík.

6c Guðlaug Embla Hjartardóttir, f. 4. jan. 2002 í Reykjavík.

6d Huginn Daði Hjartarson, f. 17. nóv. 2003 í Reykjavík.

5d Elín Sigríður Grétarsdóttir, f. 17. mars 1974 í Reykjavík.

Barnsfaðir. **Salberg Jóhannsson**, f. 23. júní 1960 í Reykjavík. For.: Jóhann Guðmundur Hálfðanarson, f. 24. sept. 1939 í Reykjavík, bifreiðasmiður og málarameisteri í Reykjavík, og k.h. Vilhelmína Þórdís Salbergsdóttir, f. 19. febr. 1942 á Suðureyri, húsmóðir í Reykjavík.

Sonur þeirra:

- a) Jóhann Jökull, f. 14. apríl 1997.

6a Jóhann Jökull Salbergsson, f. 14. apríl 1997 í Reykjavík.

4c Skúli Pálsson, f. 25. júlí 1937 í Reykjavík.

Hæstaréttarlögmaður í Reykjavík.

K. 22. jan. 1966. **Kristrún Auður Ólafsdóttir**, f. 10. maí 1941 í

Reykjavík, sagnfræðingur og meinataeknir í Reykjavík. For.: Ólafur Bjarnason, f. 2. mars 1914 á Akranesi, d. 5. apríl 2004 í Reykjavík, læknir og prófessor í Reykjavík, og k.h. Margrét Jóhannesdóttir, f. 21. júní 1916 á Hofstöðum, Viðvíkurhreppi í Skagafirði, húsmóðir í Reykjavík.

Sonur Krístrúnar og Haraldar Ólafssonar: Ólafur G. Haraldsson, f. 7. jan. 1965. Hönnuður. Kona hans er Steinunn Valdís Óskarsdóttir, f. 7. apríl 1965, borgarfulltrúi og fv. borgarstjóri. Dóttir þeirra: Krístrún Vala Ólafsdóttir, f. 30. maí 1999.

Dóttir þeirra:

- a) Ragnheiður, f. 7. júlí 1966.

5a Ragnheiður Skúladóttir, f. 7. júlí 1966 í Reykjavík.

Leiklistarfræðingur, forseti leiklistardeildar Listaháskóla Íslands.

M. 1. (sk.). Christopher J. Deegan.

M. 2. **Bjarni Jónsson**, f. 28. febr. 1966 á Akranesi, leikskáld. For.: Jón Trausti Hervarsson, f. 17. ágúst 1945 í Súðavík, húasmíðameistari, og k.h. Júlíana Bjarnadóttir, f. 29. apríl 1946 á Akranesi, stuðningsfulltrúi.

4d Sigríður Pálsdóttir, f. 2. sept. 1940 í Reykjavík.

Póstafgreiðslumaður á Nýja-Sjálandi.

M. 1969. **Olaf Bayer**, f. 27. ágúst 1939 í Bumbuli í Austur-Afríku, járníðnaðarmaður á Nýja-Sjálandi. For.: Jorgen Adolf Hannibal Bayer, f. 2. nóv. 1904, vélstjóri, og Ulla Goldsmith, f. 26. okt. 1915, húsmóðir.

Börn þeirra:

- a) Thorkild, f. 26. sept. 1970,
- b) Thora, f. 31. jan. 1980.

5a Thorkild Beyer, f. 26. sept. 1970 í Kaupmannahöfn.

Viðskiptafræðingur.

M. **Melissa McKean**, f. 16. nóv. 1972, viðskiptafræðingur. For.: William G. McKean, f. 13. nóv. 1935, lögreglumaður, og k.h. Hariata Sally McKean, f. 25. júlí 1937, kennari.

5b Thora Beyer, f. 31. jan. 1980 í Auckland á Nýja-Sjálandi.

Blómahönnuður.

4e Eiríkur Pálsson, f. 13. jan. 1943 í Reykjavík.

Útvarpsvirki.

4f Elín Pálsdóttir, f. 20. mars 1946 í Reykjavík.

Bankamaður á Seltjarnarnesi.

M. 22. júlí 1972. **Þorlákur Þorláksson**, f. 7. maí 1946 í Reykjavík, kerfisfræðingur á Seltjarnarnesi. For.: Þorlákur Eiríksson, f. 29. okt. 1898 í Bakkagerði í Borgarfirði eystra, d. 18. apríl 1993, sjómaður í Reykjavík, og k.h. María Andrea Guðjónsdóttir, f. 21. sept. 1907 í Reykjavík, d. 1. ágúst 1994, afgreiðslumaður og húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Halldóra Jóhanna, f. 2. nóv. 1973,

b) Eiríkur Elís, f. 4. mars 1976.

5a Halldóra Jóhanna Þorláksdóttir, f. 2. nóv. 1973 í Reykjavík.

Búsett í Reykjavík.

M. **Tsering Gydal**, f. 15. mars 1970 í Tíbet. For.: Pema Tsokyi og k.h. Choklo Tsokyi.

Börn hennar:

a) Þorri Elís, f. 13. des. 1997,

b) Kári, f. 23. febr. 2003.

6a Þorri Elís Halldóruson, f. 13. des. 1997 í Reykjavík.

6b Kári Norbu Halldóruson, f. 23. febr. 2003 í Reykjavík.

5b Eiríkur Elís Þorláksson, f. 4. mars 1976 í Reykjavík.

Héraðsdómslögmaður í Reykjavík.

K. 21. júní 2004. **Edda Björk Andradóttir**, f. 28. júní 1976 í Reykjavík,

lögfræðingur í Reykjavík. For.: Andri Árnason, f. 12. des. 1957 í Reykjavík, hæstaréttarlögmaður í Reykjavík, og k.h. Sigrún Árnadóttir, f. 11. júlí 1959 í Reykjavík, skólaritari og húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Andrea Rut, f. 28. jan. 1997,

b) Ari Pétur, f. 8. júní 2002.

6a Andrea Rut Eiríksdóttir, f. 28. jan. 1997 í Reykjavík.

6b Ari Pétur Eiríksson, f. 8. júní 2002 í Reykjavík.

Pórhildur Helgadóttir,
Kristín Ísleifsdóttir, séra
Skúli Skúlason, Páll Briem,
Sigríður Helgadóttir, Álf-
heiður Helgadóttir, Kristinn
Briem, sonur Páls af fyrra
hjónabandi og séra **Ólafur**
Helgason. Myndin er tekin
í Odda.

3e Guðrún Sigríður Skúladóttir, f. 21. mars 1896 í Odda á Rangárvöllum, d. 19. júní 1920 í Odda á Rangárvöllum.

Vinnustúlka í Odda á Rangárvöllum.

SOFFÍA SKÚLADÓTTIR

115

3f Anna Soffía Skúladóttir, f. 26. nóv. 1897 í Odda á Rangárvöllum,
d. 11. ágúst 1939 í Reykjavík.

Matreiðslukennari í Reykjavík.

Við fráfali hennar rifjaði gamall nemandi upp minningar frá unglingaskólanum í Odda, sem þau séra Skúli og Sigríður ráku. Soffía var þá langyngst í skólanum, eða 12 ára. Þrátt fyrir það var hún ávallt með þeim fremstu við námið vegna ágættra hæfileika og óvenjulegs þroska. Framganga hennar var hinum nemendunum mikil hvatning. Í skólanum ríkti líka áhugi, vinnugleði og samviskusemi í hvívetna. Aðrar stundir voru helgaðar gleði og gamni, úti og inni. Þar voru fremstar í flokki systurnar, hún og Guðrún.

Soffía starfaði hjá Morgunblaðinu 1922 til 1929 er hún sigldi til Danmerkur þar sem hún bjó sig undir ævistarfið, matreiðslukennslu. Það fór henni vel úr hendi, enda var hún vel gefin til munns og handa. Þá var hún frjálsleg og látlaus í framkomu og gekk ötul að hverju verki sem hún tók sér fyrir hendur, þrátt fyrir langvarandi vanheilsu.

TÓMAS HELGASON

Sigríður Tómasdóttir,
Tómas Helgason, Sigrid
Thejll og Helgi Tómasson.

2f Tómas Helgason, f. 8. júní 1863 í Görðum á Álftanesi, d. 16. júní 1904 á Fossi í Mýrdal.

Héraðslæknir í Reykjavík, á Patreksfirði og í Mýrdalshéraði.

K. 4. okt. 1895. **Sigrid Lydia Thejll**, f. 9. jan. 1877 á Búðum í Staðarsveit, d. 22. des. 1943 í Reykjavík, húsmóðir. For.: Hagbarth Vigo Valdemar Thejll, f. 26. okt. 1852 í Roskilde í Danmörku, d. í des. 1937 í Kaupmannahöfn, verslunarmaður á Búðum á Snæfellsnesi, síðar kaupmaður í Stykkishólmi, og k.h. Sigríður Anna Pétursdóttir Thejll, f. 1. apríl 1853 á Ísafirði, d. í júní 1916 í Danmörku, húsmóðir.

Tómas var stúdent frá Lærða skólanum 1884. Útskrifaðist hann frá Læknaskólanum 1888 og stundaði framhaldsnám í eyrnalækningum í Kaupmannahöfn og Berlín 1888-92 og 1893. Þá stundaði hann háls-, nef- og eyrnalækningar í Reykjavík 1892 og 1893-94; var læknir á Patreksfirði 1894-99 en fékk lausn frá störfum vegna brjóstveiki. Þá varð hann á ný læknir í Reykjavík eða þar til hann varð læknir í Mýrdalshéraði árið 1900. Því embætti gegndi hann þau áu ár sem hann átti ólífuð.

Úr grein Ástu Flygenring í Lesbók Morgunblaðsins 30.1.1999.

Móðir mín hét Sigríður Thejll, faðir hennar var danskur kaupmaður á Búðum á Snæfellsnesi, en móðir hennar íslensk, Sigríður Pétursdóttir, faktors á Ísafirði. Ólst hún upp hjá foreldrum sínum, elzt af 8 systkinum, til 13 ára aldurs, en fór þá til Danmerkur til að forframast, og var hjá föðurbróður sínum, sem var apótekari í Korsør á Sjálandi. Þar dvaldist hún til 18 ára aldurs, nema hvað hún kom heim til að fermast. Þá dó föðurbróðir hennar og hún fór heim til að heimsækja foreldra sína, sem í millitið voru fluttir til Stykkishólms, en ekki hafði hún hugsað sér að koma alkominn heim samt. En það fór á aðra leið, faðir minn, Tómas Helgason, var þá settur læknir í Hólminum, og felldu þau hugi saman og giftu sig, eftir að hann hafði verið skipaður læknir á Patreksfirði. Fluttu þau svo þangað og þar fæddist bróðir minn Helgi.

Þrem árum seinna komu þau til Reykjavíkur og þar fæddist systir mín, Sigríður Þórhildur. Faðir minn hafði verið skipaður héraðslæknir í Mýrdalshéraði, og varð að fara austur í ágústmánuði, en það þótti of snemmt fyrir mömmu að fara svo fljótt eftir barnsburðinn, svo það varð úr að hún kæmi seinna um haustið þegar lestaferðir hæfust. Leið nú tíminn og auðvitað hafði mamma barnið á brjósti. Erfitt reyndist að leggja upp í ferð með reifastranga og þriggja ára dreng, og þar kom að amma mín, en hjá henni dvaldist mamma, sagði að það væri ekki vogandi að fara með börnin, þegar svo áliðið væri hausts. Mamma vildi þó endilega komast austur til pabba, svo að það varð úr að skilja systur mína eftir fyrir sunnan, en reyna að komast með Helga.

Tókst svo að fá samfylgd og ætlaði fylgdarmaðurinn að reiða drenginn. Lagt var af stað snemma morguns hinn 3. október í björtu veðri en -3C° frosti. Þegar til kom vildi Helgi ekki láta ókunnugan mann reiða sig, svo mamma varð að gjöra það, hún reið alltaf í söðli, eins og tíðkaðist þá um konur. Gekk nú allt slysalaust upp á Hellisheiði, en þá fór að kólna, og varð mamma að snúa Helga að sér, svo að hann hefði ekki vindinn í andlitið. Það var ekkert, en þegar brjóstamjólkin fór að renna versnaði liðanin, þó höfðu brjóstin verið bundin mjög vel upp og vel utan um þau, en ekkert dugði, við hristinginn hossaðist mjólkin úr þeim og fraus jafnóðum. Samt var haldið áfram, því ekki dugði að láta hugfallast, og að kvöldi dags var komið að Stórahrauni við Eyrarbakka, en þar bjó föðurbróðir minn, séra Ólafur Helgason og hans góða kona Kristín Ísleifsdóttir. Voru nú höfð handtök snör við að ná mömmu af baki, en fót hennar voru stokkfreðin frá brjósti og niður á tær, síðan var hún lögð í rúm og hellt í hana heitri mjólk, og allt gjört til að láta henni líða vel. Við verðum að minnst þess að hún var aðeins 22 ára gömul og ekki alin upp við neina hrakninga eða erfiði og þótt hún væri alvön hestum hafði hún aldrei riðið vötn og jökulár og aldrei komið á þessar slóðir.

Strax næsta morgun vildi hún þó endilega halda ferðinni áfram, en þá voru tekin af henni ráðin, og varð hún að halda kyrru fyrir í tvo daga, en þá héldu henni engin bönd lengur og var henni fenginn fylgdarmaður austur að Odda á Rangárvöllum,

en þar bjó föðursystir mín, Sigríður Helgadóttir, og maður hennar séra Skúli Skúlason. Þar fékk hún svo sömu góðu aðhlynninguna og á Eyrarbakka, og aftur fékk hún þurr föt, því alltaf sótti í sama horfið með brjóstamjólkina.

Að lokum eftir fimm eða sex daga reið, með lítinn dreng í fangi, yfir Rangárnar báðar, Þverá, Markarfljót og ekki sízt Jökulsá á Sólheimasandi, sem aldrei var eins frá degi til dags, var svo komið á leiðarenda. Sem betur fór var faðir minn heima, en því hafði mamma kviðið mest fyrir að hann væri í læknisferð, og sagði mamma að það hefði borgað allt erfiðið að sjá gleði pabba, þegar hún kom, því hann hafði verið búinn að gefa upp alla von um að sjá hana fyrr en með vorinu. Þá voru hvorki brýr yfir stórfljót, sími né bílar, allt var undir hestunum komið.

Næsta haust árið eftir fæddist ég í Nikhóli í Mýrdal, en 1901-1902 byggðu þau svo að Norðurfossi í Reynishverfi, en þar varð dvölin ekki löng, því faðir minn varð innkulsá í læknisferð, út fyrir sitt hérað, fékk síðan brjósthimnubólgu og dó 16. júní 1904, aðeins nýlega 41 árs að aldri, og móðir mín aðeins 27 ára, ekkja með þrjú börn langt frá öllum sínum.

Þá fannst henni vera kippt undan sér fótunum, en ekki dugði að gefast upp og var þá ekki annað fyrir, en að flytja til Reykjavíkur og reyna að vinna fyrir okkur börnunum. Gat hún fest kaup á litlu húsi á Laugavegi 17 og hafði þar kostgangara, sem kallað var þá.

Nú bauðst henni ráðskonustaða austur í Mjóafirði, seldi hún þá húsið, sem brann skömmu seinna, og fór með okkur Helga austur. Systir mín Sigríður ílentist hjá föðurömmu okkar. Vorum við síðan í tvö ár þarna fyrir austan og á leiðinni hingað lentum við í hinu fræga Ceres-strandi, sem ég því miður man ekki að segja frá annað en það, að Helgi bróðir svaf í efri koju og hentist út á gólf. Hafði hann ör á enni alla tíð eftir það. Þegar hingað kom tók mamma við forstöðu KFUM-hússins við Amtmannsstíg, sem þá var nýbyggt.

Árið 1908 giftist mamma aftur hinum ágætasta manni, Einari Erlendssyni, sem síðar varð húsameistari ríkisins.²¹⁷

Börn þeirra:

- a) Helgi Hagbart, f. 25. sept. 1896,
- b) Sigríður Þórhildur, f. 4. júlí 1899,
- c) Ásta Þórdís, f. 23. sept. 1900,
- d) Tómas Ólafur, f. 22. maí 1904.

²¹⁷ Sigríður Lydia og Einar eignuðust tvö börn: Erlend, byggingarmeistara og Sigrúnu húsmóður.

3a Helgi Hagbart Tómasson, f. 25. sept. 1896 á Vatneyri við Patreksfjörð, d. 2. ágúst 1958 í Reykjavík.

Yfirlæknir á Kleppi í Reykjavík.

K. 1. 8. apríl 1922. **Kristín Bjarnadóttir**, f. 29. maí 1894 í Engey, d. 8. júní 1949 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík. For.: Bjarni Magnússon, bóndi og skipstjóri í Engey, f. 2. okt. 1860 í Digranesi í Seltjarnarneshreppi, d. 14. júlí 1952 í Reykjavík, og k.h. Ragnhildur Ólafsdóttir, f. 11. mars 1854 á Lundum í Stafholtstungum, d. 7. maí 1928 í Reykjavík, húsmóðir í Engey og í Reykjavík.²¹⁸

Börn þeirra:

- a) Tómas, f. 14. febr. 1927,
- b) Ragnhildur, f. 26. maí 1930,
- c) Bjarni, f. 1. des. 1933.

K. 2. 6. jan. 1951. **Ragnheiður Soffía Brynjólfsdóttir**, f. 4. mars 1912 í Hlöðutúni í Stafholtstungum, d. 23. júní 2004 í Reykjavík, kennari, ritari og húsmóðir í Reykjavík. For.: Brynjólfur Guðbrandsson, f. 18. sept. 1875 á Klafastöðum í Skilmannahreppi, d. 25. ágúst 1959 í Reykjavík, bóndi og kennari í Hlöðutúni í Stafholtstungum í

²¹⁸ Bjarni var seinni maður Ragnhildar, þau fluttu frá Engey til Reykjavíkur og ráku kúabú um skeið. Bjarni var einnig verkstjóri við fiskverkun hjá Íslandsfélaginu á Kirkjusandi. Þau eignuðust eina dóttur, Kristínu. Guðrún, Ragnhildur, Ólafía og Maren Pétursdætur voru stjúpdætur Bjarna, dætur Ragnhildar og Péturs Kristinssonar í Engey.

Kristín Bjarnadóttir.

Mýrasýslu, og k.h. Jónína Guðrún Jónsdóttir, f. 19. nóv. 1875 á Fossi í Grímsnesi, d. 6. des. 1961 í Hlöðutúni, húsmóðir þar.

Sonur þeirra:

d) Brynjólfur, f. 19. ágúst 1951.

Helgi lauk lækisfræðinámi í Kaupmannahöfn 1923 og lagði síðan stund á geðlækisfræði í Danmörku og Svíþjóð og tók doktorspróf árið 1927. Varð sú fræðigrein ævistarf hans, sem yfirlæknir og háskólakennari, lengst af á Kleppspítala. Ýmsir þeirra er kynntust Helga á lífsleiðinni töldu hann bera svip af Tómasi langafa sínum vegna brennandi áhuga á þjóðþrifamálum og vilja til að hrinda þeim í framkvæmd. Draumórar voru honum fjarri og hann hafði óbeit á hverskyns hjátrú og hindurvitnum. Hann var fjörmikill framkvæmdamaður og tvínónaði ekki við neitt sem hann áleit gagnlegt og framkvæmanlegt. Vinnuþrek hans var mikið eins og merki sjást um í skógræktinni í Hagavík við Þingvallavatn og í skátastarfinu sem blómgaðist þau 20 ár sem hann var skátahöfðingi. Eftirmaður hans í því starfi sagði eitt sinn að hann hefði óhikað lagt mikla ábyrgð á herðar ungs samstarfsfólks. Jafnframt var *nei* eða *kannski* ekki til í orðabók hans er hann var beðinn um að hlaupa undir bagga, og um það haft á orði að hann hefði líkst Tómasi Sæmundssyni.²¹⁹ Hann tók síðar þátt í margvíslegum félagsstörfum, ekki síst í málefnum skógræktar og geðverndar. Hann hafði m.a. frumkvæði að því að hafin var útgáfa á upplestri skálda á hljómplötum. Kom hin fyrsta út, landsfrægur upplestur Davíðs Stefánssonar, skömmu eftir fráfall Helga.

²¹⁹ Jónas B. Jónsson
fræðslustjóri og skátahöfðingi.
Munnlegar upplýsingar.

Kristín Bjarnadóttir tók stúdentspróf 1915 og starfaði síðan hjá Alþingi en dvaldi um skeið erlendis, sér til menntunar. Þá giftist hún Helga sem

skömmu síðar lauk læknaprófi. Kristín var áhugasöm um félags- og skólamál. Var hún m.a. lengi í skólanefnd Laugarnesskóla og bar velferð skólans og nemenda hans fyrir brjósti.

Ragnheiður Brynjólfssdóttir lauk kennaraprófi 1936 og var um skeið kennari í Hálsasveit. Hún var síðar ritari hjá Sjúkrasamlagi Reykjavíkur og eftir lát Helga á Fræðsluskrifstofu Reykjavíkur.

4a Tómas Helgason, f. 14. febr. 1927 í Kaupmannahöfn.

Yfirlæknir og prófessor í Reykjavík.

K. 8. apríl 1951. **Þórunn Clementz Þorkelsdóttir**, f. 24. júní 1926 í Reykjavík, d. 30. maí 1999 í Reykjavík, húsmóðir og tannlæknir í Reykjavík. Kjörforeldrar: Þorkell Þorkelsson Clementz, f. 10. apríl 1880 í Hafnarfirði, d. 22. sept. 1955 í Reykjavík, vélfræðingur í Reykjavík, og k.h. Þórunn Einarsdóttir Clementz, f. 7. nóv. 1894 í Firði í Múlasveit, d. 9. maí 1991 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík. Foreldrar: Ingimundur Ögmundsson, f. 16. apríl 1881 á Fjarðarhorni í Hrútafirði, d. 28. maí 1968 á Ísafirði, útgerðarmaður og byggingameistari á Ísafirði, og fyrri k.h. Auðbjörg Árnadóttir, f. 22. okt. 1889 í Starkaðarhúsum í Flóa, d. 25. júní 1926 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Synir þeirra:

a) Helgi, f. 20. sept. 1955,

Ragnheiður Brynjólfssdóttir.

b) Þór, f. 17. ágúst 1958,

c) Kristinn, f. 21. nóv. 1959.

5a Helgi Tómasson, f. 20. sept. 1955 í Reykjavík.

Tölfræðingur og dósent í Reykjavík.

K. **Anna Sigurmundsdóttir**, f. 2. nóv. 1959 í Reykjavík, húsmóðir og kennari í Reykjavík. For.: Sigurmundur Jónsson, f. 8. des. 1910 á Brjánsstöðum á Skeiðum, d. 15. apríl 1995 í Reykjavík, starfsmaður Jarðborana ríkisins, og k.h. Edda Kristjánsdóttir, f. 22. des. 1933 á Akureyri, kennari.

Börn þeirra:

a) Tómas, f. 21. nóv. 1990,

b) Einar, f. 30. nóv. 1993,

c) Álfheiður, f. 9. nóv. 1995.

6a Tómas Helgason, f. 21. nóv. 1990 í Reykjavík.

6b Einar Helgason, f. 30. nóv. 1993 í Reykjavík.

6c Álfheiður Helgadóttir, f. 9. nóv. 1995 í Reykjavík.

5b Þór Tómasson, f. 17. ágúst 1958 í Reykjavík.

Efnaverkfræðingur á Seltjarnarnesi.

K. 1. júní 1983. **Gunnhildur Þórðardóttir**, f. 13. okt. 1958 í Vestmannaeyjum, húsmóðir og tónmenntakennari á Seltjarnarnesi. For.: Þórður Frímann Ólafsson, f. 5. maí 1928 í Reykjavík, lögfræðingur í Reykjavík, og k.h. Halldóra Valgerður Hjaltadóttir, f. 29. maí 1927 í Reykjavík, húsmóðir og kennari í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Halldóra, f. 12. nóv. 1984,

b) Þórunn, f. 28. ágúst 1986,

c) Ólafur, f. 1. júlí 1996.

6a Halldóra Þórsdóttir, f. 12. nóv. 1984 í Urbana, Illionis í BNA.

6b Þórunn Þórsdóttir, f. 28. ágúst 1986 í Reykjavík.

6c Ólafur Þórsson, f. 1. júlí 1996 á Seltjarnarnesi.

5c Kristinn Tómasson, f. 21. nóv. 1959 í Árósum, Danmörku.

Yfirlæknir Vinnueftirlits ríkisins.

K. 9. jan. 1988. **Þorbjörg Jóhanna Gunnarsdóttir**, f. 18. febr. 1961 í Reykjavík, húsmóðir og hjúkrunarfræðingur í Reykjavík. For.: Gunnar Magnús Jónsson, f. 5. júlí 1933 á Vopnafirði, d. 19. sept. 1989 í Reykjavík, verslunarmaður í Reykjavík, og Gunnhildur Ágústa Eiríksdóttir, f. 16. ágúst 1941, húsmóðir og skrifstofumaður. Fósturforeldrar: Ögmundur F. Hannesson, f. 16. mars 1911 í Vestmannaeyjum, d. 15. okt. 2002 í Reykjavík, birgðavörður í Reykjavík, og k.h. Ragnhildur Sigurjónsdóttir, f. 29. júní 1917 í Sogni í Kjós, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Ögmundur, f. 19. jan. 1989,

b) Þorkell, f. 7. des. 1992,

c) Ragnhildur, f. 6. sept. 1997.

6a Ögmundur Kristinsson, f. 19. jan. 1989 í Reykjavík.

6b Þorkell Kristinsson, f. 7. des. 1992 í Reykjavík.

6c Ragnhildur Kristinsdóttir, f. 6. sept. 1997 í Reykjavík.

4b Ragnhildur Helgadóttir, f. 26. maí 1930 í Reykjavík.

Lögfræðingur og alþingismaður í Reykjavík.

M. 9. sept. 1950. **Þór Heimir Vilhjálmsson**, f. 9. júní 1930 í Reykjavík, hæstaréttardómari í Reykjavík. For.: Vilhjálmur Jón Þorsteinsson Gíslason, f. 16. sept. 1897 í Reykjavík, d. 19. maí 1982 í Reykjavík, útvarpsstjóri í Reykjavík, og k.h. Ingileif Oddný Árnadóttir, f. 7. jan. 1903 á Skútustöðum í Mývatnssveit, d. 16. júlí 1995 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Helgi, f. 23. apríl 1951,

b) Inga, f. 25. des. 1955,

c) Kristín, f. 29. nóv. 1960,

d) Þórunn, f. 21. jan. 1968.

5a Helgi Þórsson, f. 23. apríl 1951 í Reykjavík.

Tölfræðingur í Reykjavík.

K. 24. júní 1972. **Guðrún** Svanfríður **Eyjólfsdóttir**, f. 30. okt. 1952 í Reykjavík, B.A. í frönsku, sérfræðingur í sjávarútvegsráðuneytinu í Reykjavík. For.: Eyjólfur Guðmundsson, f. 15. okt. 1919 í Reykjavík, kaupmaður í Reykjavík, og k.h. Svanfríður Þorkelsdóttir, f. 30. jan. 1919 á Arnórsstöðum á Jökuldal, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Ragnhildur, f. 30. apríl 1972,

b) Svana, f. 17. maí 1977.

6a Ragnhildur Helgadóttir, f. 30. apríl 1972 í Reykjavík.

Lögfræðingur, háskólakennari í Reykjavík.

M. **Halldór Eiríksson**, f. 13. febr. 1972 í Reykjavík, arkitekt í Reykjavík. For.: Eiríkur Þorsteinsson, f. 4. des. 1948 í Reykjavík, trétæknir og myndlistarmaður í Reykjavík, og k.h. Hulda Halldórsdóttir, f. 15. júlí 1949 í Reykjavík, stjórnunarritari í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Bergur, f. 17. okt. 1993,

b) Sóley, f. 5. maí 2000.

7a Bergur Halldórsson, f. 17. okt. 1993 í Reykjavík.

7b Sóley Halldórsdóttir, f. 5. maí 2000 í BNA.

6b Svana Helgadóttir, f. 17. maí 1977 í Reykjavík.

Verslunarmaður í Reykjavík.

Barnsfaðir. **Óli Halldór Konráðsson**, f. 18. maí 1977 í Reykjavík. For.: Konráð Eyjólfsson, f. 28. júní 1954, iðnrekstrarfræðingur og Helga Óladóttir, f. 4. apríl 1956.

Dóttir þeirra:

125

- a) Helga Björg, f. 20. febr. 2001.

M. 31. ágúst 2002. **Brynjar Ágústsson**, f. 15. ágúst 1977 í Reykjavík, viðgerðarmaður. For.: Ágúst Þór Árnason, f. 26. maí 1954 í Mosfellsbæ, háskólakennari á Akureyri, og Sunna Vermundsdóttir, f. 2. mars 1958 á Hólmavík, Strandasýslu, húsmóðir á Hólmavík. Fósturfaðir: Ragnar Ölver Ragnarsson, f. 19. júní 1959 á Hólmavík, rafvirkjameistari í Kópavogi.

7a Helga Björg Óladóttir, f. 20. febr. 2001 í Reykjavík.

5b Inga Þórsdóttir, f. 25. des. 1955 í Reykjavík.

Hjúkrunar- og næringarfræðingur, prófessor í næringarfræði á Seltjarnarnesi.

M. 12. sept. 1987. **Stefán Einarsson**, f. 7. apríl 1953 í Reykjavík, efnafræðingur á Seltjarnarnesi. For.: Einar Ólafs Stefánsson, f. 22. sept. 1925 í Hafnarfirði, húsgagnabólstrari í Reykjavík, og k.h. Guðfinna Ásta Kristjánsdóttir, f. 1. sept. 1931 í Reykjavík, fulltrúi.

Börn þeirra:

- a) Ásta, f. 20. nóv. 1978,
b) Þór, f. 30. sept. 1992,
c) Kolbeinn, f. 3. mars 1994.

6a Ásta Stefánsdóttir, f. 20. nóv. 1978 í Reykjavík.

Lögfræðingur í Reykjavík.

6b Þór Stefánsson, f. 30. sept. 1992 í Reykjavík.

6c Kolbeinn Stefánsson, f. 3. mars 1994 í Reykjavík.

5c Kristín Þórsdóttir, f. 29. nóv. 1960 í Reykjavík.

Jarðeðlisfræðingur og tölvunarfræðingur í Reykjavík.

M. **Þórir Óskarsson**, f. 30. apríl 1957 í Reykjavík, íslenskufraeðingur í Reykjavík. For.: Guðmundur Óskar Bjarnason, f. 24. júlí 1913 í Útgörðum á Stokkseyri, d. 23. des. 1982 í Reykjavík, sjómaður og síðar skólaeftirlitsmaður í Reykjavík, og k.h. Sigurjóna Marteinsdóttir, f. 21. maí 1915 á Þurá í Ölfusi, d. 7. jan. 1999,

húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Birna, f. 21. mars 1988,
- b) Heimir, f. 28. des. 1990,
- c) Heiður, f. 24. maí 1993.

6a Birna Þórisdóttir, f. 21. mars 1988 í Reykjavík.

6b Heimir Þórisson, f. 28. des. 1990 í Reykjavík.

6c Heiður Þórisdóttir, f. 24. maí 1993 í Reykjavík.

5d Þórunn Þórsdóttir, f. 21. jan. 1968 í Reykjavík.

Blaðamaður í Reykjavík.

4c Bjarni Helgason, f. 1. des. 1933 í Reykjavík.

Jarðvegsfræðingur og deildarstjóri í Reykjavík.

K. 4. jan. 1958 (sk.). **Guðrún Kristín Magnúsdóttir**, f. 27. sept. 1939 í Reykjavík, rithöfundur og leirkerasmiður í Reykjavík. For.: Magnús Vigfús Angantýr Jónsson, f. 16. okt. 1913 í Reykjavík, verslunarmaður í Reykjavík, og k.h. Lilja Hjaltadóttir, f. 9. okt. 1901 í Reykjavík, d. 24. jan. 2001, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Magnús, f. 24. maí 1960,
- b) Helgi, f. 26. maí 1965,
- c) Kristín, f. 8. okt. 1966,
- d) Hjalti, f. 1. nóv. 1969.

5a Magnús Bjarnason, f. 24. maí 1960 í Reykjavík.

Viðskipta- og stjórn málafræðingur í Reykjavík.

K. **Joan Patricia Kelly**, f. 9. mars 1954 í Havana á Kúbu. For.: John Patrick Kelly, f. 1911 í Argentínu, d. 1989, starfsm. Monsanto Chemicals í Brussel, og k.h. Stella Louise Szel, f. 1923 á Kúbu, d. 1989 í Brüssel, húsmóðir.

Dóttir þeirra:

- a) Roxanne Elísabet, f. 27. mars 1994.

6a Roxanne Elísabet Magnúsdóttir, f. 27. mars 1994.

5b Helgi Bjarnason, f. 26. maí 1965 í Reykjavík.

Viðskiptafræðingur í Reykjavík.

K. **Anna Þórdís Eyþórsdóttir Heiðberg**, f. 19. júní 1972. For.: Eyþór Jónsson Heiðberg, f. 23. apríl 1934, verslunarmaður í Reykjavík, og k.h. Kristín María Altmann Heiðberg, f. 21. jan. 1932 í Glogau í Þýskalandi, húsmóðir í Reykjavík.

Dóttir þeirra:

- a) Lilja Sól, f. 9. júní 2005.

6a Lilja Sól Helgadóttir, f. 9. júní 2005.

5c Kristín Bjarnadóttir, f. 8. okt. 1966 í Reykjavík.

Múrarameistari og húsmóðir í Reykjavík.

Barnsfaðir. **Einar Steingrímur Sverrisson**, f. 28. sept. 1964 á Akureyri, rafeindavirki og tæknifræðingur í Reykjavík. For.: Sverrir Ragnarsson, f. 26. mars 1935 í Þingnesi í Borgarfirði, garðyrkjubóndi á Ösp í Biskupstungum, og k.h. Karítas Sigurbjörg Eggertsdóttir Melstað, f. 7. ágúst 1935 á Akureyri, húsmóðir á Ösp.

Sonur þeirra:

- a) Bjarni Þór, f. 4. okt. 1987.

Sonur hennar:

- b) Högni Freyr, f. 17. sept. 1991 (kjörsonur Valtýs).

M. 2. sept. 1995. **Valtýr Guðmundsson**, f. 7. nóv. 1956 í Reykjavík, múrari í Reykjavík. For.: Guðmundur Arngrímur Arngrímsson, f. 31. okt. 1923 í Bolungarvík, d. 1. sept. 1973, sjómaður, síðar rannsóknarlögreglumaður í Reykjavík, og Þuríður Bergmann Jónsdóttir, f. 3. febr. 1933 í Reykjavík, útstillingahönnuður og verslunarmaður í Reykjavík.

Dóttir þeirra:

c) Þuríður Lilja, f. 5. des. 1994.

6a Bjarni Þór Einarsson, f. 4. okt. 1987 í Reykjavík.

6b Högni Freyr Kristínarson, f. 17. sept. 1991 í Reykjavík.

6c Þuríður Lilja Valtýsdóttir, f. 5. des. 1994 í Reykjavík.

5d Hjalti Bjarnason, f. 1. nóv. 1969 í Reykjavík.

4d Brynjólfur Helgason, f. 19. ágúst 1951 í Reykjavík.

Rekstrarhagfræðingur og framkvæmdastjóri hjá Landsbanka Íslands í Reykjavík.

K. 6. des. 1975. **Sigríður Hrönn Kristinsdóttir**, f. 11. sept. 1954 í Reykjavík, skrifstofumaður í Reykjavík. For.: Kristinn Guðmundsson, f. 5. okt. 1925 á Núpi undir Eyjafjöllum, d. 10. feb. 2004 í Reykjavík, húsasmíðameistari í Reykjavík, og k.h. Ingibjörg Ólafía Pálsdóttir, f. 23. des. 1927 á Fit undir Eyjafjöllum, húsmóðir í Reykjavík.

Helgi Tómasson.

SIGRÍÐUR TÓMASDÓTTIR

129

3b Sigríður Þórhildur Tómasdóttir, f. 4. júlí 1899 í Reykjavík, d. 9. maí 1990.

Húsmóðir, síðast í Mosfellsbæ.

M. 1 (sk.). **Guðmundur Friðrik Guðmundsson**, f. 12. júlí 1901, d. 29. okt. 1960, framreiðslumaður í Reykjavík. For.: Guðmundur Guðmundsson, f. 15. mars 1877, bóndi í Vindási í Eyrarsveit, d. 21. maí 1915, og k.h. Guðrún Jóhannsdóttir, f. 25. jan. 1864, d. 17. ágúst 1901, húsmóðir.

Sonur þeirra:

a) **Sigurður Þórir**, f. 17. jan. 1934.

M. 2. **Sæmundur Þórarinn Lýðsson**, f. 24. ágúst 1912 í Bakkaseli í Hrútafirði, d. 13. sept. 1974 í Mosfellsbæ, smiður, síðast í Mosfellsbæ. For.: Lýður Sæmundsson, f. 8. jan. 1874 í Hrafnadal, d. 23. apríl 1950 í Reykjavík, bóndi og smiður í Bakkaseli í Hrútafirði, og k.h. Elinborg Daníelsdóttir, f. 31. jan. 1875 í Kolugili í Víðidal, d. 5. des. 1938 á Þórukoti í Víðidal, húsmóðir á Bakkaseli.

Eftir að Tómas faðir hennar dó fór Sigríður til Þórhildar ömmu sinnar og ólst upp hjá henni, fyrst í Bankastræti 7 og síðan í Tjarnargötu 24, er Álfheiður hafði lokið byggingu hússins. Hún gekk í Kvennaskólann og lagði stund á hannyrða- og tónlistarnám. Þá dvaldist hún um fimm ára

Sigríður Tómasdóttir 12 ára.

Guðmundur Friðrik Guðmundsson.

skeið í Danmörku við hjúkrunarnám en varð frá að hverfa vegna veikinda. Eftir það var hún hjá Helga bróður sínum, sem þar var við framhaldsnám, og Kristínu konu hans. Eftir að hjónabandi þeirra Guðmundar lauk fór hún með Sigurð son sinn að Borðeyri og gerðist ráðskona. Þar á heimilinu kynntist hún Þórarni, sem varð síðari maður hennar. Var mikið happ fyrir þau bæði að kynnast og áttu þau gott líf saman. Þau fluttu árið 1942 í Kópavog og síðar í Mosfellsbæ. Þórarinn var dverghagur og byggði og endurbætti íbúðarhús fyrir þau á báðum stöðunum. Sigríður var ættrækin og gestrisin, söfnuðust að henni frændur og vinir, og dugleg var hún að sækja frændur sína heim og styrkja ættarböndin.

4a Sigurður Þórir Guðmundsson, f. 17. jan. 1934 í Reykjavík.

Hljóðfæraleikari og bifreiðarstjóri í Mosfellsbæ, síðar í Reykjavík.

K. 12. júlí 1958. **Þóra Svanþórsdóttir**, f. 19. júní 1936, handmenntakennari í Mosfellsbæ og síðar í Reykjavík. For.: Svanþór Jónsson, f. 5. sept. 1912 á Stokkseyri, d. 8. jan. 1997, múrarameisteri í Reykjavík, og k.h. Sigríður Þorsteinsdóttir, f. 1. ágúst 1908 í Háholti í Gnúpverjahreppi, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Þórir, f. 11. nóv. 1958,
- b) Örn, f. 2. maí 1960,
- c) Heimir, f. 26. mars 1963,
- d) Hildur, f. 11. des. 1974.

5a Þórir Sigurðsson, f. 11. nóv. 1958 í Reykjavík.

131

Verkamaður.

K.1. 6. mars 1982 (sk.). **Svala Sigtryggisdóttir**, f. 3. des. 1956, húsmóðir í Reykjavík. For.: Sigtryggur Runólfsson, f. 11. júlí 1921 Hvammi í Fáskrúðsfirði, d. 7. sept. 1988 í Reykjavík, húsasmiður í Reykjavík, og k.h. Guðbjörg Sigurpálsdóttir, f. 9. nóv. 1926 á Ósi í Breiðdal, húsmóðir í Reykjavík.

Synir þeirra:

- a) Sigurður Þórir, f. 20. sept. 1981,
- b) Magnús Þór, f. 16. okt. 1983,
- c) Sigtryggur Þór, f. 20. maí 1989.

K. 2. 31. des. 2003. **Aðalheiður Gunnarsdóttir**, f. 15. okt. 1958, húsmóðir. For.: Gunnar Agnar Júlíusson, f. 28. júní 1936, símamaður, og k.h. Gyða Gunnarsdóttir, f. 12. nóv. 1936 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

6a Sigurður Þórir Þórisson, f. 20. sept. 1981 í Reykjavík.

6b Magnús Þór Þórisson, f. 16. okt. 1983 í Reykjavík.

6c Sigtryggur Þór Þórisson, f. 20. maí 1989 í Reykjavík.

5b Örn Sigurðsson, f. 2. maí 1960 í Reykjavík.

Þórarinn Lýðsson.

Verkamaður.

5c Heimir Sigurðsson, f. 26. mars 1963 í Reykjavík.

Verkamaður.

Barnsmóðir 1. **Ragny Marie Nilsen**, f. 15. jan. 1966. For.: Halvor Nilsen, f. 23. apríl 1935, sjómaður í Osló í Noregi, og k.h. Margrét Sigurlaug Stefánsdóttir Nilsen, f. 18. júní 1939 í Reykjavík, hjúkrunarfræðingur í Osló í Noregi.

Sonur þeirra:

a) Ole Marius, f. 25. nóv. 1985.

Barnsmóðir 2. **Ásta Jensdóttir**, f. 14. maí 1964 í Reykjavík, skrifstofumaður í Reykjavík. For.: Jens Guðmundsson, f. 4. des. 1946 í Reykjavík, bifreiðarstjóri í Reykjavík, og k.h. Sigurbjörg Helga Stefánsdóttir, f. 9. sept. 1944 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Dóttir þeirra:

b) Tara Sif, f. 25. júní 1987.

K. 14. júlí 1990 (sk.). **Vilborg Sverrisdóttir**, f. 28. des. 1967. For.: Sverrir Jónsson, f. 14. apríl 1942 í Reykjavík, d. 17. jan. 1993 í Stavanger í Noregi, verkamaður í Vestmannaeyjum og síðar í Kópavogi, og Sigríður Baldursdóttir, f. 19. febr. 1951.

Börn þeirra:

c) Emil Ívar, f. 25. febr. 1990,

d) Rebekka Lydia, f. 9. ágúst 1991.

6a Ole Marius Nilsen, f. 25. nóv. 1985.

6b Tara Sif Heimisdóttir, f. 25. júní 1987.

6c Emil Ívar Heimisson, f. 25. febr. 1990.

6d Rebekka Lydia Heimisdóttir, f. 9. ágúst 1991.

5d Hildur Sigurðardóttir, f. 11. des. 1974 í Reykjavík.

Blómaskreytir.

M. **Jón Rafn Valdimarsson**, f. 7. jan. 1973. For.: Valdimar Jónsson, f.

3.11.1945, forstjóri, og Ásdís Ragnarsdóttir, f. 1. febr. 1945, kennari.

133

Dóttir þeirra:

a) Áróra, f. 9. sept. 2004.

6a Áróra Jónsdóttir f. 9. sept. 2004.

Systurnar Ásta Flygenring
og Sigríður Tómasdóttir.

ÁSTA TÓMASDÓTTIR

²²⁰ Séra Gísli Skúlason á Stóra-Hrauni, bróðir séra Skúla, varð síðari maður Kristínar Ísleifsdóttur, ekkju séra Ólafs Helgasonar á Stóra-Hrauni, bróður Sigríðar Helgadóttur (sjá þar).

3c Ásta Þórdís Tómasdóttir Flygenring, f. 23. sept. 1900 á Nykhóli í Mýrdal, d. 25. febr. 1972 í Reykjavík.

Húsmóðir á Seltjarnarnesi.²²⁰

M. 30. maí 1925. **Sigurður Flygenring**, f. 28. júlí 1898 í Hafnarfirði, d. 2. okt. 1977 í Reykjavík, byggingarverkfræðingur á Seltjarnarnesi. For.: August Theodor Þórðarson Flygenring, f. 17. apríl 1865 á Fiskilæk í Melasveit, Borgarfjarðarsýslu, d. 13. sept. 1932, kaupmaður í Hafnarfirði og alþingismaður, og k.h. Þórunn Stefánsdóttir Flygenring, f. 28. maí 1866 á Þóreyjarnúpi, Kirkjuhvammshreppi, V.-Húnavatnssýslu, d. 22. apríl 1943, húsmóðir í Hafnarfirði.

Ásta byrjaði ung á *Símanum* sem var á þeim tíma eitthvert upphafnasta starf er stúlkur gátu fengið, svo sem flugfreyjustörf urðu síðar. Þá var hún um skeið ritari Jóns biskups, frænda síns. Ekki undi hún þeim 75 kr. á mánuði sem landssjóður vildi greiða og kvartaði yfir. Ekki vildi biskup bera fram launakröfur vegna bróðurdóttur sinnar. Kaus hann að greiða henni 75 kr. viðbót úr eigin vasa til að hafa starfsmanninn ánægðan. Síðar komst Guðmundur Sveinbjörnsson skrifstofustjóri á snoðir um þessa ráðstöfun og gekkst fyrir leiðréttingu svo biskup bæri ekki skarðan hlut frá borði. Seinna fór Ásta til Danmerkur og starfaði þar um skeið. Þegar hún kom út aftur kynntist hún Sigurði. Bjuggu þau lengst af í Lambastaðalandi á

Seltjarnarnesi þar sem þau höfðu byggt sér hið merkilegasta hús, tilraun með innlend einangrunarefni. Ekki er annað að sjá en það hafi tekist bætilega því húsið stendur enn og ber aldurinn vel.

Ásta var áhugasamur bridgespilari og stundaði keppnisleik innan félagsins. Sigurður stundað byggingarfræðinám í Danmörku. Eftir heimkomuna var hann byggingafulltrúi í Hafnarfirði og hafði síðan eftirlit með framkvæmdum í Reykjavík. Frá 1932 var hann aðstoðarmaður hafnarstjóra í Reykjavík fyrst sem byggingarfræðingur en síðar sem fullgildur verkfræðingur, er honum var veitt innganga í Verkfræðingafélag Íslands. Hann tók þátt í sveitarstjórnarstörfum á Seltjarnarnesi um fimmtán ára skeið, þar af var hann oddviti tvö síðustu árin.

Börn þeirra:

- a) Sigríður, f. 27. mars 1926,
- b) Einar Ágúst, f. 1. sept. 1929,
- c) Anna Þórunn, f. 11. nóv. 1930.

4a Sigríður Sigurðardóttir Flygenring, f. 27. mars 1926 í Hafnarfirði.

Starfsmaður Pósts og síma, húsmóðir í Reykjavík.

M. 26. júlí 1947. **Guðmundur Ámundason Björnsson**, f. 26. maí 1919 í Reykjavík, d. 14. okt. 1990 í Reykjavík, framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Björn Gunnlaugsson, f. 10. okt. 1884, d. 12. maí 1965, innheimtumaður í Reykjavík, og k.h. Sesselja Guðmundsdóttir, f. 23.

Sigurður Flygenring.

febr. 1888, d. 3. júní 1954, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Ásta, f. 28. jan. 1948,
- b) Gunnar Sigurður, f. 6. júlí 1949,
- c) Kjartan Björn, f. 6. júlí 1949,
- d) Bryndís Sesselja, f. 24. jan. 1955.

5a Ásta Guðmundsdóttir, f. 28. jan. 1948 í Reykjavík.

Talsímavörður í Reykjavík.

M. 1. 12. ágúst 1967 (sk.). **Kristján Jóhann Agnarsson**, f. 4. júlí 1946 í Reykjavík, d. 20. nóv. 2002, framkvæmdastjóri í Garðabæ. For.: Agnar Kristjánsson, f. 18. júlí 1925, d. 27. des. 1988, forstjóri í Reykjavík, og k.h. (sk.) Jódís Unnur Símonardóttir, f. 5. júlí 1926 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Dætur þeirra:

- a) Sigríður, f. 26. maí 1967,
- b) Unnur Helga, f. 22. nóv. 1969.

M. 2. (sk.). **Guðjón Magnússon**, f. 25. apríl 1956 í Reykjavík, arkitekt. For.: Magnús Ingi Ingvarsson, f. 29. júlí 1934 í Reykjavík, byggingarfræðingur í Reykjavík, og k.h. Aðalheiður Guðrún Alexandersdóttir, f. 23. febr. 1933 í Hafnarfirði, húsmóðir.

M. 3. **Kristinn Erlendsson**, f. 9. mars 1946. For.: Erlendur Sigurðsson, f. 17. okt. 1919 í Reykjavík, húsgagnasmíðameistari, og k.h. Sigrún Kristinsdóttir, f. 26. des. 1924 í Reykjavík, húsmóðir.

6a Sigríður Kristjánsdóttir, f. 26. maí 1967 í Reykjavík.

Búfræðingur, hrossabóndi, húsmóðir á Syðri-Úlfsstöðum, A.-Landeyjum, Rang.

M. **Sigríkur Jónsson**, f. 15. des. 1965 í Bolungarvík, hrossabóndi á Syðri-Úlfsstöðum. For.: Jón Gunnlaugs Þórðarson, f. 17. apríl 1938, bóndi í Grænuhlíð í Hjaltastaðapinghá, og k.h. Emelía Mýrdal Jónsdóttir, f. 26. apríl 1938 á Akranesi, húsmóðir í Grænuhlíð.

Dætur þeirra:

- a) Bryndís, f. 30. okt. 1993,
- b) Rikka, f. 7. mars 2000,
- c) Sara, f. 9. nóv. 2005.

7a Bryndís Sigríksdóttir, f. 30. okt. 1993 í Reykjavík.

7b Rikka Sigríksdóttir, f. 7. mars 2000 á Sauðárkróki.

7c Sara Sigríksdóttir, f. 9. nóv. 2005 á Selfossi.

6b Unnur Helga Kristjánsdóttir, f. 22. nóv. 1969 í Alabama í Bandaríkjunum.

Húsmóðir í Garðabæ.

M. 1. (óg., sk.). **Hörður Örn Bragason**, f. 5. maí 1969 í Reykjavík, rekur fiskisölufyrirtæki í Bretlandi. For.: Bragi Ragnarsson, f. 5. mars 1942 á Ísafirði, kaupmaður og framkvæmdastjóri í Reykjavík, og k.h. (sk.) Auður Ófeigsdóttir, f. 28. júní 1938 í Norðurfirði á Ströndum, húsmóðir í Hafnarfirði.

Dóttir þeirra:

- a) Ásta Sigríður, f. 12. des. 1990.

M. 2. **Sigurður Gunnar Gunnarsson**, f. 15. sept. 1965 í Reykjavík, bókagerðarmaður í Garðabæ. For.: Gunnar Þorsteinn Jónsson, f. 10. júlí 1947 í Reykjavík, bókagerðarmaður og húsasmiður í Reykjavík, og k.h. Selma Sigurðardóttir, f. 23. sept. 1947 í Neskaupstað, húsmóðir í Reykjavík.

Sonur þeirra:

- b) Gunnar, f. 10. febr. 1997.

7a Ásta Sigríður Harðardóttir, f. 12. des. 1990 í Reykjavík.

7b Gunnar Sigurðsson, f. 10. febr. 1997 í Reykjavík.

5b Gunnar Sigurður Guðmundsson, f. 6. júlí 1949 í Reykjavík.

Offsetljósmyndari.

K. (sk.). **Viktoría Hannesdóttir**, f. 17. apríl 1953 á Akureyri, skrifstofumaður og húsmóðir í Mosfellsbæ. For.: Hannes Helgi Halldórsson, f. 24. maí 1916 í Bakkakoti, Skag., d. 5. júní 1992 á Akureyri, reiðhjólaviðgerðarmaður á Akureyri, og k.h. Petra Gróa Kristjánsdóttir, f. 3. okt. 1914 á Hellissandi í Snæfellsnessýslu, d. 27. apríl 1983, húsmóðir á Akureyri.

Dóttir þeirra:

a) Hera Brá, f. 5. apríl 1983.

K. **Steinunn Jónsdóttir**, f. 27. mars 1951 í Reykjavík, hjúkrunarfræðingur og húsmóðir í Mosfellsbæ. For.: Jón Ingi Jóhannesson, f. 21. maí 1912 í Hafnarfirði, d. 28. sept. 1995 í Hafnarfirði, húsasmiður í Hafnarfirði, og k.h. Kristjana Elíasdóttir, f. 27. júlí 1914 á Neðra-Vaðli á Barðaströnd, d. 15. júní 1999 í Reykjavík, húsmóðir í Hafnarfirði.

6a Hera Brá Gunnarsdóttir, f. 5. apríl 1983.

5c Kjartan Björn Guðmundsson, f. 6. júlí 1949 í Reykjavík.

Flugstjóri.

K. 1. 30. des. 1978 (sk.). **Rósa Aldís Matthíasdóttir**, f. 24. nóv. 1954 í Reykjavík, snyrtifræðingur og stórkaupmaður. For.: Matthías Eyjólfsson, f. 31. maí 1934, brunavörður í Reykjavík, og Elín Skarphéðinsdóttir, f. 16. jan. 1933.

Dóttir þeirra:

a) Elín Ösp, f. 22. jan. 1980.

K. 2. 8. maí 1993. **Rós Ingadóttir**, f. 20. ágúst 1953 á Djúpavogi, kennari í Reykjavík. For.: Ingi Björgvin Ársælsson, f. 24. júlí 1932 í Eystri-Tungu í Vestur-Landeyjum, d. 2. apríl 1992 í Reykjavík, endurskoðandi hjá Ríkisendurskoðun, og k.h. (sk.) Dagbjört Kristjánsdóttir, f. 23. jan. 1933 á Djúpavogi, kennari á Eiðum á Fljótsdalshéraði.

Dóttir þeirra:

b) Rakel, f. 22. okt. 1997.

6a Elín Ösp Rósudóttir, f. 22. jan. 1980 í Reykjavík.

6b Rakel Kjartansdóttir, f. 22. okt. 1997.

139

5d Bryndís Sesselja Guðmundsdóttir, f. 24. jan. 1955 í Reykjavík.

Uppeldisfræðingur Barnaverndarstofu.

M. (óg.). **Ingvar Gunnar Guðnason**, f. 6. mars 1951 í Bretlandi, sálfræðingur. For.: Guðni Hannesson, f. 9. apríl 1925 í Reykjavík, hagfræðingur, og k.h. Anna Ragnheiður Ingvarsdóttir, f. 28. nóv. 1926 í Reykjavík, verslunarmaður.

Dóttir þeirra:

- a) Védís Sigríður, f. 1. des. 1998.

6a Védís Sigríður Ingvarsdóttir,

f. 1. des. 1998 í Reykjavík.

4b Einar Ágúst Sigurðsson Flygenring, f. 1. sept. 1929 í Reykjavík, d. 23. des. 2000 á Akureyri.

Bæjarstjóri, síðast fjármálafulltrúi RARIK á Blönduósi.

K. (sk.). **Stefanía Sveinbjörnsdóttir**, f. 30. apríl 1932 í Reykjavík, skrifstofumaður í Hafnarfirði. For.: Sveinbjörn Karl Árnason, f. 2. júlí 1904 í Ólafsvík, d. 17. mars 1990 í Reykjavík, kaupmaður í Reykjavík, og k.h. Súsanna María Grímsdóttir, f. 6. febr. 1906 í Reykjavík, d. 14. maí 1987 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Anna María, f. 6. ágúst 1956,
- b) Súsanna Sigríður, f. 7. febr. 1960,
- c) Sigurður, f. 26. febr. 1963.

5a Anna María Flygenring, f. 6. ágúst 1956 í Reykjavík.

Búfræðingur, bóndi í Hlíð í Gnúpverjahreppi, Árnessýslu.

M. 25. apríl 1981. **Tryggvi Steinarsson**, f. 9. mars 1954 í Reykjavík, bóndi í Hlíð. For.: Steinar Pálsson, f. 8. jan. 1910 í Hlíð, d. 8. mars 1997, bóndi í Hlíð, og k.h. Katrín Árnadóttir, f. 26. maí 1910 á Oddgeirshólum í Flóa, húsmóðir í Hlíð.

Dætur þeirra:

- a) Jóhanna Ósk, f. 12. ágúst 1981,
- b) Helga Katrín, f. 21. júní 1984,
- c) Guðný Stefanía, f. 16. jan. 1991.

6a Jóhanna Ósk Tryggvadóttir, f. 12. ágúst 1981 í Reykjavík.

Hjúkrunarfræðingur í Hafnarfirði.

M.: **Róbert Páll Chiglinsky**, f. 22. des. 1978. Stuðningsfulltrúi í Hafnarfirði. For.: Vincent Paul Chiglinsky og Ásthildur Hannesdóttir, f. 7. maí. 1951 í Reykjavík, húsmóðir í Kópavogi.

Dóttir þeirra:

- a) Kolbrá Kara, f. 29. ágúst 2005.

7a Kolbrá Kara Róbertsdóttir, f. 29. ágúst 2005.

6b Helga Katrín Tryggvadóttir, f. 21. júní 1984 í Reykjavík.

Búsett í Hlíð í Gnúpverjahreppi, Árn.

6c Guðný Stefanía Tryggvadóttir, f. 16. jan. 1991 í Reykjavík.

5b Súsanna Sigríður Flygenring, f. 7. febr. 1960 í Reykjavík.

Bókasafnsfræðingur og garðyrkjufræðingur í Hafnarfirði.

5c Sigurður Flygenring, f. 26. febr. 1963 í Reykjavík.

Flugvirki í Hafnarfirði.

4c Anna Þórunn Sigurðardóttir Flygenring, f. 11. nóv. 1930 í Reykjavík, d. 20. apríl 2002 í Reykjavík.

Húsmóðir í Reykjavík.

M. 2. febr. 1952. **Sigurður Guðmundsson**, f. 4. sept. 1928 í Reykjavík, verslunarmaður og framkvæmdastjóri Nýja bíós í Reykjavík. For.: Guðmundur Jensson, f. 26. sept. 1892 í Reykjavík, d. 15. apríl 1968 í Reykjavík, forstjóri í Reykjavík, og k.h. Þórdís Sigríður Sigurðardóttir, f. 18. okt. 1898 á Þórarinsstöðum í Seyðisfirði, d. 13. apríl 1982 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Sonur þeirra:

141

- a) Sigurður Einar, f. 24. febr. 1949.

5a Sigurður Einar Sigurðsson, f. 24. febr. 1949 í Reykjavík.

Sjöntækjafræðingur í Danmörku.

K. 1. (sk.). **Jóhanna Sigríður Eyjólfsdóttir**, f. 21. ágúst 1952 í Reykjavík, skrifstofumaður og húsmóðir í Reykjavík. For.: Eyjólfur Högnason, f. 16. nóv. 1932 í Reykjavík, símvirki í Mosfellsbæ, og k.h. Kristjana Ingibjörg Sigurðardóttir Heiðdal, f. 22. júlí 1933 í Árnessýslu, fjármálastjóri og húsmóðir í Mosfellsbæ.

Sonur þeirra:

- a) Sigurður Ívar, f. 1. maí 1979.

K. 2. **Kristín Sigtryggisdóttir**, f. 1. mars 1961 í Reykjavík, húsmóðir. For.: Sigtryggur Hallgrímsson, f. 30. júlí 1929 í Reykjavík, d. 24. sept. 1994, framkvæmdastjóri á Seltjarnarnesi, og k.h. Ragnhildur Jónsdóttir, f. 5. apríl 1929 í Nýjabæ á Seltjarnarnesi, d. 28. júlí 1985 í Reykjavík, húsmóðir á Seltjarnarnesi.

Börn þeirra:

- b) Anna Þórunn, f. 6. okt. 1981,
c) Tómas Sigtryggur, f. 28. júlí 1983,
d) Tinna Kristín, f. 5. febr. 1987.

6a Sigurður Ívar Sigurðsson, f. 1. maí 1979 í Reykjavík.

6b Anna Þórunn Sigurðardóttir, f. 6. okt. 1981 í Reykjavík.

6c Tómas Sigtryggur Sigurðsson, f. 28. júlí 1983 í Reykjavík.

6d Tinna Kristín Sigurðardóttir, f. 5. febr. 1987 í Reykjavík.

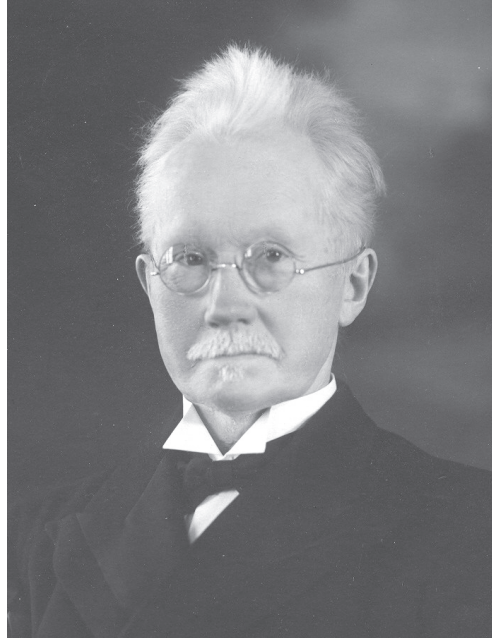
3d Tómas Ólafur Tómasson, f. 22. maí 1904, d. 24. ágúst 1904 á ferðalagi frá Mýrdal. Grafinn í Eyrarbyggjakirkjugarði.

2g Guðrún Helgadóttir, f. 13. ágúst 1864 í Görðum á Álftanesi, d. 16. okt. 1881 í Reykjavík.

Guðrún Helgadóttir.

JÓN HELGASON

2h Jón Helgason, f. 21. júní 1866 í Görðum á Álfþanesi, d. 19. mars 1942 í Reykjavík. Kennari og forstöðumaður Prestaskólans, prófessor, síðar biskup Íslands í Reykjavík.

K. 17. júlí 1894. **Martha Marie Licht Helgason**, f. 5. apríl 1866, d. 21. maí 1945, húsmóðir í Reykjavík. For.: Hans Henrik Licht, f. 4. júní 1814, d. 1886, prestur og þjóðþingmaður í Danmörku, og k.h. Annanie Elise Vogelius Licht, f. 5. nóv. 1825, d. 1902, húsmóðir í Danmörku.

Jón Helgason var merkilegur maður. Við bræður kölluðum hann *ömmubróður*, móðursystkinin kölluðu hann *Jón frænda* og amma kallaði hann stundum *Nonna bróðir*. Hann var við fyrstu kynni alvarlegur, en reyndist einstaklega barngóður og hafa ánægju af því að lítill strákur væri að snudda í kringum hann í skrifstofunni, sem var í norðausturhorninu í Tjarnargötu 26, rauða húsinu með gulu gluggunum. Eiginlega man ég lítið eftir að hann hafi farið út af skrifstofunni, enda var hann vinnusamur mjög. Virtist ekkert trufla hann þangað til hann stóð upp og spurði hvort við ættum ekki að koma út að ganga. Kannski átti hann stefnumót við vin sinn Jóhannes bæjarfógeta. Svo gengum við allir saman niður að höfn og héldu báðir hvor í sína hönd mína og við röbbuðum saman um tilveruna, skoðuðum skipin og kolakranann. Kannski nefndu þeir stjórnmal sín á milli svo ég ekki heyrði. Ekki veit ég hverjum ömmubróðir fylgdi, en ég vissi hverjum hann var á móti. Sá var bara einn. Og það vissum við öll.

Hann gerði sér tíðförluð upp á Landsbókasafn, því þetta var tímabilið áður

en þjóðmenning var skrifuð með stórum staf. Þá hefur hann sennilega verið að viðað sér heimildum um Tómas, langafa sinn eða sögu Reykjavíkur. Án þess að nokkur í götunni frétti hafði Jón biskup stjórnað starfi Hjúkrunarfélags Reykjavíkur í meira en áratug og bókað heimsóknir hjúkrunarkvenna til fátækra sjúklunga í bænum. Hann var líka árrisull mjög. Hvar sem hann var staddur á landinu tók hann málaraspjaldið sitt og settist með það úti. Þetta vissu fáir; þangað til í ljós kom að hann hafði endurbyggt gömlu Reykjavík á myndfletinum eða teiknað flestallar kirkjur landsins.²²¹ Sjálfur sagði hann:

Starfa, því nóttin nálgast,
nota vel æviskeið,
ekki þú veist, nær endar
ævi þinnar leið.
Starfa því aldrei aftur
ónotuð kemur stund.²²²

Í húsinu var erill. Svo virtist sem allir prestar landsins, nema séra Árni á Stóra-Hrauni, þyrftu að líta inn til hans og endurgjalda vísitásiurnar. Svo var það frændfólkið. Allir að vestan virtust frændur okkar. Uppi á lofti, undir súð, sat Cilla dóttir hans og vélritaði embættisbréfin, og þau voru mörg. Ekki var langt að fara með bréfin því póstkassinn var á veggnum fyrir framan húsið. Enginn á heimilinu truflaði Jón biskup með neins konar heimilisefnum. Ekki einu sinni þegar orðið var þröngt í bú, vegna lágra launa, og fjölskyldan var farin að hafa áhyggjur. Það mátti merkilegt heita því dætur hans lágu hvergi á skoðunum sínum. Þá barst fréttin upp í dómsmálaráðuneyti og gengist var í að bæta dálítið úr.

Kirkjusókn var skylda, sem náði til okkar bræðra, því einhver varð að fylgja ömmu. Fórum inn *skúrmegin*! Við sátum í stoppuðum plussætum,

²²¹ Sjálfur gaf hann út fjölda ritsmíða og voru margar með myndum hans. Flestallar bækur sem nú eru gefnar út um sögu Reykjavíkur eru með myndum eftir Jón Helgason. Ýmislega vill fara með skilgreiningu heimilda.

²²² Sálmur nr. 361 í Sálmaabók íslensku kirkjunnar.

Marie Helgason.

í biskupsstúkunni hægra megin við predikunarstólinn. Frumskylda okkar var að geta sagt frá því þegar heim kom, hvað hefði verið inntak predikunarinnar. Ekki var það nú auðvelt alltaf. En þegar ömmubróðir predikaði fengum við hæstu einkunn því þá var allt ljóst, stutt og laggott. Síðan hef ég þennan mælikvarða á gæði þess sem ég heyrir í kirkjum og annars staðar. Hvaða stefna ræður nú – það veit ég alls ekki – er að missa af lestinni!

Jón Helgason var umdeildur maður á sínum yngri árum, þegar hann og skoðanabræður voru að innleiða nýju guðfræðina og tókst að ná þjóðinni á sitt band, þótt ég viti varla út á hvað hún gekk. Jú – kenningarnar gengu gegn þeirri gömlu bókstafstrú – kannski þeirri nýju líka. Ég þekkti þá sem ekki fylgdu henni því þeir skrifuðu guð með stóru g-i, og töluðu um Jesúm, sem ég hef aldrei lært að beygja. Svo fóru menn að standa upp í kirkjum á óskiljanlegum stöðum, hneigja höfuðin og kórinn að syngja einsöng!

En Jón Helgason var skemmtilegur maður, glaðbeittur og ævinlega varð það gestaboð fjörugt sem hann sótti með fjölskyldunni. Stofan fylltist. Ég hef nokkrum sinnum verið hæddur fyrir aðdáunarorð mín á söng hans. Við komum saman frændfólkið í 24 og 26 ásamt Bergstaðastræti 76 hjá ömmu, sem bjó uppi á lofti, og ég reyndar líka, því ég svaf í kamesi innar af stofunni hennar. Þegar við höfðum sungið *Nú árið...* sagði ég upp úr eins manns hljóði: *Hann syngur svo fallega hann ömmubróðir, hann er alltaf á undan eða eftir.* Þetta er eina skiptið sem ég hef kveðið upp músikdóm.

Biskup varð hann 18. des. 1916 og vígður af Valdimar Briem vígslubiskupi á næsta ári, en þá var fyrri biskup dáinn. Þetta gerði séra Valdimar með *hangandi hendi*, eins og hann sagði sjálfur frá, en hann hafði meiðst á handlegg. Þetta var fræg vígsla því séra Valdimar var maður mikill vexti og var mjög erfitt að koma honum í biskupskápu Jóns Arasonar. Var Matthías Þjóðminjavörður hlaupandi í öngum sínum í kring, hræddur um að biskupskápan sögulega rifnaði.²²³ Jón var feginn þegar hann losnaði undan amstri embættisstarfa og naut þess að segja að hann væri *fyrirverandi biskup*. Þeir verða ekki margir í framtíðinni!

Reyndar er hættulegt að skrifa um merkilegan mann og geta ekki hætt. Týna punktinum. Hann kom svo víða við og skrifaði svo margt, 129 skráð rit í Landsbókasafni. Umfram annað var hann trúmaður mikill, átti góða fjölskyldu og var ættrækinn. Hann var ættfróður, þekkti til á öllu landinu eftir að hafa vísiterað á þriðja hundrað kirkjur – aðallega á hestbaki. Þegar hann var í heimboðum var hann til lítilla vandræða. Í boðunum þekkti hann alla. Því fór hann fram í eldhús til að hitta stúlkurnar úr sveitinni, sem voru í vist, þurfti að vita á þeim deili og spyrja fréttu. Gat orðið erfitt að toga hann inn í stofu aftur.

Eitt sinn var ég í Tjarnargötu með tveim bekkjarbræðrum mínum úr Miðbæjarskólanum. Þá fóru þeir að kasta einhverju í rúðurnar á Tjarnargötu 18. Ég fékk engu ráðið. Kemur þá ekki ömmubróðir gangandi, skammar strákana og danglar í þá með stafnum sínum. Nokkru síðar dó hann. Morguninn eftir kemur Sigríður kennslukona inn í bekkinn, með upphafinn

²²³ Viðstödd var Þórdís Briem, 12 ára gömul.

svip og segir: *Hann Jón Helgason biskup er dáinn!* Þögn sló á bekkinn og strákarnir sem ég nefndi þögðu sem aldrei fyrr þangað til öðrum varð að orði í samræmi við stemmninguna: *Já – þessi góði!*

Þegar Jón biskup var jarðaður voru heilu opurnar með greinum um hann. Áður en farið var í jarðarförina sat Annie með bróðurdóttur sína, Mörtu Maríu, á hné sér og sýndi henni herlegheitin. Hún var andaktug mjög. Svo var flett yfir á næstu opnu með nýjum myndum af afa hennar. Þá spurði hún: *Er hann hér kominn til guðs?*

Allt þetta fólk var skemmtilegt og góðir grannar sem haldið hefur fast í tengslin. Því er fyrir að þakka að Martha Marie var elskuleg, skemmtileg og listræn kona, sem m.a. fékkst við tónsmíðar. Gefst frændum sjálfsagt kostur á því í framtíðinni að hlusta á lögin hennar þegar þeir verða bornir til grafar.

Ég á orðabók Sigfúsar Blöndal, þá sem Jón biskup hafði notað svo mjög og skrifað leiðréttingar á spássíurnar. Það yljár mér að líta niður í falsinn á bókinni og sjá þar tóbakskornin hans, en hann var mikill tóbaksmaður, var alltaf með dósirnar á lofti og dreifði tóbakinu út um allt. Ég skal játa að einu sinni sópaði ég nokkrum kornum saman og tók þau í nefið – og sjá – enn mátti finna ilminn af ömmubróður mínum.

Börn þeirra:

- a) Annanie Augusta, f. 1. des. 1895,
- b) Hálfðan, f. 23. júlí 1897,
- c) Þórhildur, f. 9. júní 1901,
- d) Cecilía Camilla, f. 13. okt. 1902,
- e) Páll Jakob, f. 25. sept. 1906.

Bræðurnir úr Bankastræti 7,
Tómas, Ólafur og Jón.

ANNIE HELGASON

3a Annanie *Annie* Augusta **Helgason**, f. 1. des. 1895 í Reykjavík, d. 27. des. 1984 í Reykjavík.

Dómritari í Reykjavík.

Annie, eins og hún var ávallt nefnd, ólst upp á heimili foreldra sinna í Tjarnargötu 26. Hún stundaði nám í Kvennaskólanum og Menntaskólanum þaðan sem hún lauk gagnfræðaprófi. Síðar dvaldist hún við nám í Danmörku og Svíþjóð. Þegar hún kom heim starfaði hún við olíuverslun og um skeið í skrifstofu biskups. Eftir það starfaði hún við embætti bæjarfógeta, lögmanns og borgardómara við sams konar störf, þótt embættin breyttu um heiti. Var mikið látið af hæfileikum hennar sem réttarskrifara. Reyndi það á skrifarann þegar öll réttarhöld voru handskráð í doðranta ef þau áttu vel að ganga. Voru embættisstörf hennar vel látin og hún vinsæl meðal samstarfsmanna sinna, æðri og lægri, ungra og eldri, en hún var lengi elsti liðsmaðurinn. Eftir lát móður hennar var fjölskylduhúsið í Tjarnargötu selt og þær systur, hún og Þórhildur, keyptu sér íbúð að Sörlaskjólí 74 þar sem þær bjuggu til æviloka og héldu þar fyrri reisn æskuheimilisins.

Lára Skúladóttir og séra Hálfdan Helgason með Árna Reyni og Jón Helga.

3b Hálfdan Helgason, f. 23. júlí 1897 í Reykjavík, d. 9. apríl 1954 í Árnessýslu.

Prestur og prófastur á Mosfelli í Mosfellssveit.

K. 7. júní 1929. **Lára Skúladóttir Norðdahl**, f. 26. júlí 1899, d. 14. okt. 1970, húsmóðir á Mosfelli í Mosfellssveit. For.: Skúli Guðmundsson Norðdahl, f. 18. mars 1870 í Elliðakoti, d. 6. ágúst 1934, bóndi á Úlfarsfelli í Mosfellssveit, og k.h. Guðbjörg Guðmundsdóttir, f. 2. nóv. 1872 í Miðdal í Mosfellssveit, d. 5. nóv. 1941, húsmóðir á Úlfarsfelli.

Hálfdan varð stúdent frá Menntaskólanum árið 1917 og cand. theol. frá Háskóla Íslands 1921. Hann stundaði framhaldsnám við Kaupmannahafnar- og Marburg- háskóla í Þýskalandi. Hann var sóknarprestur í Mosfellsprestakalli frá 1924, prófastur Kjalarnesprófastsdæmis frá 1941 og gegndi hann aukapjónustu í Þingvallasókn frá 1928. Hann tók þátt í margvíslegum félagsmálum innan kirkjunnar og fyrir bændur. Ekki síst minnst sveitungar hans atorku hans, fjörs og brautryðjendastarfa að fræðslumálum. Hann kenndi börnum og unglingum. Í aðdraganda stofnunar unglingaskóla á Brúarlandi var efnt til unglingakennslu þar sem menn lögðu fram sína sjálfboðnu þjónustu. Hálfdanar var hlýlega minnst fyrir framlag sitt í því efni. Þegar gengið er inn í endurhæfingarstofnunina í Reykjalundi blasir mynd hans við. Hann var áhugamaður um

hælið, einkum í upphafi, fann nafn á það og gaf því sjálfur nafnið við stofnvígsluna. Lára kona hans var honum samhent og gerði sitt til að auka vinsældir prestsins.

Börn þeirra:

- a) Árni Reynir, f. 11. jan. 1931,
- b) Jón Helgi, f. 21. des. 1933,
- c) Marta María, f. 3. apríl 1935.

4a Árni Reynir Hálfðanarson, f. 11. jan. 1931 í Reykjavík.

Vélstjóri í Hafnarfirði.

Barnsmóðir. **Sigríður Dóra Árnadóttir**, f. 6. jan. 1931 í Reykjavík, d. 10. ágúst 2003, húsmóðir í Reykjavík. For.: Árni Guðmundsson, f. 3. febr. 1904 í Reykjavík, d. 1. sept. 1988 í Reykjavík, vélstjóri í Reykjavík, og k.h. Margrét Sigurðardóttir, f. 7. okt. 1902 í Fit undir Eyjafjöllum, d. 13. apríl 2006, húsmóðir í Reykjavík.

Dóttir þeirra:

- a) Margrét, f. 30. maí 1952.

K. 6. mars 1954. **Ingibjörg Ólafsdóttir**, f. 20. jan. 1935 í Reykjavík, d. 6. júlí 1991 í Reykjavík, verslunarmaður í Hafnarfirði. For.: Ólafur Helgi Jónsson, f. 17. júlí 1887 á Eyrarbakka, d. 14. júní 1958 í Hafnarfirði, kaupmaður, og k.h. Katrín Hallgrímsdóttir, f. 8. mars 1894 í Lónakoti í Gullbringusýslu, d. 12. mars 1975 í Reykjavík, húsmóðir.

Börn þeirra:

- b) Katrín, f. 13. nóv. 1953,
- c) Lára, f. 7. júlí 1955,
- d) Ólafur Helgi, f. 7. júní 1958,
- e) Þórhildur Annie, f. 15. okt. 1960,
- f) Jón Hálfðan, f. 29. jan. 1963,
- g) Hrafnhildur, f. 17. mars 1976.

5a Margrét Reynisdóttir, f. 30. maí 1952 í Reykjavík.

Húsmóðir í Reykjavík.

M. 1. 5. maí 1980. **Ingvar Sigurður Ólafsson**, f. 29. jan. 1954 í Reykjavík, d. 16. maí 1981 í Reykjavík. For.: Ólafur Gunnar Jónsson, f. 2. júní 1926 í Hafnarfirði, bifreiðarstjóri í Reykjavík, og k.h. María Einarsdóttir, f. 4. okt. 1927 á Lambhól á Seltjarnarnesi, saumakona í Reykjavík.

Dætur þeirra:

a) Sigríður Lára, f. 29. apríl 1972,

b) Harpa, f. 12. jan. 1980.

M. 2. **Gylfi Þorsteinsson**, f. 31. des. 1944 í Garði, forstjóri. For.: Þorsteinn Kristinn Halldórs, f. 22. febr. 1912 í Vörum í Garði, d. 19. jan. 1990 í Garði, og k.h. Anna Margrét Guðrún Sumarliðadóttir, f. 25. ág. 1917 í Miðhúsum í Garði, d. 22. sept. 2006 í Garði, húsmóðir í Garði.

6a Sigríður Lára Sigurðardóttir, f. 29. apríl 1972 í Hafnarfirði.

Viðskiptafræðingur.

Barnsfaðir. **Orri Dór Guðnason**, f. 2. okt. 1970 í Reykjavík. For.: Guðni Erlendsson, f. 29. ágúst 1950 í Svíþjóð, verslunarmaður í Reykjavík, fluttist til Kaupmannahafnar og starfaði þar, og Valborg Valgeirsdóttir, f. 12. maí 1954 í Reykjavík, innkaupastjóri.

Sonur þeirra:

a) Ívar Dór, f. 2. apríl 1997.

7a Ívar Dór Orrason, f. 2. apríl 1997 í Reykjavík.

6b Harpa Sigurðardóttir, f. 12. jan. 1980 í Reykjavík.

M. **Eggert Már Sigurdórsson**, f. 13. okt. 1981, bifreiðasmiður. For.: Sigurdór Már Stefánsson, f. 1. febr. 1959 í Hrunamannahreppi, bús. á Selfossi, og k.h. Guðbjörg Fríða Guðmundsdóttir, f. 6. maí 1958 á Selfossi, húsmóðir á Selfossi.

Sonur þeirra:

a) Sigurður Trausti, f. 22. des. 2005.

7a Sigurður Trausti Eggertsson, f. 22. des. 2005 í Reykjavík.

5b Katrín Árnadóttir, f. 13. nóv. 1953 í Reykjavík.

Bankamaður í Kópavogi.

M. 27. apríl 1975. **Stefán Rafnar Jóhannsson**, f. 29. des. 1952 í Reykjavík, kennari og húsgagnasmíðameistari í Kópavogi. For.: Guðmundur Jóhann Hjálmtýsson, f. 15. júlí 1924 í Villingadal, Haukadalskr., d. 2. nóv. 1992 í Reykjavík, verkstjóri í Reykjavík, d. 2. nóv. 1992 í Reykjavík, og k.h. (óg.) Magnea Ágústa Jónsdóttir Rafnar, f. 8. ágúst 1914 á Stokkseyri, d. 9. febr. 1985 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Ingibjörg Katrín, f. 4. mars 1972,
- b) Jóhanna Ágústa, f. 18. maí 1976,
- c) Stefán Hjálmtýr, f. 6. maí 1990.

6a Ingibjörg Katrín Stefánsdóttir, f. 4. mars 1972 í Hafnarfirði.

MS. Hjúkrunarfræðingur.

6b Jóhanna Ágústa Stefánsdóttir, f. 18. maí 1976 í Reykjavík.

M. **Anton Ingi Þórarinnsson**, f. 6. jan. 1979, húsasmiður. For.: Þórarinn Arinbjarnarson, f. 24. okt. 1952 í Mývatnssveit, húsasmiður á Akureyri, og Ingibjörg Antonsdóttir, f. 20. mars 1951 á Akureyri, móttökuritari á Akureyri.

Sonur þeirra:

- a) Finnur Björn, f. 16. sept. 2003.

7a Finnur Björn Antonsson, f. 16. sept. 2003 á Akureyri.

6c Stefán Hjálmtýr Stefánsson, f. 6. maí 1990 í Reykjavík.

5c Lára Árnadóttir, f. 7. júlí 1955 í Hafnarfirði.

Bankamaður.

M. 1. (sk.). **Alfred Wolfgang Gunnarsson**, f. 5. ágúst 1953, gullsmiður í Danmörku. For.: Gunnar Jónsson, f. 17. nóv. 1922, d. 4. apríl 1976, skjalavörður í fjármálaráðuneytinu, og Guðrún Jónsdóttir, f. 12. júlí 1922 í A.-Skaftafellssýslu, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Árni Reynir, f. 31. júlí 1977,

b) Guðrún Lára, f. 5. sept. 1982.

151

M. 2. **Bjarni Ingvarsson**, f. 28. apríl 1956 í Reykjavík, vinnusálfræðingur í Reykjavík. For.: Ingvar Magnússon, f. 25. febr. 1933, þýðandi, og Guðný Jenný Bjarnadóttir, f. 4. ágúst 1934 í Reykjavík, húsmóðir í Kópavogi.

6a Árni Reynir Alfredsson, f. 31. júlí 1977 í Reykjavík.

Grafískur hönnuður.

K. **Saga Steinþórsdóttir**, f. 25. febr. 1978 í Reykjavík. For.: Steinþór Gunnarsson, f. 7. jan. 1953 í Reykjavík, húsasmíðameistari í Reykjavík, og Inga Hlíf Ásgrímsdóttir, f. 21. apríl 1956 í Reykjavík, myndlistarmaður í Reykjavík.

6b Guðrún Lára Alfredsdóttir, f. 5. sept. 1982 í Reykjavík.

Söngkona.

M. 8. júlí 2006. **Arndís Hreiðarsdóttir**, f. 9. júlí 1976, tónlistarkennari og tónlistarmaður. For.: Hreiðar Ársælsson, f. 30. nóv. 1929, prentari, og Guðbjörg Jóhannsdóttir, f. 26. mars 1935, húsmóðir.

5d Ólafur Helgi Árnason, f. 7. júní 1958 í Hafnarfirði.

Vélstjóri í Hafnarfirði.

K. **Stefanía Knútsdóttir**, f. 18. okt. 1959 á Grenivík, prófarkalesari. For.: Knútur Bjarnason, f. 9. mars 1930 á Grenivík, sjómaður í Reykjavík, og k.h. Bryndís Stefánsdóttir, f. 15. okt. 1933 á Grenivík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Brynjar, f. 18. nóv. 1982,

b) Ingibjörg, f. 20. jan. 1989,

c) Jón Bjarni, f. 1. sept. 1995.

6a Brynjar Ólafsson, f. 18. nóv. 1982 í Reykjavík.

6b Ingibjörg Ólafsdóttir, f. 20. jan. 1989 í Reykjavík.

6c Jón Bjarni Ólafsson, f. 1. sept. 1995 í Reykjavík.

5e Þórhildur Annie Árnadóttir, f. 15. okt. 1960 í Hafnarfirði.

Framreiðslumaður í Seattle í Bandaríkjunum.

M. 1 (sk.). **Bjarni P. Björnsson**, f. 15. júlí 1947. For.: Björn Bergvinsson, f. 11. nóv. 1923, d. 8. mars 1971, sjómaður í Kanada, og k.h. (sk.) Guðríður Ragnheiður Bjarnadóttir, f. 3. okt. 1924 í Reykjavík, d. 13. júní 1975 í Svíþjóð.

M. 2. **Gustavo Gasper Doarte**, f. 10. nóv. 1953 í Panama, netagerðarmaður í BNA. For.: Francisco Doarte, f. á Ítalíu, d. í Panama, og Laura Peunete f. í Panama, húsmóðir.

Börn þeirra:

- a) Anna Marie, f. 23. ágúst 1994,
- b) Alexander Lionardo, f. 15. ágúst 1996.

6a Anna Marie Dorate, f. 23. ágúst 1994 í BNA.

6b Alexander Lionardo Dorate, f. 15. ágúst 1996 í BNA.

5f Jón Hálfðan Árnason, f. 29. jan. 1963 í Hafnarfirði.

Símsmiður í Reykjavík.

K. **Guðný Þóra Friðriksdóttir**, f. 13. maí 1966 á Sauðárkróki, þroskaþjálfari og forstöðumaður. For.: Friðrik Valgeir Antonsson, f. 31. jan. 1933 í Hólakoti á Höfðaströnd, bóndi á Höfða á Höfðaströnd, og k.h. Guðrún Hafstein Þórðardóttir, f. 21. maí 1939 í Hnífsdal, húsmóðir á Höfða á Höfðaströnd.

Börn þeirra:

- a) Árný Rut, f. 11. jan. 1989,
- b) Dagný Brá, f. 30. apríl 1993,
- c) Friðrik Anton, f. 21. mars 2002.

6a Árný Rut Jónsdóttir, f. 11. jan. 1989 í Reykjavík.

6b Dagný Brá Jónsdóttir, f. 30. apríl 1993 í Reykjavík.

6c Friðrik Anton Jónsson, f. 21. mars 2002 í Reykjavík.

5g Hrafnhildur Árnadóttir, f. 17. mars 1976 í Reykjavík.

Markaðsfræðingur.

M. **Hannibal Halldór Guðmundsson**, f. 27. des. 1972,

byggingatæknifræðingur. For.: Guðmundur Kristinn Bernóðusson, f. 9. júlí 1948 í Bolungarvík, rafvirki í Kópavogi, og Sigríður Hannibalsdóttir, f. 17. des. 1947 í Bolungarvík, ræstitæknir í Kópavogi.

Sonur þeirra:

Alexander Hrafn, f. 5. mars 2006.

6a Alexander Hrafn Hannibalsson, f. 5. mars 2006 í Horsens í Danmörku.

4b Jón Helgi Hálfðanarson, f. 21. des. 1933 í Reykjavík.

Útfararstjóri í Hveragerði.

K. 7. júní 1954. **Jóna Einarsdóttir**, f. 11. maí 1936 í Rangárvallasýslu, gjaldkeri og húsmóðir í Hveragerði. For.: Einar Jónsson, f. 11. júlí 1895 í Holtsmúla í Landmannahreppi, d. 28. mars 1981 á Selfossi, bóndi í Kaldárholti í Holtum, og k.h. Ingiríður Árnadóttir, f. 5. maí 1894 í Moldartungu í Holtum, d. 14. febr. 1984 á Selfossi, húsmóðir í Kaldárholti.

Börn þeirra:

a) Inga, f. 31. des. 1953,

b) Hálfðan, f. 6. jan. 1956.

Barnsmóðir. **Hulda Sigurlaug Eyjólfsdóttir**, f. 8. okt. 1940 í Reykjavík, d. 4. nóv. 1979, verslunarmaður í Reykjavík. For.: Eyjólfur Júlíus Finnbogason, f. 8. júlí 1902 á Útskálhamri í Kjós, d. 4. nóv. 1979, bifreiðarstjóri í Reykjavík, og k.h. (óg.) Guðmundína Margrét Sigurðardóttir, f. 18. júní 1900 í Hafnarfirði, d. 17. júlí 1963, húsmóðir í Reykjavík.

Sonur þeirra:

c) Hjálmar Eyjólfur, f. 13. júlí 1959.

Barnsmóðir. **Erna Bryndís Sigþórsdóttir**, f. 19. des. 1939 í Reykjavík, bifreiðarstjóri á Seltjarnarnesi. For.: Sigþór Guðmundsson, f. 14. febr. 1911, d. 28. febr. 1941, sjómaður, fórst með togaranum Gullfossi, og k.h. Petrea Rós Georgsdóttir, f. 23. maí 1913 í Ytri-Njarðvík, d. 11. sept. 1985, húsmóðir á Hellissandi.

Sonur þeirra:

d) Halldór Hilmir, f. 30. ágúst 1959.

5a Inga Jónsdóttir, f. 31. des. 1953 á Selfossi.

Myndlistarmaður, safnstjóri Listasafns Árnesinga í Hveragerði.

M. 7. júlí 1973. **Porgils Baldursson**, f. 13. nóv. 1951, lyfsali á Höfn í Hornafirði og síðar í Reykjavík. For.: Baldur Sigurðsson, f. 12. jan. 1923 á Seltjarnarnesi, fiskmatsmaður í Sandgerði, og k.h. Unnur Þóra Þorgilsdóttir, f. 8. apríl 1920 á Mýrahúsum á Miðnesi, ljósmóðir í Sandgerði.

Börn þeirra:

- a) Helgi, f. 30. júlí 1977,
- b) Þóra, f. 16. júní 1983.

6a Helgi Þorgilsson, f. 30. júlí 1977 í Reykjavík.

Rafmagns- og tölvuverkfræðingur í Reykjavík.

K. **Linda Naabye**, f. 1. júní 1972, hjúkrunarfræðingur í Reykjavík. For.: Olfert Naabye, f. 16. júní 1942 í Reykjavík, bókbindari, og k.h. Guðbjörg Einarsdóttir, f. 8. okt. 1942 í Garði á Kópaskeri, verslunarstjóri.

Börn þeirra:

- a) Guðbjörg Inga, f. 22. okt. 2002,
- b) Kristófer Aron, f. 28. ágúst 2005.

7a Guðbjörg Inga Helgadóttir, f. 22. okt. 2002 í Reykjavík.**7b Kristófer Aron Helgason**, f. 28. ágúst 2005 í Reykjavík.**6b Þóra Þorgilsdóttir**, f. 16. júní 1983 í Reykjavík.**5b Hálfðan Jónsson**, f. 6. jan. 1956 í Reykjavík.

Véltækniþræðingur í Þrændalögum í Noregi.

K. 11. ágúst 1978. **Astrid Wormdal**, f. 13. sept. 1955, kennari í Levanger í Noregi. For.: Arne Oddmund Wormdal, f. 3. júlí 1921 í Fannrem í Noregi, garðyrkjubóndi í Orkdal í Noregi, og k.h. Gislaug Mo Wormdal, f. 28. júní 1922 í Fannrem í Noregi, húsmóðir í Orkdal.

Börn þeirra:

- a) Gíslunn, f. 7. sept. 1980,

b) Jón, f. 28. maí 1987,

c) Einar, f. 13. maí 1991.

6a Gíslunn Hálfðanardóttir, f. 7. sept. 1980 í Reykjavík.

6b Jón Hálfðanarson, f. 28. maí 1987 í Levanger í Noregi.

6c Einar Hálfðanarson, f. 13. maí 1991 í Levanger í Noregi.

5c Hjálmar Eyjólfur Jónsson, f. 13. júlí 1959 í Reykjavík.

Bakaramleistari.

K. Ragnhildur Guðjónsdóttir Petersen, f. 13. nóv. 1958 í Reykjavík, húsmóðir. For.: Guðjón Petersen, f. 20. nóv. 1938 í Reykjavík, skipherra og framkvæmdastjóri, og k.h. Ingibjörg Lilja Benediktsdóttir, f. 23. des. 1939 í Reykjavík, verslunarmaður.

Börn þeirra:

a) Hildur, f. 2. jan. 1978,

b) Hilmir, f. 12. maí 1982.

6a Hildur Hjálmarsdóttir, f. 2. jan. 1978 í Reykjavík.

Snyrtifræðingur.

M. (óg.). **Þórhallur Sverrisson**, f. 7. nóv. 1969 í Reykjavík, hagfræðingur. For.: Sverrir Bergmann Friðbjörnsson, f. 21. apríl 1951 í Reykjavík, bifreiðarstjóri, og Guðbjörg Þórhallsdóttir, f. 25. apríl 1952 á Kópaskeri, húsmóðir og fulltrúi í Kópavogi.

Sonur þeirra:

a) Dagur, f. 2. mars 2000,

b) Hjálmar, f. 14. júlí 2004.

7a Dagur Þórhallsson, f. 2. mars 2000 í Reykjavík.

7b Hjálmar Þórhallsson, f. 14. júlí 2004 í Reykjavík.

6b Hilmir Hjálmarsson, f. 12. maí 1982 í Reykjavík.

Bakari.

5d Halldór Hilmir Jónsson, f. 30. ágúst 1959 í Reykjavík.

Verkamaður í Reykjavík.

Barnsmóðir 1. **Ólafía Guðrún Einarsdóttir**, f. 1. nóv. 1960, skrifstofumaður á Seltjarnarnesi. For.: Einar Magnús Þorsteinsson, f. 5. okt. 1924 á Hrauni í Tálknafirði, d. 14. apríl 1990 á Ísafirði, húsgagnasmíðameistari í Kópavogi, og k.h. Heiðrún Helgadóttir, f. 7. maí 1931 í Súðavík, húsmóðir í Kópavogi.

Sonur þeirra:

a) Einar Magnús, f. 5. apríl 1978.

K. (óg., sk.). **Bryndís Sigurðardóttir**, f. 23. febr. 1964 í Reykjavík, húsmóðir á Seyðisfirði. For.: Sigurður Frímann Hilmarsson, f. 6. ágúst 1944 í Neskaupstað, vélfræðingur á Seyðisfirði, og k.h. Droplaug Margrét Eiríksdóttir Kjerúlf, f. 2. apríl 1947 í Reykjavík, verslunarmaður og húsmóðir á Seyðisfirði.

Börn þeirra:

b) Hilmir, f. 27. mars 1984,

c) Linda Björk, f. 14. des. 1987.

Barnsmóðir 2. **Elva Dögg Garðarsdóttir**, f. 3. apríl 1973 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík. For.: Garðar Páll Brandsson, f. 16. júlí 1953 í Reykjavík, d. 27. ágúst 1984 á Hellu, tannlæknir á Hellu á Rangárvöllum, og Ingveldur Þorkeldsdóttir, f. 20. júní 1953 í Reykjavík, húsmóðir og skrifstofumaður í Reykjavík.

Sonur þeirra:

d) Hrannar, f. 10. nóv. 1991.

K. 2. **Lára Benediktsdóttir**, f. 28. sept. 1963 í Reykjavík, skrifstofumaður í Reykjavík. For.: Benedikt Lárusson, f. 18. mars 1924 í Stykkishólmi, framkvæmdastjóri í Stykkishólmi, og k.h. Kristín Björnsdóttir, f. 24. okt. 1931 í Stykkishólmi, húsmóðir í Stykkishólmi.

Börn þeirra:

e) Alexander, f. 20. júlí 1997,

f) Kolbeinn, f. 9. okt. 2001.

6a Einar Magnús Halldórsson, f. 5. apríl 1978 í Reykjavík.

6b Hilmir Halldórsson, f. 27. mars 1984 á Egilsstöðum.

6c Linda Björk Halldórsdóttir, f. 14. des. 1987 í Neskaupstað.

6d Hrannar Halldórsson, f. 10. nóv. 1991 í Reykjavík.

6e Alexander Halldórsson, f. 20. júlí 1997 í Reykjavík.

6f Kolbeinn Halldórsson, f. 9. okt. 2001 í Reykjavík.

4c Marta María Hálfðanardóttir, f. 3. apríl 1935 í Mosfellssókn.

Flugfreyja og glerlistakona í Garðabæ.

M. 10. sept. 1966. **Poul Erling Pedersen**, f. 24. okt. 1939 í Reykjavík, stórkaupmaður í Garðabæ. For.: Herbert Helmut Marinó Pedersen, f. 26. apríl 1913 í Danmörku, d. 25. des. 1972 í Reykjavík, yfirmatreiðslumaður í Reykjavík, og k.h. Matthea Kristín Jónsdóttir, f. 25. maí 1904 í Baulhúsum í Arnarfirði, V.-Ísafjarðarsýslu, d. 27. júlí 2006, húsmóðir í Reykjavík.

Synir þeirra:

a) Herbert Erling, f. 5. maí 1969,

b) Hálfðan Lárus, f. 19. júlí 1972.

5a Herbert Erling Pedersen, f. 5. maí 1969 í Reykjavík.

Flugrekstrarfræðingur.

K. 29. ágúst 1998. **Erna Reynisdóttir**, f. 2. sept. 1968, MBA, framkvæmdastjóri. For.: Reynir Kristinsson, f. 5. sept. 1930 í Reykjavík, bifreiðarstjóri í Reykjavík, og k.h. Guðríður Erna Haraldsdóttir, f. 17. okt. 1939 í Reykjavík, d. 13. júní 1977 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Dætur þeirra:

a) Lára Kristín, f. 23. maí 1994,

b) Andrea Rut, f. 27. apríl 1999.

6a Lára Kristín Pedersen, f. 23. maí 1994 í Reykjavík.

6b Andrea Rut Pedersen, f. 27. apríl 1999 í Reykjavík.

5b Hálfðan Lárus Pedersen, f. 19. júlí 1972 í Reykjavík.

Leikmyndahönnuður.

ÞÓRHILDUR HELGASON

3c Þórhildur Helgason, f. 9. júní 1901 í Reykjavík, d. 5. febr. 1979 í Reykjavík.

Hjúkrunarkona og kennari í Reykjavík.

Eftir barnaskóla stundaði Hilda nám við Kvennaskólann í Reykjavík en hélt eftir það til Danmerkur, þar sem hún átti fjölda ættmenna, og hóf nám í hjúkrun við Frederiksborgspítalann. Starf og nám hjúkrunarna var á þessum árum erfitt og fylgdi því talsverð vösbúð. Fór svo að hún þoldi hana ekki, fékk brjósthimnubólgu og varð að hætta námi. Eftir það hóf hún nám í kennslu smábarna hjá frú Lundborg, sem var fjölskylduvinur hennar.

Þegar hún kom aftur til Reykjavíkur árið 1926 hóf hún rekstur smábarnaskóla eða leikskóla í Þrúðvangi við Laufásveg, samkvæmt kenningum og starfsaðferðum Montessori. Er hann talinn fyrsti smábarnaskóli sem rekinn var á Íslandi. Gekk reksturinn vel og fór gott orð af honum. Áratug síðar var rekstur biskupsheimilisins orðinn svo umfangsmikill, vegna mikillar innlendrar og erlendrar gestakomu, en skrifstofa embættisins var á heimilinu, að hún tók að sér heimilið. Eftir lát foreldra sinna hóf hún störf við einkahjúkrun, síðar hjá hjúkrunarfélaginu Líkn og að lokum hjá Heilsuverndarstöð Reykjavíkur. Fór henni það vel úr hendi og gat hún sér gott orð í heimahjúkruninni. Hún hafði ekki lokið hjúkrunarprófi, en hjúkrunarstéttin kunni svo sannarlega að meta störf

hennar og kunnáttu. Fór svo að hún var tekin inn sem fullgildur félagi stéttarfélags hjúkrunarkvenna, eins og þær sem hjúkrunarfræðingar voru þá nefndar. Við það starfaði hún til 67 ára aldurs. Eftir lát biskupshjónanna var gamla húsið í Tjarnargötu selt. Þær systur, Annie og Hilda, bjuggu um tíma á Grenimel og keyptu sér síðan íbúð við Sörlaskjól þar sem þær bjuggu til æviloka.

Svo segir einnig í heimildarriti og stangast á við það er að ofan getur:

Haustið 1924 var fyrsti leikskólinn á Íslandi opnaður í Tjarnargötu 26. Þórhildur Helgason, sem numið hafði uppeldisfræði í Khöfn, kom á fót svokölluðum barnagarði í anda uppeldisfrömuðarins Friedrich Fröbel og rak í rúman áratug til ársins 1935 með 40 börn árlega í tveim deildum.²²⁴

²²⁴ Davíð Ólafsson: Saga Félags ísl. leikskólakennara. Í ritinu Leikskólakennaratal. Rvík. 2000.

CECILÍA HELGASON

3d Cecilía Camilla Jónsdóttir **Helgason**, f. 13. okt. 1902 í Reykjavík, d. 12. febr. 1997.

Biskupsritari og kennari í Reykjavík, síðar húsmóðir á Lindarhvoli í Þverárhlíð í Mýrasýslu.

M. 21. nóv. 1942. **Guðbjörn Jakobsson**, f. 29. apríl 1894 á Dönustöðum í Laxárdal í Dalasýslu, d. 7. apríl 1981 á Akranesi, bóndi á Máskeldu í Saurbæ, verslunarmaður í Reykjavík og síðast bóndi á Lindarhvoli í Þverárhlíð í Mýrasýslu. For.: Jakob Sigurðsson, f. 14. sept. 1857, d. 10. okt. 1916 á Neðri-Brunná í Saurbæjarhreppi í Dalasýslu, bóndi í Hvolsseli á Svínadal í Dalasýslu og k.h. Halldóra Guðmundsdóttir, f. 16. ágúst 1868 í Gröf í Laxárdal í Dalasýslu, d. 9. júní 1937 í Saurbæjarhreppi í Dalasýslu, húsmóðir í Hvolsseli í Svínadal í Saurbæjarhreppi í Dalasýslu.

Cecilía stundaði nám í Kvennaskólanum og Kennaraskólanum, auk náms í ensku hjá sendikennara Breta. Fór hún síðan til Englands til að læra ensku og vélritun. Þá lærði hún einnig á píanó. Þegar hún kom heim varð hún biskupsritari og starfaði í Stjórnarráðinu. Cecilía ferðaðist mikið á þessum árum, ásamt frænkum sínum, og fór gjarnan í heimsókn til frændfólks síns við Ísafjarðardjúp. Hún kynntist manni sínum í ferð til Hveravalla, giftist honum og bjó með honum nokkur ár í Reykjavík. En hugurinn stóð til búskapar, ekki síst í Borgarfirði. Hún var eitt sinn stödd á Arnbjargarlæk og færði það í tal við Davíð bónda og hreppstjóra hvort hann vissi um

jarðnæði. Hann bauð henni eyðikot sem hreppurinn átti og Davíð hafði umráð yfir, næst sér þar í Þverárhlíðinni. Það varð úr að þau Guðbjörn keyptu jörðina og hófu síðan búskap þar og nefndu Lindarhvol. Þetta voru happakaup. Þau gerðu úr jörðinni myndarjörð þar sem Jón Guðbjörn sonur þeirra býr nú. Ekki var það fjárhagslega auðvelt að byggja upp jörðina og notaði Cecilía hvert tækifæri til að bæta tekjurnar og efndi til námskeiða í vélritun, bókfærslu, ensku og dönsku víða um land. Hún kom sér hvarvetna vel og var alls staðar aufúsgestur á ferðum sínum.

Sonur þeirra:

a) Jón Guðbjörn, f. 26. júlí 1943.

Fósturdóttir þeirra Cecilíu og Guðbjörns, bróðurdóttir hans, **Sigurbjörg** Guðrún **Jóhannsdóttir**, f. 10. júní 1945 í Reykjavík, húsmóðir og stuðningsfulltrúi í Kópavogi. Eiginmaður hennar er **Þröstur Leifsson**, f. 30. des. 1940 á Akureyri, húsgagnasmiður og húsvörður í Kópavogi. Börn þeirra eru fjögur: Guðbjörn Þórir, Birkir, Guðrún Björk og Sigurbjörn Leifur Þrastarbörn.

4a Jón Guðbjörn Guðbjörnsson, f. 26 júlí 1943 í Reykjavík.

Framkvæmdastjóri og bóndi á Lindarhvoli í Þverárhlíð.

K. 6. júlí 1963. **Guðrún Ása Þorsteinsdóttir**, f. 27. ágúst 1943 í Litluhlíð á Barðaströnd, húsmóðir á Lindarhvoli í Þverárhlíð og

Guðbjörn Jakobsson.

leikskólaleiðbeinandi. For.: Þorsteinn Ásmundsson, f. 13. jan. 1917 á Neðri-Brekku í Saurbæjarhreppi í Dalasýslu, d. 21. febr. 1975 í Hafnarfirði, verkamaður í Hafnarfirði, og Svava Einarsdóttir, f. 9. júlí 1914 á Siglunesi á Barðaströnd, d. 17. júlí 1980, húsmóðir og verkakona á Patreksfirði.

Börn þeirra:

- a) Svava Ósk, f. 28. sept. 1964,
- b) Guðbjörn Freyr, f. 18. sept. 1969,
- c) Einar Freyr, f. 18. sept. 1969.

5a Svava Ósk Jónsdóttir, f. 28. sept. 1964 á Akranesi.

Efnaverkfræðingur, Ph.D. í Danmörku.

M. 3. júlí 1993. **Jakob Schiøtz**, f. 16. okt. 1966, rafmagnsverkfræðingur, Ph.D. í Danmörku. For.: Arne Schiøtz, líffræðingur, f. í Danmörku, og k.h. Vibeke Schiøtz f. Søager, kennari í Danmörku.

Dóttir þeirra:

- a) Elín Ósk, f. 24. jan. 2006.

6a Elín Ósk Schiøtz, f. 24. jan. 2006 í Danmörku.

5b Guðbjörn Freyr Jónsson, f. 18. sept. 1969 á Akranesi.

Stærðfræðingur, Ph.D. í Reykjavík.

5c Einar Freyr Jónsson, f. 18. sept. 1969.

Rafeindavirki og rafmagnsverkfræðingur í Kópavogi.

K. 19. júní 1999. **Stefanía Ásta Gísladóttir**, f. 27. apríl 1968, leirlistarkona og húsmóðir. For.: Gísli Magnússon, f. 8. febr. 1939 í Reykjavík, múrari í Reykjavík, og k.h. Ingveldur Elsa Breiðfjörð Jónsdóttir, f. 4. des. 1944 í Reykjavík, dömu- og herraklæðskeri í Reykjavík.

Synir þeirra:

- a) Benjamín Gísli, f. 20. ágúst 1996,
- b) Ísak Jón, f. 11. febr. 2001,

c) Jakob Freyr, f. 10. júlí 2003.

163

6a Benjamín Gísli Einarsson, f. 20. ágúst 1996 í Reykjavík.

6b Ísak Jón Einarsson, f. 11. febr. 2001 í Reykjavík.

6c Jakob Freyr Einarsson, f. 10. júlí 2003 í Reykjavík.

Lindarhvoll árið 1961.

PÁLL HELGASON

3e Páll Jakob Helgason, f. 25. sept. 1906 í Reykjavík, d. 5. nóv. 1966.

Raftækniþræðingur í Hafnarfirði.

K. 3. sept. 1938. **Inger Møller Helgason**, f. 6. febr. 1913 í Kaupmannahöfn, d. 18. okt. 2001, húsmóðir og kennari í Hafnarfirði. For.: Waldemar Anton Peter Møller, f. 10. júlí 1882 í Kaupmannahöfn, d. 1964 í Kaupmannahöfn, deildarstjóri í Kaupmannahöfn, og k.h. Jensine Elisabeth Mogensen Møller, f. 28. júní 1889 í Dragør í Danmörku, d. í ágúst 1968 í Kaupmannahöfn, húsmóðir í Kaupmannahöfn.

Páll ólst upp í Tjarnargötu 26. Eftir stúdentspróf frá Menntaskólanum í Reykjavík árið 1927 fór hann til Danmerkur þar sem hann lagði stund á rafmagnsfræði og varð rafmagnstækniþræðingur. Heim kominn gerðist hann meðstofnandi raftækjaverksmiðjunnar RAFHA í Hafnarfirði og starfaði við fyrirtækið. Varð þar ævistarf hans. Páll var glaðsinna, eins og þau systkini öll, vel látinn hvar sem hann kom, í starfi og einkalífi. Inger kona hans, sem hann kynntist í Danmörku, var stúdent frá Aurehøj Gymnasium í Hellerup á Sjálandi og starfaði hjá Sporvögnum Kaupmannahafnar þar til hún fluttist til Íslands með manni sínum. Hún starfaði fyrst innan heimilisins en hóf árið 1959 kennslustörf sem stóðu til 1983, lengst af við Iðnskólann í Hafnarfirði. Einnig kenndi hún við Fiskvinnsluskólann í Hafnarfirði, var prófdómari við Flensborgarskólann og stundaði þýðingar. Þá tók hún mikinn þátt í félagsstörfum. Fór af henni gott

orð, hún var vinsæl, ekki síst meðal nemenda sinna, og náði afbragðs leikni í íslensku.

165

Börn þeirra:

- a) Elísabeth, f. 7. apríl 1939,
- b) Jón, f. 5. ágúst 1942,
- c) Valdemar, f. 2. nóv. 1950.

4a Elísabeth Pálsdóttir Malmberg, f. 7. apríl 1939 í Reykjavík, d. 12. okt. 1981 í Hafnarfirði.

Hjúkrunarfræðingur í Hafnarfirði.

M. 28. des. 1963. **Svend-Aage Malmberg**, f. 8. febr. 1935 í Reykjavík, haffræðingur í Hafnarfirði. For.: Ejner Oluf Malmberg, f. 14. ágúst 1903 í Hadsund í Danmörku, d. 8. sept. 1963 í Reykjavík, verslunarmaður í Reykjavík, og k.h. Ingileif Halldórsdóttir, f. 4. febr. 1905 í Reykjavík, d. 28. ágúst 1987 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Ingileif, f. 31. júlí 1964,
- b) Kristín, f. 22. júlí 1966,
- c) Páll Jakob, f. 4. jan. 1969.

5a Ingileif Malmberg, f. 31. júlí 1964 í Reykjavík.

Guðfræðingur og sjúkrahúsprestur í Hafnarfirði.

M. 9. nóv. 1985. **Þórhallur Heimisson**, f. 30. júlí 1961 í Reykjavík, prestur í Hafnarfirði. For.: Heimir Steinsson, f. 1. júlí 1937 á Seyðisfirði, d. 15. maí 2000 í Reykjavík, prestur, rektor, þjóðgarðsvörður og útvarpsstjóri, og k.h. Dóra Erla Þórhallsdóttir, f. 19. júní 1941 í Reykjavík, starfsmaður RÚV og húsmóðir.

Dætur þeirra:

- a) Dóra Erla, f. 22. júní 1987,
- b) Rakel, f. 15. mars 1991,
- c) Hlín, f. 25. jan. 1993,

d) Heimir, f. 17. ágúst 2005.

6a Dóra Erla Þórhallsdóttir, f. 22. júní 1987 í Reykjavík.

6b Rakel Þórhallsdóttir, f. 15. mars 1991 í Reykjavík.

6c Hlín Þórhallsdóttir, f. 25. jan. 1993 í Reykjavík.

6d Heimir Þórhallsson, f. 17. ágúst 2005.

5b Kristín List Malmberg, f. 22. júlí 1966 í Reykjavík.

Kennari á Akureyri.

Barnsfaðir. **Arnar Þórðarson**, f. 25. febr. 1963 í Reykjavík. For.: Þórður Bjarnar Hafliðason, f. 20. mars 1932 í Reykjavík, útvarpsvirki í Kópavogi, og k.h. Guðrún Ásta Marteinsdóttir, f. 8. nóv. 1938 í Reykjavík, bankamaður í Kópavogi.

Dóttir þeirra:

a) Elísabeth, f. 3. okt. 1985.

M. **Árni Hrólfur Helgason**, f. 27. okt. 1962 á Akureyri, kennari á Akureyri. For.: Helgi Jónasson, f. 8. febr. 1922 á Grænavatni í Mývatnssveit, bóndi og hreppstjóri á Grænavatni, og k.h. Steingerður Sólveig Jónsdóttir, f. 8. maí 1932 á Öndólfstöðum í Reykjadal, húsmóðir á Grænavatni í Mývatnssveit.

Inger Helgason.

Sonur þeirra:

167

b) Sveinn Áki, f. 26. júlí 2002.

6a Elísabeth Malmberg Arnarsdóttir, f. 3. okt. 1985 í Reykjavík.

6b Sveinn Áki Árnason, f. 26. júlí 2002 á Akureyri.

5c Páll Jakob Malmberg, f. 4. jan. 1969 í Reykjavík.

Kennari á Egilsstöðum.

K. **Ingibjörg Arnardóttir**, f. 25. des. 1969 í Hafnarfirði, lyfsali á Egilsstöðum. For.: Jón Örn Bergsson, f. 13. júní 1936 í Hafnarfirði, skipasmíðameistari í Hafnarfirði, og k.h. Svala Jónsdóttir, f. 30. mars 1938 á Velli í Hvolhreppi, húsmóðir í Hafnarfirði.

Börn þeirra:

a) Rut, f. 12. apríl 1993,

b) Ýmir Aage, f. 16. ágúst 1998.

6a Rut Malmberg, f. 12. apríl 1993 í Reykjavík.

6b Ýmir Aage Malmberg, f. 16. ágúst 1998 í Reykjavík.

4b Jón Pálsson, f. 5. ágúst 1942 í Hafnarfirði.

Veitingamaður í Hafnarfirði.

K. 9. nóv. 1963. **Pálmey Ottósdóttir**, f. 26. júní 1945 í Hafnarfirði, húsmóðir og veitingamaður í Hafnarfirði. For.: Ottó Ragnar Einarsson, f. 31. júlí 1918 í Hafnarfirði, d. 27. nóv. 1949, leigubílstjóri í Hafnarfirði, og Halldóra Málfríður Sæmundsdóttir, f. 26. sept. 1922 í Hafnarfirði, húsmóðir.

Synir þeirra:

a) Ottó Ragnar, f. 21. júní 1965,

b) Jón Páll, f. 20. júlí 1969.

5a Ottó Ragnar Jónsson, f. 21. júní 1965 í Svíþjóð.

Framreiðslumaður í Kolding í Danmörku.

K. 8. júlí 1989. **Þórunn Lovísa Ísleifsdóttir**, f. 12. apríl 1967 í

Hafnarfirði, ritari, bús. í Kolding í Danmörku. For.: Ísleifur Bergsteinsson, f. 4. nóv. 1933 í Reykjavík, eftirlitsmaður í Reykjavík, og k.h. Andrea Þórðardóttir, f. 16. des. 1936 í Reykjavík, forstöðumaður í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Arnar Páll, f. 9. mars 1991,
- b) Ásta Pálmey, f. 9. apríl 1994.

6a Arnar Páll Ottósson, f. 9. mars 1991 í Reykjavík.

6b Ásta Pálmey Ottósdóttir, f. 9. apríl 1994 í Reykjavík.

5b Jón Páll Jónsson, f. 20. júlí 1969 í Reykjavík.

Rekstrarhagfræðingur í Reykjavík.

K. 30. okt. 2002. **Íris Huld Þórisdóttir**, f. 11. apríl 1969 í Reykjavík, rekstrarhagfræðingur hjá Flugleiðum í Reykjavík. For.: Þórir Svansson, f. 16. maí 1944 í Reykjavík, prentari í Reykjavík, og k.h. Matthildur Þórarinsdóttir, f. 30. nóv. 1943 í Vestmannaeyjum, læknaritari í Reykjavík.

Dætur þeirra:

- a) Marín Matthildur, f. 27. ágúst 2000,
- b) Elísa Inger, f. 2. júní 2002.

6a Marín Matthildur Jónsdóttir, f. 27. ágúst 2000 í Reykjavík.

6b Elísa Inger Jónsdóttir, f. 2. júní 2002 í Reykjavík.

4c Valdemar Pálsson, f. 2. nóv. 1950 í Reykjavík.

Kennari, dómtúlkur og deildarstjóri í Hafnarfirði.

K. 1. 28. okt. 1972 (sk.). **Guðbjörg Edda Eggertsdóttir**, f. 13. jan. 1951 í Reykjavík, lyfjafræðingur. For.: Guðmundur Eggert Ísaksson, f. 4. júlí 1921 á Rafnkeisstöðum í Garði, skrifstofustjóri í Hafnarfirði, og k.h. Sesselja Erlendsdóttir, f. 15. júlí 1924, d. 24. ág. 1995, húsmóðir í Hafnarfirði.

K. 2. des. 1984. **Ingibjörg Sigmundsdóttir**, f. 11. jan. 1955 í Reykjavík, hjúkrunarforstjóri í Hafnarfirði. For.: Sigmundur Ragnar Helgason, f. 7. des. 1927 í Reykjavík, skrifstofustjóri á Álftanesi,

og k.h. Pálína Þuríður Sigurjónsdóttir, f. 17. júní 1931 í Reykjavík,
hjúkrunarforstjóri á Álftanesi.

169

Börn þeirra:

a) Sigmundur Helgi, f. 25. apríl 1986,

b) Inger Helga, f. 4. jan. 1988.

5a Sigmundur Helgi Valdemarsson, f. 25. apríl 1986 í Reykjavík.

5b Inger Helga Valdemarsdóttir, f. 4. jan. 1988 í Reykjavík.

ÓLAFUR HELGASON

Ólafur Helgason og Kristín Ísleifsdóttir.

2i Ólafur Helgason, f. 25. ágúst 1867 í Görðum á Álftanesi, d. 19. febr. 1904 á leið til Danmerkur.

Prestur og heyrnar- og málleysingjakennari á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka.

K. 22. júní 1892. **Kristín Ísleifsdóttir**, f. 22. júní 1869 á Stokkalæk á Rangárvöllum, d. 21. des. 1945, húsmóðir á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka. For.: Ísleifur Gíslason, f. 12. maí 1841 á Selalæk á Rangárvöllum, d. 21. okt. 1892 í Arnarbæli, prestur á Stokkalæk, Vestri-Kirkjubæ á Rangárvöllum og í Arnarbæli í Ölfusi, og k.h. Karítas Markúsdóttir, f. 19. des. 1839 í Holti undir Eyjafjöllum, d. 28. apríl 1910, prestsfrú.

Ólafur hét í höfuðið á Ólafi Stephensen í Viðey, stjúpföður Þórhildar móður hans. Hann varð stúdent frá Latínuskólanum 1887 og lauk guðfræðiprófi frá Prestaskólanum 1889. Dvaldi 1889-90 í Danmörku við Málleysingjak ennaraskólann þar. Skipaður aðstoðarprestur á Stokkseyri. Ári síðar fékk hann veitingu fyrir Gaulverjabæ og setti þar á fót fyrsta málleysingjaskóla landsins. Fékk Stokkseyrarprestakall 1893. Jafnframt var hann skipaður heyrnar- og málleysingjakennari 1891. Hann sat á Stóra-Hrauni og var sýslunefndarmaður frá 1898. Séra Ólafur rak áfram málleysingjaskólann. Þar var við kennslu Margrét Rasmus, sem hélt áfram baráttunni eftir dauða hans. Nemendur voru sumir ungir, aðrir komnir á fullorðinsár. Húsið

var rúmgott. Kristín kona séra Ólafs stjórnaði heimilinu af myndarskap og rausn. Börn prestshjónanna fæddust hvert af öðru, og stofnuðust með öllum, nemendunum og heimisfólkinu, vinatengsl sem entust. Árið 1903 bættist skólanum fjölhæfur kennari sem var Ragnheiður Guðjónsdóttir, en þau séra Ólafur voru bræðrabörn. Hún stundaði áfram málleysingjakennslu um fjölda ára.

Hér kemur frásögn Páls Ísólfssonar tónskálds.

Hundapúfan og hafið. Matthías Johannessen ræðir við Pál Ísólfsson

En fyrsta lagið sem þú lærðir að leika á orgel? Það var „Sigurhátíð sæl og blíð“. En nú skal ég segja þér dálítið skrítna sögu: Sóknarprestur okkar hét Ólafur Helgason, bróðir Jóns biskups. Hann var ágætis kennimaður talinn, en nokkuð ölkær. Hann var heilsuveill og fór utan til lækninga. Áður en hann lagði á stað, húsvitjaði hann á hverjum bæ og kvaddi sóknarbörn sín. Þegar hann kom til okkar, dvaldist honum nokkuð, því þeir faðir minn voru miklir mátar og þurftu margt að rabba saman. Eftir góða stund stendur prestur upp, snýr sér að mér og segir: „Viltu ekki spila fyrir mig eitt sálmalag áður en ég fer?“ Ég færðist undan og sagði: „Það er svo mikið myrkur þar sem orgelið stendur, að ég get ekki spilað.“ „Það gerir ekkert, góði minn,“ segir prestur. „Ég skal bjarga því við,“ og tekur kúluna úr hengilampa í stofunni við hliðina og fer með hana að orgelinu. Var þá ekkert undanfæri lengur og spilaði ég sálmalag fyrir sr. Ólaf, en hann hélt á kúlunni á meðan. Að svo búnu lét hann kúluna á sinn stað og kvaddi. Líður svo nokkur tími. Þá er það kvöld

Kristín Ísleifsdóttir ásamt börnum sínum og séra Ólafi; Hálfðan, Helgi, Káritas, Þórhildur og Gísli.

eitt allöngu síðar að við sitjum inni í stofunni og tölum saman. Áttum við okkur einskis ills von, þegar lampakúlan hendist allt í einu upp úr grindinni og þeyttist út á gólf, þar sem hún brotnar mælinu smærra. Um leið slokknaði ljósið. Við urðum öll sem þrumu lostin og enginn skildi, hvernig þetta mátti verða. En við nánari athugun var ekki annað að sjá en kúlunni hefði verið kastað, þangað sem hún lá.

Í bók um Eyrarbakka kirkju segir að séra Ólafur hafi verið afskaplega vel liðinn af sóknar börnum sínum og að oftast hafi verið full kirkja er hann messaði.

Snögg veðrabrigði urðu í fjölskyldunni er séra Ólafur leitaði sér lækninga í Danmörku, en hann var haldinn sykursýki og fékk blóðnasir á leiðinni. Þær urðu ekki stöðvaðar og hann andaðist. Áður en séra Ólafur fór í siglinguna húsvitjaði hann á hverjum bæ. Það var þá sem Páll Ísólfsson spilaði fyrsta lagið sitt, eins og frá er greint hér að framan. Var hann þá tíu ára gamall.²²⁵

²²⁵ Friede Briem: Á brattann. 1985.

Kristín Ísleifsdóttir gekk að eiga séra Gísla Skúlason, eftirmann séra Ólafs, og átti með honum tvö börn.²²⁶

²²⁶ Kristín Gísladóttir: Arnarbælisætt. 1991.

Börn þeirra Kristínar og séra Ólafs:

- a) Ísleifur, f. 2. okt. 1893,
- b) Karítas, f. 21. nóv. 1894,
- c) Helgi, f. 26. maí 1896,
- d) Hálfðan, f. 21. apríl 1898,
- e) Þórhildur Jörunn, f. 18. júlí 1900,
- f) Ísleifur Gísli, f. 13. mars 1903.

3a Ísleifur Ólafsson, f. 2. okt. 1893 á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka, d. 11. nóv. 1893 á Stóra-Hrauni.

KARÍTAS ÓLAFSDÓTTIR

173

3b Karítas Ólafsdóttir, f. 21. nóv. 1894 á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka, d. 27. des. 1951 í Reykjavík.

Húsmóðir í Reykjavík.

M. 1919. **Helgi Guðmundsson**, f. 29. sept. 1890 í Reykholti í Reykholtssdal, d. 21. mars 1972 í Reykjavík, bankastjóri Útvegsbanka Íslands h.f. For.: Guðmundur Helgason, f. 3. sept. 1853 í Birtingaholti í Hrunamannahreppi, d. 1. júní 1922 í Reykjavík, prestur á Akureyri, í Odda og síðar prófastur í Reykholti í Reykholtssdal í Borgarfirði, og k.h. Dóra Ágústa Ásmundsdóttir, f. 7. maí 1851 í Odda á Rangárvöllum, d. 17. júní 1902, húsmóðir í Reykholti.

Karítas ólst upp á Stóra-Hrauni fyrstu níu árin hjá foreldrum sínum. Eftir fráfalið séra Ólafs gekk móðir hennar að eiga séra Gísla Skúlason sem tók við prestskap þar. Heimilið var mannmargt og gestrisið. Eftir fermingu fór hún til Reykjavíkur og stundaði nám í Kvennaskólanum. Eftir það fór hún til Kaupmannahafnar og lagði stund á hannyrðir og bústjórn.

Helgi stundaði eftir stúdentspróf verkfræði- og tónlistarnám í Kaupmannahöfn. Síðar hóf hann störf í Landsbankanum og var útibússtjóri bankans á Ísafirði til 1926. Eftir það stundaði hann um skeið verslunarstörf hjá Copeland & Co. í Reykjavík en var á árunum 1928-31 verslunarerindreki fyrir Ísland á Spáni, í Portúgal og á Ítalíu með aðsetri í Barcelóna á Spáni.

Eftir það var hann bankastjóri Útvegsbanka Íslands til ársins 1955.

Heimili þeirra Karítasar og Helga var fjölmennt og gestrisið menningarheimili, lengst af á Laufásvegi 77 í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Þóra, f. 30. nóv. 1922,
- b) Ólafur, f. 2. des. 1924,
- c) Kristín, f. 14. des. 1925,
- d) Guðmundur, f. 1. des. 1927.

4a Þóra Helgadóttir, f. 30. nóv. 1922 í Reykjavík, d. 19. júlí 1996 í Reykjavík.

Húsmóðir og bankamaður í Kópavogi.

M 1. 22. jan. 1944 (sk.). **Þórhallur Halldórsson**, f. 8. des. 1922 á Hvanneyri í Borgarfirði, mjólkuriðnaðarverkfræðingur og framkvæmdastjóri Hollustuverndar í Reykjavík. For.: Halldór Vilhjálmsson, f. 14. febr. 1875 í Laufási í Grýtubakkahreppi, d. 12. maí 1936 á Hvanneyri, skólastjóri á Hvanneyri í Andakíl, og k.h. Svava Þórhallsdóttir, f. 12. apríl 1890 í Reykjavík, d. 22. jan. 1979 í Reykjavík, húsmóðir, kennari og postulínsmálari á Hvanneyri og í Reykjavík.

Helgi Guðmundsson.

- a) Helgi, f. 4. júlí 1949.

M. 2. 3. okt. 1953 (sk.). **Björn Jónsson**, f. 8. maí 1925 í Kaupmannahöfn í Danmörku, d. 21. febr. 1993 í Kaupmannahöfn, deildarstjóri í Reykjavík. For.: Jón Helgason, f. 30. júní 1899 á Rauðsgili í Hálsasveit, d. 19. jan. 1986 í Kaupmannahöfn, prófessor í Kaupmannahöfn, og k.h. Þórunn Ástríður Björnsdóttir, f. 25. mars 1895 í Grafarholti í Mosfellssveit, d. 7. maí 1966 í Kaupmannahöfn, húsmóðir í Kaupmannahöfn.

Börn þeirra:

- b) Þórunn, f. 5. mars 1954,
- c) Jón, f. 30. júní 1958,
- d) Grímur, f. 7. júní 1960,
- e) Þórhildur, f. 10. okt. 1962.

M. 3. **Valdimar Magnússon Jónsson**, f. 9. nóv. 1924 á Bakka í Bakkafirði, d. 10. apríl 1994, efnaverkfræðingur og framkvæmdastjóri á Akureyri og í Reykjavík. For.: Jón Eymundur Sigurðsson, f. 21. des. 1891 í Björgvin á Seyðisfirði, d. 8. febr. 1957 á Akureyri, forstjóri á Akureyri, og Þórhildur Hólmfríður Valdemarsdóttir, f. 15. júlí 1889 á Bakka í Bakkafirði, N.-Múl., d. 26. febr. 1971. Húsmóðir og kennari í Gunnólfsvík, N.-Múl.

5a Helgi Þórhallsson, f. 4. júlí 1949 í Reykjavík.

Efnaverkfræðingur og forstjóri.

K. 12. des. 1970. **Ingibjörg Pálsdóttir**, f. 14. des. 1949 í Reykjavík, húsmóðir og lyfjafræðingur í Reykjavík. For.: Páll Sigurðsson, f. 9. nóv. 1925 í Reykjavík, læknir og ráðuneytisstjóri í Reykjavík, og k.h. Guðrún Jónsdóttir, f. 6. okt. 1926 í Reykjavík, húsmóðir og geðlæknir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Páll, f. 6. okt. 1970,
- b) Þórhallur, f. 2. febr. 1977.

6a Páll Helgason, f. 6. okt. 1970 í Reykjavík.

Verkfræðingur í Kópavogi.

K. Karítas Gunnarsdóttir, f. 4. sept. 1974, hjúkrunarfræðingur í Kópavogi. For.: Gunnar Egill Sigurðsson, f. 19. maí 1950 í Reykjavík, d. 24. ágúst 2001 í Reykjavík, viðskiptafræðingur og kennari, síðast deildarstj. hjá Vinnumálastofnun, og k.h. Guðfinna S. Theódórsdóttir f. 20. sept. 1951, sölustjóri í Reykjavík.

Dætur þeirra:

- a) Melkorka Ingibjörg, f. 12. mars 2000,
- b) Rebekka Guðfinna, f. 12. febr. 2004.

7a Melkorka Ingibjörg Pálsdóttir, f. 12. mars 2000 í Reykjavík.

7b Rebekka Guðfinna Pálsdóttir, f. 12. febr. 2004 í Reykjavík.

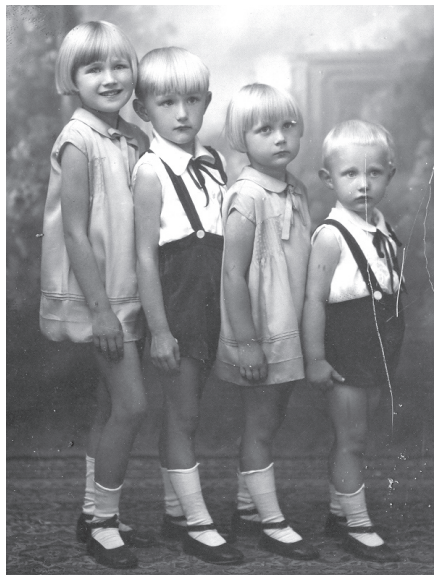
6b Þórhallur Helgason, f. 2. febr. 1977 í Reykjavík.

Kennari.

K. Þórunn Jóhanna Júlíusdóttir, f. 1. júní 1979 í Reykjavík. For. Júlíus Kristján Björnsson, f. 5. sept. 1954, sálfræðingur, forstöðumaður Námsmatsstofnunar á Álftanesi, og k.h. Elín Guðný Stefánsdóttir, f. 9. febr. 1954 í Reykjavík, hjúkrunardeildarstjóri á Hrafnistu.

5b Þórunn Björnsdóttir, f. 5. mars 1954 í Kaupmannahöfn í Danmörku.

Kórstjóri og tónmenntakennari í Kópavogi.

Þóra, Ólafur, Kristín og Guðmundur í Barcelóna.

M. 6. jan. 1978. **Marteinn Hunger Friðriksson**, f. 24. apríl 1939 í Meisen í Þýskalandi, dómorganisti í Reykjavík. For.: Alfred Fritz Hunger, f. 20. júlí 1903 í Chemnitz í Þýskalandi, d. 19. febr. 1944, félagsráðgjafi, og k.h. Frieda Dorothea Hunger, f. 6. febr. 1901 í Obergräfenhain í Þýskalandi, d. 1. jan. 1972, fóstur.

Börn þeirra:

- a) Kolbeinn, f. 21. des. 1973,
- b) Þóra, f. 16. des. 1978,
- c) María, f. 9. sept. 1980,
- d) Marteinn, f. 6. sept. 1990.

6a Kolbeinn Marteinnsson, f. 21. des. 1973 í Reykjavík.

Framkvæmdastjóri í Reykjavík.

Barnsmóðir. **Helga Rún Viktorsdóttir**, f. 2. júlí 1973 í Reykjavík. Framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Viktor Jónsson, f. 20. ágúst 1945 á Siglufirði, sjómaður og iðnaðarmaður í Reykjavík, og k.h. (sk.) Birna Dís Benediktsdóttir, f. 5. jan. 1949 í Dalasýslu, húsmóðir í Reykjavík.

Dóttir þeirra:

- a) Birna Rún, f. 5. nóv. 1998.

7a Birna Rún Kolbeinsdóttir, f. 5. nóv. 1998 í Reykjavík.

6b Þóra Marteinsdóttir, f. 16. des. 1978 í Reykjavík.

Tónlistarkennari og tónskáld í Kópavogi.

6c María Marteinsdóttir, f. 9. sept. 1980 í Reykjavík.

Eðlisfræðingur í Reykjavík.

6d Marteinn Marteinnsson, f. 6. sept. 1990 í Reykjavík.

5c Jón Björnsson, f. 30. júní 1958 í Reykjavík.

Íþrótta- og tómstundafulltrúi á Ísafirði.

5d Grímur Björnsson, f. 7. júní 1960 í Reykjavík.

Jarðeðlisfræðingur.

K. 19. júní 1992. **Valgerður Benediktsdóttir**, f. 29. jan. 1965 í Reykjavík, bókmenntafræðingur. For.: Benedikt Gabríel Valgarður Gunnarsson, f. 14. júlí 1929 á Suðureyri, listmálari og kennari við Kennaraháskólann, og k.h. Ásdís Óskarsdóttir, f. 8. júní 1933 í Vík í Mýrdal, hjúkrunarfræðingur.

Börn þeirra:

- a) Gunnar, f. 12. nóv. 1993,
- b) Sóley, f. 18. mars 1996.

6a Gunnar Grímsson, f. 12. nóv. 1993 í Reykjavík.

6b Sóley Grímsdóttir, f. 18. mars 1996 í Reykjavík.

5e Þórhildur Björnsdóttir, f. 10. okt. 1962 í Reykjavík.

Píanóleikari.

Barnsfaðir. **Ólafur Helgi Ólafsson**, f. 5. des. 1960 á Hrauni í Ölfusi, bóndi á Valdastöðum í Kjós. For.: Ólafur Þór Ólafsson, f. 10. des. 1936 á Fossá í Kjós, bóndi á Valdastöðum í Kjós, og k.h. Þórdís Ólafsdóttir, f. 20. nóv. 1940 á Hrauni, húsmóðir á Valdastöðum.

Dóttir þeirra:

- a) Sigrún, f. 6. jan. 1979.

6a Sigrún Ólafsdóttir, f. 6. jan. 1979 í Reykjavík.

M. **Matti Kallio**, f. 7. sept. 1976 í Helsinki í Finnlandi. For.: Jussi Kallio lögfræðingur, f. 13. júlí 1940 í Tornio í Finnlandi, og k.h. Anja Kallio, f. 6. nóv. 1940 í Helsinki, lögfræðingur.

4b Ólafur Helgason, f. 2. des. 1924 á Ísafirði, d. 24. maí 1997 í Reykjavík.

Bankastjóri í Vestmannaeyjum og Reykjavík.

K. 14. nóv. 1953. **Sigríður** Aðalheiður **Helgadóttir**, (sjá bls. 101). For.: Helgi Skúlason, f. 22. júní 1892 í Odda á Rangárvöllum, d. 7. nóv. 1983 í Reykjavík, augnlæknir á Akureyri, og barnsmóðir hans Theodóra Guðlaug Þórðardóttir, f. 24. júlí 1898, d. 14. júní 1962, verkakona í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Guðlaug, f. 22. febr. 1954,
- b) Karítas, f. 18. júlí 1955,
- c) Helgi, f. 15. ágúst 1956,
- d) Anna Vigdís, f. 21. des. 1959,
- e) Árni, f. 17. des. 1961.

5a Guðlaug Ólafsdóttir.

5b Karítas Ólafsdóttir.

5c Helgi Ólafsson.

5d Anna Vigdís Ólafsdóttir.

5e Árni Ólafsson.

4c Kristín Helgadóttir, f. 14. des. 1925 í Reykjavík.

Bankamaður og húsmóðir í Reykjavík.

M. **Einar** Gunnarsson **Kvaran**, f. 31. okt. 1924 í Reykjavík, d. 15. ágúst 1985 í Reykjavík, framkvæmdastjóri Sölumiðstöðvar hraðfrystihúsanna í Reykjavík. For.: Gunnar Gísli Einarsson Kvaran, f. 11. nóv. 1895 í Reykjavík, d. 17. júní 1975 í Reykjavík, stórkaupmaður í Reykjavík, og k.h. Guðmunda Guðmundsdóttir Kvaran, f. 28. des. 1896 á Eyrarbakka, d. 11. des. 1953 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Karítas, f. 16. ágúst 1950,
- b) Gunnar, f. 30. júní 1953,
- c) Guðmundur, f. 22. jan. 1958,
- d) Helgi, f. 16. apríl 1960.

5a Karítas Einarsdóttir Kvaran, f. 16. ágúst 1950 í Reykjavík.

Bókasafns-, upplýsinga- og stjórnsýslufræðingur. Forstöðumaður við Háskóla Íslands í Reykjavík.

M. 17. júní 1978. **Jón Baldur Guðlaugsson**, f. 8. des. 1946

í Reykjavík, hæstaréttarlögmaður og ráðuneytisstjóri fjármálaráðuneytisins í Reykjavík. For.: Guðlaugur Stefánsson, f. 22. jan. 1905 á Bóndastöðum í Hjalastaðapinghá, d. 1. mars 2001 í Reykjavík, kaupmaður í Reykjavík, og k.h. Ólafía Ágústa Jónsdóttir, f. 24. ágúst 1916 í Holtaseli á Mýrum, A.-Skaftafellssýslu, d. 30. nóv. 1995 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Ólafur Hrafnkell, f. 16. ágúst 1978,
- b) Kristín, f. 22. jan. 1982,
- c) Þórhildur, f. 24. des. 1987.

6a Ólafur Hrafnkell Baldursson, f. 16. ágúst 1978 í Reykjavík.

Byggingaverkfræðingur í Seattle í BNA.

6b Kristín Baldursdóttir, f. 22. jan. 1982 í Reykjavík.

Stjórnmálafræðingur og verkefnisstjóri AFS.

6c Þórhildur Baldursdóttir, f. 24. des. 1987 í Reykjavík.

5b Gunnar Einarsson Kvaran, f. 30. júní 1953 í Reykjavík.

Meistarapróf í fjölmiðlafræðum. Fréttamaður og ráðgjafi í Reykjavík.

K. 12. ágúst 1977. **Snæfríður Þóra Egilson**, f. 13. okt. 1956 í Reykjavík. Meistarapróf í iðjuþjálfun og doktor í uppeldis- og menntunarfræðum. Dósent við heilbrigðisdeild Háskólans á Akureyri. For.: Þorsteinn Gunnarsson Egilson, f. 2. mars 1913 í Reykjavík, d. 2. sept. 1983 í Reykjavík, niðurjöfnunarmaður sjótjóna og skjalaþýðandi í Reykjavík, og k.h. Snæfríð Jóhanna Davíðsdóttir, f. 27. jan. 1915 á Þórshöfn á Langanesi, d. 18. apríl 2001 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Einar, f. 6. júní 1975,
- b) Hrafnhildur, f. 7. des. 1981.

6a Einar Gunnarsson Kvaran, f. 6. júní 1975 í Reykjavík.

Heimspekingur í Osló.

6b Hrafnhildur Gunnarsdóttir Kvaran, f. 7. des. 1981 í Reykjavík.

5c Guðmundur Einarsson Kvaran, f. 22. jan. 1958 í Reykjavík, d. 8. nóv. 1979 í flugslysi í Borgarfirði.

5d Helgi Einarsson Kvaran, f. 16. apríl 1960, d. 12. ágúst 1989.

4d Guðmundur Helgason, f. 1. des. 1927 í Reykjavík.

Rekstrarstjóri.

K. 21. febr. 1948. **Katrín Sverrisdóttir Thoroddsen**, f. 27. júní 1928 í Reykjavík, sjúkraliði í Reykjavík. For.: Sverrir Skúlason Thoroddsen, f. 15. júlí 1904 á Bessastöðum á Álftanesi, d. 4. júlí 1982 í Reykjavík, bankafulltrúi og þýðandi í Reykjavík, og k.h. Helga Laufey Eyjólfsdóttir, f. 14. júní 1905 í Reykjavík, d. 28. júlí 1983 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Helgi, f. 3. des. 1947,
- b) Katrín, f. 6. jan. 1949,
- c) Sverrir, f. 1. okt. 1950,
- d) Guðmundur, f. 8. ágúst 1954,
- e) Eyjólfur, f. 27. ágúst 1957,
- f) Guðrún, f. 11. apríl 1960.

5a Helgi Guðmundsson, f. 3. des. 1947 í Reykjavík.

Menntaskólakennari við Flensborgarskóla í Hafnarfirði.

K. **Oddný Óskarsdóttir**, f. 8. des. 1948 í Reykjavík, aðstoðar-sparisjóðsstjóri. For.: Óskar Björnsson, f. 19. apríl 1913 í Hvammi í Fáskrúðsfirði, d. 15. júlí 1955 í Reykjavík, fulltrúi skattstjórans í Reykjavík, og k.h. Gunnþóra Björgvinsdóttir, f. 11. nóv. 1916 í Ási á Reyðarfirði, d. 2. febr. 2006 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Óskar, f. 25. apríl 1968,
- b) Guðmundur, f. 5. apríl 1975.

6a Óskar Helgason, f. 25. apríl 1968 í Reykjavík.

Verkfræðingur í Valencia á Spáni.

K. 20. mars 1998. **Amparo** Maria Desamparados **Soler Garcia**, f. 21. júlí 1961 í Valencia, líffræðingur og framkvæmdastjóri. For.: Vicente Soler Crespo, f. 14. jan. 1927 í Turis, Valencia, forstjóri í Valencia, og k.h. Juana Garcia Villanueva, f. 15. sept. 1933 í Valencia, húsmóðir þar.

- a) Óskar, f. 6. maí 2000,
- b) Davíð, f. 14. mars 2002.

7a Óskar Helgason Soler, f. 6. maí 2000 í Berlín í Þýskalandi.

7b Davíð Helgason Soler, f. 14. mars 2002 á Spáni.

6b Guðmundur Helgason, f. 5. apríl 1975 í Reykjavík.

Fluggagnafræðingur hjá Flugmálastjórn í Reykjavík.

Barnsmóðir. **Pórunn Ella Hallsdóttir**, f. 13. maí 1974 í Hafnarfirði. For.: Hallur Vilhjálmsson, f. 20. maí 1954 á Kirkjubæjarklaustri, verkstjóri í Hafnarfirði, og k.h. Sigrún Jónsdóttir, f. 19. júlí 1953 í Hafnarfirði, bókaútgefandi í Hafnarfirði.

Sonur þeirra:

- a) Örnólfur Þór, f. 30. maí 1996.

K. **Sóley Ósk Sigurgeirsdóttir**, f. 16. júlí 1976 í Reykjavík. For.: Sigurgeir Þráinn Jónsson, f. 27. febr. 1952 í Reykjavík, vélstjóri í Reykjavík, og k.h. Auður Valgeirsdóttir, f. 21. apríl 1953 í Reykjavík, húsmóðir.

Dætur þeirra:

- b) Bryndís, f. 27. mars 2001,
- c) Freyja, f. 8. ágúst 2006.

7a Örnólfur Þór Guðmundsson, f. 30. maí 1996 í Reykjavík.

7b Bryndís Guðmundsdóttir, f. 27. mars 2001 í Reykjavík.

7c Freyja Guðmundsdóttir, f. 8. ágúst 2006 í Reykjavík.

Tölvunarfræðingur í Reykjavík.

M. 1. okt. 1971 (sk.). **Jónas Björn Magnússon**, f. 21. mars 1952 í Reykjavík, skurðlæknir og prófessor við HÍ í Reykjavík. For.: Magnús Már Lárusson, f. 2. sept. 1917 í Kaupmannahöfn í Danmörku, d. 15. jan. 2006 í Reykjavík, prestur á Skútustöðum í Mývatnssveit, síðar prófessor og háskólafekkur í Reykjavík, og k.h. María Guðmundsdóttir, f. 19. febr. 1917 á Barðsnesi í Norðfirði, d. 7. jan. 2000 í Reykjavík, húsmóðir á Skútustöðum og í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Guðmundur Björn, f. 28. mars 1974,
- b) Finnur, f. 29. júlí 1977,
- c) María, f. 10. sept. 1985.

6a Guðmundur Björn Jónasson, f. 28. mars 1974 í Reykjavík.

Búsettur í Reykjavík.

Barnsmóðir. **Gréta Sandra Davidsson**, f. 13. mars 1973. For.: Jan Davidsson, f. 10. júlí 1945 í Svíþjóð, fatahönnuður í Reykjavík, og k.h. (sk.) Ella Lilja Sigursteinsdóttir, f. 4. ágúst 1948, löggiltur fasteignasali.

Sonur þeirra:

- a) Magnús Már, f. 24. ágúst 1994.

7a Magnús Már Guðmundsson, f. 24. ágúst 1994 í Reykjavík.

6b Finnur Jónasson, f. 29. júlí 1977 í Reykjavík.

Barnsmóðir. **Anna Gréta Guðmundsdóttir**, f. 8. júlí 1975 í Reykjavík. For.: Guðmundur Bjarnason, f. 29. nóv. 1952 í Reykjavík, deildarstjóri hjá BYKO, og k.h. Margrét Matthíasdóttir, f. 21. des. 1949 í Reykjavík, kennari í Hagaskóla í Reykjavík.

Dóttir þeirra:

- a) Brynhildur, f. 15. mars 2006.

7a Brynhildur Finnsdóttir, f. 15. mars 2006 í Reykjavík.

6c María Jónasdóttir, f. 10. sept. 1985 í Lundi í Svíþjóð.

5c Sverrir Guðmundsson, f. 1. okt. 1950 í Reykjavík.

Fisktæknir og sölustjóri hjá Marel í Chile.

K. 1. nóv. 1974. **Ásta Kristín Haraldsdóttir**, f. 1. maí 1952, kennari.
For.: Harald Steinn Björnsson, f. 5. júní 1910 í Berlín, d. 23. maí
1983, stórkaupmaður, og k.h. Fjóla Þorsteinsdóttir, f. 30. apríl 1912 í
Vestmannaeyjum, húsmóðir.

Börn þeirra:

- a) Katrín, f. 9. jan. 1971,
- b) Fjóla Dögg, f. 23. júní 1977,
- c) Haraldur Björn, f. 28. des. 1979.

6a Katrín Sverrisdóttir, f. 9. jan. 1971 í Reykjavík.

Sálfræðingur á BUGL, barna- og unglingageðdeild Landspítala-
Háskólasjúkrahúss.

Barnsfaðir. **Gilbert** August Theodor Curt Horst **Kraft**, f. 28. jan.
1968 í Ludwigsburg í Þýskalandi, sálfræðingur. For.: Horst August
Theodor Kraft, f. 16. apríl 1942 í Bölkau í Danzighéraði, Þýskalandi,
bakaramleistari, og k.h. Renate Gisela Kraft Heinze, f. 14. apríl 1943 í
Salzwedel í Þýskalandi.

Sonur þeirra:

- a) Aron Lúís, f. 18. febr. 1998.

7a Aron Lúís Gilbertsson, f. 18. febr. 1998 í Berlín í Þýskalandi.

6b Fjóla Dögg Sverrisdóttir, f. 23. júní 1977 í Reykjavík.

Hljómlistarkennari í Kópavogi.

Barnsfaðir. **Valdimar Kolbeinn Sigurjónsson**, f. 28. febr. 1977,
hljómlistarmaður í Kópavogi. For.: Sigurjón Valdimarsson, f. 11. des.
1949 í Reykjavík, viðskiptafræðingur, og k.h. Ásta Björnsdóttir, f. 9.
nóv. 1953, kennari við Snælandsskóla í Kópavogi.

Dóttir þeirra:

- a) Ásta Indía f. 12. febr. 2000.

7a Ásta Indía Valdimarsdóttir, f. 12. febr. 2000 í Reykjavík.

185

6c Haraldur Björn Sverrisson, f. 28. des. 1979 í Reykjavík.

5d Guðmundur Guðmundsson, f. 8. ágúst 1954 í Stokkhólmi í Svíþjóð.

Matvælafræðingur hjá Lýsi hf. í Reykjavík.

K. 17. okt. 1975. **Anna Friðriksdóttir**, f. 10. apríl 1955 á Akureyri, matvæla- og lyfjafræðingur í Reykjavík. For.: Friðrik Kristjánsson, f. 29. maí 1926 á Ytri-Tjörnum í Öngulsstaðahreppi, húsgagnasmíðameistari á Hrafnagili í Eyjafirði, og k.h. Kolfinna Gerður Pálsdóttir, f. 12. ágúst 1924 í Böðvarshólum, V.-Hún., húsmæðrakennari og húsmóðir á Hrafnagili.

Börn þeirra:

- a) Sverrir, f. 25. apríl 1979,
- b) Snæbjörn, f. 28. mars 1984,
- c) Eyjólfur, f. 30. nóv. 1988.

6a Sverrir Guðmundsson, f. 25. apríl 1979 í Reykjavík.

6b Snæbjörn Guðmundsson, f. 28. mars 1984 í Reykjavík.

6c Eyjólfur Guðmundsson, f. 30. nóv. 1988 í Reykjavík.

5e Eyjólfur Guðmundsson, f. 27. ágúst 1957 í Reykjavík.

Heilsugæslulæknir í Reykjavík.

K. 5. jan. 1980. **Emilía María Gunnarsdóttir**, f. 30. jan. 1957 í Reykjavík, sérkennari í Reykjavík. For.: Gunnar Reynir Magnússon, f. 8. nóv. 1925 í Nýlendu á Miðnesi, löggiltur endurskoðandi í Kópavogi, og k.h. Sigurlaug Svanhildur Zophoníasdóttir, f. 4. okt. 1929 á Merkisteini á Eyrarbakka, húsmóðir og íþróttakennari í Kópavogi.

Börn þeirra:

- a) Egill, f. 25. júlí 1980,
- b) Gunnar, f. 1. júní 1983,
- c) Katrín, f. 28. okt. 1992.

6a Egill Eyjólfsson, f. 25. júlí 1980 í Reykjavík.

6b Gunnar Eyjólfsson, f. 1. júní 1983 í Reykjavík.

6c Katrín Eyjólfsdóttir, f. 28. okt. 1992 í Skövde í Svíþjóð.

5f Guðrún Guðmundsdóttir, f. 11. apríl 1960 í Reykjavík.

Bústjóri.

Barnsfaðir. **Jón Steinbjörnsson**, f. 13. apríl 1953, hrossabóndi í Pýskalandi. For. Steinbjörn Jónsson, f. 6. maí 1926, d. 7. sept. 1975, og k.h. Ásta Ester Skaftadóttir, f. 24. apríl 1936.

Dóttir þeirra:

a) Hrafnhildur f. 7. mars 1979.

M. (sk.). **Ásgeir Óskarsson**, f. 16. júlí 1953 í Reykjavík, hljómlistarmaður. For.: Óskar Óskarsson, f. 17. júní 1924 í Hafnarfirði, d. 30. apríl 1992 í Reykjavík, og k.h. Margrét Ásgeirsdóttir, f. 7. jan. 1929 í Ytri-Sólheimum í V.-Skaftafellssýslu, d. 12. okt. 2000 í Reykjavík.

Dætur þeirra:

b) Margrét, f. 10. ágúst 1984,

c) Karítas f. 4. nóv. 1992.

6a Hrafnhildur Guðrúnardóttir, f. 7. mars 1979 í Reykjavík.

6b Margrét Guðrúnardóttir, f. 10. ágúst 1984 í Reykjavík.

6c Karítas Guðrúnardóttir, f. 4. nóv. 1992 í Reykjavík.

HELGI ÓLAFSSON

187

3c Helgi Ólafsson, f. 26. maí 1896 á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka, d. 26. ágúst 1919, drukknaði í Ölfusárósi.

Sjómaður og bústjóri á Stóra-Hrauni.

Helgi drukknaði er hann fór ríðandi til að sækja sparifötin sín á brúðkaupsdegi systur sinnar Karítasar og Helga Guðmundssonar. Þá hafði rígt mikið í marga daga. Voru vatnavextir miklir, svo að smálækir urðu að stórflyótum. Var brúðkaupið átakanlegt vegna þessa sorglega atburðar.²²⁷

²²⁷ Kristín Gísladóttir hefur þetta eftir Þóru Danielsdóttur Stephensen (1899-1981) frá Stokkseyri.

HÁLFDAN ÓLAFSSON

3d Hálfdan Ólafsson, f. 21. apríl 1898 á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka, d. 31. mars 1952.

Verkstjóri í Reykjavík.

K. Bjarnheiður Jórunn Þórðardóttir, f. 3. mars 1907, d. 22. júní 1987, húsmóðir í Reykjavík. For.: Þórður Björnsson, f. 20. febr. 1866 í Móeiðarhvolshjáleigu í Hvolhreppi, d. 20. okt. 1932, sjómaður á Stokkseyri, og k.h. Sesselja Steinþórsdóttir, f. 22. júní 1873 á Arnarholti í Flóa, d. 11. jan. 1968, húsmóðir á Stokkseyri.

Hálfdan var verkstjóri hjá Skeljungi í Reykjavík.

ÞÓRHILDUR ÓLAFSDÓTTIR

189

3e Þórhildur Jórunn **Ólafsdóttir**, f. 18. júlí 1900 á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka, d. 6. ágúst 1982 í Reykjavík.

Leikskólakennari og forstöðukona í Reykjavík.

Þórhildur tók próf frá Kvennaskólanum. Hún starfaði mörg ár hjá Rafmagnsveitu Reykjavíkur, dvaldi nokkur ár í Englandi og á Spáni. Hún tók próf frá Socialpolitiska seminariet í Stokkhólmi árið 1939. Þetta var *fóstruskóli Ölvu Myrdal*, hins merka félagsmálafrömuðar. Árið 1940 rak hún dagheimili á eigin vegum og starfaði 1940-41 í leikskólanum Amtmannsstíg 1. Það var fyrsti leikskóli Sumargjafar og fluttist í Tjarnargötu 33 og hét þá Tjarnarborg. Þar var hún forstöðumaður 1943-52. Þá tók hún við stjórn Laufásborgar, Laufásvegi 53-55, og gegndi því starfi til starfsloka 1970. Hún var gerð að heiðursfélaga Fóstrufélags Íslands sama ár.²²⁸

²²⁸ Leikskólakennaratal. Rvík. 2000.

GÍSLI ÓLAFSSON

Gísli Ólafsson og Bjarndís Tómasdóttir.

3f Ísleifur Gísli Ólafsson, f. 13. mars 1903 á Stóra-Hrauni á Eyrarbakka, d. 19. okt. 1983 í Reykjavík.

Aðalgjaldkeri Rafmagnsveitu Reykjavíkur.

K. 8. okt. 1932. **Bjarndís Tómasdóttir**, f. 28. okt. 1907 í Reykjavík, d. 22. ágúst 1998 í Reykjavík, skrifstofumaður og húsmóðir í Reykjavík. For.: Tómas Eyvindsson, f. 14. júní 1854, d. 2. febr. 1916 í Reykjavík, bóndi í Vælugerði í Flóa, síðar verkamaður í Reykjavík, og k.h. Sigríður Pálsdóttir, f. 3. des. 1864 á Þingskálum í Rangárvallasýslu, d. 20. des. 1946, húsmóðir í Vælugerði í Flóa, síðar í Skothúsinu í Reykjavík.

Gísli lauk prófi frá Verslunarskóla Íslands árið 1921 og hóf sama ár störf hjá nýstofnaðri Rafmagnsveitu Reykjavíkur við vígslu Elliðaárstöðvarinnar 27. júní. Hann varð aðalgjaldkeri fyrirtækisins 1932 og gegndi því starfi til ársloka 1973 er hann lét af störfum vegna aldurs eftir 52ja ára starf hjá fyrirtækinu. Árin 1937 til 1965 var hann líka gjaldkeri Sogsvirkjunar þar til Landsvirkjun var stofnuð og tók við virkjuninni.

Bjarndís ólst upp í Skothúsinu, við götu sem nú er við það kennt, í stórum systkinahópi sem tók sér ættarnafnið Kjaran. Hún útskrifaðist úr Kvennaskólanum í Reykjavík 1924 og hélt þá til London, þar sem hún dvaldi í eitt ár og lærði enskar bréfaskriftir. Eftir það starfaði hún í heildverslun Magnúsar Kjaran bróður síns uns hún giftist. Þar starfaði hún

Börn þeirra:

- a) Sigríður, f. 28. júlí 1934,
- b) Ólafur, f. 16. nóv. 1936,
- c) Helgi, f. 22. ágúst 1940,
- d) Kristín, f. 29. okt. 1945.

²²⁹ Uppl. Kristínar Gísladóttur og minningargrein Einars Pálssonar í Morgunblaðinu.

4a Sigríður Gísladóttir, f. 28. júlí 1934 í Reykjavík.

Húsmóðir í Reykjavík.

M. 12. des. 1959. **Páll Sigurjónsson**, f. 5. ágúst 1931 í Vestmannaeyjum, verkfræðingur og forstjóri í Reykjavík. For.: Sigurjón Þorvaldur Árnason, f. 3. mars 1897 á Sauðárkróki, d. 10. apríl 1979 í Reykjavík, prestur í Vestmannaeyjum og í Hallgrímssókn í Reykjavík, og k.h. Þórunn Eyjólfadóttir Kolbeins, f. 23. jan. 1903 á Melstað í Miðfirði, d. 4. apríl 1969 í Reykjavík, húsmóðir í Vestmannaeyjum og Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Bjarndís, f. 24. ágúst 1962,
- b) Þórunn, f. 6. okt. 1965,
- c) Gísli, f. 9. des. 1968,
- d) Sigurjón, f. 9. ágúst 1972.

5a Bjarndís Pálsdóttir, f. 24. ágúst 1962 í Reykjavík.

Viðskiptafræðingur í Reykjavík.

M. 22. apríl 1989. **Ólafur Ó. Johnson**, f. 15. maí 1962 í Reykjavík, viðskiptafræðingur í Reykjavík. For.: Ólafur Johnson, f. 19. apríl 1931 í Reykjavík, d. 18. júní 2001 í Reykjavík, forstjóri í Reykjavík, og k.h. Guðrún Gunnlaugsdóttir Johnson, f. 21. mars 1933 í Vestmannaeyjum, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Ólafur Páll, f. 22. jan. 1985,

- b) Sigríður, f. 23. des. 1988,
- c) Guðrún María, f. 9. júlí 1993,
- d) Kristín Erla, f. 14. febr. 2002.

6a Ólafur Páll Johnson, f. 22. jan. 1985 í Reykjavík.

6b Sigríður Johnson, f. 23. des. 1988 í Reykjavík.

6c Guðrún María Johnson, f. 9. júlí 1993 í Reykjavík.

6d Kristín Erla Johnson, f. 14. febr. 2002.

5b Þórunn Pálsdóttir, f. 6. okt. 1965 í Charlottenlund, Kaupmannahöfn í Danmörku.

Verkfræðingur, MBA og fjármálastjóri í Reykjavík.

M. 22. júlí 1989. **Ari Edwald**, f. 11. júlí 1964 í Reykjavík, lögfræðingur, MBA og framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Erling Jónsson Edwald, f. 16. jan. 1921 á Ísafirði, lyfsölustjóri ríkisins í Reykjavík, og k.h. Jóhanna Hjálmsfríður Jónsdóttir, f. 29. ágúst 1935 á Hesteyri í Sléttuhreppi, ritari í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Jóhanna, f. 23. sept. 1991,
- b) Páll, f. 21. jan. 1997,
- c) Erling, f. 25. júní 2005.

6a Jóhanna Edwald, f. 23. sept. 1991 í Reykjavík.

6b Páll Edwald, f. 21. jan. 1997 í Reykjavík.

6c Erling Edwald, f. 25. júní 2005 í Reykjavík.

5c Gísli Pálsson, f. 9. des. 1968 í Reykjavík.

Byggingaverkfræðingur í Reykjavík.

K. 5. nóv. 1994. **Hildur Ragnars**, f. 16. maí 1968 í Reykjavík, MBA, lyfjafræðingur í Reykjavík. For.: Karl Ágúst Ragnars, f. 27. febr. 1941 á Siglufirði, verkfræðingur í Garðabæ, og k.h. Karla Emilía Jónsdóttir, f. 7. des. 1940 í Neskaupstað, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Gylfi Karl, f. 4. okt. 1995,
- b) Þorgeir Páll, f. 12. mars 1997,
- c) Katla Sigríður, f. 5. sept. 2002.

6a Gylfi Karl Gíslason, f. 4. okt. 1995 í Reykjavík.

6b Þorgeir Páll Gíslason, f. 12. mars 1997 í Reykjavík.

6c Katla Sigríður Gísladóttir, f. 5. sept. 2002.

4d Sigurjón Pálsson, f. 9. ágúst 1972 í Reykjavík.

Verkfræðingur í Reykjavík.

K. **Jóna Vigdís Kristjánsdóttir**, f. 19. sept. 1972. For.: Kristinn Guðmundsson, f. 16. júlí 1948, húsasmiður í Reykjavík, og Margrét Ingvadóttir, f. 1. nóv. 1946, húsmóðir í Reykjavík.

4b Ólafur Gíslason, f. 16. nóv. 1936 í Reykjavík.

Byggingaverkfræðingur í Reykjavík.

K.1. 17. júní 1961 (sk.). **Messíana Tómasdóttir**, f. 25. sept. 1940 í Reykjavík, myndlistarmaður á Seltjarnarnesi. For.: Tómas Albertsson, f. 23. des. 1896 á Ísafirði, d. 5. júní 1955, prentari í Reykjavík, og k.h. Ása Sigríður Stefánsdóttir, f. 21. júní 1905 í Reykjavík, d. 11. nóv. 1990 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Ásdís, f. 30. sept. 1961,
- b) Gísli, f. 25. júní 1963,
- c) Ása Björk, f. 28. apríl 1965.

K. 2. 27. mars 1972. **Gerða Sigurrós Jónsdóttir**, f. 10. sept. 1938 í Reykjavík, húsmóðir. For.: Jón Guðmundur Sigursteinn Jónsson, f. 30. ágúst 1909 í Reykjavík, d. 7. júlí 1992 í Reykjavík, múrari í Reykjavík, og k.h. Inga Sigríður Gestsdóttir, f. 14. ágúst 1918 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- d) Inga Sif, f. 18. mars 1973,

e) Jón Ari, f. 13. okt. 1977.

5a Ásdís Ólafsdóttir, f. 30. sept. 1961 í Kaupmannahöfn í Danmörku.

Doktor í listasögu frá Sorbonne-háskóla í París.

M. 29. okt. 2005. **Richard Galera**, f. 10. sept. 1966 í Frakklandi, sagnfræðingur og sögukennari í París.

5b Gísli Ólafsson, f. 25. júní 1963 í Kaupmannahöfn í Danmörku.

Læknir, sérfræðingur í heimilislækningum.

K. 8. apríl 1995. **Sigríður Gísladóttir**, f. 22. mars 1963, sagnfræðingur. For.: Gísli Eyjólfsson, f. 1. mars 1932, húsasmíðameistari og framkvæmdastjóri í Reykjavík, og k.h. Sigríður Ragnheiður Guðnadóttir, f. 17. apríl 1934, húsmóðir í Reykjavík.

Dætur þeirra:

a) Ragnheiður Hera, f. 11. febr. 1989,

b) Hrafnhildur Messíana, f. 23. sept. 1991,

c) Bjarndís Ólöf, f. 6. nóv. 1998.

6a Ragnheiður Hera Gísladóttir, f. 11. febr. 1989 í Reykjavík.

6b Hrafnhildur Messíana Gísladóttir, f. 23. sept. 1991 í Reykjavík.

6c Bjarndís Ólöf Gísladóttir, f. 6. nóv. 1998 í Reykjavík.

5c Ása Björk Ólafsdóttir, f. 28. apríl 1965 í Færeyjum.

BA í myndlist, kennari og prestur í Fríkirkjunni í Reykjavík.

Barnsfaðir. **Norbert Benjamin**, f. 2. júní 1964.

Sonur þeirra:

a) Tómas Gabríel, f. 19. febr. 1987.

M. 19. júní 1994 (sk.). **Kristinn Már Pálmason**, f. 2. apríl 1967, myndlistarmaður. For.: Pálmi Guðmundsson, f. 12. sept. 1929, bifreiðarstjóri í Keflavík, og k.h. Jófríður Jóna Jónsdóttir, f. 18. júlí 1932, húsmóðir og skrifstofumaður í Keflavík.

b) **Sebastían**, f. 27. febr. 1992,

c) **Halla**, f. 5. mars 1997.

6a Tómas Gabríel Benjamin, f. 19. febr. 1987 í Reykjavík.

6b Sebastían Kristinsson, f. 27. febr. 1992 í Reykjavík.

6c Halla Kristinsdóttir, f. 5. mars 1997 í Reykjavík.

5d Inga Sif Ólafsdóttir, f. 18. mars 1973 í Kaupmannahöfn.

Læknir í Uppsölum í Svíþjóð.

M. (óg.). **Gunnar Már Zoëga**, f. 7. nóv. 1973 í Reykjavík, læknir í Uppsölum í Svíþjóð. For.: Gunnar Geirsson Zoëga, f. 7. mars 1923 í Reykjavík, viðskiptafræðingur og löggiltur endurskoðandi í Reykjavík, og k.h. Hebbja Herbertsdóttir, f. 14. júlí 1931 í Reykjavík, húsmóðir og ritari í Reykjavík.

5e Jón Ari Ólafsson, f. 13. okt. 1977 í Reykjavík.

Byggingatæknifræðingur.

4c Helgi Gíslason, f. 22. ágúst 1940 í Reykjavík.

Viðskiptafræðingur, sendifulltrúi.

4d Kristín Gísladóttir, f. 29. okt. 1945 í Reykjavík.

Tækniteiknari í Reykjavík.

M. 31. ágúst 1968. **Aðalsteinn Hallgrímsson**, f. 16. júlí 1945 í Reykjavík, byggingaverkfræðingur í Reykjavík. For.: Hallgrímur Matthíasson, f. 8. jan. 1898 í Grímsey, d. 22. júní 1972 í Reykjavík, loftskýtamaður, varðstjóri í Loftskýtastöðinni í Reykjavík, og k.h. Ásdís Aðalsteinsdóttir, f. 26. nóv. 1908 á Húsavík, d. 10. okt. 1997, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) **Ásdís**, f. 12. jan. 1971,

b) **Gísli Ísleifur**, f. 26. sept. 1980.

5a Ásdís Aðalsteinsdóttir, f. 12. jan. 1971 í Stokkhólmi í Svíþjóð.

Viðskiptafræðingur í Hafnarfirði.

M. 20. febr. 1999. **Bergþór Jóhannsson**, f. 4. maí 1969 í Danmörku, byggingatækni-fræðingur í Hafnarfirði. For.: Jóhann Gunnar Bergþórsson, f. 12. des. 1943 í Hafnarfirði, verkfræðingur í Hafnarfirði, og Arnbjörg Guðný Björgvinsdóttir, f. 25. júlí 1945 í Neskaupstað, nuddari í Hafnarfirði.

Börn þeirra:

- a) Kristín Björg, f. 18. okt. 1995,
- b) Jóhanna Guðrún, f. 10. apríl 1997,
- c) Steinunn María, f. 18. maí 2001,
- d) Jóhann Gunnar, f. 27. mars 2003.

6a Kristín Björg Bergþórsdóttir, f. 18. okt. 1995 í Reykjavík.

6b Jóhanna Guðrún Bergþórsdóttir, f. 10. apríl 1997 í Reykjavík.

6c Steinunn María Bergþórsdóttir, f. 18. maí 2001 í Reykjavík.

6d Jóhann Gunnar Bergþórsson, f. 27. mars 2003 í Reykjavík.

5b Gísli Ísleifur Aðalsteinsson, f. 26. sept. 1980 í Reykjavík.

**Páll Briem og Álfheiður Helgadóttir í Kaupmanna-
höfn árið 1900.**

2j Álfheiður Helga Helgadóttir, f. 11. nóv. 1868 í Reykjavík, d. 28. sept. 1962 í Reykjavík.

Húsmóðir á Akureyri og í Reykjavík.

M. 21. júní 1895. **Páll Jakob Briem**, f. 19. okt. 1856 á Espihóli í Hrafnagilshreppi, d. 17. des. 1904 í Reykjavík, sýslumaður í Dalasýslu og Rangárvallasýslu; amtmáður á Akureyri.²³⁰ For.: Eggert Ólafur Briem, f. 15. okt. 1811 á Kjarna í Hrafnagilshreppi í Eyjafirði, d. 11. mars 1894 í Reykjavík, sýslumaður á Espihóli í Hrafnagilshreppi í Eyjafirði og Reynistað í Skagafirði, og k.h. Ingibjörg Eiríksdóttir, f. 16. sept. 1827 í Mávahlíð, Fróðárhreppi, Snæfellsnessýslu, d. 15. sept. 1890 í Reykjavík, húsmóðir á Espihóli og Reynistað.

Álfheiður hlaut eins og systkinin ágæta menntun í tónlist og tungumálum. Skólagöngu naut hún ekki, fremur en flestar konur af hennar kynslóð, en hún átti til vel menntaðra að telja og naut þeirrar þekkingar sem henni var veitt í æsku. Píanóleik lærði hún hjá móður sinni og tungumálaþekkingin varð hennar veganesti í ábyrgðarstöðu þeirri sem hún átti eftir að gegna sem amtmannsfrú á Akureyri. Faðir hennar trúði henni fyrir miklu þegar hann fékkst við útgáfu Sálmbókarinnar *nýju* frá 1878. Var Álfheiður níu ára þegar undirbúningur útgáfunnar hófst. Hún hafði skýra og fagra rithönd og fól séra Helgi henni það verk að skrifa prentsmiðjuhandrit bókarinnar, einn sálm á dag. Var það stundum erfitt verk og seinlegt, þegar Ragnheiður Melsted²³¹ vinkona hennar lá á glugganum og vildi fá hana út til að leika sér. Álfheiður sagði sér hafa þá þótt vænst um sálmana hans séra Björns í

²³⁰ Páll hafði áður verið kvæntur Kristínu Guðmundsdóttur (1865-1887) frá Auðnum á Vatnsleysuströnd, en missti hana frá syni sínum Kristni ungum. Kristinn P. Briem (f. 8. okt. 1887, d. 18. júní 1970) ólst fyrst upp á Auðnum og síðar á Akureyri, fór til náms í verslunarfræðum í Skotlandi og stofnaði og rak upp frá því verslun með sínu nafni á Sauðárkróki. Hann kvæntist Kristínu Björnsdóttur frá Hofstöðum í Viðvíkurhreppi í Skagafirði. (Sjá Briemsætt. Rvík. 1990).

Laufási – því þeir voru margir svo stuttir. Þau séra Matthías Jochumsson áttu sama afmælisdag. Þegar þau hittust á götu á Akureyri þann dag spurði hún séra Matthías: *Fyrir hvoru okkar er flaggað í dag?*

Hún fluttist eftir giftinguna til Akureyrar, þar sem Páll var nýskipaður amtmaður. Var það annasamt starf því Páll var athafnasamur á mörgum sviðum. Tíu árum síðar fluttu þau til Reykjavíkur með barnahópinn, þegar Páll tók við bankastjórastarfi í Íslandsbanka. Þá var hann og kjörinn á þing sem fyrstur þingmaður nýs Akureyrarkjördæmis. Hann féll frá í desember áður en þing kom saman og eftir stutt starf í bankanum.

Páll hafði, ásamt vinum og venslamönnum, lagt drög að byggingum við Tjarnargötu. Álfheiður hélt því verki áfram og byggði það hús við Tjarnargötu 24 sem enn stendur og afkomendurnir búa enn í. Álfheiður var ströng í uppeldi barna sinna en gamansöm, orðheppin og skemmtileg. Við útför hennar heyrðust hlátrar þegar í útfararræðunni var vitnað í spaugsyrdi hennar.

Álfheiður tók að sér og ól upp sem dóttur sína Jónu Ingveldi Einarsdóttur, f. 8. apríl 1916. Fjölskylda hennar hafði vegna fátæktar fengið leigt herbergi í kjallaranum í Tjarnargötu. Móðir hennar dó í spænsku veikinni og dvaldist Jóna upp frá því í Tjarnargötunni og launaði Álfheiði fóstrið ríkulega. Maður Jónu var Óli Vestmann Einarsson (1916-1994) prentari, yfirkennari og frumkvöðull í prentlist. Dætur þeirra eru þrjár: Álfheiður Óladóttir, f. 21. nóv. 1940, hárgreiðslumeistari í Hafnarfirði, Eygló Óladóttir, f. 16. ágúst 1945, skólastarfsmaður í Keflavík, og Sigrún Óladóttir, f. 28. des. 1955, þjónustufulltrúi á Seltjarnarnesi. Eiga þær marga afkomendur.

Börn Álfheiðar og Páls:

- a) Þórhildur, f. 7. des. 1896,
- b) Eggert Ólafur, f. 6. júní 1898,
- c) Friede Ingibjörg, f. 7. okt. 1900,
- d) Helgi, f. 18. júní 1902,
- d) Kristín Þórdís, f. 1. apríl 1904.

ÞÓRHILDUR LÍNDAL

199

3a Þórhildur Pálsdóttir Briem **Línadal**, f. 7. des. 1896 á Akureyri, d. 12. mars 1991 í Reykjavík.

Húsmóðir í Reykjavík.

M. 19. okt. 1923. **Theodór Björnsson Línadal**, f. 5. des. 1898 í Reykjavík, d. 2. febr. 1975 í Reykjavík, lagaprófessor við Háskóla Íslands og hæstaréttarlögmaður. For.: Björn Jóhannesson Línadal, f. 5. júní 1876 á Sporði í Línakradal, d. 14. des. 1931 í Reykjavík, málflutningsmaður, kaupsýslumaður, bóndi og alþingismaður á Akureyri og Svalbarði á Svalbarðsströnd, og (óg.) Sigríður Björg Metúsalemsdóttir, f. 29. apríl 1863 á Arnarvatni í Mývatnssveit, d. 15. ágúst 1939 í Reykjavík, prestsfrú á Staðarbakka í Miðfirði, síðar í Reykjavík.

Hún var nett og grönn og létt á fæti, enda alltaf á ferðinni. Hún þótti skemmtileg og fyndin. Það fólst ekki síst í því að hún var mjög hispurslaus og sagði hlutina einhvern veginn beint út, án þess að ætla sér í raun að vera fyndin, eða beinlínis að segja einhverjar gamansögur. Það var heldur ekki hvað hún sagði, heldur hvernig: „Góði Theodór, þú ert ekki að flytja mál fyrir hæstarétti“, sagði hún þegar henni fannst eiginmaðurinn fullnákvæmur og langorður í frásögn sinni. Hún fékk aðeins að vera einn vetur í Kvennaskólanum, þurfti fljótt að fara að vinna, enda elsta dóttirin, en hún gerði þau mistök að gera alltaf lítið úr sjálfri sér, sagði gjarnan: ég hef ekki vit á þessu, ég er svo vitlaus, spurðu hann þabba þinn o.fl.þ.h. En þetta var hreint ekki rétt. Hún var t.d. mikill lestrarhestur og var í Lestrarfélagi kvenna. Hún

²³² Bergljót Líndal: Úr ræðu á frændamóti. 2003.

var að mörgu leyti á undan sinni samtíð. T.d. var aldrei annað á dagskrá en að við systur gengjum menntaveginum og yrðum stúdentar eins og bræður okkar, en það var hreint ekki algengt á þeim árum. Hún tileinkaði sér hollustufæði löngu áður en það var algengt, heilhveitibrauð, grænmeti og hrásalat var á borðum svo lengi sem ég man. Ég held að pabba hafi ekki verið eins illa við nokkurn mann og Ara nokkurn Werland, en hann var frumkvöðull í náttúrulækningum, en slíkt var nú ekki beinlínis í hans stíl, enda mikið fyrir lífsins lystisemdir, nema ef vera skyldi höfund bókar nokkurrar sem mamma komst yfir og las af miklum áhuga og hét: Kvindernes oprær. Mamma þjónaði okkur og dekraði á alla lund, var duglegri að gera hlutina sjálf heldur en að biða eftir því að við nenntum því, kannski ekki alveg nógu góður lærimeistari. En það blundaði samt eitthvað í henni sem naut sín ekki með þetta skólagengna lið í kringum sig. Eitt sinn þegar hún var orðin háöldruð og svolítið farin að gefa sig, þá vorum við systkinin eitthvað að ræða um húsið Bergstaðastræti 67, jafnvel einhverjar breytingar. Þá reis hún upp og sagði: „Er það mitt hús sem þið eruð að tala um?“²³²

Theodór Líndal útskrifaðist í lögum frá HÍ, og fór til framhaldsnáms í útlöndum. Eftir það hóf hann störf á málflutningsskrifstofu Lárusar Fjeldsted og gerðist síðar félagi hans. Varð hæstaréttarlögmaður 1930, lagaprófessor við HÍ 1954 og gegndi því embætti til 1969 er hann hætti vegna aldurs. Theodór tók mikinn þátt í félagsmálum, var mikilvirkur rithöfundur á sínu sérfræðisviði, ritstjóri Tímarits lögfræðinga og ráðgjafi um margháttða lagasmíð.

Börn þeirra:

- a) Páll Jakob, f. 9. des. 1924,
- b) Sigurður Helgi, f. 2. júlí 1931,

Theodór B. Líndal.

c) Álfheiður Birna, f. 15. ágúst 1932,

d) Bergljót, f. 18. sept. 1934.

4a Páll Jakob Línal, f. 9. des. 1924 í Reykjavík, d. 25. júlí 1992 í Reykjavík.

Borgarlögmaður, rithöfundur og ráðuneyttisstjóri í Reykjavík.

K. 1. 5. maí 1950 (sk.). Guðrún **Eva Úlfarsdóttir**, f. 27. des. 1925 á Akureyri, deildarstjóri í Árnastofnun og húsmóðir í Reykjavík. For.: Úlfar Karlsson, f. 29. jan. 1896 á Vopnafirði, d. 7. okt. 1996 í Reykjavík, kaupmaður, skósmiður og bæjarfulltrúi á Seyðisfirði, síðar innheimtumaður í Reykjavík, og k.h. Helga Jónína Steindórsdóttir, f. 11. sept. 1905 í Reykjavík, d. 28. júlí 1974 í Reykjavík, húsmóðir á Seyðisfirði og í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Þórhildur, f. 28. jan. 1951,

b) Jón Úlfar, f. 12. júlí 1952,

c) Björn Theodór, f. 1. nóv. 1956.

K. 2. 13. apríl 1974. **Guðrún Ólafía Jónsdóttir**, f. 20. mars 1935 á Blönduósi, arkitekt í Reykjavík. For.: Jón Sigurður Pálmason, f. 29. júlí 1886 á Felli í Sléttuhlíð, d. 19. nóv. 1976 á Blönduósi, bóndi og sýslunefndarm. á Þingeyrum, síðar í Reykjavík, og k.h. Hulda Árdís Stefánsdóttir, f. 1. jan. 1897 á Möðruvöllum í Hörgárdal, d. 25. mars 1989 í Reykjavík, húsmóðir á Þingeyrum, skólastjóri á Blönduósi og í Reykjavík.

Sonur þeirra:

d) Páll Jakob, f. 14. des. 1973.

5a Þórhildur Línal, f. 28. jan. 1951 í Reykjavík.

Umboðsmaður barna, héraðsdómslögmaður og mannréttindaráðgjafi Reykjavíkurborgar.

M. 25. ágúst 1973. **Eiríkur Tómasson**, f. 8. júní 1950 á Akureyri, hæstaréttarlögmaður og lagaprófessor við Háskóla Íslands. For.: Tómas Árnason, f. 21. júlí 1923 á Hánefsstöðum í Seyðisfirði, hæstaréttarlögmaður, ráðherra og seðlabankastjóri, og k.h. Þóra Kristín Eiríksdóttir, f. 13. mars 1926 í Neskaupstað, d. 14. jan. 2007 í Kópavogi, húsmóðir, síðast í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Páll, f. 6. maí 1974,
- b) Tómas, f. 19. júní 1978,
- c) Jóhannes, f. 15. júlí 1983.

6a Páll Eiríksson, f. 6. maí 1974.

Héraðsdómslögmaður og LLM.

K. **Díana Júlíusdóttir**, f. 16. nóv. 1973 í Reykjavík.

Ferðamálafræðingur og flugfreyja. For.: Júlíus Roy Arinbjarnarson, f. 20. ágúst 1948 í Reykjavík, verslunarmaður, og k.h. Helga Stefánsdóttir, f. 19. febr. 1952 í Reykjavík, fóttaaðgerðafræðingur.

Börn þeirra:

- a) Theodór, f. 26. maí 2002,
- b) Þórhildur Helga, f. 14. okt. 2005.

7a Theodór Pálsson, f. 26. maí 2002 í Reykjavík.

7b Þórhildur Helga Pálsdóttir, f. 14. okt. 2005 í Reykjavík.

6b Tómas Eiríksson, f. 19. júní 1978.

Héraðsdómslögmaður í Reykjavík.

K. 5. júlí 2003. **Gréta Bentsdóttir**, f. 15. okt. 1978 í Reykjavík, viðskiptafræðingur. For.: Bent Snæfeld Einarsson, f. 22. febr. 1952 í Flatey á Breiðafirði, framkvæmdastjóri í Reykjavík, og k.h. Ólöf Arnfríður Skúladóttir, f. 7. des. 1954 á Siglufirði, bankastarfsmaður í Reykjavík.

Dætur þeirra:

- a) Ólöf Hildur, f. 14. okt. 2003,
- b) Eva María, f. 20. júlí 2006.

7a Ólöf Hildur Tómasdóttir, f. 14. okt. 2003 í Reykjavík.

7b Eva María Tómasdóttir, f. 20. júlí 2006 í Reykjavík.

6c Jóhannes Eiríksson, f. 15. júlí 1983.

5b Jón Úlfar Línal, f. 12. júlí 1952 í Reykjavík.

203

Verslunarmaður.

5c Björn Theodór Línal, f. 1. nóv. 1956 í Reykjavík.

Lögmaður í Reykjavík.

K. 8. júlí 1983. **Sólveig Guðmundsdóttir**, f. 18. nóv. 1948 á Akureyri, lögfræðingur í Reykjavík. For.: Guðmundur Gunnarsson, f. 25.

júní 1928 á Akureyri, byggingaverkfræðingur í Reykjavík, og k.h.

Anna Betúela Júlíusdóttir, f. 12. des. 1923 á Atlastöðum í Fljótavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Vigdís Eva, f. 2. nóv. 1983,

b) Guðmundur Páll, f. 27. sept. 1986.

6a Vigdís Eva Línal, f. 2. nóv. 1983 í Reykjavík.

6b Guðmundur Páll Línal, f. 27. sept. 1986 í BNA.

5d Páll Jakob Línal, f. 14. des. 1973 í Reykjavík.

Líffræðingur og BA í sálfræði í Reykjavík.

K. **Sigurlaug Guðrún Gunnarsdóttir**, f. 6. mars 1974, hjúkrunarfræðingur í Reykjavík. For.: Gunnar Randver Ágústsson, f. 7. júní 1943, rekur vinnuvélaþyrirtæki á Sauðárkróki, og k.h. Steinunn Helga Hallsdóttir, f. 20. sept. 1945, skrifstofumaður á Sauðárkróki.

4b Sigurður Helgi Línal, f. 2. júlí 1931 í Reykjavík.

Lagaprófessor við Háskóla Íslands.

K. 9. sept. 1979. Jóhanna **María Jóhannsdóttir**, f. 18. júlí 1943 í Reykjavík, skrifstofustjóri. For.: Jóhann Ingvar Pétursson, f. 4. ágúst 1918 í Hafnarfirði, d. 26. sept. 1990, kennari í Reykjavík, og k.h. Ísafold Kristjánsdóttir, f. 22. maí 1907 í Álfsnesi, d. 27. júlí 1996, húsmóðir í Reykjavík.

Dóttir Maríu og stjúp dóttir Sigurðar: **Kristín**

Vilhjálmssdóttir f. 31. janúar 1973. M. 26. júní 1999: Jón Bjarki Bentsson, f. 14. sept. 1965 á Akranesi, hagfræðingur. Börn þeirra: Jóhann Pétur, f. 18. maí 2000, og Valgarður Bent, f. 18. maí 2000.

Dóttir þeirra:

- a) Þórhildur, f. 10. mars 1980.

5a Þórhildur Línal, f. 10. mars 1980 í Reykjavík.

4c Álfheiður Birna Línal, f. 15. ágúst 1932 í Reykjavík.

Húsmóðir í Reykjavík.

M. **Hans Otto Jetzek**, f. 11. okt. 1927 í Þýskalandi, d. 16. mars 1994 í Reykjavík, deildarstjóri í Reykjavík. For.: Otto Heinrich Jetzek, f. 5. des. 1903, d. 19. ágúst 1974, tónlistarmaður og sellóleikari í Herford í Westfalen í Þýskalandi, og k.h. Johanne Agnes Fischer Jetzek, f. 7. des. 1904, d. 13. júní 1983, húsmóðir í Herford í Westfalen í Þýskalandi.

Börn þeirra:

- a) Theódór, f. 10. nóv. 1956,
- b) Agnes, f. 12. des. 1957,
- c) Helga, f. 15. ágúst 1959,
- d) Tómas Ottó, f. 27. mars 1965,
- e) Þórhildur, f. 14. mars 1971.

5a Theódór Hanson Jetzek, f. 10. nóv. 1956 í Reykjavík, d. 23. maí 1969 í Reykjavík af slysförum.

5b Agnes Hansdóttir, f. 12. des. 1957 í Reykjavík.

Myndlistarkennari í Reykjavík.

Barnsfaðir. **Pétur Magnússon**, f. 7. nóv. 1958 í Reykjavík, myndlistarmaður í Hollandi. For.: Magnús Pálsson, f. 25. des. 1929 á Eskifirði, myndlistarmaður í Reykjavík og London, og k.h. (sk.) Anna Sigríður Gunnarsdóttir, f. 31. okt. 1929 á Seyðisfirði, kennari og læknaritari í Reykjavík.

Dóttir þeirra:

- a) Álfheiður Anna, f. 11. mars 1981.

M. **Jacques Maurice Denis Melot**, f. 24. febr. 1948, stærðfræðingur og sveppafræðingur í Reykjavík. For.: André Georges Melot, f. 8. maí 1915, d. 9. febr. 2004, og Lucienne Denise Blanchet, f. 2. des.

1918.

Dætur þeirra:

b) Ragnhildur, f. 23. sept. 1992,

c) Brynhildur, f. 16. sept. 1998.

6a Álfheiður Anna Pétursdóttir, f. 11. mars 1981 í Reykjavík.

6b Ragnhildur Melot, f. 23. sept. 1992 í Reykjavík.

6c Brynhildur Melot, f. 16. sept. 1998 í Reykjavík.

5c Helga Hansdóttir, f. 15. ágúst 1959 í Reykjavík.

Öldrunarlæknir, yfirlæknir í Reykjavík.

M. 21. okt. 1989. **Kristinn Guðbrandur Harðarson**, f. 9. ágúst 1955, myndlistarmaður í Reykjavík. For.: Hörður Magnússon, f. 25. júlí 1930, verkstjóri á Selfossi, og k.h. Hjördís Elinórsdóttir, f. 10. mars 1929, húsmóðir á Selfossi.

Synir þeirra:

a) Theodór Magnús, f. 7. júlí 1988,

b) Dagur Elinór, f. 14. febr. 2002.

6a Theodór Magnús Kristinsson, f. 7. júlí 1988 í Reykjavík.

6b Dagur Elinór Kristinsson, f. 14. febr. 2002 í Reykjavík.

5d Tómas Ottó Hansson, f. 27. mars 1965 í Reykjavík.

Hagfræðingur í Reykjavík.

K. **Vigdís Sjöfn Ólafsdóttir**, f. 12. sept. 1968, viðskiptafræðingur. For.: Ólafur Þórður Sæmundsson, f. 22. mars 1940 í Reykjavík, rafvirki í Reykjavík, og Þuríður Guðnadóttir, f. 19. apríl 1936, d. 13. júlí 1999 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

a) Tinna Þuríður, f. 3. apríl 1999,

b) Hans Ottó, f. 4. des. 2000,

c) Óskirð stúlka, f. 8. feb. 2007.

6a Tinna Þuríður Tómasdóttir, f. 3. apríl 1999 í Reykjavík.

6b Hans Ottó Tómasson, f. 4. des. 2000 í Reykjavík.

6c Óskirð stúlka, f. 8. feb. 2007 í Reykjavík.

5e Þórhildur Hansdóttir Jetzek, f. 14. mars 1971 í Reykjavík.

Hagfræðingur.

M. (sk.). **Ívar Sigurjón Helgason**, f. 29. júlí 1972, læknir. For.:
Eiður Helgi Sigurjónsson, f. 13. febr. 1948, efnaverkfræðingur í
Reykjavík, og k.h. María Ingimarsdóttir, f. 1. nóv. 1951, félagsráðgjafi
í Reykjavík.

Dætur þeirra:

a) Álfheiður María, f. 12. maí 1995,

b) Ásta Björk, f. 19. jan. 1998.

6a Álfheiður María Ívarsdóttir, f. 12. maí 1995 í Reykjavík.

6b Ásta Björk Ívarsdóttir, f. 19. jan. 1998 í Reykjavík.

4d Bergljót Líndal, f. 18. sept. 1934 í Reykjavík.

Hjúkrunarforstjóri Heilsuverndarstöðvar Reykjavíkur.

M. 1. 10. ágúst 1957. **Guðmundur Jónasson**, f. 12. sept. 1929 á
Akureyri, d. 16. júní 1962 í Reykjavík, kennari og framkvæmdastjóri
í Reykjavík. For.: Jónas Jónasson, f. 13. nóv. 1893 í Flatey á
Skjálfanda, d. 15. nóv. 1968 í Reykjavík, ritstjóri á Akureyri, kennari
og hreppstjóri í Flatey, og k.h. Guðríður Kristjánsdóttir, f. 10. ágúst
1897 í Svarfaðardal, d. 2. des. 1977 í Reykjavík, húsmóðir í Flatey á
Skjálfanda, síðast í Reykjavík.

Synir þeirra:

a) Jónas, f. 28. maí 1958,

b) Guðmundur Þór, f. 13. mars 1962.

M. 2. 3. des. 1977. **Einar Þórður Guðjohnsen**, f. 14. apríl 1922 á
Höfn í Bakkafirði, d. 11. maí 1995 í Reykjavík, framkvæmdastjóri
Ferðafélags Íslands og Útivistar. For.: Sveinbjörn Þórðarson
Guðjohnsen, f. 14. mars 1873 á Húsavík, d. 14. júlí 1939 á Húsavík,

sparisjóðsstjóri á Húsavík, og k.h. Guðrún Hallgerður Eyjólfsdóttir, f. 18. sept. 1897 á Kirkjubæ í Hróarstungu, d. 30. maí 1974 í Reykjavík, húsmóðir á Húsavík.

5a Jónas Guðmundsson, f. 28. maí 1958 í Reykjavík.

Sýslumaður í Bolungarvík.

Barnsmóðir. **Hildur Hansína Jónsdóttir**, f. 29. sept. 1955 á Blönduósi. For.: Jón Þórarinnsson, f. 6. ágúst 1911 á Hjaltabakka, V.-Hún., bóndi á Hjaltabakka, og k.h. Helga Halldóra Stefánsdóttir, f. 1. des. 1912 í Kambakoti á Skagaströnd, d. 22. ágúst 1989 á Blönduósi, húsmóðir á Hjaltabakka.

Dóttir þeirra:

a) Helga Theodóra, f. 14. maí 1989.

K. 14. ágúst 1993. **Sólrún Geirsdóttir**, f. 27. jan. 1965 á Ísafirði, kennari og leiðsögumaður. For.: Geir Guðmundsson, f. 9. maí 1931 í Bolungarvík, verkstjóri og safnvörður í Bolungarvík, og k.h. Una Halldóra Halldórsdóttir, f. 26. júlí 1933 í Bolungarvík, húsmóðir og skrifstofumaður í Bolungarvík.

Börn þeirra:

b) Halldóra, f. 12. júní 1994,

c) Þórhildur Bergljót, f. 1. júlí 1997,

d) Einar Geir, f. 15. des. 2002.

6a Helga Theodóra Jónasdóttir, f. 14. maí 1989 í Reykjavík.

6b Halldóra Jónasdóttir, f. 12. júní 1994 á Ísafirði.

6c Þórhildur Bergljót Jónasdóttir, f. 1. júlí 1997 á Ísafirði.

6d Einar Geir Jónasson, f. 15. des. 2002 á Ísafirði.

5b Guðmundur Þór Guðmundsson, f. 13. mars 1962.

Lögfræðingur, framkvæmdastjóri Kirkjuráðs.

K. 1. 5. sept. 1987 (sk.). **Elín Davíðsdóttir**, f. 31. jan. 1962, tónlistarkennari. For.: David Harlan Greason, f. 28. nóv. 1934, hjúkrunarfræðingur, og k.h. (sk.) Guðmundína Kristjánsdóttir, f. 1. des. 1934 í Reykjavík, d. 19. sept. 1971, kennari.

Börn þeirra:

- a) Bergljót Gyða, f. 17. jan. 1985,
- b) drengur, f. 5. des. 1987,
- c) Kolbrún María, f. 4. júní 1990,
- d) Kristján Páll, f. 24. des. 1991.

K. 2. 14. febr. 2005. **María Guðnadóttir**, f. 21. febr. 1959, tölvunarfræðingur í Reykjavík. For.: Karvel Guðni Jónsson, f. 1. mars 1931 á Sléttu í Sléttuhreppi, d. 8. okt. 2001, kennari á Ísafirði, síðar framkvæmdastjóri í Kópavogi, og k.h. Edda Magnúsdóttir, f. 5. júlí 1937 á Brekku í Langadal, N.-Ísafjarðarsýslu, húsmóðir í Kópavogi.

Theodór B. Lindal, Friede P. Briem, Eggert P. Briem, Þórhildur Lindal, Sigríður Skúladóttir Briem, Alfheiður Helgadóttir Briem, Óli Vestmann Einarsson, Þórdís Briem, Doris Briem, Jóna Einarsdóttir og Helgi P. Briem.

6a Bergljót Gyða Guðmundsdóttir, f. 17. jan. 1985 í Reykjavík.

6b drengur Guðmundsson, f. andvana 5. des. 1987 í Reykjavík.

6c Kolbrún María Guðmundsdóttir, f. 4. júní 1990 í Reykjavík.

6d Kristján Páll Guðmundsson, f. 24. des. 1991 í Reykjavík.

3b Eggert Ólafur Pálsson Briem, f. 6. júní 1898 á Akureyri, d. 8. maí 1985.

Bóksali, bókaútgefandi og fulltrúi í Reykjavík, síðast í Garðabæ.

K. Sigríður Elín Skúladóttir Briem, f. 30. apríl 1911 í Skálholti, d. 7. jan. 1999, húsmóðir í Reykjavík. For.: Skúli Árnason, f. 16. ágúst 1865 á Kirkjubæjarklaustri, d. 17. sept. 1954 í Reykjavík, læknir í Skálholti í Biskupstungum, síðar skjalavörður í stjórnarráðinu og latínukennari í Reykjavík, og k.h. Sigríður Sigurðardóttir, f. 29. okt. 1872 á Kópavatni í Hrunamannahreppi, d. 21. maí 1911 í Skálholti, húsmóðir í Skálholti í Biskupstungum.

Eggert var sprelligosi og spéfugl innan fjölskyldunnar. Ég man Eggert í fjölskylduboðum, þá tók hann á móti okkur með lúðrablastri. Ekki var hann þó með trompet eða annan lúður. Hann mundaði hendurnar eins og lúður og tónaði lúðrablasturinn. Hann var mjög með gamanmál á vörum og mátti maður hafa sig allan við að fylgja honum eftir. En hann var líka hinn mesti sérvitringur. Hann tók upp á því að banna okkur að gefa börnunum sínum afmælisgjafir, þótt við kæmum í afmælisveislur til þeirra. Það þótti mér að minnsta kosti heldur dauflegt fyrir afmælisbarnið. En afmælin á þeim bæ voru einhver þau stórkostlegustu sem maður komst í. Og ástæðan: Eggert átti kvikmyndavél, slíkt var nánast hvergi til á heimilum, og sýndi hann veislugestum bíómyndir, t.d. Chaplinmyndir, ekki

²³³ Bergljót Líndal: Úr ræðu á frændamóti. 2003.

*aðeins áfram, heldur líka afturábak. Í lokin keyrði hann síðan allan krakkaskarann heim, því hann átti líka bil, en þeir voru sárafaír á þeim tíma. Á heimili þeirra og konu hans, Sigu mágkonu, eins og allir kölluðu hana, fyrst að Fjölnisvegi 10, var sannkölluð stórfjölskylda, þar var afi, frænka og nafna, sem allir kölluðu svo, og ekkert var verið að fást um það hvers afi, frænka og nafna þau voru. Eggert var mikill bindindismaður og veitti aldrei áfengi. Hann lýsti einu sinni fyrir mér hversu langt hann myndi spýta út úr sér, ef hann yrði fyrir þeirri ógæfu að slíkt kæmi inn fyrir hans varir. Það voru mikil tilþrif. Seinna kynntist ég honum sem fræðimanni og ekki síst ættfræðingi.*²³³

Eggert starfaði frá ungum aldri og aftur seinni hluta ævinnar hjá Eimskipafélagi Íslands, þar sem hann gegndi margvíslegum trúnaðarstörfum. Árið 1930 setti hann á fót merkilega bókaverslun í Veltunni, Austurstræti 1, og stundaði um skeið bókaútgáfu. Hann gaf t.d. út Sjálfstætt fólk eftir Halldór Laxness. Árið 1935 seldi hann bókaverslunina og gerðist forstjóri Ferðaskrifstofu ríkisins. Síðar varð hann forstjóri Prentsmiðjunnar Eddu uns hann gerðist aftur starfsmaður Eimskipafélagsins 1943. Eggert var mikill félagsmálamaður á ungum aldri og forystumaður í Sálarrannsóknafélaginu um árabíl. Þau Sigríður voru samhent, frændrækin og gestrisin. Eggert hóf ættfræðigagnasöfnun og lagði grunn að útgáfu Briemsættar, sem kom út fimmtán árum eftir dauða hans.

Börn þeirra:

Sigríður Skúladóttir Briem.

- a) Steinunn Sigríður, f. 13. des. 1932,
- b) Ragnheiður Helga, f. 3. febr. 1938,
- c) Gunnlaugur Skúli, f. 21. mars 1948.

4a Steinunn Sigríður Briem, f. 13. des. 1932 í Reykjavík, d. 26. febr. 1974 í Kaupmannahöfn.

Tónlistarmaður, blaðamaður og þýðandi.

M. 19. júlí 1960 (sk.). **Kristmann** Borgfjörð **Guðmundsson**, f. 23. okt. 1901 á Þverfelli í Lundaarreykjadal, d. 20. nóv. 1983 í Hafnarfirði, rithöfundur í Noregi, Hveragerði og Reykjavík. For.: Guðmundur Jónsson, f. 14. júlí 1877 í Hækingsdal í Kjós, d. 8. ágúst 1953, bátformaður á Helgastöðum í Reykjavík, og Guðlaug Sigríður Björnsdóttir, f. 8. okt. 1875 á Þverfelli í Lundaarreykjadal, d. 12. apríl 1950, húsmóðir í Neðri-Miðbæ í Norðfirði.

4b Ragnheiður Helga Briem, f. 3. febr. 1938 í Reykjavík, d. 19. mars 2000 í Reykjavík.

Kennslufræðingur, menntaskólakennari og lektor við HÍ.

M. 27. okt. 1967. **Guðmundur Ingi Sævar Elíasson**, f. 27. júlí 1939 í Reykjavík, læknir í Reykjavík. For.: Elías Loptsson, f. 29. ágúst 1907 í Neðra-Seli í Landssveit í Rangárvallasýslu, sjómaður í Reykjavík, fórst undan ströndum Skotlands með botnvörpungnum Braga 30. okt. 1940, sjómaður í Reykjavík, og k.h. Ástrún Guðmundsdóttir, f. 10. des. 1906 í Reykjavík, d. 20. júní 1989 í Reykjavík, húsmóðir.

Synir þeirra:

- a) Atli Steinn, f. 30. mars 1974,
- b) Kári Snær, f. 3. sept. 1979.

5a Atli Steinn Guðmundsson, f. 30. mars 1974 í Reykjavík.

Íslenskufræðingur í Reykjavík.

5b Kári Snær Guðmundsson, f. 3. sept. 1979 í Reykjavík.

Matsveinn í Reykjavík.

K. **Þórhildur Reinharðsdóttir**, f. 23. ágúst 1981 í Reykjavík. For.:

Reinharð Wilhelm Reinharðsson, f. 19. mars 1960 í Reykjavík, deildarstjóri í Reykjavík, og Þóra Björg Álfþórsdóttir, f. 19. sept. 1962 í Reykjavík, verslunarmaður á Seltjarnarnesi.

4c Gunnlaugur Skúli Eggertsson Briem, f. 21. mars 1948 í Reykjavík.

Leturfræðingur í Oakland í Bandaríkjunum.

K. Maria Lourdes Zulaika, f. 6. janúar 1944 í Deva, Gipuzkoa, Baskalandi á Spáni, fjárfestir. For.: Miguel Zulaika Iriando, f. 5. júlí 1912 í Anzorri í Deva, d. 17. nóv. 1990 í Itziar í Deva, stjórnandi Lastur-marmaranámanna, og k.h. Josefa Irureta, f. 28. des. 1914 í Usarruene í Deva, d. 2. jan. 1986 í Itziar, húsmóðir.

Fjölskylda og vinir í Tjarnargötu 24. Fremst; Bergljót Línal, Steinunn Briem, Ragnheiður Briem. Sitjandi: Friede, Þórhildur, Helgi, Álfheiður, Kristinn P. og Þórdís Briem. Standandi: Theodór, Páll Ásgeirsson, Sigríður Skúladóttir, Eggert Ásgeirsson, séra Páll Þorleifsson, og k.h. Elísabet Arnórsdóttir, Páll Línal, Óli Vestmann Einarsson, Jóna Einarisdóttir, Álfheiður og Sigurður Línal.

3c Friede Ingibjörg Pálsdóttir **Briem**, f. 7. okt. 1900 á Akureyri, d. 12. sept. 1998 í Reykjavík.

Húsmóðir, rak fjölrítunarstofu í Reykjavík.

M. 20. ágúst 1927. **Ásgeir Guðmundsson**, f. 31. ágúst 1899 í Nesi á Seltjarnarnesi, d. 8. nóv. 1935 í Reykjavík, lögmaður í Reykjavík. For.: Guðmundur Einarsson, f. 20. júní 1858 í Bollagörðum á Seltjarnarnesi, d. 26. apríl 1906 (drukknaði undan Leiru á Reykjanesi), útvegsbóndi í Nesi á Seltjarnarnesi, og k.h. Kristín Ólafsdóttir, f. 5. okt. 1860 í Nesi, d. 15. júlí 1945 í Nesi, húsmóðir og bóndi í Nesi.

Fríða frænka var í raun höfuð fjölskyldunnar. Frá því ég man fyrst eftir mér bar ég mikla virðingu fyrir henni. Það var ekkert undarlegt, Fríða var bara þannig, hún setti svip á umhverfið hvar sem hún kom, og á hana var hlustað. Fyrir utan það að vera húsfreyja og móðir – í dag heitir það að vera einstæð móðir, en hún missti Ásgeir mann sinn 1935 – rak hún fyrirtækið Fjölrítunarstofu Friede P. Briem og kenndi á píanó. Slíkt var afar óvenjulegt fyrir konur á þeim árum, enda var Fríða óvenjuleg.

Ég gekk í þann góða skóla að vera vinnukona hjá Fríðu sumarið sem ég var 13 ára. Þar lærði ég mikið, t.d. þegar maður þurrkar af þá eiga engin skil að vera á fletinum, sem er verið að þurrka, hún kallaði mig nefnilega einu sinni inn og lét

mig horfa á skakk á borðplötu sem sólin skein á og ég hafði verið að þurrka. Þar hafði mér greinilega fatast í afþurrkunarlistinni, hafði skilið flöt eftir, sem sást ekki frá mínum sjónarhóli. Þetta held ég að ég passi alltaf eftir þetta. Fríða var afbragðskokkur og ég sagði: Mér finnst allur matur svo góður hjá henni Fríðu frænku, mér finnst meira að segja soðinn fiskur góður hjá henni.

Veislurnar hjá henni Fríðu voru engu líkar. Stífaðir dúkar og servíettur, silfur og kristalsborðbúnaður, allt svo fallegt eins og heimilið allt. Slíkt gleymist ekki þeim sem upplifðu. En það var ekki nóg með þetta allt, veislurnar voru svo ofboðslega skemmtilegar. Þegar við, þ.e. mín kynslóð, vorum ung, var alltaf sérstakt prógram fyrir okkur krakkana. Svo var húsfreyjan sjálf alltaf fallega til fara, glöð, kát og skemmtileg. Fríða var nefnilega glaðlynd og hló oft dátt. Á skrifstofunni var eðlilega mikill erill, því hún naut trausts og virðingar í samfélaginu og þangað komu margar eftirminnilegar persónur. Mér er minnisstætt þegar Matthías Jónasson, prófessor í uppeldisfræði, kom. Hann var allra manna kurteisastur. Hann var einu sinni kominn með fangið fullt af skjölum og gekk aftur á bak og bukkaði sig og beygði í hverju spori. Þá uppgötvaðist að hann hafði gleymt að setja á sig hattinn svo að Fríða mátti teygja sig upp á hillu eftir hattinum og setja hann á höfuð Matthíasar. Þetta passaði ekki alveg við kurteisina og virðuleikann. Eða þegar Helga Sigurðardóttir skólastjóri Húsmæðrakennaraskólans kom í sparidragtinni með mikinn hatt á höfði. Hún sat á skrifstofunni og hefur orðið heitt. Svo hún dreif sig úr jakkanum, hafði gleymt því með öllu að hún var aðeins í svokallaðri snuðblússu, sem er lítill bleðill framan á bringunni, þannig að hún sat á nærklæðunum nánast einum aftan til en með hattinn á höfðinu.

Á þessum árum voru menn ólíkt siðavandari en nú er. Fríða kenndi mér á píanó og var strangur kennari. Það var ekki hennar sök að ég leik ekki á píanó í dag, enda kenndi hún Jóni Nordal. Fríða var að sjálfsögðu kvenréttindakona og man ég óljóst eftir því að stofnaður var sjóður um Pál Briem, og þar komu að máli – að sjálfsögðu

Ásgeir Guðmundsson.

– karlmennirnir í fjölskyldunni, bræður hennar og pabbi minn. Hún lét ekki bjóða sér það og vildi hafa eitthvað um það mál að segja þótt kona væri, og veit ég ekki betur en hún hafi haft sitt fram.

Ég sé alltaf betur og betur hversu stórmekileg manneskja Fríða var og hef stundum hugleitt hver hennar braut hefði orðið ef hún væri ung í dag. Ekki er nokkur vafi á að hún hefði farið í langskólanám og ætli hún hefði ekki orðið ráðherra, sennilega menntamála, því hún var afar menningarlega sinnuð og rækti vel það sem boðið var upp á hér í borg í þeim efnum.

Hún var barngóð og skemmtileg og gerði margt fyrir okkur börnin, en hún var strangur uppalandi og síðaði okkur til, ef með þurfti.²³⁴

²³⁴ Bergljót Línal: Úr ræðu á frændamóti. 2003.

Ásgeir Guðmundsson var lögfræðingur og rak lögmannsstofu ásamt Stefáni Jóh. Stefánssyni í Veltunni, Aðalstræti 1, sem Kristín í Nesi móðir hans átti. Hann lagði sérstaka stund á sjótjón og var tungumálamaður, og hafði stundað nám á Bretlandseyjum og í Frakklandi. Hann var 36 ára þegar hann dó af slysförum.

Börn þeirra:

- a) Eggert Ólafur, f. 6. ágúst 1929,
- b) Páll Þórir, f. 22. apríl 1931.

4a Eggert Ólafur Ásgeirsson, f. 6. ágúst 1929 í Reykjavík.

Heilbrigðisfulltrúi og framkvæmdastjóri í Reykjavík.

Barnsmóðir. **Ingibjörg Andrésdóttir**, f. 17. apríl 1923 í Síðumúla, d. 30. maí 2005 í Reykjavík, talsímakona. For.: Andrés Eyjólfsson, f. 27. maí 1886 á Kirkjubóli í Hvítársíðu, d. 9. maí 1986, bóndi og alþingismaður í Síðumúla í Hvítársíðu, og k.h. Ingibjörg Guðmundsdóttir, f. 15. maí 1887 á Æsustöðum í Langadal, d. 18. júní 1974, húsmóðir í Síðumúla.

Dóttir þeirra:

- a) Ingibjörg, f. 15. maí 1955.

K. 27. febr. 1960. **Sigríður Dagbjartsdóttir**, f. 8. júní 1937 í Reykjavík, framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Dagbjartur Lýðsson, f. 10. febr. 1906 í Hjallanesi í Landsveit, Rangárvallasýslu, d. 9. júlí 1957, kaupmaður í Reykjavík, og k.h. Jórunn Ingimundardóttir, f. 29. jan. 1911 í Kaldárholti í Holtahreppi, Rangárvallasýslu, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- b) Ásgeir, f. 6. nóv. 1962,
- c) Dagur, f. 21. jan. 1965,
- d) Auður, f. 10. ágúst 1968.

5a Ingibjörg Eggertsdóttir, f. 15. maí 1955 á Blönduósi.

Verkefnisstjóri hjá RKÍ í Reykjavík.

M. (sk.). **Kristján Júlíus Kristjánsson**, f. 27. okt. 1955 á Patreksfirði, stöðvarstjóri í Mosfellsbæ. For.: Kristján Kristjánsson, f. 20. ágúst 1925 í Breiðavík í Rauðasandshreppi, d. 4. maí 1999, sjómaður á Patreksfirði og í Hveragerði, og k.h. Anna Einarsdóttir, f. 2. sept. 1927 á Sellátranesi í Rauðasandshreppi, d. 25. apríl 2003, húsmóðir.

Börn þeirra:

- a) Hjalti Stefán, f. 27. des. 1981,
- b) Emma, f. 23. okt. 1987,
- c) Andrea, f. 4. júní 1989.

6a Hjalti Stefán Kristjánsson, f. 27. des. 1981 í Reykjavík.

Bífreiðarstjóri.

6b Emma Kristjánsdóttir, f. 23. okt. 1987 í Reykjavík, d. 22. des. 1987 í Reykjavík.

6c Andrea Kristjánsdóttir, f. 4. júní 1989 í Reykjavík.

5b Ásgeir Eggertsson, f. 6. nóv. 1962 í Reykjavík.

Fjölmíðlafræðingur og vefritstjóri í Reykjavík.

K. **Brynja Jónsdóttir**, f. 10. okt. 1966 í Reykjavík, landfræðingur í Reykjavík. For.: Jón Ólafsson, f. 1. sept. 1935 í Árbæjarhjáleigu í Holtum, rafvirki í Garðabæ, og k.h. Lind Ebbadóttir, f. 7. sept. 1938 í Glerárskógum í Hvammssveit, fulltrúi í Garðabæ.

Dætur þeirra:

- a) Hrefna, f. 18. des. 1996,
- b) Þórdís Helga, f. 20. júlí 1999.

6a Hrefna Ásgeirsdóttir, f. 18. des. 1996 í Reykjavík.

6b Þórdís Helga Ásgeirsdóttir, f. 20. júlí 1999 í Reykjavík.

5c Dagur Eggertsson, f. 21. jan. 1965 í Reykjavík.

Arkitekt í Osló í Noregi.

K. 6. des. 2003. **Vibeke Morstøl Jenssen**, f. 1. nóv. 1964 í Osló í Noregi, arkitekt í Osló í Noregi. For.: Sigurd E. Jenssen, f. 18. júní 1929 í Skien í Noregi, hagfræðingur og löggiltur skjalaþýðandi í Asker í Noregi, og k.h. Arna E. Morstøl, f. 4. ágúst 1934 í Hen í Noregi, hjúkrunarfræðingur í Asker.

Börn þeirra:

- a) Jóhannes Örn, f. 13. júlí 1993,
- b) Sólveig Ylva, f. 15. mars 1996,
- c) Friede Bera, f. 1. mars 2003.

6a Jóhannes Örn Dagsson, f. 13. júlí 1993 í Osló í Noregi.

6b Sólveig Ylva Dagsdóttir, f. 15. mars 1996 í Helsinki í Finnlandi.

6c Friede Bera Dagsdóttir, f. 1. mars 2003 í Osló í Noregi.

5d Auður Eggertsdóttir, f. 10. ágúst 1968 í Reykjavík, forvörður og sölumaður í Barcelóna á Spáni.

M. 7. sept. 1996. **Axel Pétur Ásgeirsson**, f. 18. maí 1965 á Akureyri, kvikmyndagerðarmaður og framkvæmdastjóri í Barcelóna á Spáni. For.: Ásgeir Sigurður Ásgeirsson, f. 5. jan. 1937 á Ólafsfirði, framkvæmdastjóri á Ólafsfirði, og k.h. Sæunn Halldóra Axelsdóttir, f. 25. febr. 1942 á Ólafsfirði, hóteleigandi á Ólafsfirði.

Börn þeirra:

- a) Sigríður Alma, f. 19. júlí 1998,
- b) Eggert Geir, f. 18. nóv. 1999,
- c) Sæunn, f. 9. apríl 2002,
- d) Ketill, f. 29. sept. 2006.

6a Sigríður Alma Axelsdóttir, f. 19. júlí 1998 í Barcelóna á Spáni.

6b Eggert Geir Axelsson, f. 18. nóv. 1999 í Reykjavík.

6c Sæunn Axelsdóttir, f. 9. apríl 2002 í Barcelóna á Spáni.

6d Ketill Axelsson, f. 29. sept. 2006 í Barcelóna á Spáni.

4b Páll Þórir Ásgeirsson, f. 22. apríl 1931 í Reykjavík.

Geðlæknir og barnageðlæknir, yfirlæknir í Reykjavík.

K. 1. 17. maí 1961 (sk.). **Hólmfríður Rósinkranz Árnadóttir**, f. 15. febr. 1939 í Reykjavík, húsmóðir, loftskemtamaður og framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Árni Magnús Pétursson, f. 2. júní 1899 í Ólafsvík, d. 31. júlí 1953 í Reykjavík, læknir í Reykjavík, og k.h. Katrín Ólafsdóttir, f. 21. nóv. 1904 í Viðey, d. 18. apríl 1988, húsmóðir í Reykjavík.

Synir þeirra:

a) Árni Geir, f. 3. mars 1963,

b) Kári, f. 25. des. 1964.

K. 2. 18. des. 1971. **Lára Kristín Ingólfssdóttir**, f. 25. maí 1939 á Akureyri, sölufulltrúi í Reykjavík. For.: Ingólfur Árnason, f. 1. mars 1904 í Auðbrekku í Hörgárdal, d. 21. des. 1995 á Akureyri, verkamaður á Akureyri, og k.h. Guðný Margrét Magnúsdóttir, f. 14. sept. 1899 í Hafnarnesi í Fáskrúðsfirði, d. 27. sept. 1989 á Akureyri, húsmóðir og verkakona á Akureyri.

Börn þeirra:

c) Fríða Ingibjörg, f. 30. júní 1972,

d) Ingólfur, f. 27. sept. 1973.

5a Árni Geir Pálsson, f. 3. mars 1963 í Danmörku.

Viðskiptafræðingur og framkvæmdastjóri Medion í Reykjavík.

K. **Soffía Waag Árnadóttir**, f. 22. jan. 1965, stjórnsýslufræðingur MPA og sérfræðingur í Reykjavík. For.: Árni Waag Hjálmarsson, f. 12. júní 1925 í Vestmannaeyjum í Færeyjum, d. 3. apríl 2001 í Reykjavík, mjólkurfræðingur, kennari og fuglafræðingur í Kópavogi, og k.h. Ragnheiður Ása Helgadóttir, f. 5. júlí 1926 á Húsavík, skrifstofumaður og húsmóðir í Kópavogi.

Börn þeirra:

a) Hólmfríður Kristín, f. 8. des. 1990,

b) Árni Páll, f. 24. júlí 1999.

6a Hólmfríður Kristín Árnadóttir, f. 8. des. 1990 í Reykjavík.

6b Árni Páll Árnason, f. 24. júlí 1999 í Danmörku.

5b Kári Pálsson, f. 25. des. 1964 í Danmörku.

Stálsmiðameistari og stjórnarformaður Hamars (í Kópavogi, Akureyri og Eskifirði) í Reykjavík.

K. 1. sept. 1990. **Guðrún María Ólafsdóttir**, f. 21. okt. 1968 Reykjavík, kennari í Reykjavík. For.: Ólafur Edvard Morthens, f. 24. júní 1950 í Reykjavík, húsgagnasmiður og framkvæmdastjóri í Reykjavík, og k.h. Unnur Hauksdóttir, f. 6. febr. 1949 Reykjavík, skrifstofumaður í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Ólafur Axel, f. 11. okt. 1991,
- b) Katrín Unnur, f. 11. júní 1997,
- c) Anna María, f. 7. jan. 2002.

6a Ólafur Axel Kárasen, f. 11. okt. 1991 í Reykjavík.

6b Katrín Unnur Káradóttir, f. 11. júní 1997 í Reykjavík.

6c Anna María Káradóttir, f. 7. jan. 2002 í Reykjavík.

5c Fríða Ingibjörg Pálsdóttir, f. 30. júní 1972 í Reykjavík.

Hjúkrunarfræðingur í Atlanta í BNA.

M. 3. jan. 1998. **Helgi Gunnar Helgason**, f. 19. nóv. 1971, lífeðlisfræðingur í Atlanta, BNA. For.: Helgi Ágústsson, f. 16. okt. 1941 í Reykjavík, sendiherra í Washington, BNA, og k.h. Hervör Jónasdóttir, f. 18. sept. 1943 á Akureyri, húsmóðir í Washington.

Börn þeirra:

- a) Viktor Páll, f. 4. sept. 1999,
- b) Tómas Ari, f. 28. nóv. 2003.

6a Viktor Páll Helgason, f. 4. sept. 1999 í Reykjavík.

6b Tómas Ari Helgason, f. 28. nóv. 2003 í Reykjavík.

5d Ingólfur Pálsson, f. 27. sept. 1973 í Reykjavík.

Verkfræðingur í Kaupmannahöfn í Danmörku.

K. **Alda Ægisdóttir**, f. 24. sept. 1980 í Reykjavík. For.: Ægir Einarsson, f. 23. nóv. 1938 á Patreksfirði, rafvirki í Garðabæ, og k.h. Edda Steingrímsdóttir, f. 21. apríl 1943 í Ytri-Miðhlíð á Barðaströnd, hjúkrunarfræðingur í Garðabæ.

Dóttir þeirra:

a) Brynja Lára, f. 21. sept. 2005.

6a Brynja Lára Ingólfssdóttir, f. 21. sept. 2005.

Helgi, Þórhildur, Þórdís,
Eggert, Kristinn P. Briem
hálfbróðir þeirra og Friede
Ingibjörg.

3d Helgi Pálsson Briem, f. 18. júní 1902 á Akureyri, d. 2. ágúst 1981 í Reykjavík.

Hagfræðingur og sendiherra.

K. 29. júní 1929. **Doris Mildred Parker**, f. 18. sept. 1902 í Birmingham í Englandi, d. 28. okt. 1999 í Reykjavík, húsmóðir. For.: John Davis Parker, f. 8. febr. 1860 í Ayre í Skotlandi, d. 11. nóv. 1942 í Birmingham, eftirlitsmaður í Birmingham í Englandi, og k.h. Emily Reynolds Parker, f. 24. jan. 1866 í Birmingham, d. 19. sept. 1939 í Birmingham, húsmóðir í Birmingham.

Helgi frændi var hann ævinlega kallaður. Yfir honum hvíldi framandlegur, svo ég ekki segi ævintýralegur blær. Hann bjó nefnilega í útlöndum, þegar ég man fyrst eftir, í Ameríku, sem var drauma- og ævintýralandið á þessum árum, þ.e. eftir stríð, enda var þar stjörnuheimurinn Hollywood, þar sem goðin okkar bjuggu.

Svo kom Helgi stundum heim til Íslands og bjó þá til skiptis hjá systkinum sínum. Þegar þau Doris bjuggu á æskuheimili mínu á Bergstaðastrætinu breyttist það í ævintýraland. Doris með rauðan hatt á ská og rauða lakktösku. Slíkt hafði ég aldrei séð nema í bíó. Það fylgdi þó einn böggull skammrifi, það var hundurinn Sally, pínulítill með stór augu, ekki veit ég hvað tegund sem þessi heitir, mér fannst hann alltaf geltandi og tilbúinn til árásar. Ég held ég hafi aldrei verið eins hrædd við nokkurt kvikindi eins og Sally og náði það hápunkti þegar hann elti mig marga hringi í kringum borðstofuborðið. Það var því ekki smábylting til hins betra þegar

pau komu með dótturina Álfheiði Sylvíu, hún var eins og kvikmyndastjarna, sólbrún á hörund, með liðað hár og í amerískum fötum. Á þeim tíma fékkst nánast ekkert hér, þar með engin föt. Við systur vorum ekkert smámontnar þegar við fengum að fara með hana í bæinn. Og svo talaði hún ensku eins og átrúnaðargóðin.

Helgi umgekkst konunga og drottningar, prinsu og prinsessur, forseta og alls konar frægt fólk. Það ýtti undir ævintýrablaðinn. Ég man hvað mér fannst mikið til um þegar ég svaraði í símann heima og sagt var: Þetta er Sveinn Björnsson á Bessastöðum, og bað hann mig fyrir skilaboð til Helga sem ekki var viðlátinn. Ég vona að ég hafi komið þeim áleiðis. Það var óhemju gaman að hlusta á Helga segja frá sínu ævintýrlega lífi, en hann var mjög alþýðlegur og ekki síst barngóður. Ég man eitt sinn þegar hann kom heim og ég heilsaði honum með handabandi og hneigði mig, eins og ég hafði lært í Dansskóla Rigmor Hanson. Þá sagði hann: „Ætlaðu ekki að kyssa gamlan og ryðgaðan frænda þinn?“ Þetta fannst mér óskaplega fyndið, þótt ég færi hjá mér.

Enn eitt ævintýrið var þegar jólasendingarnar komu frá Ameríku. Ég fékk eitt skipti dúkku, sem að sjálfsögðu var skírd Helga. Og svo voru það appelsínu- og eplakassarnir, en slíkt var munaður á þeim árum og kom aðeins í verslanir fyrir jólin, ef hann kom þá yfirleitt. Og fyrstu nælonsökkana mína fékk ég frá þeim. Hann átti svo eftir að búa í fleiri löndum, en alltaf fannst mér mesti ævintýraljóminn yfir Ameríku.

Eftir að heim kom eignuðust þau glæsilegt heimili, sem var líka með framandlegum blæ. Þótt Helgi væri mikill ættjarðarvinur og í raun fræðimaður og grúskari

Doris Briem.

*fylgdi honum alltaf þessi blær. Veislurnar hans gleymast ekki þeim sem þær sóttu, glæsilegar og skemmtilegar. Ásamt ljúffengum mat voru nægar guðaveigar; þótt hann væri sjálfur afar hófsamur á vín, veitti hann vel, enda vanur slíku frá dövl sinni erlendis.*²³⁵

223

²³⁵ Bergljót Línal: Úr ræðu á frændamóti. 2003.

Helgi var hagfræðingur frá Khöfn og Þýskalandi. Hann lauk doktorsprófi í sagnfræði um sögu Jörundar hundadagakóns. Hann var skattstjóri í Reykjavík og bankastjóri Íslandsbanka uns hann hóf störf sem verslunarfulltrúi Íslands á Spáni. Þá starfaði hann í utanríkisþjónustu Dana í Berlín, varð aftur verslunarfulltrúi í Portúgal en gerðist aðalræðismaður Íslands í New York 1942, sendiherra í Svíþjóð og Þýskalandi til 1961. Þá hóf hann útgáfu á Samningum Íslands við erlend ríki þar til hann lét af störfum vegna aldurs. Helgi var mikilvirkur rithöfundur og endaði ævistarfið með rannsóknum á vesturferðum Íslendinga hið forna, verki sem honum tókst ekki að ljúka.

Þau Doris kynntust þegar þau voru við háskólanám í Oxford. Hún var skörungr og frömuður í góðgerðarmálum, einkum eftir að þau fluttu til Íslands.

Dóttir þeirra:

- a) Álfheiður Sylvia Bridget Victoria, f. 17. jan. 1942.

4a Álfheiður Sýlvía Bridget Victoria **Briem**, f. 17. jan. 1942 í Lissabon í Portúgal.

Deildarstjóri í Reykjavík.

M. 6. maí 1962. **Magnús Pálsson**, f. 31. júlí 1936 í Reykjavík, rafiðnfræðingur í Reykjavík. For.: Páll Magnússon, f. 30. sept. 1911 í Reykjavík, d. 22. jan. 1978 í Reykjavík, verkstjóri og bifreiðarstjóri í Reykjavík, og k.h. Kristjánsína Sigríður Sæmundsdóttir, f. 18. nóv. 1911 í Árnabotni í Eyrarsveit, d. 6. febr. 1990 í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Börn þeirra:

- a) Helgi Briem, f. 5. sept. 1962,
- b) Páll Briem, f. 2. jan. 1964,
- c) Iðunn Doris, f. 22. ágúst 1966,
- d) Sæunn Sýlvía, f. 14. okt. 1970.

5a Helgi Briem Magnússon, f. 5. sept. 1962 í Reykjavík.

Líffræðingur í Reykjavík.

K. 7. júlí 1984. **Þóra Emilsdóttir**, f. 28. ágúst 1963 í Reykjavík, prentsmiður í Reykjavík. For.: Emil Gíslason, f. 9. ágúst 1940 í Reykjavík, d. 22. ágúst 1996, sveitarstjóri og húsasmíðameistari á Hellu, og k.h. Pálína Ásdís Gunnarsdóttir, f. 25. apríl 1937 á Siglufirði, leikskólakennari á Hellu.

Synir þeirra:

- a) Kári Emil, f. 5. sept. 1988,
- b) Ægir Máni, f. 21. mars 1994.

6a Kári Emil Helgason, f. 5. sept. 1988 í Reykjavík.

6b Ægir Máni Helgason, f. 21. mars 1994 í Reykjavík.

5b Páll Briem Magnússon, f. 2. jan. 1964 í Reykjavík.

Lögreglumaður og húsasmíðameistari í Reykjavík.

K. 16. febr. 1985. **Bryndís Pétursdóttir**, f. 1. ágúst 1963 í Reykjavík, lyfjatæknir í Reykjavík. For.: Pétur Kjartansson, f. 28. jan. 1934 í Reykjavík, húsgagnabólstrari í Reykjavík, og k.h. Erna Sigrún Sigurðardóttir, f. 1. febr. 1932 á Skróði við Skerjafjörð í Reykjavík, húsmóðir í Reykjavík.

Synir þeirra:

- a) Magnús, f. 8. júní 1985,
- b) Tryggvi, f. 7. nóv. 1986,
- c) Haukur Helgi, f. 18. maí 1992.

6a Magnús Pálsson, f. 8. júní 1985 í Reykjavík.

6b Tryggvi Pálsson, f. 7. nóv. 1986 í Reykjavík.

6c Haukur Helgi Pálsson, f. 18. maí 1992 í Reykjavík.

5c Iðunn Doris Sigríður Magnúsdóttir, f. 22. ágúst 1966 í Reykjavík, sálfræðingur í Reykjavík.

M. 6. maí 1983. **Valgarður Þór Guðjónsson**, f. 8. febr. 1959, framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Guðjón Maríus Kristinsson, f. 21. júlí 1920 á Dalvík, málrameistari í Kópavogi, d. 17. apríl 1998 í

Kópavogi, og k.h. Pollý Sæmundsdóttir, f. 5. nóv. 1917 á Siglufirði, húsmóðir í Kópavogi.

225

Synir þeirra:

- a) Andrés Helgi, f. 18. ágúst 1983,
- b) Guðjón Heiðar, f. 28. apríl 1985,
- c) Viktor Orri, f. 22. okt. 1989.

6a Andrés Helgi Valgarðsson, f. 18. ágúst 1983 í Reykjavík.

6b Guðjón Heiðar Valgarðsson, f. 28. apríl 1985 í Reykjavík.

6c Viktor Orri Valgarðsson, f. 22. okt. 1989 í Reykjavík.

5d Sæunn Sýlvía Magnúsdóttir, f. 14. okt. 1970 í Reykjavík.

Snyrtifræðingur og skrifstofustjóri í Reykjavík.

M. 1969. **Friðjón Örn Hólmbertsson**, f. 11. des. 1969, framkvæmdastjóri í Reykjavík. For.: Hólmbert Valdemar Friðjónsson, f. 11. mars 1941 í Litlu-Breiðuvík í Reyðarfirði, rafvirki í Keflavík, og k.h. Dagmar Sæunn Mariúsdóttir, f. 24. maí 1945, húsmóðir í Keflavík.

Börn þeirra:

- a) Sýlvía Dagmar, f. 29. júlí 1989,
- b) Hólmbert Aron, f. 19. apríl 1993,
- c) Marel Andri, f. 14. mars 2001.

6a Sýlvía Dagmar Friðjónsdóttir, f. 29. júlí 1989 í Reykjavík.

6b Hólmbert Aron Friðjónsson, f. 19. apríl 1993 í Reykjavík.

6c Marel Andri Friðjónsson, f. 14. mars 2001 í Reykjavík.

ÞÓRDÍS BRIEM

3e Kristín Þórdís Briem, f. 1. apríl 1904 á Akureyri, d. 22. okt. 1998 í Reykjavík.

Bókavörður og læknaritari í Reykjavík.

Dídí var sparifrænkan, eins og Álfheiður systir mín komst að orði; hún hét bara Dídí, ekki frænka, hún var svo fin og falleg, með þykkt, kastaníubrunnt hár, fallega máluð með rauðar, lakkaðar neglur. Dídí fór til Ameríku og aldrei gleymi ég skærgrænni glanskápu og rauðum bomsum, sem hún var í þegar hún kom til baka, eins og beint úr Hollywoodmynd. Hún keypti líka föt á okkur mæðgurnar. Það var toppurinn á þeim árum.

Dídí bjó í fremur litlu herbergi inn af dagstofunni hennar ömmu. Þar fannst mér gaman að vera. Japanskar myndir á veggjum sem mér var afar starsýnt á og gullkorðinn hans afa, a.m.k. var hann logagylltur og mynd af honum í sínum amtmannsbúningi. Dídí vann á þessum árum á skrifstofunni hjá Friðu. Þetta var í rauninni mjög sérstakt heimili. Friða frænka með synina sína tvo og svo amma og Dídí uppi á lofti, með sitt eigið heimili að vísu. En alltaf borðuðu þau öll a.m.k. hádegisverð saman og samgangur var mikill. Á þeim árum fannst mér þetta allt eins og það átti að vera. En síðar þegar ég lít til baka hef ég oft hugsað hvernig það hafi verið fyrir unga stúlku að búa inn af stofu ömmu, sem a.m.k. yngsta kynslóðin veit að var afar ströng og sérlega siðavönd, öll sín ungdómsár. En svona var þetta.

Allar komu þær með einum eða öðrum hætti að uppeldi þeirra bræðra, Eggerts

Ólafs og Palla Þóris, eins og við kölluðum þá. Eins og margir vita hafa uppeldaðferðir þeirra skilað hreint afbragðs árangri.

227

Dídí eignaðist síðar sitt eigið heimili og alltaf var það jafn fallett og herbergið hennar inn af dagstofu ömmu í Tjarnargötu.

Þær systur, Friða og Dídí, voru samrýndar og höfðu góðan félagsskap hvor af annarri. Við nefndum þær gjarnan í sömu andrá: „systurnar”.²³⁶

²³⁶ Bergljót Lindal: Úr ræðu á frændamóti. 2003.

Þórdís starfaði hjá Símanum, á miðstöð, frá ungum aldri, síðar við bókaverslun bróður síns, síðan um langt árabil við Fjölrítunarstofu F. Briem. Eftir það gerðist hún bókavörður við Borgarbókasafn Reykjavíkur. Er hún hætti þar vegna aldurs starfaði hún til áttæðs sem læknaritari í Hafnarfirði. Þórdís var alla tíð útivistarkona, lék tennis á undan flestum öðrum. Hestaíþróttir og fjallaferðir voru hennar yndi alla tíð. Áhugi hennar á listum, myndlist og tónlist var mikill.

2k Ingibjörg Helgadóttir, f. 1. ágúst 1870 í Reykjavík, d. 3. sept. 1875 í Reykjavík.

2l Anna Helgadóttir, f. 20. nóv. 1871 í Reykjavík, d. 16. sept. 1878 í Reykjavík.

Frænkurnar Þórdís, Soffía Skúladóttir, Ásta Flygenring og Steinunn Sívertsen í reiðtúr.

ÞÓRDÍS HELGADÓTTIR SÍVERTSEN

2m Þórdís Helgadóttir Sívertsen, f. 2. maí 1874 í Reykjavík, d. 28. júlí 1903 á Hofi í Vopnafirði.

Prestsfrú, húsmóðir á Hofi.

M. 27. júní 1899. **Sigurður Pétursson Sívertsen**, f. 2. okt. 1868 á Höfn í Melasveit, d. 8. febr. 1938 í Reykjavík, prestur á Hofi, prófessor, háskólarektor og vígslubiskup í Reykjavík. For.: Pétur Fjeldsted Hoppe Sigurðsson Sívertsen, f. 15. des. 1824, d. 4. ágúst 1879, bóndi í Höfn í Melasveit, og k.h. Steinunn Þorgrímsdóttir Thorgrímsen Sívertsen, f. 15. nóv. 1828, d. 4. mars 1919, húsmóðir í Höfn.

Þórdís Helgadóttir Sívertsen.

Þórdís ólst upp á miklu menningarheimili og hlaut þá menntun sem þá tíðkaðist best, varð hannyrðakona og myndarleg húsmóðir, en dó ung frá þrem börnum. Afkomendur hennar og afkomendur Álfheiðar systur hennar hafa langflestir verið skírðir í forkunnarfögrum skírnarkjólum sem Þórdís gaf Álfheiði þegar hún eignaðist elsta barn sitt, Þórhildi. Síðan saumaði hún annan fyrir sig og sína afkomendur. Séra Sigurður hafði lokið guðfræðiprófi frá Khöfn 1895 og var eftir það kennari við Lærða skólann um skeið, en var sóknarprestur í Útskálaprestakalli þar til hann fékk Hof. Hann var dósent við guðfræðideild Háskólans frá 1911 og prófessor frá 1916, rektor 1919-20 og vígslubiskup 1930. Hann fékk lausn frá embætti 1936. Séra Sigurður var mikilvirkur rithöfundur og brautryðjandi nýrra guðfræðikenninga.

Börn þeirra:

229

- a) Steinunn, f. 24. sept. 1900,
- b) Helgi, f. 20. nóv. 1901,
- a) Þórhildur, f. 20. mars 1903.

**Þórhildur, séra Sigurður,
Helgi og Steinunn.**

STEINUNN SÍVERTSEN

3a Steinunn Sigurðardóttir **Sívertsen**, f. 24. sept. 1900 á Hofi í Vopnafirði, d. 8. apríl 1973 í Reykjavík.

Húsmóðir í Reykjavík.

M. 23. nóv. 1929. **Gústav Adolf Jónasson**, f. 12. ágúst 1896 í Sólheimatungu í Borgarfirði, d. 13. júlí 1961 í Reykjavík, lögfræðingur og ráðuneytisstjóri í Reykjavík. For.: Jónas Eggert Jónsson, f. 7. júlí 1852, d. 10. maí 1936, bóndi og oddviti í Sólheimatungu í Stafholtstungum í Mýrasýslu, síðast búsettur í Borgarnesi, og k.h. Kristín Ólafía Ólafsdóttir, f. 17. mars 1866 í Efri-Sumarliðabæ í Holtum, d. 21. febr. 1949, kennari og húsmóðir í Sólheimatungu, síðar í Borgarnesi.

Steinunn fæddist á Hofi þar sem faðir hennar var prestur. Móður sína missti hún þriggja ára en var svo heppin að njóta góðs uppeldis Snjólaugar Sigurðardóttur, þar til Snjólaug giftist 1910 og gerðist húsmóðir á Teigi í sömu sveit. Á næsta ári flutti fjölskyldan til Reykjavíkur er séra Sigurður var skipaður kennari við Prestaskólann. Á herðum hennar hvíldi mikil ábyrgð er hún tók við heimilishaldi fyrir föður sinn og systkini, en systir hennar dó þegar hún var 13 ára. Svo bættist í heimilið föðuramma hennar sem þá var á níðæðisaldri. Náð samband var við Þórhildi ömmu hennar og móðursysturina Álfheiði í Tjarnargötu 24, þar sem börnin voru á líku reki. Þegar þau áttust, Gústav og Steinunn, stofnuðu þau heimili á Sólvallagötu 6 þar til þau byggðu húsið nr. 40 við Garðastræti. Þar bjó fjölskyldan upp frá

því og var séra Sigurður til heimilis hjá þeim.

231

Gústav A. Jónasson var þekktur maður, ekki aðeins sem fulltrúi lögreglustjóra og síðar ráðuneytisstjóri í dóms- og kirkjumálaráðuneytinu, heldur einnig fyrir glaðværð og skáldgáfu. Lagði hann ekki síst mikið til revíuleikja um margra ára skeið. Þekktast kvæða hans, enn á margra vörum, er: *Tóta litla tindilfætt*.

Börn þeirra:

- a) Þórdís, f. 1. júlí 1931,
- b) Sigurður, f. 7. maí 1934,
- c) Kristín, f. 19. des. 1936,
- d) Jónas, f. 12. mars 1941.

4a Þórdís Gústavsdóttir, f. 1. júlí 1931 í Reykjavík.

Húsmóðir í Garðabæ.

M. 7. júlí 1956. **Jóhann Hinrik Níelsson**, f. 1. júlí 1931 á Ekru í Neskaupstað, hæstaréttarlögmaður í Garðabæ. For.: Níels Björgvin Ingvarsson, f. 21. sept. 1900 á Ekru í Norðfirði, d. 5. mars 1982, fiskmatsmaður á Neskaupstað, og k.h. Guðrún Borghildur Hinriksdóttir, f. 9. maí 1908 á Tröllanesi í Norðfirði, d. 17. nóv. 2001 á Neskaupstað, húsmóðir á Neskaupstað.

Gústav Jónasson.

Dætur þeirra:

- a) Steinunn, f. 25. des. 1961,
- b) Guðrún Borghildur, f. 17. sept. 1963.

5a Steinunn Jóhannsdóttir, f. 25. des. 1961 í Reykjavík.

Iðjuþjálfari og líffræðingur í Reykjavík.

M. (sk.). **Jón Einarsson**, f. 27. febr. 1959 í Reykjavík, vélstjóri og grasalæknir í Reykjavík. For.: Einar Jónsson, f. 31. mars 1908 í Vaðlakoti í Gaulverjabæjarhreppi, d. 1. mars 1968 í Reykjavík, vélstjóri í Hafnarfirði, og k.h. Ásta Kristín Erlingsdóttir, f. 12. júní 1920 í Reykjavík, d. 8. júlí 2005, grasalæknir og húsmóðir í Reykjavík.

Synir þeirra:

- a) Jóhann Hinrik, f. 10. ágúst 1996,
- b) Ingimar, f. 18. maí 1998,
- c) Björn Gústav, f. 22. febr. 2000.

6a Jóhann Hinrik Jónsson, f. 10. ágúst 1996 í Reykjavík.

6b Ingimar Jónsson, f. 18. maí 1998 í Reykjavík.

6c Björn Gústav Jónsson, f. 22. febr. 2000 í Reykjavík.

5b Guðrún Borghildur Jóhannsdóttir, f. 17. sept. 1963 í Reykjavík.

Vélaverkfræðingur í Reykjavík.

M. 8. júní 1996. **Tryggvi Þorsteinsson**, f. 14. nóv. 1964 í Reykjavík, vélaverkfræðingur í Reykjavík. For.: Þorsteinn Laufar Hjaltason, f. 21. maí 1936 í Reykjavík, bifvélavirki og fólkvangsvörður í Bláfjöllum, bús. í Garðabæ, og k.h. Elín Einarisdóttir, f. 17. júní 1940 í Reykjavík, verkstjóri í Garðabæ.

Dætur þeirra:

- a) Þórdís, f. 30. jan. 1995,
- b) Ragnheiður, f. 22. apríl 1998.

6a Þórdís Tryggvadóttir, f. 30. jan. 1995 í Reykjavík.

6b Ragnheiður Tryggvadóttir, f. 22. apríl 1998 í Reykjavík.

233

4b Sigurður Gústavsson, f. 7. maí 1934 í Reykjavík.

Hagfræðingur í Reykjavík.

Barnsmóðir. **Guðrún Sigríður Ámundadóttir**, f. 11. ágúst 1933 á Kambi í Flóa, húsmóðir og atvinnurekandi. For.: Ámundi Ámundason, f. 18. nóv. 1899 á Kambi, d. 22. jan. 1970 í Reykjavík, bóndi á Kambi, og k.h. Vigdís Hansdóttir, f. 30. nóv. 1891 í Vetleifsholti í Holtum, d. 30. sept. 1980 á Selfossi, húsmóðir.

Sonur þeirra:

a) Sigurður Þór, f. 14. sept. 1964.

K. 5. ágúst 1972. **Auður Torfadóttir**, f. 8. ágúst 1937 á Hvammstanga, M.A., háskólakennari í Reykjavík. For.: Torfi Bjarnason, f. 26. des. 1899 í Ásgarði í Hvammshreppi í Dalasýslu, d. 17. ágúst 1991 í Reykjavík, héraðslæknir á Hvammstanga og síðast aðstoðarborgarlæknir í Reykjavík, og k.h. Sigríður Jónsdóttir Auðuns, f. 13. jan. 1904 á Garðsstöðum, N.-Ísafjarðarsýslu, d. 28. júní 1992 í Reykjavík, húsmóðir.

Synir þeirra:

b) Torfi, f. 19. mars 1973,

c) Gústav, f. 30. nóv. 1976.

5a Sigurður Þór Sigurðsson, f. 14. sept. 1964 í Reykjavík.

MBA, viðskiptafræðingur í Reykjavík.

K. **Lee Keng Ng**, f. 7. des. 1967 í Singapore, viðskiptafræðingur hjá h.f. Eimskip. For.: Ng Yam Kee og Chew Hong Lang.

Dóttir þeirra:

a) Clara Yushan, f. 15. febr. 2002.

6a Clara Yushan Ng Sigurðardóttir, f. 15. febr. 2002 í Reykjavík.

5b Torfi Sigurðsson, f. 19. mars 1973 í Reykjavík.

Ph.D., taugalífeðlisfræðingur í New York, BNA.

5c Gústav Sigurðsson, f. 30. nóv. 1976 í Reykjavík.

Ph.D., hagfræðingur, háskólakennari í Filadelfíu, BNA.

4c Kristín Gústavsdóttir, f. 19. des. 1936 í Reykjavík.

Félagsráðgjafi og fjölskyldufræðingur í Gautaborg í Svíþjóð.

M. **Karl Gustaf Benedict Piltz**, f. 23. nóv. 1934 í Järnskog í Vermland í Svíþjóð, lögfræðingur og sálfræðingur í Gautaborg í Svíþjóð. For.: Charles Esaias Piltz, f. 6. maí 1899 í Östra Fågelvik, d. 28. júlí 1986 í Karlstad, prestur í Järnskog, og k.h. Karin Ingeborg Piltz, f. 9. júní 1900 í Färglanda í Dalslandi í Svíþjóð, d. 29. júlí 1999 í Karlstad, kennari í Järnskog.

Börn þeirra:

a) Sigrún Karin, f. 24. maí 1972,

b) Björn Gustav, f. 19. febr. 1975.

5a Sigrún Karin Piltz Rawet, f. 24. maí 1972 í Svíþjóð.

Alþjóðaviðskiptafræðingur (kansliråd) í utanríkisráðuneyti Svíþjóðar í Stokkhólmi.

M. 12. ágúst 2006. **Peter Rawet**, f. 29. jan. 1965 viðskiptafræðingur og fréttamaður sjónvarps í Stokkhólmi. For.: Tobias Rawet, f. 12. febr. 1936 í Lodz í Póllandi, skrifstofustjóri í Stokkhólmi, og k.h. Monica Rawet, f. 18. sept. 1939 í Stokkhólmi, ritari í Stokkhólmi.

Sonur þeirra:

a) Nathan Gustaf Joel, f. 17. ágúst 2005.

6a. Nathan Gustaf Joel Rawet, f. 17. ágúst 2005 í Svíþjóð.

5b Björn Gustav Piltz, f. 19. febr. 1975 í Svíþjóð.

Tölvunarfræðingur við Goethestofnunina í Berlín í Þýskalandi.

4d Jónas Gústavsson, f. 12. mars 1941 í Reykjavík, d. 10. okt. 1993 í Reykjavík.

Héraðsdómari í Reykjavík.

K. 24. ágúst 1968. **Kristín Gyða Jónsdóttir**, f. 10. mars 1944 í Reykjavík, leikskólakennari og félagsráðgjafi í Reykjavík. For.: Jón Guðjónsson, f. 10. júlí 1917 í Reykjavík, d. 4. des. 1993 í Reykjavík, bifvélavirki og slökkviliðsmaður í Reykjavík, og k.h. Guðrún Helga Karlsdóttir, f. 24. júní 1917 í Reykjavík, saumakona í Reykjavík.

Börn þeirra:

235

a) Guðrún Helga, f. 20. apríl 1969,

b) Steinunn, f. 2. júní 1973.

5a Guðrún Helga Jónasdóttir, f. 20. apríl 1969 í Reykjavík.

List- og kvikmyndafræðingur í Reykjavík.

M. 26. júní 2004. **Einar Ólafsson**, f. 1. maí 1962 á Ísafirði, arkitekt í Reykjavík. For.: Ólafur Halldórsson, f. 16. júlí 1929 á Ísafirði, d. 19. júní 1999, skipstjóri á Ísafirði, og k.h. Sesselja Ásgeirsdóttir, f. 28. júlí 1932 í Hnífsdal, d. 21. jan. 1993 á Ísafirði, húsmóðir á Ísafirði.

Dætur þeirra:

a) Kristín Sesselja, f. 12. okt. 2000,

b) Katrín Sunneva, f. 4. maí 2002.

6a Kristín Sesselja Einarsdóttir, f. 12. okt. 2000 í Reykjavík.

6b Katrín Sunneva Einarsdóttir, f. 4. maí 2002 í Reykjavík.

5b Steinunn Jónasdóttir, f. 2. júní 1973 í Reykjavík.

Mannfræðingur í Garðabæ.

M. 24. júlí 1999. **Daníel Gíslason**, f. 22. febr. 1971 í Reykjavík, tæknifræðingur í Garðabæ. For.: Gísli Ingvar Jónsson, f. 24. ágúst 1943 í Reykjavík, d. 27. jan. 2003, bifreiðasmiður í Hafnarfirði, og k.h. Margrét Sigurjónsdóttir Fjeldsted, f. 12. febr. 1945 í Reykjavík, þjónustustjóri í Landsbanka Íslands.

Börn þeirra:

a) Jónas Orri, f. 27. apríl 2002,

b) Jóhanna Margrét, f. 12. maí 2005.

6a Jónas Orri Daníelsson, f. 27. apríl 2002 í Reykjavík.

6b Jóhanna Margrét, f. 12. maí 2005.

HELGI SÍVERTSEN

Áslaug Gunnarsdóttir
Sívertsen, Júlíus Vífill
Ingvarsson og Helgi
Sívertsen.

2b Helgi Sívertsen, f. 20. nóv. 1901 í Hofi í Vopnafirði, d. 29. des. 1969 í Reykjavík.

Forstjóri í Reykjavík.

K. 1933. Fanney **Áslaug Gunnarsdóttir Sívertsen**, f. 14. des. 1897 á Sævarlandi í Skefilsstaðahreppi, Skag., d. 18. febr. 1992 í Reykjavík, húsmóðir á Hafragili og kaupkona í Reykjavík. For.: Gunnar Eggertsson, f. 6. des. 1870, d. 21. júní 1942, bóndi á Sævarlandi og Selnesi á Skaga, og k.h. Ástríður Jónsdóttir, f. 2. febr. 1862 á Völlum á Kjalarnesi, d. 27. jan. 1944 á Bergþórshvoli í Rangárvallasýslu, húsmóðir og ljósmóðir á Sævarlandi og Selnesi á Skaga.

Helgi missti móður sína ungur og fluttist 10 ára gamall með föður sínum og systkinum til Reykjavíkur. Hann stundaði nám við Verslunarskóla Íslands og framhaldsnám í Þýskalandi í verslunarfræði og atvinnurekstri og hlotnaðist viðurkenning frá skólanum fyrir vandvirkni, skarpa hugsun og iðni. Þegar hann kom heim réðst hann til Vélsmiðjunnar Héðins, sem þá starfræktu merkilegir menn og listunnendur. Töldu þeir sig lánsmenn að hafa ráðið slíkan afbragðsmann í þjónustu sína. Árið 1935 stofnaði hann heildverslun sem blómgaðist í hans höndum og aflaði sér góðra viðskiptasambanda. Þá gerðist hann umboðsmaður Happraðttis háskólans og starfrækti það alla tíð. Hann átti um árabil við vanheilsu að stríða. En gæfa hans var að eignast Áslaugu Gunnarsdóttur, mikla

hæfileikakonu í viðskiptum, sem hljóp undir bagga í fyrirtækinu og rak það síðan af myndarskap í mörg ár. Þau hjón voru vinmörg og frændrækin og rausnarleg heim að sækja, enda velviljuð og góðgjörn. Þau tóku að sér fósturson, Júlíus Vífil Ingvarsson, þegar hann var ungur. Reyndist hann þeim hjónum sem bestí sonur.

2c Þórhildur Sigurðardóttir Sívertsen, f. 20. mars 1903, d. 26. júní 1914.

ÞÓRÐUR TÓMASSON

1b Þórður Tómasson, f. 13 mars 1837 á Breiðabólstað í Fljótshlíð, d. 2. nóv. 1873 á Akureyri.

Héraðslæknir Norðausturamtsins, sat á Akureyri.

K. 26. okt. 1866. **Camilla Christiane Enig Tomasson**, f. 9. mars 1847 í Kaupmannahöfn, d. 23. júní 1926 í Kaupmannahöfn, húsmóðir á Akureyri og í Kaupmannahöfn. For.: Christian Enig, hljóðfærasmiður í Kaupmannahöfn, og k.h. Karen Madsen Enig, húsmóðir.

Cand. med. frá Hafnarháskóla í júní 1868. Starfaði á sjúkrahúsum í Kaupmannahöfn, m.a. við Födestiftelsen. Settur haustið 1868 héraðslæknir í austurhéraði Norðuramtsins og skipaður 10. mars 1870. Sat á Akureyri. Dó úr lungnabólgu.

Ekki liggja mörg bréf eða önnur gögn frá Þórði í skjalasöfnum. Nánasti vinur hans og skólabróðir var Sigurður L. Jónasson. Hann varð aðstoðarmaður í utanríkisráðuneyti Dana í Kaupmannahöfn. Skrifuðust þeir á allt frá skólaárunum í Reykjavík. Bréfin sýna að hann bjó á uppvaxtarárunum hjá móður sinni og stjúpa sínum Ólafi Stephensen dómsmálaritara í Viðey. Þegar hann kom til Akureyrar sem settur héraðslæknir var framtíð hans og fjölskyldunnar í óvissu. Hann sagði Sigurði vini sínum frá bæjarlífinu á Akureyri og að hann hafi ekki viljað blanda sér í pólitíkina þar, enda óvíst hvort hann myndi fá tækifæri til að ílendast þar. Úr því rættist þó loks, þegar hann var skipaður í embættið.

Honum þótti bæjarlífið fábreytt en nefndi að hann hafi eignast góða vini, einkum Jakob Havsteen kaupmann. Honum virðist hafa gengið erfiðlega að blandast samfélaginu, enda sagði hann að kona hans og dóttir hafi kunnað lítið í íslensku. Í febrúar 1872 sagði hann frá því að sonur væri fæddur og skírður og hafi Jakob vinur hans og Pétur Havsteen fyrrum amtmaður, sem þá var kominn til Skjaldarvíkur, verið skírnavottar. Þá sagði hann mikið argaþras í embættisrekstrinum, sem og vegna gesta og sjúklinga. Síðar það ár gat hann um miklar verðhækkanir á Akureyri og hafði áhyggjur af afkomu sinni. Það kom líka í ljós þegar dánarbúi hans var skipt að fjárhagurinn var slæmur.

Þórður lét sig heilbrigðisframfarir varða og skrifaði ritið: *Nokkur orð um mislinga*, sem kom út í tveim útgáfum árið 1872.

Í merkri ferðabók sinni um Ísland: *Smaaskizzer fra en Islandsreise i sommeren 1867*, sem út kom í tveim bindum í Khöfn 1869 og 1871, sagði rithöfundurinn Benedicte Arnesen Kall frá því er hún heimsótti skyldmenni sín, m.a. frænku sína á Hálasi í Fnjóskadal. Maður hennar var sóknarprestur og hómópati þar og vildi gera sitt til að Benedicte næði sér eftir slys sem hún varð fyrir. Henni leist ekki á slíka lækningu og sagði að naumast væri lækni að finna á Akureyri, úr því að boðið væri upp á slíkar hjálækningar. Þegar Benedicte hélt suður hafði hún einmitt fréttir af því í Húnavatnssýslu, þar sem hún hafði næturstað, að læknir hefði farið þar um þá nótt á leið norður til Akureyrar til að setjast að. Þetta var einmitt Þórður. Sagan leiddi í ljós að ályktanir hennar um kjör lækna reyndust réttar.

Camilla Tomasson.

²³⁷ Ragnar Lár: Þórður Tómasson, prestur, frumherji, skáld. Lesbók Mbl. 10. jan. 1998.

Þórður lést úr lungnabólgu þegar hann vitjaði sængurkonu úti í sveitinni í frosti og hríð. Þegar Þórður litli sá móður sína gráta eftir þennan atburð sagði hann: *Gráttu ekki, mamma mín, ég skal verða maðurinn þinn þegar ég verð stór!*²³⁷

Kona Þórðar og börn fluttust eftir dauða hans árið 1875 til Kaupmannahafnar með viðkomu í Viðey hjá Sigríði Þórðardóttur tengdamóður sinni. Hún var ekki skráð þar í manntal og mun því hafa haldið áfram til Danmerkur eftir skamma viðdvöl.

Áður en hún hélt suður birtist klausa frá henni í Norðanfara:

Hjermeð votta jeg öllum þeim mitt virðingarfullsta þakklæti, sem sýndu mjer þá hluttekningu og mínum elskaða ektamanni þá virðingu látnum, að fylgja honum til hins síðasta legurúms. Svo þakka jeg og öllum þeim innilega, sem í minni þungu sorg, á annan hátt, í orði eða verki, hafa leitast við að ljetta mjer sorgarbyrðarnar með hluttekningarsömum velvilja, og leyfi ég mér sjer í lagi að nefna prestana síra Arnljót Ólafsson²³⁸ og síra Árna Jóhannsson,²³⁹ sem báðir eins og kepptust um, eigi einasta að tala hin blíðu orð huggunarinnar til mín við þetta sorgar tækifæri, heldur og á annan hátt að koma fram við mig og börnin mín, sem sannir, eðallundaðir vinir og bræður. Akureyri, 20. nóvember 1873.

²³⁸ Prestur á Bægisá.

²³⁹ Prestur í Glæsibæjarsókn.

Í sama tölublaði Norðanfara var Þórðar minnst m.a. með þessum orðum: *Þórður sálugi hafði hvassar gáfur og eptir því vel menntaður. Almennings traust á honum, sem lækni, fór æ vaxandi.*

Í útfararræðu sagði sóknarpresturinn: *Að skapsmunum var hann víst geðmikill, en oftast vel stilltur, þrekmikill, djarflyndur og einarður. Og í einskis manns brjosti hefi ég vitað svo vel saman búa, fornan hetjuhug og sanna hjartagæsku. Þegar því var að skifta sagði hann því sannleikann bláberan og beinhardan, er eigi kann að hafa komið sér ætíð og alstaðar sem best í bráð, en vér vitum og að enginn sá hefir, og enda enginn sá gat erft það við hann, er vissi af hversu góðri og einlægri rót orð hans voru runnin. Hversdagslega var hann glaður, skemmtinn og ástúðlegur við hvern sem var. Í öllu framferði sínu var hann hinn veglyndasti og hjartaprúðasti maður, örlátur, gestrisinn, svo brjóstgóður að hann gat engan auman séð án þess að hjálpa honum, hugga hann og gleðja.*²⁴⁰

²⁴⁰ Ódags. og óártað handrit úr búi Þórhildar Tómasdóttur.

Jón Helgason kynntist þessu frændfólki sínu: *Var mér það ómetanlegt hagræði að eiga innhlaup hjá þessu frændfólki mínu, er ég öllum ókunnugur kom til Hafnar, enda varð heimili þess (Ole Suhrsgade 2) fyrsta heimilið, sem ég kom inn á þar í borginni og varð að réttu lagi sama sem heimili mitt öll Kaupmannahafnarár mín, þótt ég væri þar aldrei til húsa nema fyrstu næturnar, sem ég dvaldist í borginni og borðaði þar miðdegisverð fyrstu sex mánuði Hafnarveru minnar. Mun ég meðan ég lifi minnast þess með innilegasta þakklæti, hversu þetta ágæta frændfólk mitt reyndist mér á þessu skeiði ævi minnar. Heimilið var að því leyti algerlega danskt, að íslenska var þar aldrei töluð, heldur danska, því að frú Tómasson – sem sjálf var dönsk að ætt – hafði aðeins átt sex ára dvöl á Íslandi og aldrei lært málið, en börnin bæði kornung er þau komu til Kaupmannahafnar. En mér var þetta til mikils gagns*

Börn þeirra:

- a. Alpha Maria f. 1867,
- b. Tómas f. 22. maí 1870,
- c. Þórður Tómas f. 7. des. 1871.

²⁴¹ Jón Helgason: Það sem á dagana dreif. Handrit.

2a Alpha Maria Tómasson, f. 1867 í Kaupmannahöfn, d. 13. febr. 1933.

Bókhaldari í Kaupmannahöfn.

2b Tómas Þórðarson, f. 22. maí 1870 á Akureyri, d. 4. júní 1870 á Akureyri.

ÞÓRÐUR TÓMASSON

2c Þórður Tómas Tómasson, f. 7. des. 1871 á Akureyri, d. 22. ágúst 1931 í Sønderho á Fanö í Danmörku.

Sóknarprestur og rithöfundur í Horsens á Jótlandi, síðast í Vemmeltofte í Danmörku.

K. 25. des. 1898. Thora **Christine** Payberg **Tomasson**, f. 24. apríl 1875 í Gørlev, d. 5. apríl 1949, sennil. í Árósum þar sem hún var sjúklingur um 45 ára skeið. For.: Christen Payberg, litunarmeistari í Næstved á Sjálandi, f. 1829, d. 1878, og k.h. Thora Elsemine Lassen Payberg, f. 1840, húsmóðir í Næstved í Danmörku, d. 1920.

Þórður fluttist með móður sinni fjögurra eða fimm ára frá Íslandi til Danmerkur. Hann varð stúdent frá þeim þekkta Borgardygðarskóla í Kristjánshöfn og cand. theol. frá Hafnarháskóla 1896 og lauk prófi í trúarkennslufræði og prédikunarfræði hjá Álaborgarbiskupi 1898. Hann var rómaður námsmaður, menntamaður, prestur og skáld í Danmörku. Einkum vakti hann athygli vegna tilfinningar sinnar og meðferðar á danskri tungu. Bækur hans eru margar, m.a. nokkrar ljóðabækur, auk fjölda greina í blöðum og tímaritum. Hann var víðförull og kom m.a. til Íslands árið 1922. Þegar Kristján Eldjárn, forseti Íslands, var í opinberri heimsókn í Danmörku var honum haldin veisla í ráðhúsinu á Friðriksbergi. Íslandsvinurinn góðkunni, Bent A. Koch, ritstjóri, las upp kvæði með þessum hendingum: *Slægter dø, men sproget binder. Fremtid gror af dyre minder.* Þessar línur voru úr

Hann var fræðari, ritstjóri og rithöfundur, unnandi Íslands og þýddi m.a. Passíusálmana á dönsku. Var 27 ár sóknarprestur í Horsens á Jótlandi eða þar til hann fluttist til Vemmeltofte á Sjálandi þar sem hann þjónaði síðustu sex ár ævinnar við klaustrið. Árið 1971 kom út rit honum til heiðurs: *Thordur Tomasson. Præst – Igangsætter – Digter. Præst i Horsens fra 1898 – 1925. Horsens. Vildu menn með útgáfunni minna á framlag hans til menningarmála Horsensborgar. Hann var jarðsettur í Vestre-kirkjugarði í Kaupmannahöfn. Var reistur yfir hann íslenskur steinn og á honum kirkjuklukkan gamla frá Fanø, sem ákveðið var daginn fyrir fráfall hans að taka niður vegna brests. Tók söfnuðurinn það sem æðri bendingu og svaraði henni fagurlega.* ²⁴³

²⁴² Ragnar Lár: Þórður Tómasson, prestur, frumherji, skáld. Lesbók Mbl. 10. jan. 1998.

²⁴³ Sama.

Þrátt fyrir aldursmuninn tókst með okkur frændum þegar í stað innileg vinátta, sem hélst óbreytt meðan hann lifði. Hann var orðinn aldanskur í hugsun og háttum er við fyrst kynntumst. En löngu seinna vaknaði hann til vitundar um skyldur sínar við föðurland sitt og gjörðist hinn áhugasamasti um öll mál, er vörðuðu Ísland. Tók hann þá að læra íslensku og kom á fót félagsskap er nefndist „Dansk-islandsk Kirkesag“ í því skyni að efla með Dönum þekkingu á íslenskum menningarmálum og þá sérstaklega kirkjumálum og tryggja með því samúðarsamband með þjóðunum, svipað því sem Dansk-íslenska félagið hefir gert að stefnuskrá sinni. Þórður varð snemma manna hagarðastur á danska tungu. Hefur ýmislegt af ljóðum hans verið prentað, en sérstaklega erum við landar hans úti hér í mikilli þakarskuld við hann fyrir meistaralega þýðingu hans á Passíusálmum Hallgríms Péturssonar á danska tungu. ²⁴⁴

²⁴⁴ Jón Helgason: Það sem á dagana dreif. Handrit.

Ellen, Camilla Tomasson, ekkja Þórðar Tómassonar eldri, Inger, Christine Tomasson, kona séra Þórðar Tómassonar yngri og Aase.

Dætur þeirra:

- a) Inger,
- b) Ellen Magdalene, f. 17. des. 1911,
- c) Aase Maria, f. 21. mars 1904.

3a Inger Tomasson Andersen.

²⁴⁵ Ekki fundust nánari upplýsingar.

Húsmóðir í Horsens á Jótlandi.²⁴⁵

M. Andersen, silfursmiður í Horsens.

3b Ellen Magdalene Tomasson Kirkegaard, f. 17. des. 1900 í Horsens, d. 6. nóv 1936.

Cand. phil., húsmóðir í Hróarskeldu á Sjálandi.

M. Christian Anthon Kirkegaard, f. 28. mars 1902 í Horsens, cand. polyt., verkfræðingur í Hróarskeldu og Álaborg, d. 10. des. 1976.

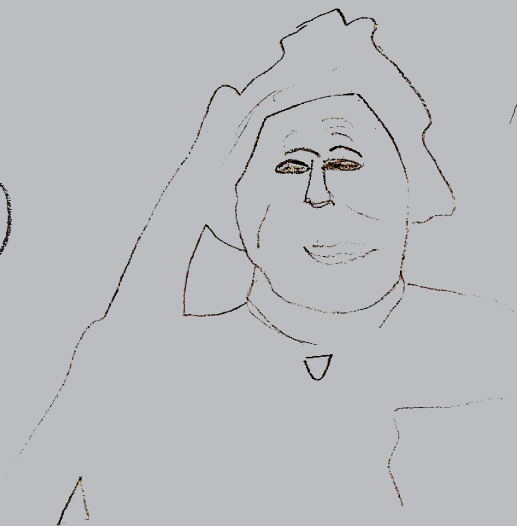
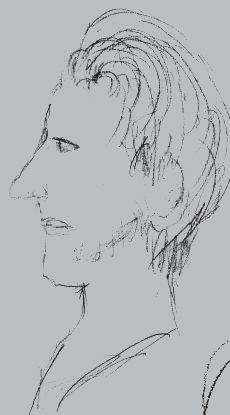
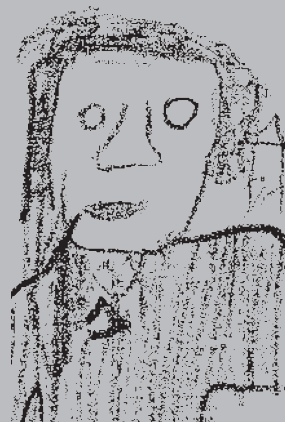
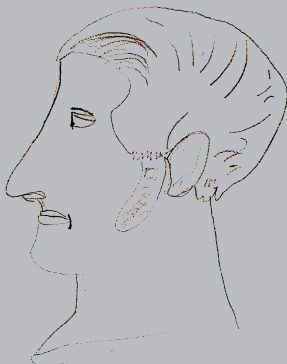
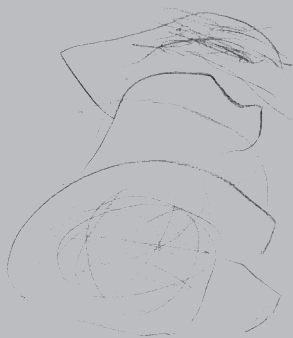
3c Aase Maria Tomasson, f. í Horsens 21. mars 1904, d. 21. mars 1933 í Terløse.

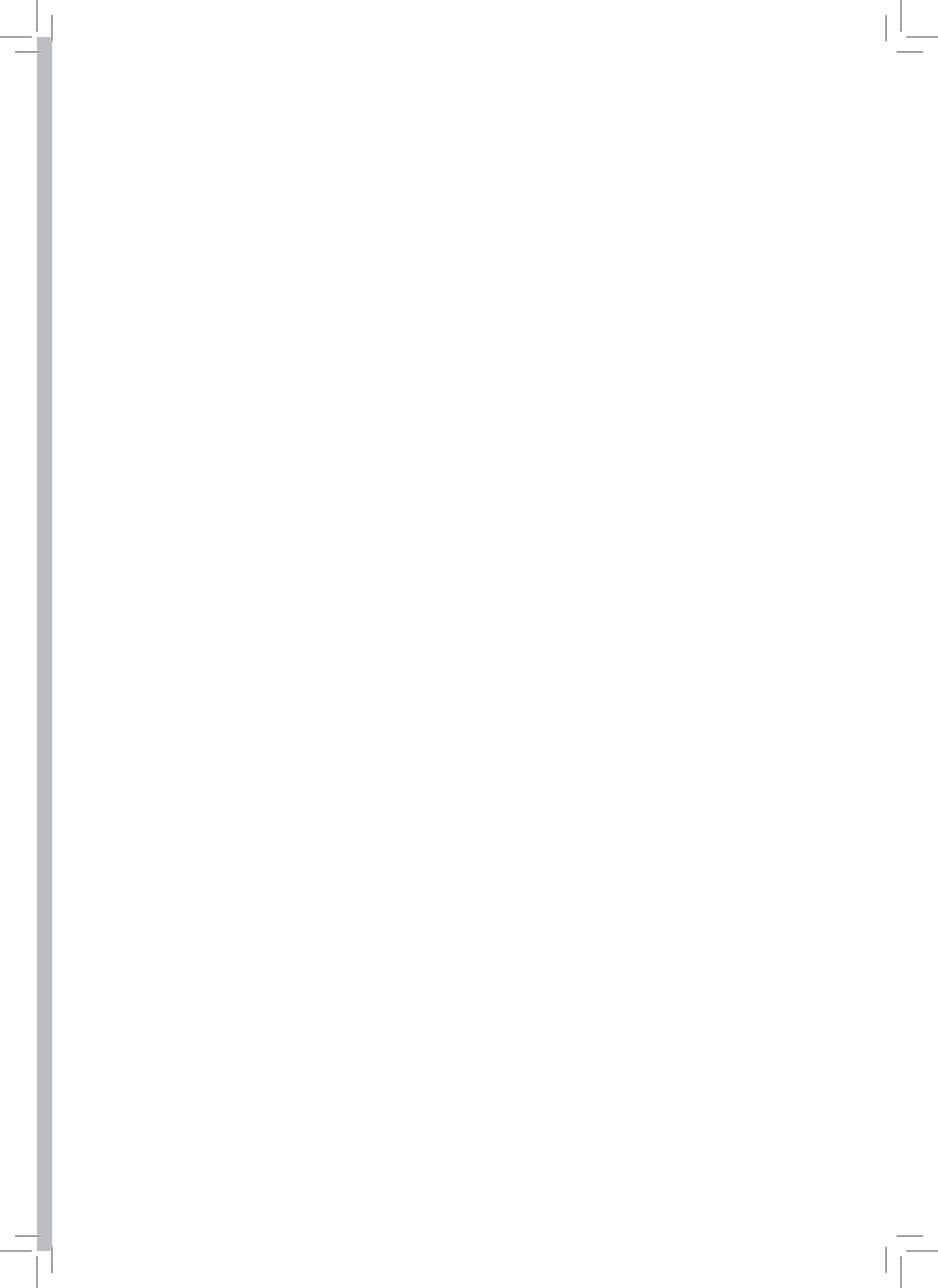
Kand. fil., bókavörður í Vejle á Jótlandi, síðast í Kaupmannahöfn.

1c Sæmundur Tómasson, f. 2. okt. 1838 á Breiðabólstað í Fljótshlíð, d. 19. okt. 1838 á Breiðabólstað.

1d Guðrún Tómasdóttir, f. 30. nóv. 1839 á Breiðabólstað í Fljótshlíð, d. 4. júní 1841 á Breiðabólstað.

1e Sólveig Tómasdóttir, f. 20. jan. 1841 á Breiðabólstað í Fljótshlíð, d. 17. maí 1841 á Breiðabólstað.

TÓMAS SÆMUNDSSON OG SIGRÍÐUR ÞÓRÐARDÓTTIR

